

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

3/2023. (IV. 17.) AB határozat	a közfeladatot ellátó és közpénzzel gazdálkodó Magyar Export-Import Bank által kezelt, közérdekű vagy közérdekből nyilvános adatnak minősülő banktitok megismerhetőségével kapcsolatos, mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség megállapításáról	961
3200/2023. (V. 5.) AB határozat	bírói döntés megsemmisítéséről	983
3201/2023. (V. 5.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	991
3202/2023. (V. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	999
3203/2023. (V. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1003
3204/2023. (V. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1007
3205/2023. (V. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1010
3206/2023. (V. 5.) AB végzés	bírói kezdeményezés visszautasításáról	1013
3207/2023. (V. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1017
3208/2023. (V. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1020
3209/2023. (V. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1028
3210/2023. (V. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1036
3211/2023. (V. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1044
3212/2023. (V. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1049
3213/2023. (V. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1053
3214/2023. (V. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1058
3215/2023. (V. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1067
3216/2023. (V. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1071
3217/2023. (V. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1075
3218/2023. (V. 5.) AB végzés	bírói kezdeményezés visszautasításáról	1082
3219/2023. (V. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1087
3220/2023. (V. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1090
3221/2023. (V. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1093
3222/2023. (V. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1097
3223/2023. (V. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1101
3224/2023. (V. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1105
3225/2023. (V. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1109

3226/2023. (V. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1114
3227/2023. (V. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1119
3228/2023. (V. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1123
3229/2023. (V. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1128
3230/2023. (V. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1133
3231/2023. (V. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1137
3232/2023. (V. 5.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1140

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3/2023. (IV. 17.) AB HATÁROZATA

a közfeladatot ellátó és közpénzzel gazdálkodó Magyar Export-Import Bank által kezelt, közérdekű vagy közérdekből nyilvános adatnak minősülő banktitok megismerhetőségével kapcsolatos, mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség megállapításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Dienes-Oehm Egon* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Handó Tünde*, *dr. Juhász Miklós*, *dr. Márki Zoltán* és *dr. Szívós Mária* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság – hivatalból eljárva – megállapítja, hogy a jogalkotó az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésével összefüggésben mulasztással előidézett alaptörvény-ellenességet idézett elő azáltal, hogy nem alkotta meg azokat a garanciális szabályokat, amelyek lehetővé teszik az információszabadság érvényesülését a közfeladatot ellátó és közpénzzel gazdálkodó Magyar Export-Import Bank által kezelt, közérdekű vagy közérdekből nyilvános adatnak minősülő banktitok megismerhetőségével kapcsolatban.

Az Alkotmánybíróság felhívja az Országgyűlést, hogy jogalkotói feladatának 2023. szeptember 30. napjáig tegyen eleget.

2. Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.20.966/2018/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

I n d o k o l á s

I.

[1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Schiffer András ügyvéd, Schiffer és Társai Ügyvédi Iroda) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszában a Kúria Pfv.IV.20.966/2018/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésének (közérdekű adatok megismeréséhez való jog) sérelmére hivatkozással.

[2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a következő.

[3] Az indítványozó közérdekű adatigénylési kérelemmel fordult a Magyar Export-Import Bankhoz (a továbbiakban: Eximbank), és az Eximbank által folyósítható kötött segélyhitelek feltételeiről és a segélyhitelnyújtás részletes szabályairól szóló 232/2003. (XII. 16.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm.r.) szerinti projektekhez kapcsolódó információkat kért. A kért adatok egy részét kiadták (pl. a projekt megnevezése, a célszám, a projekt leírása, a kötelezettségvállalás éve, a kedvezményezettség mértéke, a kötött segélyhitel maximális összege stb.), azonban a kedvezményezettek neve, a hitel összege, illetve a projekt adományelemének mértéke (a Korm.r. 2. § 1. pontja szerint az adományelem a kötött segélyhitel névértékének egy összegben elengedésre kerülő, a hitel tőketörlesztéseként vissza nem térítendő része) az Eximbank szerint banktitkot és biztosítási titkot képez,

míg a környezeti célú átvilágításra vonatkozó adatot (hatástanulmányt) a bank azért nem tudott kiadni, mert ilyen átvilágítás nem készült egyik projekttel kapcsolatban sem.

- [4] Az első fokon eljáró Fővárosi Törvényszék 29.P.22.155/2017/8. számú ítéletében a hatástanulmányok kiadására vonatkozóan a keresetet elutasította, elfogadta ugyanis a bank nyilatkozatát, miszerint hatástanulmány nem készült, tehát a kért adat nem létezik. Kötelezte viszont az alperes Eximbankot a többi igényelt adat kiadására.
- [5] Az ítélet indokolása szerint az Eximbank közfeladatot lát el, állami vagyonnal gazdálkodik, továbbá az adatigénylés a közfeladat ellátásával összefügg, és a kért adatok – a környezeti célú átvilágítás és környezeti hatástanulmány kivételével – a birtokában vannak. Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 3. § (5) bekezdése alapján tehát közérdekű adatokról van szó, amit akkor sem lehet figyelmen kívül hagyni, ha egyébként banktitkot érint az adatigénylés. Az elsőfokú bíróság hangsúlyozta, hogy az ügylet a Magyar Export-Import Bank Részvénytársaságról és a Magyar Exporthitel Biztosító Részvénytársaságról szóló 1994. évi XLII. törvény (a továbbiakban: Exim törvény) 2. § (2) bekezdésében megjelölt feladat ellátását érintette. Az elsőfokú bíróság rámutatott, hogy a kedvezményezett személyére vonatkozó adatigénylés a segélyhitel alanyára vonatkozik, arra, aki „az állami vagy magánprojekt megvalósítója”, és az Eximbankkal szerződő félnek tudomásul kell vennie, hogy ha közpénzből gazdálkodó szervezettől igényel és fogad el adományelemet tartalmazó segélyhitelt, úgy a hitel adatai a közérdekű adatok nyilvánosságához fűződő jog alapján nyilvánosságra kerülhetnek. Mivel a banktitok és a biztosítási titok az üzleti titok egy fajtája, ezért esetükben az alapjogi mérlegelés is hasonló szempontok mentén végezhető el, tehát akkor nem kell az adatokat kiadni, ha az információ nyilvánosságra kerülése aránytalan sérelemmel járna, ami itt nem állapítható meg (sőt, a bank nem is ajánlott fel ez irányú bizonyítást). Az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy az üzleti tevékenység aránytalan sérelme kötött segélyhitelek esetén nagyon kevés esetben merülhet fel, mivel kötött segélyhitel olyan állami vagy magánprojekthez nyújtható, amely piaci üzleti alapon nem valósítható meg. Nem fogadta el az elsőfokú bíróság azt a hivatkozást, miszerint a projekt adományelemének mértéke biztosítási titok lenne: önmagában azért, mert az adományelem mértéke – jogszabályi rendelkezés alapján – azonos a hitelbiztosítási díjjal vagy annál kisebb, nem jelenti azt, hogy a felperes a biztosítási díj összegét kívánná megismerni.
- [6] A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéletábrla 2.Pf.21.421/2017/3/II. számú ítéletével az első fokon hozott ítélet fellebbezett rendelkezéseit helybenhagyta. A másodfokú bíróság egyrészt tisztázta, hogy az adatigényléssel érintett kedvezményezett alatt azt kell érteni, „akinek a számláján a hitel összege jóváírásra kerül”, a vonatkozó jogszabályok alapján pedig ez csak jogi személy lehet. Másrészt viszont a másodfokú bíróság megváltoztatta az elsőfokú bíróság indokolását. Nem osztotta ugyanis azt az álláspontot, miszerint a banktitok az üzleti titok egy fajtája lenne. Érvéle szerint, mivel az Exim törvény nem tartalmaz olyan „tételes rendelkezéseket, amelyek kifejezetten kizárnák az adott titokfajta fogalmi körébe tartozó adatok közérdekű adatként történő kiadását”, ezért az olyan banktitok esetében, amely egyúttal közérdekű adatnak is minősül, az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti mérlegelésre van szükség. Rámutatott, hogy a magánszféra védelme, tekintettel arra, hogy kedvezményezett csak jogi személy lehet, nem merülhet fel. Továbbá az Exim törvény 2. § (2) bekezdésében szabályozott speciális konstrukcióra tekintettel a kért adatok nyilvánosságra kerülése nem lehetetleníti el a bank helyzetét, működését, „aránytalan sérelem az üzleti tevékenység végzése szempontjából nem kerülhet szóba”.
- [7] A felülvizsgálati jogkörben eljáró Kúria Pfv.IV.20.966/2018/5. számú ítéletében a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú döntést megváltoztatva a keresetet elutasította. A Kúria érvelése szerint a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 160. § (1)–(2) bekezdése alapján a kért információk banktitoknak minősülnek, a banktitok harmadik személy számára történő kiszolgáltatásának a 161–162. §-ában foglalt esetei között pedig nem szerepel a közérdekű adatok nyilvánosságára és a közérdekből nyilvános adatra vonatkozó tájékoztatási kötelezettség. Ezzel szemben a Hpt. 166. §-a kifejezetten szabályozza az üzleti titok kiadásának a lehetőségét. A két titokfajta megismerhetősége tehát egymástól eltérő, és banktitok közérdekű vagy közérdekből nyilvános adat megismerése iránti igény esetén sem szolgáltatható ki. A Kúria nem látott lehetőséget érdekösszemérésre sem, mivel erre csak akkor van lehetőség, ha – figyelemmel az Infotv. 30. § (5) bekezdésére – a közérdekű adat megismerése iránti igény teljesítésének megtagadása tekintetében törvény az adatkezelő mérlegelését teszi lehetővé. Jelen esetben azonban erről nincs szó. Következésképpen az alperes az Infotv. 27. § (2) bekezdés e) pontja kifejezett megengedő rendelkezése folytán alkalmazandó Hpt. 165. § (1)–(2) bekezdése alapján köteles és jogosult is volt megtagadni a banktitoknak minősülő közérdekű adatok kiadására irányuló igény teljesítését.
- [8] 3. Alkotmányjogi panaszában az indítványozó – az Alkotmánybíróság vonatkozó gyakorlatát citálva – arra hivatkozott, hogy az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésének értelmezésekor arra is figyelemmel kell lenni, hogy

egy speciális adatkört maga az Alaptörvény „Közpénzek” című fejezete, az Alaptörvény 39. cikke nyilvánít közérdekű adattá.

- [9] Ennek ellenére azt az indítványozó maga sem állítja, hogy a banktitokra figyelemmel egyáltalán ne lehetne korlátozni az információszabadságot. Értelmezésében azonban a banktitok nem az Infotv. 27. § (2) bekezdés e) pontja felhatalmazása alapján a Hpt.-ben bevezetett abszolút tilalmat jelent, hanem csak relatív korlátot. Azért nincs szó abszolút, mérlegelést nem engedő tilalomról, mert az információszabadságot az Infotv.-n kívüli más, szektorális törvény csak az Infotv. 27. § (2) bekezdésében felsorolt okok miatt korlátozhatja. Az Infotv. Kúria által hivatkozott 27. § (2) bekezdés e) pontja „központi pénzügyi vagy devizapolitikai érdekből” teszi lehetővé a közérdekű és közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez való jog korlátozását. Egyrészt a devizapolitika olyan, a nemzetközi pénzkifizetésekkel kapcsolatos politika, amely a központi költségvetés fizetési mérlegének kiegyensúlyozásának, illetve az egyensúly fenntartásának feltételeit és eszközrendszerét alkotja, így nemcsak a banktitokkal, de a Hpt. céljával, tárgyi hatályával sem hozható összefüggésbe. Másrészt a Hpt. 160. §-a – a banktitok – egyértelműen a banki ügyfelek magánérdekét (magántitkát, üzleti titkát) és nem központi pénzügyi érdeket véd. Összefoglalva: a Hpt. 160–162. §-a bizonyosan nem az Infotv. 27. § (2) bekezdés e) pontja felhatalmazása alapján az információszabadság korlátozására megalkotott, abszolút megismerési tilalmat jelentő szabály. Az indítványozó tehát úgy véli, hogy a banktitok az Infotv. 27. § (3) bekezdése szerinti üzleti titokként csupán relatív korlátot jelent, és az ott megfogalmazott „aránytalan sérelem”-teszt alkalmazásával, mérlegelés útján kell döntenie az adatigénylésről.
- [10] Következésképpen az indítványozó szerint a Kúria – figyelemmel az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésére és 39. cikkére – megsértette az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdését azáltal, hogy az Infotv. 27. § (2) bekezdés e) pontját indokolatlanul kiterjesztő módon értelmezte, miközben a konkrét esetben az Infotv. 27. § (3) bekezdésében szereplő relatív korlát mint arányosabb eszköz egyértelműen rendelkezésre állt.

II.

- [11] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„VI. cikk (3) Mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez.”

„39. cikk (2) A közpénzekkel gazdálkodó minden szervezet köteles a nyilvánosság előtt elszámolni a közpénzekre vonatkozó gazdálkodásával. A közpénzeket és a nemzeti vagyont az átláthatóság és a közélet tisztaságának elve szerint kell kezelni. A közpénzekre és a nemzeti vagyongra vonatkozó adatok közérdekű adatok.
(3) Közpénz az állam bevétele, kiadása és követelése.”

- [12] 2. Az Infotv. érintett rendelkezései:

„3. § E törvény alkalmazása során:

[...]

5. *közérdekű adat*: az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv vagy személy kezelésében lévő és tevékenységére vonatkozó vagy közfeladatának ellátásával összefüggésben keletkezett, a személyes adat fogalma alá nem eső, bármilyen módon vagy formában rögzített információ vagy ismeret, függetlenül kezelésének módjától, önálló vagy gyűjteményes jellegétől, így különösen a hatáskörre, illetékességre, szervezeti felépítésre, szakmai tevékenységre, annak eredményességére is kiterjedő értékelésére, a birtokolt adatfajtákra és a működést szabályozó jogszabályokra, valamint a gazdálkodásra, a megkötött szerződésekre vonatkozó adat;”

„27. § (2) A közérdekű és közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez való jogot – az adatfajták meghatározásával – törvény

[...]

e) központi pénzügyi vagy devizapolitikai érdekből;

[...]

korlátozhatja.”

[13] 3. A Hpt. érintett rendelkezései:

„160. § (1) Banktitok minden olyan, az egyes ügyfelekről a pénzügyi intézmény rendelkezésére álló tény, információ, megoldás vagy adat, amely ügyfél személyére, adataira, vagyoni helyzetére, üzleti tevékenységére, gazdálkodására, tulajdonosi, üzleti kapcsolataira, valamint a pénzügyi intézmény által vezetett számlájának egyenlegére, forgalmára, továbbá a pénzügyi intézménnyel kötött szerződéseire vonatkozik.

(2) E törvény banktitokra vonatkozó rendelkezései szempontjából a pénzügyi intézmény ügyfelének tekintendő mindenki, aki (amely) a pénzügyi intézménytől pénzügyi szolgáltatást vesz igénybe. A banktitokra vonatkozó szabályokat alkalmazni kell arra a személyre is, aki szolgáltatás igénybevétele céljából lép kapcsolatba a pénzügyi intézménnyel, de a szolgáltatást nem veszi igénybe.”

„165. § (1) Aki üzleti vagy banktitok birtokába jut, köteles azt időbeli korlátozás nélkül megtartani.

(2) A titoktartási kötelezettség alapján az üzleti vagy a banktitok körébe tartozó tény, információ, megoldás vagy adat, az e törvényben meghatározott kivétellel a pénzügyi intézmény, illetve az ügyfél felhatalmazása nélkül nem adható ki harmadik személynek, és feladatkörön kívül nem használható fel.”

[14] 4. Az Exim törvény egyes, érintett rendelkezései:

„2. § (2) Az Eximbank a hitel és pénzkölcsön nyújtás keretében az export finanszírozása érdekében külön rendeletben foglalt feltételek mellett kötött segélyhitelt nyújthat a magyar árukat, szolgáltatásokat megvásároló, igénybe vevő devizakülföldieknek, és kedvező kamatozású hiteleket nyújthat a külön rendeletben foglalt feltételek mellett. [...]”

„6. § (4) A 2. § (2) bekezdése szerint nyújtott hitelek kamatának, valamint az e célt szolgáló finanszírozási költségek különbözetének (a továbbiakban: egyenleg) forrását az Eximbank részére a központi költségvetés – kormányrendeletben megállapított feltételek szerint és módon – közvetlenül biztosítja.”

„7. § (1) A Magyarország központi költségvetéséről szóló törvényben meg kell határozni:
[...]

e) az Eximbank által folyósított kötött segélyhitelekhez kapcsolódó, a központi költségvetés terhére nyújtott támogatások előirányzatát.”

[15] 5. A Korm.r. egyes, érintett rendelkezései:

„2. § E rendelet alkalmazásában

1. *adományelem*: a kötött segélyhitel névértékének egy összegben elengedésre kerülő, a hitel tőketörlesztéseként vissza nem térítendő része;

[...]

4. *kedvezményezettség mértéke*: a segélyhitel névértéke és a hitelfelvevő által a jövőben fizetendő adósságszolgálat diszkontált jelenértéke közötti különbség, a segélyhitel névértékének százalékában kifejezve;

5. *kötött segélyhitel*: közvetlen hitelnyújtás, valamint finanszírozás, refinanszírozás, kamattámogatás, garancia-vállalás vagy biztosítás útján állami támogatásban részesülő, a támogatást nyújtó országból történő áruk és szolgáltatások beszerzéséhez kötött vegyes hitel;”

„3. § A kötött segélyhitelezés alanyai:

a) a külgazdasági ügyekért felelős miniszter (a továbbiakban: miniszter) mint a kötött segélyhitelezési program működtetője és az állami támogatás finanszírozója,

[...]

c) Eximbank, mint a kötött segélyhitel nyújtója,”

„12. § A kötött segélyhiteleket saját forrásaiból az Eximbank nyújtja. A kötött segélyhitelek nem piacképes kockázat elleni hitelbiztosítását a Mehib Zrt. végzi.”

„13. § (1) A kötött segélyhitelekben a kapcsolódó állami támogatás a miniszter által vezetett minisztérium (a továbbiakban: KKM) költségvetési fejezetében szereplő »Kötött segélyhitelezés« megnevezésű előirányzatból nyújtott kamattámogatás és adományelem.

(2) E rendelet alapján folyósított segélyhitelekhez kapcsolódó kedvezményezettség mértékének a 9. § (4) bekezdés szerinti mértékét vegyes hitelek esetén a kamattámogatás és az adományelem együttesen, de minimis hitelek esetén csak a kamattámogatás teljesíti. Az adományelem a hitelbiztosítási díjjal azonos vagy annál kisebb.”

III.

- [16] 1. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megvizsgálva a befogadhatóság feltételeit, a jelen ügyben a következőket lehetett megállapítani.
- [17] A támadott kúriai ítéletet az indítványozó 2019. július 5-én vette át, panaszát – az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvannapos határidőt betartva – 2019. augusztus 27-én adta postára.
- [18] Az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, a per felpereseként érintettnek minősül, jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, és a jogi képviselő a meghatalmazását csatolta.
- [19] A kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek eleget tesz: a) tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza [Abtv. 27. §-a (jogszabály-módosítás nyomán az indítványozó által hivatkozott szabály jelenleg az Abtv. 27. § (1) bekezdésében található)]; b) az eljárás megindításának indokait (az indítványozó közérdekű adatigénylési keresetét elutasították); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírósági ítéletet (a Kúria Pfv.IV.20.966/2018/5. számú ítélete); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdés]; e) indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírósági döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével; valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria ítéletének alaptörvény-ellenességét, és semmisítse meg azt.
- [20] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [21] Az alkotmányjogi panasz ügy központi kérdése nem a banktitok megismerhetősége általában, hanem kifejezetten az olyan banktitok megismerhetősége, amely az eljáró bíróságok egyike által sem vitatottan közérdekű vagy közérdekből nyilvános adat, tehát ahol a nyilvánosság a főszabály, és annak korlátozása szorú igazolásra. A panasz alappal veti fel, hogy e speciális, kettős természetű adatok megismerhetőségének a kizárása valóban visszavezethető-e az Infotv. 27. § (2) bekezdés e) pontjában foglalt felhatalmazásra, mérlegelendő továbbá, hogy az üzleti titokra vonatkozó, az Infotv. 27. § (3) bekezdésében írt – az Alaptörvény 39. cikk (2) bekezdésére tekintettel megalkotott – nyilvánosság-szabály megfelelően alkalmazható-e banktitok esetére is. Mindez összességében alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést jelent az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésével (információszabadság alapjoga) és a 39. cikk (2) bekezdésével összefüggésben, amely csak érdemi vizsgálat alapján dönthető el. A konkrét ügy továbbá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét is felveti.
- [22] Erre tekintettel az Alkotmánybíróság öttagú tanácsa 2020. június 30-án a panaszt befogadta.
- [23] 2. Az Alkotmánybíróság az eljárás során az üggyel kapcsolatos véleményének kifejtése céljából megkereste az igazságügyi minisztert és a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóságot (a továbbiakban: NAIH).
- [24] 2.1. A NAIH válaszában kifejtette, hogy a kizárólagos állami tulajdonban álló, önmagát nem versenypiaci szereplőként meghatározó Eximbank az Exim törvény alapján a kötött segélyhitelekkel összefüggésben kormányzati döntések végrehajtójaként közfeladatot lát el, amely során közpénzekkel gazdálkodik, ezért e tevékenységével, gazdálkodásával kapcsolatos információk az Infotv. 3. § 5. és 6. pontja alapján közérdekű és közérdekből nyilvános adatoknak minősülnek.
- [25] A NAIH szerint a Hpt.-ből nem vezethető le, hogy „az Infotv. 27. § (2) bekezdés e) pontjában meghatározott, és egyébként pontosan nem definiált központi pénzügyi vagy devizapolitikai érdekből történne meg valamennyi, a pénzügyintézetek kezelésében lévő és banktitoknak minősíthető közérdekű illetve közérdekből nyilvános adat nyilvánosságának korlátozása, a közérdekű adatnak minősülő adatok halmazába tartozó konkrét adatfajták meghatározása nélkül”. Különösen, mert a „banktitok meghatározásának logikája alapján a közpénz, illetve

közvagyon jogosultját, vagyis a segélyhitel kedvezményezettjét illetné meg a banktitok védelme, nem az arról rendelkező, illetve azt folyósító, nyilvántartó közfeladatot ellátó szervezetet.”

- [26] A Kúria döntésének a NAIH megítélése szerint az a következménye, hogy „mindazon közérdekű és közérdekből nyilvános adat, melyeket banktitokként kezelnek – erre való hivatkozással – időbeli korlátozás nélkül megismerhetlenné válik, ez végeredményét tekintve a fent kifejtett érvelés fényében az Eximbank esetében – különös tekintettel a vizsgálat tárgyát képező kötött felhasználású hitelekre – nyilvánvalóan alkotmányellenes helyzetet eredményez”. „Ezen adatok ismerete nélkül a segélyhiteleket érintő közpénzfelhasználás körében megalapozott közéleti vitát lefolytatni nem lehetséges, így az ezzel a területtel összefüggő véleménynyilvánítási szabadság gyakorolhatósága ellehetetlenül”.
- [27] A NAIH kiemelte, hogy az Infotv. 27. § (3) bekezdése szerint az üzleti titok a közérdekű adat megismerésének korlátja lehet, és ez a szabályozás alkotmányos lehetőséget (és garanciát) nyújt a szükségesség-arányosság teszt elvégzésére. Az alapjogi mérlegelés a NAIH álláspontja szerint a banktitok esetén is hasonló szempontok mentén végezhető el, mivel a banktitok – mint szektorális titok – az üzleti titokkal rokonítható, azaz a banktitok olyan speciális, magánjogi érdekeket védő titokfajta, amely a Hpt. által szabályozott jogviszonyban félként részt vevő személynek a Hpt. 160. §-ában foglalt adatait fedi le.
- [28] A NAIH megítélése szerint tehát „a vizsgált ügyben az adatkezelő személye (közfeladatot ellátó szervezet) és az általa végzett tevékenység (közvagyonnal, közpénzzel történő gazdálkodás kormányzati együttműködési és gazdaságpolitika végrehajtása érdekében) alapján a közérdekű adatok kiadására vonatkozó Infotv. rendelkezései alkalmazandóak”. Ugyanakkor „[e]gyértelmű jogi helyzetet teremtene, ha a közérdekű adatokra vonatkozó kötelezettségekre hivatkozás – és így a banktitok alóli törvényi felmentés – megjelenne az Exim törvény rendelkezései között.”
- [29] 2.2. Az igazságügyi miniszter válaszában arra hivatkozott, hogy az Alaptörvény VI. cikke ún. „titokvédelmi szabály”, amely átfogóan védi a magánszférát, és ebbe az egyes nevesített jogosultságokon keresztül általában a titkok védelme is beletartozik. E védelem az Alaptörvény I. cikk (4) bekezdése alapján a nem természetes személyeket is megillette, így a szervezetek gazdasági-pénzügyi titkait is alaptörvényi védelem illette meg. Elmondható tehát, hogy a közérdekű adat megismeréséhez és terjesztéséhez fűződő jog nem mindig élvez feltétlen elsőbbséget: bizonyos adatok – bár látszólag megfelelhetnek a közérdekű adat fogalmának – közérdekű adatként, az Alaptörvény VI. cikke védelme körében érintett titok jellegükre figyelemmel nem ismerhetők meg.
- [30] A jogalkotó mérlegelésétől függ, hogy az egyes törvényben védett titkok esetében az adatkezelők – a közfeladatot ellátó szervek, valamint az állami tulajdonban álló gazdasági társaságok – tekintetében az e szerveket megillető titokjogosultságok korlátozhatóak-e. E törvényi rendelkezéseknek azonban meg kell felelniük az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének, és egyúttal az Alaptörvényben foglalt közpénzügyi rendelkezéseket is érvényre kell juttatniuk.
- [31] Az igazságügyi miniszter válaszában rámutatott arra is, hogy a Hpt. szabályai szerint a jogalkotó az üzleti titok esetében – az információszabadság biztosítására kötelezett adatkezelők esetében – főszabályként a nyilvánosság mellett, a banktitok esetében annak ellenében döntött. Banktitok esetében, amely az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében megfogalmazott „titokvédelmi szabály” alapján fokozottan védett titok, ugyanazon feltétlen korlát érvényesül az igazságügyi miniszter szerint, mint amely az adótitok esetében is: az ilyen titkot jelentő adatok közérdekű adatigénylés keretében nem ismerhetők meg. Az igazságügyi miniszter hangsúlyozza: ha a banktitok esetében a jogalkotó hasonló eljárást kívánt volna követni, mint az üzleti titok esetében, úgy arról szintén *expressis verbis* a Hpt.-ben rendelkezett volna.
- [32] Az igazságügyi miniszter álláspontja szerint a jogalkotó azon döntése, amely az információszabadságnak a banktitokkal szemben nem biztosít feltétlen elsőbbséget, alkotmányosan megalapozott. Figyelemmel arra is, hogy banktitok esetében olyan, az ügyfél személyével közvetlen és szoros kapcsolatban álló adatok (információk) merülnek fel, amelyek az e személyeknek a pénzügyi intézménnyel való bizalmas – ügyféli – kapcsolatuk alapját képezik. Az e kapcsolat bizalmasságához fűződő érdek csak az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerint törhető át, akkor, ha azt törvény rendelkezése kifejezetten megengedi. Pusztán az, hogy az adott – banktitok szükségyszerűen kezelő – pénzügyi intézmény állami tulajdonban áll, nem járhat egyúttal azzal a következménnyel is, hogy a természetes és nem természetes személy ügyfelek banktitkait a jogalkotó alapértelmezetten nyilvánossá tegye.

IV.

- [33] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [34] Az alapügyben arról döntött a bíróság, hogy az alperes jogosan tagadta-e meg – a kötött segélyhitelezés egyes projektjeihez tartozó információkra vonatkozó – adatigénylés teljesítését. Az alkotmányjogi panasz alapján az Alkotmánybíróság először áttekintette a kötött segélyhitelezésre vonatkozó szabályozási környezetet (Indokolás IV/1. pont, Indokolás [35] és köv.) és az információszabadság [Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdés] lényegét (Indokolás IV/2. pont, Indokolás [43] és köv.), majd a bírói döntésben foglaltak alapulvételével elemezte az érintett adatok közérdekű adat jellegét (Indokolás IV/3. pont, Indokolás [45] és köv.). Ezt követően megvizsgálta a támadott bírói döntésnek és az abban foglalt bírói jogértelmezésnek az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésével való összhangját (Indokolás IV/4. pont, Indokolás [53] és köv.), és döntött az alkotmányjogi panasz elutasításáról (Indokolás IV/5. pont, Indokolás [76]).
- [35] 1. Az Eximbankot az Exim törvény hozta létre a külgazdasági kapcsolatok ösztönzése és segítése, az export hagyományos piaci eszközökkel nem biztosítható pénzügyi kockázatainak megosztása, a pénzügyi intézményrendszer, ezen belül az exportfinanszírozás és exporthitel-biztosítás rendszerének a piacgazdasági eszközökkel, valamint a nemzetközi normákkal összhangban történő továbbfejlesztése érdekében. A bank zártkörűen működő részvénytársaság, szakosított hitelintézet, amely százszázalékos állami tulajdonban áll – a nemzeti vagyronról szóló 2011. évi CXCVI. törvény 2. melléklete szerint nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű nemzeti vagyron –, amelynek tekintetében a tulajdonosi jogokat az Exim törvényben megjelölt miniszter – az elbíráláskor hatályos szabályok szerint az állami vagyron felügyeletéért felelős miniszter – gyakorolja.
- [36] Az ún. „kötött segélyhitel” egy speciális, kizárólag az Eximbank által alkalmazható konstrukció, amely Magyarország segélypolitikájának részeként 2003-ban került kialakításra, célja a fejlődő országokba irányuló export és beruházások élénkítése. A Magyarország kötött segélyhitelezési koncepciójáról szóló 1277/2020. (VI. 3.) Korm. határozat értelmében a Kormány „egyetért azzal, hogy a külgazdasági és külügyminiszter a »keleti nyitás« és »déli nyitás« politikája keretében megfogalmazott külgazdasági és külpolitikai célok elérése érdekében a kötött segélyhitelezést Magyarország kiemelt exportösztönző és fejlesztéstámogatási eszközeként használja”. Az Exim törvény 2. § (2) bekezdése megfogalmazása szerint „az Eximbank a hitel és pénzkölcsön nyújtás keretében az export finanszírozása érdekében külön rendeletben foglalt feltételek mellett kötött segélyhitelt nyújthat a magyar árukat, szolgáltatásokat megvásároló, igénybe vevő devizakülföldieknek, és kedvező kamatozású hiteleket nyújthat a külön rendeletben foglalt feltételek mellett”. A Korm.r. 2. § 5. pontja értelmében a kötött segélyhitel „közvetlen hitelnyújtás, valamint finanszírozás, refinanszírozás, kamattámogatás, garanciavállalás vagy biztosítás útján állami támogatásban részesülő, a támogatást nyújtó országból történő áruk és szolgáltatások beszerzéséhez kötött vegyes hitel”. Kötött segélyhitel-konstrukcióban csak a kedvezményezett ország nemzeti fejlesztési programjaival, prioritást élvező célkitűzéseivel összhangban lévő projektek finanszírozhatók (ezek is csak akkor, ha a projekt esetében az OECD Megállapodás aláírói az OECD Megállapodás jóváhagyási rendje szerint nem emeltek kifogást), és főszabály szerint nem nyújtható hitel olyan állami vagy magánprojekthez, amely piaci vagy az OECD Megállapodásban foglalt feltételekkel finanszírozva, üzleti alapon megvalósítható [Korm.r. 9. § (1) és (3) bekezdés].
- [37] A hitel felajánlása és nyújtása is egyaránt kormányzati döntést igényel a Korm.r. 4–7. §-a alapján, mivel 1. a segélyhitel nyújtását a külgazdasági ügyekért felelős miniszter kezdeményezi; 2. a segélyhitel felajánlásához – egy esettől eltekintve – a Kormány nyilvános, egyedi ügyben hozott határozatába foglalt jóváhagyása szükséges; és 3. a segélyhitel nyújtásáról a kedvezményezett országokkal nemzetközi szerződésben kell megállapodni (a folyamat tehát nyilvános, és felajánlásról, valamint a nemzetközi szerződésről az OECD-nél és az Európai Uniónál az előírt adattartalommal és határidőben bejelentést is kell tenni). Ennek alapján köti meg az Eximbank a folyósításról szóló szerződést a kedvezményezett külföldi ország által arra felhatalmazott szervvel vagy hitelintézettel, ami az egyedi ügyletre jellemző specialitásokat tartalmazza.
- [38] A kötött segélyhitel nyújtója az Eximbank [Korm.r. 3. § c) pont], a program működtetője és az állami támogatás finanszírozója pedig a külgazdasági ügyekért felelős miniszter [Korm.r. 3. § a) pont].
- [39] A hitel kedvezményezettsége – amely a segélyhitel névértéke és a hitelfelvevő által a jövőben fizetendő adósságszolgálat diszkontált jelenértéke közötti különbség, a segélyhitel névértékének százalékában kifejezve – minimum 35–50%-os. Vegyes hitel esetében a kedvezményezettség mértékét főszabály szerint a kamattámogatás és az adományelem együttesen testesíti meg. Az adományelem „a kötött segélyhitel névértékének

- egy összegben elengedésre kerülő, a hitel tőketörlesztéseként vissza nem térítendő része”, amely a hitelbiztosítási díjjal azonos vagy annál kisebb [Korm.r. 2. § 1., 4. és 13. pont, 9. § (4) bekezdés, 13. § (2) bekezdés].
- [40] A kötött segélyhitelek esetében állami támogatás a külgazdasági ügyekért felelős miniszter által vezetett minisztérium költségvetési fejezetében szereplő „Kötött segélyhitelezés” megnevezésű előirányzathoz nyújtott kamattámogatás és adományelem [Korm.r. 12. §, 13. § (1) bekezdés, Exim törvény 6. § (4) bekezdés, 7. § (1) bekezdés e) pont]. A Korm.r. a központi költségvetéssel történő, a segélyhitelezéssel összefüggő elszámolás szabályai között rögzíti egyebek mellett, hogy az Eximbank negyedévente jelzi a miniszternek a kamattámogatási összegeket, a miniszter pedig intézkedik a jelentés szerinti kamattámogatásnak a költségvetés kötött segélyhitelezés fejezeti kezelésű előirányzat-felhasználási keretszámlája terhére történő folyósításáról [Korm.r. 20. § (2) bekezdés]. A hitelbiztosítási díjból a központi költségvetés által adományelemként átvállalásra kerülő részt illetően pedig a Korm.r. 21. §-a rögzíti, hogy miután az Eximbank kéri az összeg központi költségvetéséből történő átutalását, a miniszter megküldi a Magyar Államkincstár részére az adományelem összegét tartalmazó utalványt. Az utalványon szereplő összeget a Magyar Államkincstár átutalja az Eximbank által megjelölt devizanemben, a megjelölt értéknapra és számla javára.
- [41] Az állami vagyronról szóló 2007. évi CVI. törvény (a továbbiakban: Vtv.) 5. § (1) bekezdése szerint közérdekből nyilvános minden, az állami vagyonnal való gazdálkodásra és az azzal való rendelkezésre vonatkozó, közérdekű adatnak nem minősülő adat. Az 5. § (2) bekezdése értelmében pedig az állami vagyonnal gazdálkodó vagy azzal rendelkező szerv vagy személy a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló törvény szerinti közfeladatot ellátó szervnek vagy személynek minősül. Az Eximbank Üzletszabályzatának 2.2. pontja e jogszabályi rendelkezésre hivatkozással kifejezetten ki is mondja, hogy a bank a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló törvény szerinti közfeladatot ellátó szervnek minősül.
- [42] Összességében tehát a kötött segélyhitel kedvezményezettjének a neve, a folyósított hitel összege és az adományelem – azaz a kúriai értelmezés szerinti banktitok – egy kizárólagos állami tulajdonban lévő hitelintézet működését érinti. A kötött segélyhitelezési tevékenység kormányzati döntésen alapuló, Magyarország segélypolitikájának részeként megvalósított, részben állami támogatásból – ebben a részében közvetlenül a központi költségvetésből – finanszírozott hitelezés.
- [43] 2. Az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdése – az Alaptörvény hetedik módosításának 2018. június 29-én történő hatálybalépéséig a VI. cikk (2) bekezdése – biztosítja a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez való jogot (információszabadság).
- [44] Az információszabadság tartalma az Alkotmánybíróság következetesen érvényesített gyakorlata szerint {lásd összefoglaló jelleggel például: 13/2019. (IV. 8.) AB határozat, Indokolás [27]–[35]} az informáltsághoz való jogot, az információk megszerzésének szabadságát és állami elismerését, továbbá biztosítását jelenti, ami azért lényeges, mert az információkhoz való hozzáférés lehetősége, az információk szabad áramlása különösen a közhatalom és az állam szervei tevékenységének átláthatósága körében alapvető jelentőségű. Az információszabadság és az azon alapuló alapjogi jogviszony tartalma kötelezettséget teremt a közfeladatot ellátó szervek és személyek számára, hogy bizonyos, a közfeladataikkal összefüggésbe hozható, annak révén keletkező, illetve azt jellemző adatokat proaktív módon nyilvánosságra hozzanak, vagy igény esetén hozzáférhetővé tegyenek. Másrészt pedig a közösség minden tagját megilleti a jog ezen adatok megismerésére és terjesztésére. Mindezek mögött alapvetően két, egymással összefüggő indok áll: egyrészt a közhatalom működéséről való tájékozott véleményformálás feltételeinek a megteremtése, másrészt a demokratikus és hatékony működés külső kontrollja és ösztönzése. A közérdekű adatokat illetően a nyilvánosság-elv főszabályként való érvényesüléséhez szükséges, hogy az arra köteles adatkezelő a közérdekű adatok megismerését – proaktív módon, illetve adatigénylés alapján – biztosítsa.
- [45] 3. Jelen ügyben a bíróság megállapította, hogy az adatigénylés tárgyát képező, a kötött segélyhitelezéssel kapcsolatos adatok közérdekű adatok, eszerint az alperes közfeladatot lát el, a kérelemben foglaltak a közfeladat ellátásával függenek össze, és azokat az alperes Eximbank kezeli.
- [46] Fontos leszögezni: az, hogy esetleg személyes adatokról van szó, a vizsgált ügyben nem merült fel, mivel az alsóbb fokú bíróságok – a Kúria által meg nem kérdőjelezetten – megállapították, hogy a kötött segélyhitel „a jogszabályi rendelkezések alapján jogi személyek számára folyósítható” (lásd például: Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.21.421/2017/3/II. számú ítélet, 5. oldal). Az Infotv. 3. § 2. pontja szerint pedig „személyes adat: az érintette

vonatkozó bármely információ”, és a 3. § 1. pontja úgy rendelkezik, hogy „érintett: bármely információ alapján azonosított vagy azonosítható természetes személy”.

- [47] Az Alkotmánybíróság eljárása során ennek alapulvételével járt el.
- [48] Megjegyzendő egyebekben, hogy a szóban forgó adatok közérdekű adat jellege két szempontból is megállapítható. Egyrészt, mert az Eximbank az Exim törvényben meghatározott rendeltetése és feladatai alapján jelen ügy vonatkozásában jogszabályban meghatározott közfeladatot ellátó jogi személy (közfeladat-központú megközelítés), másrészt a kötött segélyhitelhez kapcsolódó – közvetlenül a költségvetésből finanszírozott – állami támogatás közpénz-jellege miatt (közpénz-központú megközelítés).
- [49] A közfeladat-központú megközelítés esetében az Eximbank által folyósított (szerződött) kötött segélyhitel jellegadó tulajdonságából kell kiindulni, abból, hogy egy kormányzati döntést igénylő, alapvetően nem piaci vagy üzleti alapon nyújtott hitelről van szó. (A segély nyújtását a külgazdasági ügyekért felelős miniszter kezdeményezi, a segélyhitel felajánlását a Kormány hagyja jóvá, és a segélyhitel nyújtásáról nemzetközi megállapodást kötnek, továbbá a kötött segélyhitel nyújtását megelőzően készített hatásvizsgálat figyelembe veszi a kötött segélyhitel nyújtásának külpolitikai hatásai mellett annak a központi költségvetés és az államadósság alakulására gyakorolt hatására vonatkozó becslést is.) A hitelszerződést megkötő és a segélyhitelt folyósító, kizárólagos tulajdonú állami bank – amelynek tekintetében a tulajdonosi jogokat az állami vagyon felügyeletéért felelős miniszter gyakorolja – pénzügyi szereplő, de nem az államtól független gazdálkodó szervezet. A kötött segélyhitel nyújtása körében közvetlenül Magyarország segélypolitikáját hajtja végre az erre vonatkozó kormányzati döntésnek megfelelően, tehát közfeladatot lát el. A Vtv. 5. § (2) bekezdése értelmében pedig „az állami vagyonnal gazdálkodó vagy azzal rendelkező szerv vagy személy a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló törvény szerinti közfeladatot ellátó szervnek vagy személynek minősül”. Ezért az Eximbank kezelésében lévő és tevékenységére vonatkozó vagy közfeladatának ellátásával összefüggésben keletkezett – jelen esetben a kötött segélyhitel szerződésekre vonatkozó adatok, mint például a hitel összege – közérdekű adatok az Infotv. 3. § 5. pontjában foglalt definíció alapján („közérdekű adat: az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv vagy személy kezelésében lévő és tevékenységére vonatkozó vagy közfeladatának ellátásával összefüggésben keletkezett, a személyes adat fogalma alá nem eső, bármilyen módon vagy formában rögzített információ vagy ismeret, függetlenül kezelésének módjától, önálló vagy gyűjteményes jellegétől, így különösen [...] a megkötött szerződésekre vonatkozó adat”).
- [50] Ami a kötött segélyhitel közpénz-jellegét illeti, a 3258/2022. (VI. 3.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh1.) az Alkotmánybíróság először értelmezte az Alaptörvény 39. cikk 2020. december 23. napjától hatályos (3) bekezdését, és arra a következtetésre jutott, hogy e módosítás nyomán a „közpénz-fogalom központi elemévé az állam bevétele, kiadása, követelése vált. Az Alaptörvény az állam bevételét, kiadását egyértelműen az állami bevételeknek és a kiadásoknak a kimutatásához, a bevételek beszedéséhez, a kiadások teljesítéséhez, vagyis a költségvetéshez köti: lásd a 36. cikk (2) bekezdés, (3) bekezdés, (7) bekezdés rendelkezéseit. A kiadások (szükséglet) és a bevételek (fedezet) az Alaptörvény szóhasználatában a költségvetés alaki szerkezetéhez és tagozódásához tartozik” (Indokolás [37]). Az Abh1. mindemellett a módosított alaptörvényi rendelkezések fényében is megerősítette a korábbi gyakorlatot, amely szerint aki közérdekű adatot birtokol, annak lehetővé kell tennie ennek az adatnak a megismerését (és ez a személyi kör nem korlátozódik a közfeladatot ellátó szervekre) (Indokolás [40]). Ebből kiindulva állapította meg az Abh1. azt, hogy „nincs olyan szabály, amely az adott esetben gazdálkodó szervek egymás közötti szerződéseinek egyes adatait közérdekűvé vagy közérdekből nyilvános adattá nyilvánítaná”. Megjegyzendő az is, hogy az Abh1. tényállása szerint az adatigénylésnek az volt a tárgya, hogy a támogatott gazdálkodónak nyilvánosságra kell-e hoznia, hogy „melyik más gazdálkodónak milyen kifizetést teljesített, milyen más gazdálkodókkal, milyen tartalmú szerződést kötött” (Indokolás [40]).
- [51] Az Abh1. idézett megállapításait az Alkotmánybíróság jelen ügyben is iránymutatónak tekinti annak hangsúlyozásával, hogy az Alaptörvény 39. cikke annak céljára, azaz a közpénzekkel való gazdálkodás transzparenciájára tekintettel értelmezendő. Funkcionális megközelítésben tehát az alkotmányos rendelkezés fogalmai – mint például a „költségvetés” és az „állam” – magukban foglalják az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 3. § (2) bekezdés a) pontjában megjelenő, szűk értelemben vett „állam” mellett az államháztartás minden alrendszerét. Ha ez nem így lenne, akkor a költségvetési szervezetek, avagy éppen az önkormányzatoknak, illetve ezen kívül a kizárólagos állami tulajdonban lévő, állami irányítás alatt álló és törvényi szinten is közfeladatot ellátónak minősített szervezeteknek sem kellene számot adniuk a közvetlenül a költségvetésből származó és kormányzati döntésen alapuló közpénz-felhasználásukról.

- [52] A kötött segélyhitelezésre vonatkoztatva a fentieket megállapítható részben az, hogy a hitelnyújtás ezen formája – ideértve annak összecszerúságát is – konkrét kormányzati döntés végrehajtását jelenti, tehát e körben az Eximbankon keresztül maga az állam cselekszik. Részben a hitelezés közvetlen állami támogatással, állami forrásból – az állam kiadásaként – valósul meg: a kötött segélyhitelekben a kapcsolódó állami támogatás a külgazdasági ügyekért felelős miniszter által vezetett minisztérium költségvetési fejezetében szereplő „Kötött segélyhitelezés” megnevezésű előirányzatról nyújtott kamattámogatás és adományelem [Korm.r. 12. §, 13. § (1) bekezdés, Exim törvény 6. § (4) bekezdés]. A Korm.r. részletesen szabályozza, hogy ezeket az összegeket az Eximbank milyen módon kapja meg közvetlenül a költségvetésből, a kötött segélyhitelezés fejezeti kezelésű előirányzat-felhasználási keretszámlából. Mivel „az Eximbank által folyósított kötött segélyhitelekhez kapcsolódó, a központi költségvetés terhére nyújtott támogatások”-ról van szó [vesd össze: Korm.r. 7. § (1) bekezdés e) pont], azok költségvetési jogi értelemben is az állam kiadásának minősülnek. Az állam bevételét, kiadását és követelését pedig közvetlenül az Alaptörvény nyilvánítja közérdekű adattá a 39. § (3) bekezdésében. Az Alaptörvény 39. § (2) bekezdése előírja, hogy a „közpénzekkel gazdálkodó minden szervezet köteles a nyilvánosság előtt elszámolni a közpénzekre vonatkozó gazdálkodásával”.
- [53] 4. A Kúria a jogszabályok értelmezése útján úgy ítélte meg, hogy az alperes által kezelt közérdekű adatok nem ismerhetők meg – az adatkezelőnek az adatok kiadását megtagadó döntése jogszerű volt –, az ügyben ezért az információszabadság korlátozása megállapítható.
- [54] Az Alkotmánybíróságnak azt kellett megvizsgálnia, hogy a korlátozás alapjogsérelmet okozott-e.
- [55] 4.1. „Az Alaptörvény 28. cikke szerint a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvénynek ez a rendelkezése a bíróságok számára alkotmányos kötelezettségként írja elő, hogy ítélező tevékenységük során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék {lásd pl. 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33] és 28/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}. Ebből a kötelezettségből következik, hogy a bíróságnak a jogszabályok adta értelmezési mozgástér keretein belül azonosítania kell az elé kerülő ügy alapjogi vonatkozásait, és a bírói döntésben alkalmazott jogszabályokat az érintett alapjog alkotmányos tartalmára tekintettel kell értelmeznie. A bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő alkotmányjogi panasz (Abtv. 27. §) az Alaptörvény 28. cikkének érvényesülését szolgáló jogintézmény. Ilyen panasz alapján az Alkotmánybíróság a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvényellenes” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [17]–[18]}.
- [56] 4.2. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint „a közérdekű adat kiadása iránt indított ügyben eljáró bíróságnak az adatszolgáltatás-megtagadás jogcímét és tartalmi indokoltságát egyaránt vizsgálnia kell” [21/2013. (VII. 19.) AB határozat, rendelkező rész második pont]. „A közérdekű adatok megismeréséhez való alapvető jog ugyanis (az önkényes adatszolgáltatás-megtagadással, mint indokolatlan korlátozással szemben) úgy biztosítható, ha az Infotv. 31. §-a alapján eljáró bíróság – a megállapított alkotmányos követelménynek megfelelően – a korlátozás (adatszolgáltatás-megtagadás) jogcímét és tartalmi indokoltságát felülvizsgálja” [3254/2018. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [37]}. E körben a nyilvánosság elve a főszabály, és ehhez képest a közérdekű adatok elzárása kivétel, azt csak kényszerítő esetekben lehet elfogadni, illetve a korlátozást elrendelő törvényt megszorítóan kell értelmezni {lásd: 21/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [39]; 4/2021. (I. 22.) AB határozat (a továbbiakban: Abh2.), Indokolás [43] és [70]}.
- [57] A gyakorlatot szintetizáló jelleggel összefoglaló Abh2. rámutatott, hogy az információszabadság korlátozhatóságának kereteit – az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésére figyelemmel – az Infotv. pontosítja, amely három kategóriát ismer el: a) a minősített adat; b) a döntés megalapozását szolgáló adat [Infotv. 27. § (5) bekezdés]; és c) a külön törvény szerinti elzárás [Infotv. 27. § (2) bekezdés]. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozta, hogy a magyar alkotmányjogi dogmatika adat- és jogalkalmazás-központú, az adatok zártsága egyik esetben sem ex lege áll be, „az információszabadság korlátozására vonatkozó döntést még a legszélsőségesebb indokok mellett is az adatkezelő végzi el”. Az „információszabadság korlátozása nem lehetséges formai alapokon,

vagyis bizonyítani kell, hogy a kért adat nyilvánossága – ténylegesen – sértené az alkotmányosan elismerhető korlátozási kategóriákat. Ezt pedig sehogy máshogy, csakis mint jogalkalmazás útján, egyedi esetekben lehet megállapítani. Összességében tehát kijelenthető: az információszabadság korlátozása sohasem automatikusan, törvény erejénél fogva áll be: az mindig az adatkezelő döntésének közbejöttét igényli. Ez a kitétel tekinthető az információszabadság lényegének és fő garanciájának, amely mindhárom korlátozástípusra (minősített adat, döntést megalapozó adat és külön törvény szerinti elzárás) kiterjed. Törvény által közvetlenül adatot elzárni tehát alkotmányosan nem lehetséges.” (Abh2., Indokolás [46]–[48])

- [58] Ebből két következtetés adódik: 1) A jogalkotó legitim célok [lásd például: Infotv. 27. § (2) bekezdés] érdekében törvényben korlátozhatja a közérdekű adatok megismerését, e jogszabály alkotmányosságát pedig az Alkotmánybíróság megfelelő indítvány alapján az alapjogok korlátozására irányadó teszt alkalmazásával mérlegre teheti. A korlátozó szabály alkotmányossága az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése alapján akkor állapítható meg, ha alapjog vagy alkotmányos érték védelmében történt a korlátozás, és az egyben arányos is. 2) A korlátozó szabály nem jelenthet automatikus adatelzárást, az információszabadság védelmében helye kell, hogy legyen jogalkalmazói mérlegelésnek.
- [59] 4.3. A vizsgált ügyben a Kúria – az Infotv. 27. § (2) bekezdés e) pontja és ezzel összefüggésben a Hpt. 165. § (1)–(2) bekezdése kifejezett alkalmazásával – a banktitkot állította szembe az indítványozó közérdekű adatok megismeréséhez fűződő jogával. Tehát úgy ítélte meg, hogy az információszabadság korlátozhatóságának az Abh2.-ben vázolt esetei közül a harmadik korlátozástípus áll fenn: a közérdekű adatok a nyilvánosság elől való elzárására külön törvény adott felhatalmazást.
- [60] Ilyenkor a bírói mérlegelésnek az Alkotmánybíróság ismertetett gyakorlata alapján kétfázisúnak kell lennie: a) a bíróságnak először azonosítania kell az ügyben alkalmazandó, a közérdekű és közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez való jogot korlátozó törvényi szabályt, amely lehetővé teszi az adat elzárását a nyilvánosság elől (jogcím). Majd b) az abban foglaltak alapján mérlegelnie kell az adatkezelő döntésének jogszerűségét, a korlátozás indokoltságát, mivel az „információszabadság korlátozása sohasem automatikusan, törvény erejénél fogva áll be”, „[t]örvény által közvetlenül adatot elzárni [...] alkotmányosan nem lehetséges” {Abh2., Indokolás [48]; lásd hasonlóan: 3177/2022. (IV. 22.) AB határozat, Indokolás [27]}.
- [61] A Kúria támadott döntésében – amellyel a jogerős döntést hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatva a keresetet elutasította – csak az első elem jelenik meg: a Kúria arra a következtetésre jutott, hogy az információszabadság korlátozását a konkrét ügyben – a banktitkot „központi pénzügyi vagy devizapolitikai érdekeknek” minősítve – külön törvény [a Hpt. 165. § (1)–(2) bekezdése] lehetővé teszi (jogcím). Ezen a ponton a vizsgálat lezárult, mert a Kúria arra jutott, hogy további érdekösszemérésre – alapjogi mérlegelésre – ezzel kapcsolatban nincs lehetőség, ugyanis a „banktitok körébe tartozó adatok, információk még a közérdekű vagy közérdekből nyilvános adatok megismerése iránti igény esetén sem szolgáltatathatók ki” (Kúria Pfv.IV.20.966/2018/5. számú ítélete, Indokolás [11]–[12]).
- [62] 4.3.1. A Kúria döntésében az Infotv. 27. § (2) bekezdés e) pontjára hivatkozott, amely arra ad lehetőséget, hogy egy másik törvény korlátozza az információszabadságot központi pénzügyi vagy devizapolitikai érdekből. A Kúria szerint a Hpt. 165. § (1)–(2) bekezdése (banktitok) e kifejezett megengedő rendelkezés folytán alkalmazandó az Eximbanktól igényelt adatok (a kedvezményezett neve, a hitel összege, illetve a projekt adományelemének mértéke) nyilvánosságának korlátozásával kapcsolatban. A központi pénzügyi vagy devizapolitikai érdeket az Infotv. 27. § (2) bekezdése valóban az információszabadság korlátozásának legitim céljaként azonosítja. Vizsgálni kell ugyanakkor a központi pénzügyi vagy devizapolitikai érdek és a banktitok kapcsolatát, azt, hogy a banktitok ténylegesen ennek az érdekeknek a védelmét szolgál(hat)ja-e, s ekként értelmezhető-e az információszabadság korlátjaként az Infotv. 27. § (2) bekezdés e) pontja alapján.
- [63] Megállapítható, hogy a kötött segélyhitel Magyarország segélypolitikájának részeként a száz százalékban állami tulajdonban álló Eximbank nyújtja részben a központi költségvetésből származó forrásaiból: a kötött segélyhitelekben a kapcsolódó állami támogatás a külgazdasági ügyekért felelős miniszter által vezetett minisztérium költségvetési fejezetében szereplő „Kötött segélyhitelezés” megnevezésű előirányzatból nyújtott kamattámogatás és adományelem [lásd: Exim törvény 6. § (4) bekezdés, 7. § (1) bekezdés e) pont, Korm.r. 12. §, 13. § (1) bekezdés]. A Hpt. 160. § (1) bekezdése szerint pedig banktitok „minden olyan, az egyes ügyfelekről a pénzügyi intézmény rendelkezésére álló tény, információ, megoldás vagy adat, amely ügyfél személyére, adataira,

vagyoni helyzetére, üzleti tevékenységére, gazdálkodására, tulajdonosi, üzleti kapcsolataira, valamint a pénzügyi intézmény által vezetett számlájának egyenlegére, forgalmára, továbbá a pénzügyi intézménnyel kötött szerződéseire vonatkozik”.

- [64] A kötött segélyhitelezés tehát kormányzati döntés alapján az Eximbank által állami források felhasználásával végzett pénzügyi tevékenység, míg a banktitok per definitionem nem a bank vagy rajta keresztül az állami költségvetés, hanem kifejezetten az ügyfél titkait (pénzügyi adatait) védi. A banktitok szabályai tehát az ügyfelet, jelen esetben a kedvezményezettet, akinek a számláján a hitelt jóváírják, és aki a hitelt nyújtó magyar állam maga értelem szerűen nem lehet, védik. A banktitok fogalmába olyan információk tartoznak, amelyek nyilvánosságra hozatala felett az ügyfél rendelkezik. Ezért jelenleg az ügyfél nincs elzárva attól, hogy az adatokat – a hitelszerződésbe foglaltakkal összhangban – nyilvánosságra hozza, ami szintén ellentmond annak, hogy ebben az értelemben „központi pénzügyi vagy devizapolitikai érdek” védelméről lenne szó.
- [65] Amint azt a NAIH is leszögezte: a „Hpt.-ből, illetve annak indoklásából nem vezethető le olyan jogalkotói cél, amely szerint az Infotv. 27. § (2) bekezdés e) pontjában meghatározott, és egyébként pontosan nem definiált központi pénzügyi vagy devizapolitikai érdekből történne meg valamennyi, a pénzintézetek kezelésében lévő és banktitoknak minősíthető közérdekű illetve közérdekből nyilvános adat nyilvánosságának korlátozása, a közérdekű adatnak minősülő adatok halmazába tartozó konkrét adatfajták meghatározása nélkül. Erre utal az is, hogy a jogalkotó nem határozta meg a korlátozás időtartamát a közérdekű, vagy közérdekből nyilvános adatkör esetében, így jelen jogi helyzet szerint a Kúriai döntés alapján az adatigénylésben szereplő adatok, illetve valamennyi a banktitoknak is minősülő közérdekű, vagy közérdekből nyilvános adat végérvényesen megismerhetlenné válna a nyilvánosság számára. Ezen adatok ismerete nélkül a segélyhiteleket érintő közpénzfelhasználás körében megalapozott közéleti vitát lefolytatni nem lehetséges, így az ezzel a területtel összefüggő véleménynyilvánítási szabadság gyakorolhatósága ellehetetlenül.”
- [66] A banktitok megőrzésének a kötelezettsége a fentiek szerint elsődlegesen a pénzügyi intézmény ügyfeleinek az érdekét védi, nem zárható ki ugyanakkor teljes bizonyossággal, hogy a szóban forgó adatok titkossága közvetetten a központi pénzügyi érdekekkel is kapcsolatban áll.
- [67] 4.3.2. A közérdekű adatoknak a nyilvánosság elől történő mérlegelés nélküli elzárását érintően az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg.
- [68] Az Alaptörvény alapján kialakított alkotmánybírósági gyakorlat szerint a közérdekű és közérdekből nyilvános adatok esetében a nyilvánosság a főszabály, és a korlátozás szorul igazolásra, amelynek indokoltságát mindig mérlegelni kell, mivel az információszabadság korlátozása nem a törvény erejénél fogva áll be (Abh2., Indoklás [48]).
- [69] Jelen ügyben az adatkezelő az hitelszerződésekre vonatkozó adatok egy részének (a kedvezményezettek neve, a hitel összege, illetve a projekt adományelemének mértéke) megismerhetőségét kizárta. A bíróságok egyöntetűen megállapították az adatok kettős természetét, de az első- és másodfokú bírósággal ellentétben a Kúria nem látott lehetőséget arra, hogy a banktitok megőrzésének Hpt.-be foglalt kötelezettsége alól az adatok közérdekű jellegére tekintettel kivételt engedjen.
- [70] Az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy a banktitok kógens szabályozása nem engedi meg azt, hogy a bíróság a közérdekű adatok megismerésével összefüggő okból mérlegelje a kettős természetű (egyidejűleg banktitoknak és közérdekű adatnak is minősülő) adatok kiadását (Hpt. 160–166/B. §), annak ellenére, hogy az Eximbank a hitelpiacon speciális szereplő, valamint függetlenül az Eximbankkal szerződéses viszonyban álló ügyfelek sajátos helyzetétől.
- [71] Egyrészt sem az Exim törvény, sem más, az Eximbank működésére vonatkozó jogszabály nem tartalmaz a banktitok kiadhatóságára vonatkozó kifejezett kivételt. [Megjegyzendő: A banktitok alóli kivételszabály nem lenne példa nélkül álló. A Magyar Fejlesztési Bank Részvénytársaságról szóló 2001. évi XX. törvény (a továbbiakban: MFB tv.) 10/A. § (1) bekezdése az Eximbankhoz hasonló jogi helyzetű Magyar Fejlesztési Bank (a továbbiakban: MFB) esetében például az ügyfél személyét és az ügylet összegét kifejezett rendelkezéssel kiveszi a banktitok fogalma alól. Az Eximbank esetében azonban nincs ugyanilyen kivételszabály.]
- [72] Az ügyben felmerült az is, hogy a banktitokra az üzleti titok kiadhatóságára vonatkozó, mérlegelést lehetővé tévő szabályokat is lehetne alkalmazni [Hpt. 166. §, Infotv. 27. § (3) bekezdés]. Megállapítható ugyanakkor, hogy a banktitok nem az üzleti titok egyik fajtája. Elsődlegesen azért, mert a két adatfajta egyértelműen elkülönül egymástól: a banktitok és az üzleti titok definíciója nem fedi egymást, és a szabályozásuk is különböző [Hpt. 16. § (1) bekezdés, az üzleti titok védelméről szóló 2018. évi LIV. törvény 1. § (1) bekezdés]. Másodlagosan pedig

azt sem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy a korábbi szabályozásban (lásd: a régi Hpt. 2001. január 1. és 2003. június 9. napja között hatályos 55/A. §-át) létező, a banktitokra és az üzleti titokra egyaránt vonatkozó kivétel-szabályt a jogalkotó módosította, és azt az üzleti titokra szűkítette. A Hpt. pedig nem változtatott ezen a megközelítésen. A kiterjesztő értelmezés tehát a jogszabály szövegével ellentétben állna.

- [73] 4.4. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megítélése szerint a Kúria felismerte az ügy alapjogi érintettségét, és kifejezett elemzésnek vetette alá azt a kérdést, hogy milyen adatokról van szó, illetve hogy a banktitok szabályozása teret enged-e az információszabadság érvényesülésének. A Hpt. és az Infotv. vonatkozó rendelkezéseinek összevetése alapján arra jutott, hogy a banktitok szabályai egyértelműek és csak egyféleképpen értelmezhetőek, és a jogalkotó nem adott lehetőséget a banktitok kiadására a közérdekű adatok megismeréséhez való jogra hivatkozással.
- [74] Az Alkotmánybíróság a szabályozási környezet áttekintése nyomán – az igazságügyi miniszter és a NAIH állásfoglalását is figyelembe véve – szintén azt állapította meg, hogy a közérdekű adatok megismeréséhez való jog mint alapvető jog a banktitokra vonatkozó konkrét előírások miatt a fennálló szabályozási környezetben az Eximbank tevékenységével összefüggésben nem érvényesülhet.
- [75] Az Alkotmánybíróság csak a jogszabályok adta értelmezési mozgásteret keretein belül orientálhatja a bíróságokat az Alaptörvénnyel összhangban álló jogértelmezés felé, de nem kényszerítheti a bíróságot arra, hogy egy egyértelmű, értelmezési mozgásteret nem engedő jogszabályi előírással ellentétes döntést hozzon – nem utasíthatja a bíróságokat a banktitok szabályának félretételére –, és döntésével nem is egészíthet ki jogszabályi előírásokat.
- [76] 5. Az Alkotmánybíróság ezért a Kúria támadott ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt a rendelkező részben foglaltak szerint elutasította.

V.

- [77] Az indítványozó nem állította, és az Alkotmánybíróság eljárásában sem merült fel annak a gyanúja, hogy a Hpt.-nek a banktitokra vonatkozó szabálya mint olyan alaptörvény-ellenes lenne. Mindazonáltal az előző pontban foglaltak szerint az indítvány felszínre hozott egy olyan, a közérdekű adatok megismerhetőségével összefüggő alapjogi problémát, amely a jogi szabályozásra, pontosabban annak hiányosságára vezethető vissza: a banktitoknak az Eximbank tevékenységével összefüggésben is alkalmazandó szabályozása egyáltalán nincs tekintettel a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez való jogra.
- [78] A probléma lényege a következő. A bankok jellemzően nem minősülnek közfeladatot ellátó szervnek, és nem kezelnek közérdekű adatokat, de amint jelen ügy is bizonyítja, az általános szabályok szerint banktitoknak minősülő – és mint ilyen, az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével összefüggésbe hozható – adatok kivételes esetben egyidejűleg közérdekű adatoknak is minősülhetnek (kettős természetű adatok). Ez alapvetően akkor fordulhat elő, ha egy magánjogi jogalany (jelen esetben a kizárólagos állami tulajdonú Eximbank) közfeladatot ellátásában vesz részt, és/vagy közvetlenül közpénzt használ fel.
- [79] Az állam kiadása az Alaptörvény 39. cikk (3) bekezdése értelmében közpénz, a 39. § (2) bekezdése pedig kimondja, hogy a közpénzekre vonatkozó adatok közérdekű adatok. Továbbá az Infotv. 3. § 5. pontja úgy rendelkezik, hogy „közérdekű adat: az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv vagy személy kezelésében lévő és tevékenységére vonatkozó vagy közfeladatának ellátásával összefüggésben keletkezett, a személyes adat fogalma alá nem eső, bármilyen módon vagy formában rögzített információ vagy ismeret, függetlenül kezelésének módjától, önálló vagy gyűjteményes jellegétől, így különösen [...] a megkötött szerződésekre vonatkozó adat”.
- [80] Az Exim törvény és a Korm.r. szerinti kötött segélyhitel kormányzati döntést igénylő, alapvetően nem piaci vagy üzleti alapon nyújtott hitel. A hitelszerződést megkötő állami bank ebben a körben – a hitelezettek által is tudott módon –, nyilvános eljárás eredményeképpen (mind a segélyhitel alapjául szolgáló kormányhatározatok, mind a nemzetközi szerződések nyilvánosak, és az OECD, valamint az Európai Unió felé különböző bejelentési, adatszolgáltatási kötelezettségek érvényesülnek) közvetlenül Magyarország segélypolitikáját hajtja végre, tehát közfeladatot lát el. A Vtv. 5. § (2) bekezdése értelmében „az állami vagyonnal gazdálkodó vagy azzal rendelkező szerv vagy személy a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló törvény szerinti közfeladatot ellátó szervnek vagy személynek minősül”. Ráadásul a kötött segélyhitelezés nem csupán állami döntés alapján,

hanem közvetlen állami támogatással valósul meg (amely tényről a jogszabályok alapján a hitelezetteknek is nyilvánvalóan tudomásuk van): a kötött segélyhitelekben a kapcsolódó állami támogatás a külgazdasági ügyekért felelős miniszter által vezetett minisztérium költségvetési fejezetében szereplő „Kötött segélyhitelezés” megnevezésű előirányzatból nyújtott kamattámogatás és adományelem [Korm.r. 12. §, 13. § (1) bekezdés, Exim törvény 6. § (4) bekezdés, 7. § (1) bekezdés e) pont]. A segélyhitelt az Eximbank nyújtja, de ezeket az összegeket közvetlenül az állami költségvetés finanszírozza, tehát azok az állam kiadásának minősülnek. Az állam bevételét, kiadását és követelését pedig kifejezett szabállyal közvetlenül az Alaptörvény nyilvánítja közérdekű adattá a 39. § (3) bekezdésében.

- [81] Ez a helyzet más megközelítési logikát követel ahhoz képest, mint amikor a Hpt. szerinti banktitok nem minősül egyben közérdekű (vagy közérdekből nyilvános) adatnak is, amely adatoknak a nyilvánossága alaptörvényi szinten, közvetlenül védett. Az információszabadság alapvető jog, és a közérdekű adatok esetében a nyilvánosság a főszabály. Kettős természetű – tehát egyidejűleg banktitoknak is minősülő – adatok esetében e sajátosságok mellőzhetetlenek.
- [82] Az alapjog védelmi tartományába tartozó jogi helyzetbe beavatkozó norma – amint arra az igazságügyi miniszter is utalt – mindig igazolásra szorul: a korlátozásnak az igazolható, legitim cél fennállása mellett az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése alapján alapvető jog vagy alkotmányos érték védelme érdekében szükségesnek és arányosnak is kell lennie, illetve a korlátozásnak alkalmasnak kell lennie a cél elérésére. Az információszabadság alkotmányjogi megközelítése továbbá – mint az fentebb kifejtésre került – arra épül, hogy a közérdekű adatoknak a nyilvánosság elől történő elzárása nem jelenthet *ex lege* adatmegismerési korlátozást, az nem lehet automatikus.
- [83] Fontos leszögezni: az Alaptörvényből nem következik minden olyan közérdekű vagy közérdekből nyilvános adatnak minősülő adat mérlegelés nélküli nyilvánosságának a követelménye, amely az általános szabályok alapján egyidejűleg banktitok is. Az információszabadság korlátozható alapjog. Mindazonáltal alapjogi szempontból aggályos, hogy a banktitok hatályos szabályozása a bemutatott, az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdéséből levezetett követelményekre a kettős természetű adatok esetében egyáltalán nincs tekintettel. Egyrészt, bár a központi pénzügyi érdek [Infotv. 27. § (2) bekezdés e) pont] legitim célja lehet az információszabadság korlátozásának, a banktitok – a jelen eset tényállása által is igazoltan – ezzel csak távoli és közvetett kapcsolatban áll. Annak a védelmére – mivel funkciója szerint nem a hitelnyújtó bankot, hanem az ügyfelet védi – nem is feltétlenül alkalmas. Másrészt, bár a banktitok összefüggésben áll az Alaptörvény VI. cikkével, a magánszféra sem korlátozhatatlan alapjog. A jelen szabályozási környezetben viszont a banktitok az Eximbank összes (akár jogi személy) ügyfelének adatait az információszabadság alapjogára tekintet nélkül, mérlegelést kizáró módon elzárja a nyilvánosság elől annak ellenére, hogy a kötött segélyhitelekkel összefüggésben a bank a kormányzati döntések végrehajtójaként közfeladatot lát el, amely során közpénzzel gazdálkodik, és amely tény a hitelezettek számára előzetesen ismert. Ebben a körben az adatok nyilvánosságához fűződő alkotmányos érdek főszabály szerint megelőzi a titokvédelmi érdekeket. Az Eximbank kezelésében lévő kettős természetű, tehát a banktitok fogalma alá tartozó közérdekű (vagy közérdekből nyilvános) adatok megismerhetősége viszont jelen szabályozási környezetben egyáltalán nem biztosított: a nyilvánosság-korlátozás teljes körű, nem a feltétlenül szükséges és arányos mértékre szabott, illetve semmilyen mérlegelésre nincs lehetőség az adatok kiadhatósága körében. [Megjegyzendő ezzel kapcsolatban, hogy a hasonló jogi helyzetű MFB esetében az ügyfél személye és az ügylet összege az MFB tv. 10/A. § (1) bekezdése szerint nem minősül banktitoknak. Nem világos, hogy ehhez képest az Eximbank esetében mi indokolja ugyanezen adatok titkosságát. Kötött segélyhitelt csak jogi személy kaphat, a jogi személy neve nem személyes adat, a személyes adatok védelméhez való jog tehát nem merülhet fel. Kötött segélyhitel esetében ráadásul az adományelemet – azontúl, hogy az Eximbank alapvetően állami forrásokból gazdálkodik, és piaci tevékenységet jellemzően nem végez – közvetlenül a költségvetés fedezi.]
- [84] Az Abtv. 46. § (1) bekezdése szerint, ha az Alkotmánybíróság hatáskörei gyakorlása során folytatott eljárásában a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállását állapítja meg, a mulasztást elkövető szervet – határidő megjelölésével – felhívja feladatának teljesítésére. A (2) bekezdés c) pontja értelmében a jogalkotói feladat elmulasztásának minősül, ha a jogi szabályozás Alaptörvényből levezethető lényeges tartalma hiányos.
- [85] Az Alkotmánybíróság ennek alapján a rendelkező részben foglaltak szerint – hivatalból eljárva – megállapította, hogy a jogalkotó az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésével összefüggésben mulasztással előidézett alaptörvény-

ellenességet idézett elő azáltal, hogy nem alkotta meg azokat a garanciális szabályokat, amelyek lehetővé teszik az információszabadság érvényesülését a közfeladatot ellátó és közpénzzel gazdálkodó Eximbank által kezelt, közérdekű vagy közérdekből nyilvános adatnak minősülő banktitok megismerhetőségével kapcsolatban.

VI.

- [86] Az Alkotmánybíróság a határozat Magyar Közlönyben történő közzétételét az Abtv. 44. § (1) bekezdés második mondata alapján rendelte el.

Budapest, 2023. március 21.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [87] Egyetértek a határozattal és annak indokolásával, utóbbihoz párhuzamos indokolás formájában kiegészítést kívánok tenni.
- [88] Az indokolás V. fejezetének lényegi, a mulasztást megalapozó megállapításai szerint „az adatok nyilvánosságához fűződő alkotmányos érdek főszabály szerint megelőzi a titokvédelmi érdekeket” (Indokolás [83]), ennek ellenére ez az Eximbankra vonatkozó hatályos törvényi szabályozás környezetében „egyáltalán nem biztosított: a nyilvánosság-korlátozás teljes körű, nem a feltétlenül szükséges és arányos mértékre szabott, illetve semmilyen mérlegelésre nincs lehetőség az adatok kiadhatósága körében.” (Indokolás [83])
- [89] A fentiekről álláspontom szerint nem vezethető le minden, esetlegesen az Eximbank kezelésébe kerülő banktitok feltétel nélküli nyilvánossága. Az Alaptörvény kilencedik módosításával megállapított 39. cikk (3) bekezdésével összhangban, nincs akadálya a jelen határozat alapján megalkotandó garanciális szabályok létrehozása során és azok sérelme nélkül, hogy az Eximbank tevékenységének esetleges kibővítése esetére a jogalkotó meghatározza a kivételt képező speciális törvényi szabályokat, amelyek a banktitokra vonatkozó rendelkezések korlátozott alkalmazhatóságát, illetőleg az alkalmazás feltételeit megállapítják.

Budapest, 2023. március 21.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde alkotmánybíró különvéleménye

- [90] Nem értek egyet a határozat rendelkező részének 1. pontjával, mivel a jelen ügyben a közérdekű adat fogalma és a megismeréséhez való jog nem vezethető le az Alaptörvény 39. cikk (2) bekezdéséből.
- [91] Az alkotmányjogi panasz a bírósági ítélet megsemmisítését arra hivatkozva kérte, hogy bizonyos hitelügyletek adataihoz (kedvezményezett megnevezése, adományelem mértéke, folyósított hitel összege) való hozzáférést a bíróság nem az üzleti titokra vonatkozó szabályok, hanem a banktitokra vonatkozó szabályok szerint bírálta el, és ez által sérült az indítványozó közérdekű adatok megismeréséhez való joga. Az indítvány szerint a Hpt. 160. § céljával és hatályával az Infotv. 27. § (2) bekezdés e) pontjában szereplő devizapolitikai és központi pénzügyi érdek nem hozható összefüggésbe. A határozat elutasítja az alkotmányjogi panaszt, ugyanakkor a közpénzzel, a banktitoknak az Infotv.-vel való összhangját illetően olyan tételeket fogalmaz meg, amelyek a mulasztás megállapításának is alapjául szolgálnak.
- [92] 1. Az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdése egybefoglaltan biztosítja a személyes adatok védelméhez való jogot, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez való jogot. Az Alaptörvény ezen adatkörökre vonatkozó fogalommeghatározást itt nem tartalmaz. Ezek közül egyedül a közérdekű adatok egy körére vonatkozóan szövegez meg rendelkezést az Alaptörvény 39. cikk (2) bekezdése. Eszerint a közpénzekre és a nemzeti vagyonra vonatkozó adatok közérdekű adatok.
- [93] Az Alaptörvény 2020. december 23. napjától hatályos (3) bekezdése meghatározta a közpénz fogalmát: „Közpénz az állam bevétele, kiadása és követelése.” Ezt a rendelkezést az Abh1. úgy értelmezte, hogy az új közpénzfogalom a költségvetés alaki szerkezetéhez és tagozódásához tartozik, ezért az államháztartáson kívüli gazdálkodó szervezetek az egymás közötti szerződésai egyes adataira nem alkalmazható az az alaptörvényi szabály, amely szerint a közpénzekre vonatkozó adatok közérdekű adatok. A nemzeti vagyonra vonatkozó adatok közérdekű volta sem alapozhatja meg jelen esetben a köztulajdonban álló gazdálkodó szervezetnek a magánosokkal kötött hitelszerződésai fent jelzett elemeinek a nyilvánosságát. A nemzeti vagyonra vonatkozó adatok közérdekű voltából eredő kötelezettség a törvényekben meghatározott konkrét közzétételi kötelezettség révén valósul meg, és nem a többi jogi személlyel kötött hitelszerződések adatainak a bárki kérésére történő kiadásával.
- [94] A fejlesztési/beruházási bankok lehetnek nemzetközi (Nemzetközi Újjáépítési és Fejlesztési Bank), regionálisak (Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank), uniósak (Európai Beruházási Bank) és nemzeti (Eximbank, MFB). A közös az bennük, hogy a tőkéjüket jellemzően nem piaci szereplők hozzák létre, továbbá ki vannak véve a nemzeti prudenciális szabályok hatálya alól, vagyis több kockázatot vállalhatnak, mint egy kereskedelmi bank. Az is közös, hogy mindegyik valamilyen, az alapítók (ezek államok) által kitűzött célt szolgál. Előbbiek mellett is az ilyen pénzügyi intézetek bankként működnek, s ilyenként betagozódnak a bankrendszerbe. Az Alaptörvény szerinti közpénz ott van, ahol a tevékenységükhöz saját forrást szereznek az alapításkor vagy később. Ugyanakkor ezek a nemzeti fejlesztési bankok is gazdálkodnak idegen forrásokkal, kívülről is gyűjtenek betéteket stb. Ahol a bank hitelt nyújt, ott már nem közpénz van, az nem az állam kiadása vagy követelése, hanem a banké. Az állam kiadása kizárólag a bank forrásoldalán értelmezhető, a hitel nyújtásánál azonban már nem állami kiadás jelenik meg, hanem a bank saját forrású kockázatvállalása: „A kötött segélyhiteleket saját forrásából az Eximbank nyújtja” (Korm.r. 12. §).
- [95] Az Eximbank kétségtelenül hitelintézet, a pénzpiac egyik szereplője, nem az államháztartás egyik alrendszere, hanem önálló, az államtól elkülönülő gazdálkodó. Az ügyfele egy hitelszerződésnél egy másik gazdálkodó, vagyis itt is gazdálkodó–gazdálkodó viszony van, mint az Abh1.-ben. Az Eximbank–ügyfél közötti viszony nyilvánossága az Alaptörvény 39. cikk (2) bekezdéséből nem következik. Az ügyben hárompólusú viszony szerepel, vagyis állam–Eximbank–ügyfél viszony van. A közpénzekkel kapcsolatos tételmondatok legfeljebb az állam–Eximbank viszonyra igazak, de az Eximbank–ügyfél viszonyra már nem.
- [96] 2. Az Alaptörvény a Szabadság és Felelősség cím alatt rendelkezik az alapvető jogokról, valamint a törvényben meghatározott keretek között gyakorolható jogokról. Az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdése alapjogként határozza meg a személyes adatok védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez való jogot. Az alkotmánybírói gyakorlat – a törvény preambuluma szerinti célból kiindulva – elsődlegesen az Infotv. alapján vizsgálja ezen adatkörök lehetséges tartalmát és a megismerés korlátait, illetve a védelem

határait. Ki kell azonban emelni azt, hogy – akár az egyik vagy másik jelzőt nem is használva – számos más törvény is rendelkezik személyes adatokról, illetve közérdekű adatokról [pl. a köztulajdonban álló gazdasági társaságok takarékosabb működéséről szóló 2009. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Kgt.)]. Ebből következően is lehetséges, hogy valamely adat jellege és nyilvánossága egyidejűleg, vagy egy vizsgálati folyamat egymást követő szakaszaiban különféle módon értelmezhető. Így lehetséges az is, hogy egy adat elsődlegesen személyes adatnak minősül, de mivel a nyilvánosságához közérdek fűződik, azt törvény közérdekből nyilvános adattá minősíti. Egy ilyen törvényi rendelkezés alkotmányos vizsgálatakor az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdése szerinti két alapjog összemérésére kerül sor, de mindig lehetnek olyan más alapjogok vagy alkotmányos értékek, amelyek számbavétele és mérlegelése nélkül az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének megfelelő vizsgálat nem folytatható le. Itt lehet az is vizsgálendő, hogy leszűkíthető-e az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdése szerinti személyes adat fogalma és védelmi köre az Infotv. szerinti védelmi körre, azaz a természetes személyek adataira, miközben az I. cikk (4) bekezdése a jogvédelemnek a jogi személyek előtt is utat nyit.

[97] Jelen ügyben olyan adatok nyilvánosságáról volt szó, amelyek banktitoknak minősülnek. A pénzügyi szolgáltatást elsődlegesen szabályozó Hpt. 160–166/B. §-a rendelkezik a banktitokról. Ezeknek a szabályoknak a hatálya az Eximbankra is kiterjed. Az Exim törvény 24. §-a csupán a felügyeletet ellátó minisztériumok, illetve egyéb szervezetek tekintetében bővíti a banktitoknak tekintendő adatok megismerhetőségét. Ugyanakkor az Eximbank köztulajdonban álló gazdálkodó szervezetnek is minősül, így a Kgt. is vonatkozik rá, amely a banktitok körébe tartozó adatok továbbadását a tulajdonosi jogokat gyakorló személyek és szervek irányába is engedi.

[98] Nem vitatható a határozat azon megállapítása, hogy az Eximbank közfeladatot ellátó szervezet. Így az Infotv. 3. § 5. pontja szerint a gazdálkodására, a megkötött szerződésekre vonatkozóan kezelt adatok közérdekű adatnak minősülnek. Az adatokhoz való hozzáférést illetően az Infotv. 26. § (1) bekezdése rendelkezik úgy, hogy a közfeladatot ellátó szervnek lehetővé kell tennie, hogy a kezelésében lévő közérdekű adatot bárki megismerhesse. Az Infotv. azonban már ebben a szakaszában utal arra, hogy az Infotv. kivételeket határozhat meg. Ezen kivételekről – ide nem értve a 3. § 5. pontjában már kivett személyes adatokat – alapvetően az Infotv. 27. §-a rendelkezik. Ennek (2) bekezdése szerint az ezen adatok megismeréséhez való jogot – az adatfajta megjelölésével – törvény korlátozhatja. A jogalkalmazói értelmezés szükségességét és lehetőségét még a törvényi korlátok sem zárják ki, hiszen az adatkezelő, a hatóság vagy a bíróság részéről mindig vizsgálatot (mérlegelést) igényel az, hogy az adatokat közfeladatot ellátó szerv kezeli-e, hogy az adatok közérdekű adatok-e, hogy azok kiadását törvény korlátozza-e. Ezen törvényi értelmezés körében veti fel a határozat azt, hogy a Hpt.-nek – az Eximbankra is alkalmazandó – banktitokra vonatkozó rendelkezése nem áll összhangban az Infotv. 27. § (2) bekezdés e) pontjával, illetve hogy ezek között nincs kapcsolat. Az Infotv. 27. § (2) bekezdése a korlátozhatóság különféle esetköreit jelöli meg. Az egyes törvények megnevezését nyilvánvalóan nem teheti meg, ahogyan az egyes esetkörökbe sorolható törvényeket illetően sem lehet érvényességi feltétel, hogy expressis verbis hivatkozzanak az Infotv. 27. § (2) bekezdésére vagy akár csak arra a szóösszetételre, ami ott szerepel. Ilyen oda-vissza hivatkozás nélkül is, a józan ész alapján belátható, hogy a banktitok intézménye olyan jogintézmény, amelynek léte egy pénzügyi szolgáltató rendszerrel bíró országban központi pénzügyi és devizapolitikai érdek. Ebből következően a banktitokról rendelkező törvény – az Infotv. 27. § (2) bekezdés e) pontjával összhangban – korlátozhatja a közérdekű adatokhoz való hozzáférést. Ezzel együtt az valóban felvethet alkotmányjogi kérdést, hogy valamely konkrét adathoz való hozzáférés korlátozása az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésével összhangban van-e. Ilyen vizsgálat esetén az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerint kell eljárnia, s ott az indítvány keretei között vagy a hivatalbóli eljárása esetén lehetőleg teljes körűen értékelnie kell az érintett alapjoggal szembeállítható más alapjogokat vagy alkotmányos értékeket.

[99] A világban az egyes államok különféle exportfinanszírozási modelleket működtetnek. A szakirodalom szerint ezeknek az ügyleteknek az ügyféloldali adatai szigorúan bizalmasan kezeltek. Tény, hogy a konkrét adatok hozzáféréseinek korlátozását illetően a Hpt., illetve az Exim törvény nem nevesít külön célmeghatározást, nem magyarázza a korlátozás szükségességét és arányosságát. Ugyanakkor éppen a határozatban hivatkozott és az MFB-re vonatkozó kivételszabályok azt is jelezhetik, hogy az Eximbankra évtizedek óta változatlan tartalommal vonatkozó banktitokszabályok mögött a korlátozást megalapozó törvényhozói mérlegelés van. Álláspontom szerint a mulasztás megállapításához ezeknek a körülményeknek teljesebb körű feltárására lett volna szükség, ami a bank felügyeletét, a pénzügyi felügyeletet ellátó miniszterek vagy akár a Magyar Nemzeti Bank álláspontjának az ismeretét is feltételezné.

[100] 3. Álláspontom szerint a határozat érvelése magyarázat nélkül hagyja, hogy a mulasztást megállapító rendelkezés „a közérdekű vagy közérdekből nyilvános adatnak minősülő banktitok” kifejezést használja. Az adatvédelmi jogszabályok állandó szabálya 1992-től, hogy törvény közérdekből – az adatok körének kifejezett megjelölésével – elrendelheti a személyes adat nyilvánosságra hozatalát. Ezek az Infotv. szerint a közérdekből nyilvános adatok. Közérdekből nyilvános adatnak törvény minősíthet – nyomós közérdekből – olyan adatot, amely egyébként nem közérdekű adat (pl. egyes személyes adatokat, jellemzően állami nyilvántartásoknál), de a megismerésük és terjesztésük mások jogainak a védelméhez vagy gyakorlásához szükséges. A határozat maga sem hivatkozik arra, hogy a hitelügyleteknek az ügyfél nevét és a hitel összegét megjelenítő adatának közzétételét valamely törvény kifejezetten elrendelte volna.

Budapest, 2023. március 21.

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

[101] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2023. március 21.

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós alkotmánybíró különvéleménye

[102] Egyetértek a rendelkező rész 2. pontjában foglalt elutasítással, de nem értek egyet a rendelkező rész 1. pontjában megállapított mulasztás szövegezésének jelen formájával, valamint az indokolásnak a közpénzek és a banktitok viszonyával kapcsolatos részeivel, ezért a határozathoz az alábbi különvéleményt fűzöm.

[103] 1. A határozat rendelkező részének 1. pontja az Eximbankot közpénzzel gazdálkodó szervezetként nevesíti. Ez a megállapítás csak pontosításokkal állja meg a helyét. Az Eximbank által folyósított hitelek forrása ugyanis – hasonlóan a kereskedelmi bankok által szerzett forrásokhoz – alapvetően piaci alapú (hitelfelvétel a bankközi piacon, kötvénykibocsátás). Emellett forrás oldalon megjelenik a tulajdonos állam tőkejuttatása és a kedvezményes hitelekhez nyújtott állami támogatás. (Ez utóbbi egyébként azon kereskedelmi bankok forrás oldalán is megjelenik, amelyek közreműködnek a Kormány által megfogalmazott gazdaságélénkítő, családtámogatási, otthonteremtési programokban, a kis- és középvállalkozásokat, agrárpiaci szereplőket segítő célkitűzések megvalósításában.)

[104] Az Eximbank és az ügyfél viszonylatában viszont az eszközoldalon a közpénz fogalma nem értelmezhető, hiszen a pénzügyi szolgáltatásait a saját nevében, saját forrásai terhére nyújtja, a pénzkölcsönhöz tapadó kiadása, követelése, bevétele nem az állam bevétele, kiadása, követelése. Következik ez egyrészt a Korm.r. 12. §-ából, miszerint a kötött segélyhiteleket az Eximbank saját forrásaiból nyújtja. Következik továbbá az Alaptörvény 38. cikk (5) bekezdéséből, amelynek értelmében „[a]z állam és a helyi önkormányzatok tulajdonában álló gazdálkodó szervezetek törvényben meghatározott módon, önállóan és felelősen gazdálkodnak a törvényesség, a célszerűség és az eredményesség követelményei szerint”. Az alkotmányozó tehát kifejezetten elválasztotta egymástól az államot és a tulajdonában álló gazdálkodó szervezeteket, mint amilyen az Eximbank is.

[105] Kétségtelen, hogy ez a fajta önállóság a kötött segélyhitelezés esetében korlátozottan érvényesül, de a határozat rendelkező részének 1. pontja nem szűkíti le a mulasztást az ilyen típusú, viszonylag ritkán előforduló hitelezésre, azt általános jelleggel fogalmazza meg, vonatkoztatja a bank minden hiteltermékére, valamennyi pénzügyi szolgáltatási tevékenységére anélkül, hogy azok sajátosságait vizsgálta volna. Mindemellett ezen ügyletek forrása is alapvetően piaci alapú, tehát nem közpénz.

[106] 2. Az előzőekben írtaktól függetlenül azonban a jelen ügyben az Infotv. 3. § 5. pontjában írtak alapján valóban közérdekűnek minősülnek az igényelt adatok, mert azok az Eximbank mint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv kezelésében vannak, ekként vonatkoznak rá az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésének

második fordulatában írtak. Ugyanakkor nem hagyható figyelmen kívül az Infotv. 27. § (2) bekezdés e) pontja, amely szerint „[a] közérdekű és közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez való jogot – az adatfajták meghatározásával – törvény [...] központi pénzügyi [...] érdekből [...] korlátozhatja”.

- [107] Nem értek egyet a határozat azon megállapításával, miszerint a banktitok a központi pénzügyi érdek „védelmére – mivel funkciója szerint nem a hitelnyújtó bankot, hanem az ügyfelet védi – nem is feltétlenül alkalmas” (lásd a határozat indokolásának V. fejezetét, Indokolás [77] és köv.). A banktitok léte, amelyet a jogalkotó törvényi szinten, a Hpt. 160. § (1) bekezdésében nevesített, ilyen központi pénzügyi érdeknek minősül. A banktitok ugyanis a pénzügyi intézményrendszer egyik fundamentuma, ennek fellazításával a pénzügyi rendszerbe vetett piaci bizalom sérülhet.
- [108] Azzal egyetértek, hogy a banktitok az ügyfél rendelkezési jogát védi, maga döntheti el, hogy az őt érintő adatokat elérhetővé teszi vagy sem. A banktitok tehát e természetéből fakadóan az Eximbank ügyfele vonatkozásában a magántitok körében értékelendő. A magántitok pedig az Alaptörvény VI. cikk (1), illetve (3) bekezdésének a részét képezi. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésén nyugvó magántitok-védelem megilleti a nem természetes személyeket is {az adótitok vonatkozásában lásd a 3223/2018. (VII. 2.) AB határozatot (a továbbiakban: Abh3.), Indokolás [47]}.
- [109] Következésképpen a jelen ügyben az adatigénylő közérdekű adatok megismeréséhez való alapjoga nemcsak egy – egyébként igazolható és erős – nevesített közérdekkel, a központi pénzügyi érdek védelmével, hanem a hitelt igénybe vevő ügyfél magántitok védelméhez való alapjogával is ütközik. Ezzel kapcsolatban azonban a határozat csak egy rövid utalást tartalmaz, és sommásan megállapítja, hogy a magánszférához való jog sem korlátozhatatlan, ezért „az adatok nyilvánosságához fűződő alkotmányos érdek főszabály szerint megelőzi a titokvédelmi érdekeket” (Indokolás [83]). Álláspontom szerint nagyobb hangsúlyt kellett volna fektetnie a határozatnak a két alapjog közti egyensúly megteremtésére (fair balance, schonender Ausgleich), amely nyomán a rendelkező rész mulasztást megállapító eleme legalább pontosításra, akár mellőzésre kerülhetett volna.
- [110] 3. Álláspontom szerint a közérdekű adatigénylő és az Eximbank ügyfele mellett egy harmadik alapjogi jogosult, az Eximbank érdekeit is a mérlegelés körébe kellett volna vonni. A banktitoknak minősülő adatok ugyanis a bank szempontjából egyben üzleti tevékenységével kapcsolatos adatnak is minősülnek, amelyek az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a VI. cikk (1) bekezdéséből levezetett magántitok keretében üzleti titokként alkotmányos védelmet élveznek (lásd Abh3., Indokolás [47]–[48]).
- [111] Ebből következően az információs szabadság korlátozása nemcsak az Infotv.-ben rögzített okokból merülhet fel, hanem a köztulajdonban álló, profitorientált gazdasági társaságok esetében az is értékelendő, hogy a közérdekű adat kiadása nem okoz-e aránytalan sérelmet az üzleti tevékenységével kapcsolatban (lásd hasonlóan Abh2., Indokolás [78]). Ebben az összefüggésben irányadónak tekintem, hogy nem az ügyfél nevének, a hitel összegének és az adományelem összegének nyilvánosságra hozatala juttatná a köztulajdonban álló adatkezelő versenytársát indokolatlan előnyhöz, hanem az, hogy az egyik pénzügyi intézmény az egyébként banktitoknak minősülő adatokat kiadni köteles, a versenytársat pedig ilyen kötelezettség nem terheli. Ez a különbségtétel azért fontos, mert az Eximbank üzleti tevékenysége nem korlátozódik a nem piaci termékek értékesítésére, hanem jelentős volumenben piaci ügyleteket is bonyolít.

Budapest, 2023. március 21.

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán alkotmánybíró különvéleménye

- [112] 1. Nem értek egyet a határozat rendelkező részének 1. pontja alatti, az Alkotmánybíróság hivatalból eljárva tett megállapításával, miszerint az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésével összefüggésben mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség áll fenn. Kisebbségben maradván különvéleményt csatolok a döntéshez [Abtv. 66. § (2) bekezdés].
- [113] Álláspontom szerint a rendelkező rész 1. pontja szerint szándékolt tartalmú szabályozás iránti elvárás sem a VI. cikk (3) bekezdéséből, sem a 39. cikk (2) bekezdéséből, sem pedig különösen ezek egymással összevetett jelentéstartalmából nem vezethető le.
- [114] Egyébiránt a határozat rendelkező részének 2. pontja alatti elutasítással szemben kifogásom nincs.

- [115] 2. Az alapügyben a Fővárosi Törvényszék elsőfokú – s a Fővárosi Ítéletábrla által helybenhagyott – ítéletével kötelezte az Eximbankot az indítványozó (felperes) közérdekű adatigénylés címén benyújtott keresetének megfelelő, s meglévő adat kiadására. A Kúria – felülvizsgálati eljárásban hozott ítéletével – a jogerős határozatot hatályon kívül helyezte, az elsőfokú döntést megváltoztatta, és a keresetet elutasította.
- [116] 3. Kétségtelen az alapl dilemma, miszerint a tárgyi adatigénylés az Infotv. alapján nem tagadható meg (amire hivatkozik az indítványozó); a Hpt. alapján pedig nem teljesíthető (amire hivatkozik a Kúria).
- [117] Az ellentmondás látszólagos, valójában különböző érdekek egyidejűségéről van szó. Olyan realitás, aminek garanciális feltételrendszere nem hiányzik, s nem hiányos, hanem adott. A jogérvényesítés bírósági úton, ki- perlés által biztosított. A határozat viszont a meglévő jogállapotot elégtelennek tartja, s – a mulasztás megállapításával – további jogi rendezést vár el, ami magában hordja a hangsúly elbillenését, amit pedig nem látok indokoltnak.
- [118] Az adatigénylő indítványozó panasza nyomán a közérdeklődésre számot tartó adat megismerhetősége iránti hiányérzet nem – s különösen nem alaptörvény-ellenesség előidézésével járó – szabályozási kötelezettség elmulasztásából fakadó.
- [119] Álláspontom indoka a következő.
- [120] 4. Kétségtelen, hogy az adott pénzügyintézetet (Eximbank) létesítő, fenntartó akarat kezdettől fogva kettős érdekű: – egyfelől a nemzetközi piacgazdaságban részvétel, másfelől külpiacon a hazai vállalkozók előnyhöz vagy a versenytársakkal azonos pozícióba juttatása; – egyfelől az általános pénzügyintézeti szabályozáshoz alkalmazkodás, másfelől az intézményhez fűződő kormányzati, külgazdasági és költségvetési kapcsolatok; – egyfelől a kereskedelmi bankok finanszírozási korlátai miatt exportfinanszírozási rés megszüntetése, másfelől a (mindenkori) kormány gazdaságpolitikai célkitűzéseivel összhangban álló, következményét tekintve végső soron a központi költségvetést érintő tevékenység, nem a költségvetés finanszírozásának feladata, hanem az export finanszírozásának érdeke.
- [121] Ezek az érdekek ma is változatlanok, s az Exim törvény szerinti (hatályos) szabályozásban is nyomon követhetők.
- [122] Amint nyomon követhető az is, hogy miben áll a pénzügyintézeti szférából fakadó szabályozottság következményeként az intézményre háruló titoktartási kötelezettség. Erről rendelkezik az Exim törvény 24. §-a, miszerint „[a]z üzleti titok védelméről szóló 2018. évi LIV. törvény 1. § (1) bekezdésében meghatározott üzleti titok és a Hpt.-ben meghatározott banktitok megtartására vonatkozó kötelezettség nem terjed ki – a Hpt.-ben meghatározott szerveken túlmenően – a miniszter által vezetett minisztérium és az államháztartásért felelős miniszter által vezetett minisztérium részére adott adatszolgáltatásra, valamint a Mehib Rt. részére továbbított, valamint a Központi Statisztikai Hivatal részére statisztikai célból egyedi azonosításra alkalmas módon továbbított adatokra sem.” Következésképpen az Eximbank egyfelől banktitok és üzleti titok birtokosa (jogosultja és kötelezettje), másfelől viszont ez alól törvényi felmentése van az adott miniszter irányába.
- [123] Ezt a – pénzügyintézet mibenlétével, kettős természetével összhangban álló, ekként kiegyensúlyozott – szabályozást a határozat szerinti elvárás megbillenti, s (lényegében a Kúria döntésével szemben) az indítványozó adatigényének kielégítése irányába tolja, amit nem tartok helyesnek, nem tartom az Alaptörvény által igazolhatónak.
- [124] Álláspontom szerint a kettős természetű tevékenység azt is jelenti, hogy nem csupán (pénz)piaci, hanem állami (külgazdasági, nemzetgazdasági) érdekektől sem közömbös tevékenységről van szó, ami az adatolás, adatátadás szempontjából sem közömbös.
- [125] 5. Jelen esetben nem, illetve nem csupán általában véve a közpénz, avagy a közfeladat (különösen nem csupán ezek pusztán fogalmisága), hanem inkább a célba vett intézmény egyedülálló természete különösen az, ami az indítványozó panaszára adott válasz szempontja kell legyen, illetve kellett volna lennie.
- [126] 6. Mindemellett kétségtelen, hogy a közérdekűség és a közpénz fogalma egyaránt értelmezés tárgya, melynek kapcsán – az Alaptörvény R) cikk (3) bekezdése és 28. cikke nyomán – álláspontom a következő.
- [127] Önmagában a közérdekű adat törvényi fogalmából egyértelműen következik, hogy az Infotv. szerinti szabályozás tárgya (e fogalom alá az tartozik; vö. Infotv. 3. § 5. pont), ami vagy (funkcióját tekintve) az adott szerv tevékenységére vonatkozó, vagy (állagát tekintve) az adott szerv közfeladata ellátásával összefüggésben

keletkezett. Vagyis mindkét esetben meglévő, és egyben (egyidejűleg) az adott szerv kezelésében van. Másképpen szólva a szabályozás meglévő (nem jövőbeli, avagy reménybeli) adatra vonatkozó és olyanra (arra), amit a szerv kezel, azaz uralma alatt áll. E két feltétel (tehát a meglévőség és az uralom alatt állás) konjunktív, és azt jelenti, hogy reális (valóságos) lehetőség van az adatátadásra, ami másfelől az adatátadásra vonatkozó szabályozás teljesíthetőségének is értelemszerű záloga.

- [128] Következésképpen kívül esik a szabályozáson (a szabályozás alapján eleve nem áll fenn kötelezés) az olyan adatra, aminek „fizikai állaga szerinti” jellemzője vagy az, hogy nem meglévő (azaz még „nem keletkezett”), vagy pedig az, hogy nem áll a szerv uralma alatt (utóbbi egyben nyilvánvalóan azt is jelentheti, hogy nem az adott szerv az adat kezelője). Ehhez képest (értelemszerűen) kívül esik a szabályozáson, és ekként nincs törvényi – s nincs a VI. cikk (3) bekezdése szerinti alaptörvényi – alapja a meg nem lévő, csupán (értelemszerűen az adott szerv tevékenységén s közfeladata ellátásán kívül eső) gyűjtés eredményeként jövőben keletkező (előálló) adat kérésének, illetve átadásának.
- [129] 7. A köz használatára szánt vagyon, valamint a közcélok megvalósítását, ellátását célzó vagyon e célra tekintettel és annak érdekében védendő. Az állam vagyonával való gazdálkodás, az állami vagyon működtetése az elfogadott költségvetés szabta keretek között, a vagyon vonatkozásában meghatározott hosszú távú célok, a közcél, közérdek javára történik. Az állam vagyonával való gazdálkodás során érvényes a kétezer éves európai norma: a köz érdeke a legfőbb törvény (a *salus rei publicae suprema lex* elve; vö. EBH 2019. B.15. [48]). Másfelől viszont a közvagyon kezelésének átláthatósága közérdek, a rá vonatkozó adatok közérdekű adatok.
- [130] A köz érdeke és a közérdek egy töről fakadó, viszont árnyalatnyi, ám lényeges különbséget hordozó fogalompár. A köz érdeke mindaz, amiért felelős, aminek szolgálatában álló minden képviselő (s ekként a mindenkori kormány; vö. Alaptörvény 4. cikk (1) bekezdés).
- [131] A közérdek címzettje pedig a közösség minden tagja, pusztán a közösségbe tartozása nyomán megillető részesége folytán. Ehhez képest a közérdek címen fellépés nem feltétlen jelent egyben a köz érdekében fellépést. A közösség ugyanis a választással kiválasztotta azokat, akiket határozott tartamra szólóan elfogad, akiknek mandátumot ad a köz érdekében álló cselekvésre. Ők a képviselők, akik azután az Alaptörvénnyel és törvénnyel delegálják, meghatározzák a köz érdekében álló feladatot, szolgálatot. Ugyanakkor a közérdek címen fellépő számára biztosított ebbéli jogának kiperelhetősége (amint az jelen alapügyben is járt út volt).
- [132] 8. A közpénzekre vonatkozó adatok közérdekű adatok [Alaptörvény 39. cikk (2) bekezdés zárómondat]. A közpénz fogalmának jelentéstartalma nyelvtanilag kétségtelen lehetőséget ad különböző terjedelmű magyarázatnak, önmagában véve nem definitív, ehhez képest eltérő értelmezésre is lehetőséget ad, nyelvtanilag.
- [133] Kétségtelen azonban, hogy a közpénz fogalmiságát, szóhasználatát az alaptörvényi akarat kezdettől a központi költségvetéshez kötötte, jellemzően a 36–44. cikk címeiként, s különösen a központi költségvetés végrehajtása [37. cikk (1) bekezdés] és az ebben való részesség [39. cikk (1) bekezdés] vonatkozásában. Végül a közpénz fogalmiságának a központi költségvetéshez kötöttségét kifejezetten megállapította a kilencedik alaptörvény-módosítás [39. cikk (3) bekezdés], miszerint közpénz az állam bevétele, kiadása és követelése. Ez pedig összhangban álló azzal, lefedi azt, miszerint az állami kiadásokat és bevételeket a központi költségvetésnek kell tartalmazni átlátható módon és észszerű részletezettséggel [36. cikk (2) bekezdés]. A bevételek beszedésére és a kiadások teljesítésére pedig a Kormány van felhatalmazva [36. cikk (3) bekezdés], amit törvényesen, célszerűen és az átláthatóság biztosításával köteles végrehajtani [37. cikk (1) bekezdés].
- [134] Következésképpen a pénz azáltal, illetve attól, másképpen szólva akkortól közpénz, hogy a központi költségvetés – törvényileg – kiadásként vagy bevételként kreálja, pontosabban deklarálja. A központi költségvetés a köz érdekének szolgálatában álló, szolgálatára választott képviselők közül álló Országgyűlés privilégiuma [1. cikk (2) bekezdés c) pont], az állam elengedhetetlen pénzügyi dokumentuma [3. cikk (3) bekezdés b) pont, (5) bekezdés]. A központi költségvetés alapján kell folytatni az államháztartást. [az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Áht.) 4. § (1) bekezdés] Az államháztartás a költségvetés intézményi feltétele, végrehajtásának szabályozott rendje. A közpénz pedig eszköz, a közfeladatok ellátását tervező, finanszírozó államháztartás pénzeszköze. (Áht. 2. §) Az államháztartás központi és önkormányzati alrendszerből áll [Áht. 3. § (1) bekezdés]. Az alrendszerbe tartozó minden szervezet, intézmény [Áht. 3. § (1)–(3) bekezdés] – értelemszerűen – a közpénz letéteményese. S ezzel összhangban álló az Állami Számvevőszék alaptörvényi feladatköre és hatásköre. [Alaptörvény 43. cikk (1) bekezdés]
- [135] Kétségtelen, hogy a költségvetés végrehajtása, az államháztartás működése a közpénz által történik, kezdődik. A közpénz eszköz, az állami cél, közfeladat – költségvetés szerinti – megvalósításának eszköze. A közpénz le-

tétevényese a költségvetéssel kapott (törvényi) mandátum alapján az államháztartás adott szerve. A költségvetésből kikerülő közpénz – államháztartás rendszerébe nem tartozó – birtokosa az állami cél megvalósításáért felelős. Ha azonban a közpénz célba ért, akkor a közpénzt célba juttató korábbi – államháztartás rendszerébe nem tartozó – (közpénz)birtokos ebbéli mandátuma lejárt, s nem kötelezhető feltétlen, csupán közérdeklődés, közérdekűség címén a közpénz további sorsának kísérése, számontartására.

- [136] Általában véve nem tartom elfogadhatónak a *fiat iustitia pereat mundus* merev elvét, különösen nem olyan alapvető jog esetében, ami nem apriori. A közérdekű adat megismeréséhez fűződő jog ilyen. A tárgyi jog által kreált, az alaptörvény által a többi alanyi jog közül kiemelt; ekként szabályozható, korlátozható, viszont lényeges tartalma nem üresíthető ki. Utóbbi e jog esetében azt jelenti, hogy az adat közérdekűségében való állásfoglalás az origója a megismerése jogának. Ha az adat nem közérdekű, akkor nincs a VI. cikk (3) bekezdése szerinti jog, s ekként az ki sem üresíthető.
- [137] 9. Megemlítem, hogy ettől – a közpénz közérdekből megismerhetőségéhez fűződő érdektől – más kérdés a költségvetési érdek védelmének ügye, ami mind a bevételi, mind a kiadási oldalon, attól függetlenül büntetőjogilag védendő érdek, hogy az elkövető része-e az államháztartásnak [vö. a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 396. §].
- [138] 10. Az alapügyben a hatályos jogállapot szerinti jogérvényesítési helyzet a következő. Az Infotv. 3. § 5. pontja meghatározza, hogy mi közérdekű adat.
- [139] A Btk. 220. §-a pedig büntetni rendeli a közérdekű adattal visszaélést. Ekként két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő vétséget követ el, „aki a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló törvényi rendelkezések megszegésével közérdekű adatot az adatigénylő elől eltitkol, vagy azt követően, hogy a bíróság jogerősen a közérdekű adat közlésére kötelezte, tájékoztatási kötelezettségének nem tesz eleget” [Btk. 220. § (1) bekezdés a) pont]. Ennek háttérében az Infotv. 31. § (1), illetve (7) bekezdése szerinti rendelkezések vannak. Ehhez képest tehát, ha a bíróság határozata ellenére nem teljesítik a tájékoztatási kötelezettséget, az már oly mértékben sérti a közérdekű adatok nyilvánosságához fűződő érdeket, ami büntetőjogilag tényállásszerű. Így zár össze az Alaptörvény mögött az Infotv. és a Btk.
- [140] Az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdése szerint mindenkinek joga a közérdekű adat megismerése. Ennek érvényesítése, a közlés önkéntessége elmaradásának kötelezéssé kényszerítése bírósági úton kiperelhető (kikényszeríthető). A közérdekűség kérdését eldöntő bírósági döntéssel szembeni engedetlenség pedig hivatalból üldözendő bűncselekmény. Mindehhez társul a VI. cikk (4) bekezdésén nyugvó intézményi biztosíték, illetve monitorizálás. Alaptörvényben biztosított jog érvényesülésének szolgálatára ennél rigorózusabb szabályrendszer nehezen elképzelhető, s nem is lenne indokolt.
- [141] 11. Álláspontom szerint nem csupán az a kérdés, hogy a közpénz fogalmának terjedelme önmagában mekkora, hanem az sem hagyható szem elől, hogy a mindenkori (fogalmi) terjedelmével legyen szoros követésben a közpénz valóságos védelme. Másképpen szólva, ha olyan terjedelmű a közpénz „átláthatóság” szempontú fogalma, amit viszont nem tud követni (lekövetni) a védelme, akkor az – álláspontom szerint – az Alaptörvény védelme címén sem igazolható.
- [142] A közpénz alaptörvényi védelme pedig nem csupán visszaélés elleni védelmet, hanem a köz érdekének védelmét is jelenti. A köz érdekének védelmét jelenti részint a nemzetgazdaság érdekének védelme és az eladósodottságtól való védelem. Másképpen szólva az ilyen értelemben felfogott érdekvédelemnek és az átláthatóság-nak egyensúlyban, kiegyensúlyozottságban kell állnia.
- [143] Álláspontom szerint a hatályos szabályozás e kérdésben, s jelen esetet tekintve nem deficités.

Budapest, 2023. március 21.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1391/2019.
Megjelent a Magyar Közlöny 2023. évi 56. számában.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3200/2023. (V. 5.) AB HATÁROZATA

bírói döntés megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Salamon László* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria Mfv.II.10.149/2021/10. számú ítélete alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.
2. Az Alkotmánybíróság a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 406. § (1) bekezdése és 409. §-a elleni alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A dr. Hovánszki Arnold ügyvéd által képviselt indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése és az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján alkotmányjogi panasszal élt a Kúria Mfv.II.10.149/2021/10. számú, 2022. május 26-án és május 27-én átvett ítélete ellen 2022. július 25-én.
- [2] Kérte az indítványozó az Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a Kúria Mfv.II.10.149/2021/10. számú ítéletének az alaptörvény-ellenességét, és az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján azt semmisítse meg.
- [3] Kérte azt is, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *c*) pontja, illetve az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján vizsgálja felül a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) felülvizsgálati szabályozásának, konkrétan a Pp. 406. § (1) bekezdése és 409. §-a, mint az indítványozó ügyében alkalmazott jogszabályoknak az Alaptörvénnyel való összhangját, és állapítsa meg, hogy indítványozónak a Kúria Mfv.II.10.149/2021/10. számú ítéletével befejezett ügyében folytatott bírósági eljárásban az indítványozó Alaptörvényben biztosított alapjogának sérelme következett be a Pp. 406. § (1) bekezdése és 409. § rendelkezéseinek mint alaptörvény-ellenes jogszabályoknak az alkalmazása folytán, és ezeket semmisítse meg. A Pp. 406. §-a a felülvizsgálat alapja és tárgyai körében tartalmaz rendelkezést, a 409. § a felülvizsgálat kivételes engedélyezésének feltételeiről szól.
- [4] Az Alkotmánybíróság az indítványt – amelyet az Alkotmánybíróság főtítkárnak felhívására az indítványozó kiegészített – a tartalma szerint bírálta el.
- [5] 1.1. A beadvány és mellékletei szerint az indítványozó (felperes) 1995. január 12-én létesített munkaviszonyt az alperes gazdasági társaság jogelődjével. Az alperesre, illetőleg annak jogelődjére, valamint a velük munkaviszonyban álló munkavállalókra kiterjedt az eredetileg 1995. november 7-én megkötött, majd többször módosított Villamosenergia-Ipari Ágazati Kollektív Szerződés (VKSZ) és az Egységes Kollektív Szerződés (EKSZ) hatálya.
- [6] Az alperes jogelődje 2017. február 1-jétől köztulajdonban álló munkáltatóvá vált. Az alperes 2020. júniusában kibocsátott felmondásával megszüntette az indítványozó munkaviszonyát. Az alperes kizárólag a munka

törvénykönyvről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) rendelkezéseit alkalmazta az indítványozó részére járó felmondási idő, illetve fizetendő végkielégítés mértékének megállapítása és az elszámolás során, a VKSZ és az EKSZ rendelkezéseit – amelyek hosszabb felmondási időt (20 év feletti munkaviszony mellett minimum 120 nap felmondási időt) és magasabb végkielégítést (25 év vagy ezt meghaladó munkaviszony esetén 12 havi átlagkeresetnek megfelelő összegű végkielégítést) tartalmaztak – nem alkalmazta az elszámolás során. Az Mt. a köztulajdonban álló munkáltatóval fennálló munkaviszonyban a felmondási időre, valamint a végkielégítésre tartalmaz korlátozó szabályokat. A panasz szerint így az indítványozónak a korábban szerzett joga, vagyis a hosszabb felmondási időhöz és a magasabb végkielégítéshez való joga sérült. [A panasz szerint az indítványozó ügye jogi szempontból lényegében azonos a 17/2022. (VIII. 1.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.) alapjául szolgáló ügygel mind jelen ügy indítványozójának a hosszabb felmondási időhöz és a magasabb végkielégítéshez való jogának sérelme, mind pedig jogi érvelése kapcsán.] Az indítványozó keresete végkielégítés-különbözet és felmondási időre járó távolléti díj különbözet megfizetésére irányult.

- [7] Az elsőfokú bírósággént eljáró Szegedi Törvényszék 2021. március 3-án kelt ítéletében (3.M.70.252/2020/11.) kötelezte az alperest a VKSZ és az EKSZ szerint fizetendő végkielégítés és felmondási időre járó távolléti díj, valamint a kifizetett végkielégítés és felmondási időre járó távolléti díj különbözetének, kamatainak és perköltség megfizetésére. A Szegedi Ítéletábrla a 2021. október 11-én kelt Mf.I.40.034/2021/9. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta és kötelezte az alperest másodfokú perköltség, valamint illeték megfizetésére.
- [8] A Kúria – felidézve a munka törvénykönyvről szóló 2012. évi I. törvény hatálybalépésével összefüggő átmeneti rendelkezésekről és törvénymódosításokról szóló 2012. évi LXXXVI. törvény (a továbbiakban: Mth.) 11. § (1) bekezdését, amely szerint az Mt. 205. § (1) bekezdését és (2) bekezdés a) pontját az Mt. hatálybalépését követően kötött kollektív szerződésre és munkaszerződésre kell alkalmazni (Indokolás [60]), megállapítva, hogy a bíróságoknak jelen ügyben abban a kérdésben kellett állást foglalniuk, hogy az Mth. 11. § (1) bekezdésében foglalt szabály alkalmazható-e abban az esetben, amikor a munkáltató az Mt. hatálybalépésének időpontjában még nem minősült köztulajdonban álló munkáltatónak, hanem csak később vált azzá – a 2022. április 27-én kelt ítéletével a Szegedi Ítéletábrla Mf.I.40.034/2021/9. számú ítéletét hatályon kívül helyezte, a Szegedi Törvényszék 3.M.70.252/2020/11. számú ítéletét megváltoztatta, és a felperes keresetét elutasította, rögzítve, hogy e körben téves az ítéletábrla által elfoglalt jogi álláspont (Indokolás [61]).
- [9] 1.2. A bírói döntést támadó indítvány – számos alkotmánybíróági határozatra, az Emberi Jogok Európai Egyezményére, az Európai Unió Alapjogi Chartájára hivatkozva – az Abtv. 29. § első fordulata körében arra hivatkozik, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló jogértelmezés alaptörvény-ellenessége röviden összefoglalva abban áll, hogy a bírói döntés nem felel meg az Alaptörvény jogszabályok értelmezésére vonatkozó követelményeinek, továbbá ellentétben áll az alapvető jogok bármely helyzet szerinti különbségtétel nélküli biztosítására vonatkozó alapjoggal, a kollektív tárgyalások folytatásához és kollektív szerződések kötéséhez való alapjoggal és nemzetközi kötelezettségvállalásba is ütközik. Az állított alapjogsérelmek, azaz az Alaptörvény 28. cikkének, az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének, az Alaptörvény XVII. cikk (2) bekezdésének és az Alaptörvény Q) cikk (2) és (3) bekezdéseinek, E) cikk (2) és (3) bekezdéseinek sérelme a bírói döntést érdemben befolyásolták.
- [10] A panasz szerint, ha a Kúria figyelembe vette volna az Alaptörvény 28. cikke szerinti jogszabály-értelmezési kötelezettségét, ahogy azt az eljáró alsóbíróságok tették; ezen kívül figyelemmel lett volna az Alaptörvény 28. cikkéből fakadó alaptörvény-konform értelmezési kötelezettségére, illetve az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésére, mely szerint a jogértelmezés, a jogalkalmazás során is biztosítani kell, hogy a szabályozás szempontjából egymással összehasonlítható jogalanyok között nem tehető különbség anélkül, hogy annak alkotmányos indoka lenne; továbbá figyelemmel lett volna az Alaptörvény 28. cikkéből fakadó alaptörvény-konform értelmezési kötelezettségére, illetve az Alaptörvény XVII. cikk (2) bekezdésére, mely szerint a kollektív szerződés bírói úton történő kikényszeríthetősége a kollektív tárgyalásokhoz és a kollektív szerződéskötéshez való jog inherens eleme és jogszabályértelmezéssel nem vonható el a kollektív szerződés bírói úton történő kikényszeríthetősége; valamint figyelemmel lett volna a jogértelmezés során arra a nemzetközi jogi kötelezettségből eredő és ekképp alkotmányos követelményre, hogy a törvényben meghatározott jogok élvezetét Magyarország minden megkülönböztetés nélkül köteles állampolgárainak biztosítani, ennek során az Európai Unió Alapjogi Chartájának vonatkozó rendelkezéseire és arra, hogy az Alapjogi Chartában elismert jogok és szabadságok gyakorlása csak törvény által, és e jogok lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható, úgy a Kúria nem jutott, nem juthatott volna a döntésében foglalt következtetésére, és nem hozhatta volna meg döntését.

- [11] A panasz részletes indokolást tartalmaz arról, hogy a Kúria ítéletét érdemben befolyásoló jogértelmezés miért nem felel meg az Alaptörvény 28. cikke, XV. cikke (2) bekezdése és XVII. cikke (2) bekezdése rendelkezéseinek. A panasz szerint az indítvánnyal érintett bírói döntésben tükröződő, és a bírói döntés alapját képező jogszabály-értelmezés a szabályozás szempontjából egymással összehasonlítható jogalanyok (az Mt. hatálybalépése előtt kötött kollektív szerződések hatálya alá tartozó munkáltatók és munkavállalók) között tesz különbséget anélkül, hogy annak alkotmányos indoka lenne.
- [12] A panasz szerint a Kúria ítéletét érdemben befolyásoló jogértelmezés nem felel meg az Alaptörvény XVII. cikk (2) bekezdésének, mert „ezen alkotmányos alapjog helyes értelmezése szerint a kollektív szerződéskötés joga többet jelent magának a szerződésnek, mint akarattnyilatkozat megkötésénél, kinyilvánításánál; magában foglalja a kollektív szerződés rendelkezéseinek betartásához, betartatásához ill. jogi úton történő kikényszerítéséhez való jogot is. [...] Ezt a jogot azonban a konkrét esetben a Kúria jogértelmezése megvonja, hivatkozása szerint az Mth. 11. § (1) bekezdése rendelkezése ne vonatkozna indítványozók [...] esetére, az átmeneti szabályozás, konkrétan az Mth. fent hivatkozott rendelkezése ne vonatkozna, illetve átmeneti szabályozás nem létezne.”
- [13] 1.3. A Pp. rendelkezéseit támadó indítvány szerint a Kúria által a döntésében tartalmi szempontból kétségtelesen alkalmazott jogszabály a bírói döntést érdemben befolyásolta. A Kúria felülvizsgálati bíróságként járt el indítványozó ügyében, a felülvizsgálati eljárás megengedhetőségét pedig a Pp. hivatkozott rendelkezései [Pp. 406. § (1) bekezdés és 409. §] szabályozzák. Ebből következően a Kúria az eljárása során nyilvánvalóan alkalmazta a Pp.-nek az indítvány által hivatkozott rendelkezéseit, hiszen másképp a felülvizsgálati eljárást nem folytathatta volna le, s (Alaptörvénnyel ellentétes) ítéletet sem hozhatott volna.
- [14] A panasz említi a Kúria Mfv.II.10.149/2021/9. számú végzését, amely felülvizsgálati kérelem alapján indult eljárás lefolytatását engedélyező bírói határozat; ez a döntés végzésként született meg, de a panasz szerint a sérelmet végső soron nem is ez a végzés, hanem maga a Kúria ítélete jelenti.
- [15] A panasz szerint „[a] bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség röviden összefoglalva abban áll, hogy a Pp. hivatkozott szabályai és az azokra alapított bírói jogértelmezés ellentétben állnak indítványozónak a bírósághoz fordulás és a magánjogi jogviták bíróság általi eldöntéséhez való alapjogával, ennek részeként pedig „indokolt bírói döntéshez való jogával”. Az állított alapjogsérelem, azaz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének és a 25. cikk (2) bekezdésének sérelme a bírói döntést érdemben befolyásolták, hiszen alaptörvény-ellenes az olyan törvényi szabályozás és azon alapuló joggyakorlat, mely nem tekinti az ügy érdemére kiható jogszabálysértésnek valamely keresetben felhívott jogalap megvizsgálásának mellőzését arra az esetre, ha az ügyben felülbírálati/felülvizsgálati jogkört gyakorló bíróság a más jogalapon elbírált ügyben a más jogalap tekintetében eltérő álláspontra helyezkedik, a felhívott további jogalap megvizsgálását pedig nem teljesíti és más eszközzel (például új eljárás elrendelése) maga sem biztosítja. [...] A perjogi szabályozásból összességében hiányzik az, hogy a felülvizsgálati bíróság a perben megjelölt, de a bíróságok által meg nem vizsgált jogcímről tekintettel felülvizsgálatot folytathasson le és új eljárást rendelhessen el, ezért indítványozó a felülvizsgálati eljárás megengedhetőségére vonatkozó perjogi szabályozást összességében tartja alaptörvényellenesnek.”
- [16] A panasz szerint a bíróságok a keresetlevélben megjelölt, de meg nem vizsgált jogalap megvizsgálásától önkényesen nem zárkozhattak el, a magánjogi jogvita kereteit önkényesen nem szűkíthetik le. Ezt azonban a Pp. támadott rendelkezései lehetővé teszik, kifejezetten elzárják attól a bírósági jogvitában érintett személyeket, hogy arra hivatkozással kérjék egy döntés felülvizsgálatát, hogy az ítéleti döntés nem terjedt ki a keresetben megjelölt valamennyi jogalapra. A Kúria Mfv.II.10.149/2021/10. számú ítéletében, törvényi rendelkezésre hivatkozással úgy utasította el indítványozó keresetét, hogy őt közben elzárta attól, hogy akár a Kúria, akár az eljáró alsóbíróságok megvizsgálják azt az indítványozó által megjelölt anyagi jogi jogszabályi rendelkezést, amelyet, mint az alanyi jogát közvetlenül keletkeztető tényeket meghatározóként és annak alapján az igénye támasztására feljogosítóként az eljárásban megjelölt. Ez a gyakorlat önkényes és tisztességtelen eljárásra vezetett felperes esetében, hiszen az eljáró alsóbíróságok nem vizsgálták meg egyes jogalapokat és tényeket indítványozó ügyében és amikor eltérő jogi álláspont folytán az indítványozó kereseti kérelme végül elutasításra került, úgy neki a legfőbb bírói fórum nem biztosította azt az alkotmányos alapjogot, hogy az indítványozó által a keresetlevélben és további perirataiban is megjelölt további jogalapokat akár az alsóbíróságok, akár maga a legfőbb bírói fórum szintén kellő alaposággal megvizsgálja, és ezek értékeléséről határozatában ugyancsak számot adjon. Az indítványozó kérte, hogy az Alkotmánybíróság a döntése során vegye figyelembe az Abh.-t és az abban foglalt indokokat. Az indítvány nyilatkozatot tartalmaz a villamosenergia-iparban működő, a köztulajdonnal érintett szakszervezeti szövetségektől.

- [17] 1.4. A panasz indokolást tartalmaz az Alaptörvény Q) cikk (2) és (3) bekezdései, valamint az E) cikk (2) és (3) bekezdései tekintetében, mind a bírói döntést, mind a jogszabályt illetően.
- [18] 1.5. Az igazságügyi miniszter 2023. február 9-én *amicus curiae* beadvánnyal fordult az Alkotmánybírósághoz. Eszerint az indítványozó a Pp. rendelkezései alaptörvény-ellenességének vonatkozásában ugyan megjelölte az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét, azonban az ezzel összefüggésben előterjesztett indokolásban nem áll fenn kapcsolat a támadott jogszabályi rendelkezés és a sérelmezett alapjog között. Erre figyelemmel az indítvány ezen indítványi elem tekintetében nem teljesíti az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti követelményt. Megállapítható az is, hogy a felülvizsgálat tárgykörébe tartozó ügyek vonatkozásában az ügy érdemére kiható jogszabálysértés vizsgálatának terjedelmét illetően a Pp. hivatkozott rendelkezései – az indítványozó álláspontjával ellentétben – korlátozó feltételt nem tartalmaznak. Nem található olyan jogszabályi rendelkezés, amely leszükitené az ügy érdemére kiható jogszabálysértés eljárásjogi tartalmát és ezzel elzárná a felülvizsgálati lehetőségtől azon személyeket, akiknek hivatkozási alapja az, hogy az ítéleti döntés nem terjedt ki a keresetben megjelölt valamennyi jogalapra. Az indítványban megfogalmazott hiányosságokra a szabályozás kellő garanciákat biztosít, így az indítványozó által megjelölt hiányosságok nem állnak fenn.
- [19] 2. Az Mth. 11. § (1) bekezdését 2023. január 1-jétől módosította az egyes foglalkoztatási tárgyú törvények módosításáról szóló 2022. évi LXXIV. törvény 152. §-a. Eszerint „[az] Mt. 205. § (1) bekezdését és (2) bekezdés a) pontját az Mt. hatálybalépését követően kötött kollektív szerződésre és munkaszerződésre kell alkalmazni, ha a munkáltató az Mt. hatálybalépésével, vagy azt követően minősül köztulajdonban állónak.”

II.

- [20] 1. Az Alaptörvény indítványban felhívott szabályai szerint:

„XV. cikk (2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

„XVII. cikk (2) Törvényben meghatározottak szerint a munkavállalóknak, a munkaadóknak, valamint szervezeteknek joguk van ahhoz, hogy egymással tárgyalást folytassanak, annak alapján kollektív szerződést kössenek, érdekeik védelmében együttesen fellépjenek, amely magában foglalja a munkavállalók munkabeszüntetéshez való jogát.”

- [21] 2. A Pp. érintett rendelkezései:

„406. § [A felülvizsgálat alapja és tárgyai]

(1) A jogerős ítélet vagy az ügy érdemében hozott jogerős végzés (e fejezetben a továbbiakban együtt: ítélet) felülvizsgálatát a Kúriától az ügy érdemére kiható jogszabálysértésre, illetve a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérésre hivatkozással a fél, valamint a rendelkezés rá vonatkozó része ellen az kérheti, akire az ítélet rendelkezést tartalmaz.”

„409. § [A felülvizsgálat kivételes engedélyezésének feltételei]

(1) Ha a felülvizsgálatnak a 408. § alapján nem lenne helye – ugyanakkor törvény a felülvizsgálatot más okból nem zárja ki – a felülvizsgálatot a Kúria a (2) bekezdés szerinti esetekben engedélyezheti, a (3) bekezdés szerinti esetben engedélyezi.

(2) A Kúria a felülvizsgálatot akkor engedélyezi, ha az ügy érdemére kiható jogszabálysértés vizsgálata

a) a joggyakorlat egységének vagy továbbfejlesztésének biztosítása,

b) a felvetett jogkérdés különleges súlya, illetve társadalmi jelentősége vagy

c) – a másodfokú bíróság erről való döntése hiányában – az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának szükségessége miatt indokolt.

(3) A Kúria engedélyezi a felülvizsgálatot, ha az ítélet a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben eltér.”

III.

- [22] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [23] Az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett.
- [24] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit, a támadott bírói döntést és a támadott jogszabályt, továbbá a panasz tartalmaz az alaptörvény-ellenességre vonatkozó okfejtést, valamint kifejezett kérelmet a bírói döntés és a jogszabályi rendelkezés megsemmisítésére. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, valamint jogosultsága és érintettsége az Abtv. 27. § (2) bekezdés a) pontja alapján megállapítható, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztett elő alkotmányjogi panaszt.
- [25] 2. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel.
- [26] Az indítványozóknak a kúriai ítélet és a jogszabály elleni beadványa többek között az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdése, 28. cikke, továbbá a Q) cikk (2) és (3) bekezdése, az E) cikk (2) és (3) bekezdése rendelkezéseit illetően is tartalmaz érvelést. Az Alaptörvény e szabályai [Q) cikk (2) és (3) bekezdése, az E) cikk (2) és (3) bekezdése] nem Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaznak; az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdése arról szól, hogy a bíróságok milyen jogvitában és egyéb ügyben döntenek, az Alaptörvény 28. cikke pedig a bíróságok felé fogalmaz meg a működésükre irányulóan elvárásokat, így az abban foglaltak egyedi érintett vonatkozásában megvalósuló alapjog sérelemhez nem vezethetnek, arra alkotmányjogi panasz önmagában nem alapítható [pl. 3257/2016. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [13]; 3550/2021. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [11]].
- [27] 3. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. A jelen esetben külön kellett vizsgálni a bírói döntés és a jogszabály elleni panasz befogadhatóságát.
- [28] 3.1. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. § (1) bekezdéséből következően nem tekinthető általános felülbírálati fórumnak, és valójában e hatásköre is – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának védelmének keretében – az Alaptörvény védelmét biztosítja [Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdés]. A rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések ezért önmagukban nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére [lásd: 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]]. A bírói döntéssel kapcsolatban a panaszban felhívott alapvető jogok sérelmének megvalósulását az indítványozó abban látta, ahogyan a Kúria az Mt. 205. §-át és az Mth. 11. § (1) bekezdését értelmezte (Indokolás [59]–[69]) és alkalmazta a konkrét esetre. A Kúria értelmezése szerint az Mth. 11. §-hoz fűzött indokolás kizárólag ahhoz kötődött, hogy a hatályba lépő új rendelkezés hogyan érinti a fennálló jogviszonyokat, és nem foglalkozott azzal, mi történjen abban az esetben, ha egy adott jogviszony ezt követően kerül az Mt. rendelkezésének hatálya alá. Ennek megfelelően, ha a jogalkotónak eltérő célja lett volna, úgy arról kellett volna az Mth.-ban kifejezetten rendelkeznie, hogy a hatálybaléptetést követően az Mt. 204. §-a alá kerülő jogviszony esetén nem az általános, hanem a kivételes átmeneti rendelkezést kell irányadónak tekinteni. Az a körülmény, hogy erre az esetre nincs sajátos rendelkezés, azt támasztja alá, hogy ezt a tényállást a jogalkotó nem kívánta kivenni az általános szabályok alól.
- [29] Az alkotmányjogi panasz – az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésével és XVII. cikk (2) bekezdésével kapcsolatban – a tartalma szerint annak alkotmánybírósági kimondására irányul a konkrét ügyben, hogy az Mt. hatályba lépését (2012. július 1. napját) követően, a 2017. január 31-én köztulajdonba került munkáltatónál is – az Alaptörvény 28. cikkével összhangban álló értelmezés szerint – a korábbi (az Mt. hatálybalépését megelőzően kötött) kollektív szerződést kell alkalmazni, az Mt. 205. § (1) bekezdése helyett, az Mth. 11. § (1) bekezdése értelmében.
- [30] Ez annak a vizsgálatát jelenti, hogy hogyan kell értelmezni az Alaptörvény 28. cikkével összhangban azt a szabályt az Mt. hatályba lépése után köztulajdonba került munkáltatóknál az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése és XVII. cikk (2) bekezdése tükrében, amely szerint a tilalmat „az Mt. hatálybalépését követően kötött kollektív szerződésre és munkaszerződésre kell alkalmazni”. Az indítványozó kifejezetten kérte, hogy az Alkotmánybíróság a döntése során vegye figyelembe az Abh.-ban foglalt indokokat.

- [31] A „bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség” Abtv. 29. §-a szerinti feltétele felmerül a bírói döntés elleni panasz esetén. Az Abtv. 29. §-ában írt két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [erről ld. 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]]. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik [3351/2020. (VIII. 5.) AB végzés, Indokolás [13]]. A bíróságoknak az a kötelezettsége, hogy a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék [Alaptörvény 28. cikk]. A jelen esetben felmerül, hogy a bírói döntés nem felel meg az Alaptörvény jogszabályok értelmezésére vonatkozó követelményeinek, továbbá ellentétben áll az alapvető jogok bármely helyzet szerinti különbségtétel nélküli biztosítására vonatkozó alapjoggal, a kollektív tárgyalások folytatásához és kollektív szerződések kötéséhez való alapjoggal. Az Abtv. 29. §-a szerint kérdésként merül fel, hogy felismerte-e a Kúria az adott esetben a felmerült alkotmányjogi problémát, és az Alaptörvényben biztosított jogok mérlegelésekor az Alaptörvény 28. cikkével összhangban álló döntést hozott-e, amikor a kollektív szerződés és munkaszerződés mikénti érvényesüléséről döntött, az Mth. 11. § (1) bekezdése értelmezésével, az összehasonlítható helyzetben lévő munkavállalót illetően, a perben.
- [32] Ezért az Alkotmánybíróság a bírói döntés elleni alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján, amely szerint az előadó alkotmánybíró a panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozat-tervezetet terjeszthet a testület elé – érdemben bírálta el.
- [33] 3.2. A jogszabály – a Pp. 406. § (1) bekezdése és 409. §-a – elleni alkotmányjogi panasz befogadhatósága vizsgálatánál abból kell kiindulni, hogy ezek a felülvizsgálat alapját és tárgyát, valamint a felülvizsgálat kivételes engedélyezésének a feltételeit határozzák meg. A Pp. szerinti felülvizsgálat e szabályai a panaszban megjelölt, Alaptörvényben biztosított joggal, a tisztességes bírósági tárgyaláshoz való joggal – a kúriai ítéletet illetően – nem állnak közvetlen összefüggésben. Ezek a szabályok a Kúria ítéletében nem szerepelnek. Azokat közvetlenül a felülvizsgálat engedélyezéséről szóló kúriai döntést tartalmazó külön végzés alkalmazta az alkotmányjogi panasz szerint. A Kúria ítélete indokolása [55]–[57] bekezdései szerint a felperes (indítványozó) felülvizsgálati kérelmével összefüggésben a Kúria az Mfv.II.10.149/2021/9. számú végzésében (végzés indokolása [5] és [6] bekezdései) rendelkezett, amikor a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben eltérésre figyelemmel engedélyezte a felülvizsgálatot. Ezért az Alkotmánybíróság az Abtv. 64. § d) pontja alapján a Pp. e rendelkezései elleni panaszt a jelen esetben visszautasította.

IV.

- [34] Az alkotmányjogi panasz részben megalapozott.
- [35] 1. Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban azonos alkotmányossági kérdésekről döntött, mint amelyeket a jelen ügyben a bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz felvet, erre az indítványozó is hivatkozott. Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban a Kúria Mfv.II.10.065/2021/7. számú – a jelen ügyben vizsgált ítélettel alkotmányjogi szempontból azonos tartalmú – ítéletét megsemmisítette.
- [36] Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban megállapította, hogy az indítványra okot adó ügyben „a kollektív szerződés kötéséhez való jog az a jog, amelyre az indítvány hivatkozik és az Alaptörvényben szerepel. A köztulajdonban álló munkáltatóknál foglalkoztatottak közül azonos csoportba tartoznak, akiknek a munkaszerződése az Mt. hatályba lépése előtt jött létre, és az Mt. hatályba lépése előtt kötött kollektív szerződés szerinti tartalommal. Ez független attól, hogy a munkáltató az Mt. hatályba lépése előtt, vagy után került köztulajdonba. Köztulajdonban álló munkáltató a közalapítvány, valamint bizonyos gazdasági társaságok. A gazdasági társaság akkor áll köztulajdonban, ha abban az állam, helyi önkormányzat, nemzetiségi önkormányzat, önkormányzati társulás, térségi fejlesztési tanács, költségvetési szerv vagy közalapítvány külön-külön vagy együttesen számítva többségi befolyással rendelkezik. Gazdasági társaságban önmagában többségi állami befolyás szerzése jellemzően nem jelenti a gazdasági társaság egyes szerződéseinek az e ténynél fogva beálló, a többségi befolyás szerzése időpontjától számított módosulását, kivéve, ha ezt jogszabály írja elő. [...] [A]z indítványra okot adó ügyben – az Alaptörvény XVII. cikk (2) bekezdése szerinti kollektív szerződés kötéséhez való jogra, a kollektív szerződés jogforrási funkciójára, a kollektív szerződés talaján létrejött munkaszerződésekben biztosított alanyi jogok védelmére, az alanyi jogoknál az önkényes eredményre vezető jogértelmezés tilalmára tekintettel – az az értelmezés felel meg az Alaptörvény a 28. cikke szerinti értelmezési szabálynak,

amely az Mth. 11. § (1) bekezdése a munkavállalók alanyi jogait illetően nem tesz különbséget az Mt. hatályba lépése előtt kötött kollektív szerződések és ezek érintett munkavállalói alanyi jogai között aszerint, hogy a munkáltató az Mt. hatályba lépése előtt vagy után került köztulajdonba.

Az Alaptörvény 28. cikkével összhangban, az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése és XVII. cikk (2) bekezdése tükrében azt a szabályt, amely szerint a tilalmat „az Mt. hatálybalépését követően kötött kollektív szerződésre és munkaszerződésre kell alkalmazni”, úgy kell értelmezni, hogy a kollektív szerződés kötéséhez való jog [Alaptörvény XVII. cikk (2) bekezdése] alapján jogszerűen létrejött, megkötésükkor az Mt. 205. §-ában meghatározott tilalomba nem ütköző kollektív szerződésben és munkaszerződésben biztosított alanyi jogok – az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében tiltott megkülönböztetésre figyelemmel – az Mth. 11. § (1) bekezdése szerinti feltételekkel korlátozhatók. A jelen esetben a bírói döntés azért nem felel meg az Alaptörvény jogszabályok értelmezésére vonatkozó követelményeinek, és áll ellentétben áll az alapvető jogok bármely helyzet szerinti különbségtétel nélküli biztosítására vonatkozó alapjoggal, a kollektív tárgyalások folytatásához és kollektív szerződések kötéséhez való alapjoggal, mert a Kúria a felmerült alkotmányjogi problémánál a kollektív szerződés és munkaszerződés mikénti érvényesüléséről nem az Alaptörvény XVII. § (2) bekezdésével és XV. cikk (2) bekezdésével összhangban döntött, amikor az Mth. 11. § (1) bekezdése értelmezésével az összehasonlítható helyzetben lévő munkavállalót illetően különbséget tett aszerint, hogy a munkavállaló munkáltatójánál az állam az Mt. hatályba lépése előtt vagy után szerzett többségi befolyást.

Az Mth. 11. § (1) bekezdése az Mt. hatályba lépése után kötött kollektív szerződésekre és munkaszerződésekre rendeli alkalmazni az Mt. 205. § (1) bekezdését. Ezért nem az a kérdés ennek a rendelkezésnek az Alaptörvény-nyel, a kollektív szerződés funkciójával összhangban álló értelmezése meghatározásánál, hogy van-e külön szabály az Mt. hatályba lépése után köztulajdonba került munkáltatóknál a régebbi kollektív szerződés és munkaszerződés sorsára. Hanem az a kérdés, hogy van-e kifejezetten olyan szabály, amely erre az esetre (többségi állami befolyás szerzése az Mt. hatályba lépése után) a kollektív szerződések és munkaszerződések korábbi, a többségi befolyás szerzésénél fennálló szabályait és az ebből eredő jogokat kifejezetten módosítani rendeli. A jelen esetben ilyen szabály nincs.” (Indokolás [42]–[45])

[37] Az Abh. utalt arra, hogy ezt az értelmezést erősíti az Mth. 11. § (1) bekezdéséhez fűzött indokolás is. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.II.10.065/2021/7. ítéletét az Abh.-val lezárt ügyben alaptörvényellenesnek nyilvánította és megsemmisítette.

[38] Az Alkotmánybíróság nem látott okot arra, hogy a jelen ügyben ettől a döntésétől eltérjen, ezért a Kúriának az indítványban támadott Mfv.II.10.149/2021/10. számú ítéletét, utalva az Abh. érveire, szintén alaptörvényellenessé nyilvánította, és megsemmisítette. Az Alkotmánybíróság hasonlóan döntött a 3408/2022. (X. 21.) AB határozatban is.

[39] 2. Az Alkotmánybíróság jelen határozatából nem következik, hogy az indítványra okot adó konkrét esetben az általános hatáskörű bíróságnak miként kell döntenie; ez annak a függvénye, hogy a kollektív szerződés és a munkaszerződés az Mt. hatályba lépése után kötődnek minősül-e az Mth. alkalmazásában, amelynek eldöntése az általános hatáskörű bíróságra tartozó tényállási és szakjogi törvényértelmezési kérdés.

Budapest, 2023. április 18.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [40] A határozat rendelkező részében foglaltakkal – mind az Abtv. 27. §-ára alapított panaszelem tekintetében írt megsemmisítés, mind a 26. § (1) bekezdésére alapított panaszelem visszautasítása tekintetében – egyetértek.
- [41] Az indokolás kapcsán fontosnak tartom azonban hangsúlyozni, hogy a Kúria támadott döntése nézetem szerint az Alaptörvény XVII. cikk (2) bekezdésének sérelmét nem okozta.
- [42] Az alkotmányjogi panaszban sérelmezett ítélet megsemmisítéséhez ugyanakkor a diszkrimináció tilalmának ezen döntésben megvalósuló sérelme – amit viszont magam is megállapíthatónak tartok – önmagában is elegendő indokot szolgáltat; erre tekintettel az alaptörvény-ellenesség megállapítását és a rendelkező rész 1. pontjában foglalt megsemmisítést támogattam.

Budapest, 2022. április 18.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1853/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3201/2023. (V. 5.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.III.21.270/2020/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó magánszemély jogi képviselője (dr. Helmeczy László ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő – a Fővárosi Ítéltábla 9.Pf.21.081/2019/9. számú ítéletére, valamint a Budapest Környéki Törvényszék 20.P.20.101/2018/32. számú ítéletére is kiterjedően – a Kúria Pfv.III.21.270/2020/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és a panasz az alábbiak szerint foglalható össze.
- [3] Az indítványozó 1994 és 2014 között országgyűlési képviselő, 2002 és 2006 között honvédelmi miniszter volt. Az elszámoltatási kormánybiztos 2011. február 24-én kelt feljelentése alapján mentelmi joga felfüggesztése mellett, miniszteri tevékenységével összefüggésben ellene, mint I. rendű vádlottal és a II. rendű vádlottal szemben jelentős vagyoni hátrányt okozó hűtlen kezelés büntettének gyanúja miatt büntetőeljárás indult. A hatáskör vizsgálatát követően a Fővárosi Ítéltábla az eljárásra a Pesti Központi Kerületi Bíróságot jelölte ki. A vádirat kiegészítése után az első fokon eljáró Pesti Központi Kerületi Bíróság 2014. február 28. napján a vádlottakat bűncselekmény hiányában felmentette az ellenük emelt vád alól. A Fővárosi Törvényszék (a továbbiakban: II. rendű alperes) az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte, mert azon az állásponton volt, hogy az elsőfokú bíróságnak nem volt hatásköre. Az ügyet elbírálás végett a Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsához tette át, utóbbi azonban hatásköre hiányát állapította meg. A Kúria 2015. július 8. napján meghozott Bkk.I.865/2015/4. számú határozatával a II. rendű alperes határozatát hatályon kívül helyezte, és kötelezte az elsőfokú ítélet érdemi elbírálására.
- [4] A II. rendű alperes 2015. november 19-én kelt, 23.Bf.10.062/2015/5. számú ítéletével az elsőfokú döntést megváltoztatta, az indítványozó és a II. rendű vádlott bűnösségét megállapította, velük szemben végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztést és pénzbüntetést szabott ki. A harmadfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla 2016. június 20. napján kihirdetett 4.Bhar.60/2016/15. számú ítéletével mindkét vádlottat bűncselekmény hiányában felmentette az ellenük emelt vád alól. Az indítványozó a feljelentés megtételétől a jogerős felmentő ítélet meghozataláig öt év és négy hónapig büntetőeljárás hatálya alatt állt.
- [5] Ezt követően az indítványozó pert indított a Legfőbb Ügyészség (a továbbiakban: I. rendű alperes) és a II. rendű alperes ellen személyiségi jogai megsértésének megállapítását kérve, egyéb közhatalom gyakorlásával okozott kár megfizetése iránt. Az indítványozó szerint az I. rendű alperes megsértette az egyenlő bánásmód követelményét, mert nem utasította el a nyilvánvalóan alaptalan feljelentést és megalapozott gyanú hiányában

kezdemenyezett ellene eljárást. A vád tárgyát képező ingatlan értékesítési gyakorlatot ugyanis a korábbi honvédelmi miniszter idején alakították ki, s ő annak megfelelően járt el, ennek ellenére csak vele szemben indult büntetőeljárás. Kérte továbbá annak megállapítását is, hogy az I. rendű alperes a mentelmi joga felfüggesztését kezdeményező iratában tett tényállításai, s a közel hat évig tartó büntetőeljárás miatt sérült a becsülethez és jó hírnévhez fűződő személyiségi joga. Kérte továbbá annak megállapítását, hogy a II. rendű alperes megsértette az egyenlő bánásmód követelményét, mert meggyőző indok nélkül helyezte hatályon kívül az elsőfokú felmentő ítéletet, s tette vitássá a Pesti Központi Kerületi Bíróság hatáskörét. Egyáltalán nem értékelte a korábbi lakáskiutalási gyakorlatot, ami mindvégig megfelelt a jogszabályoknak, s kirívóan súlyos jogsértést elkövetve állapította meg a bűnösségét. Indítványozta az emberi méltósága, becsülete, jó hírneve megsértésének megállapítását is, mert a II. rendű alperes a bűnösség kimondása során az ügyészi fellebbezés tartalma szerinti határozatot hozott.

- [6] Az indítványozó állította, hogy azért lett gyanúsított, majd vádlott, és azért folyt ellene a büntetőeljárás, mert a Magyar Szocialista Párt tagja és szocialista honvédelmi miniszter volt. Álláspontja szerint az I. rendű alperes törvényes alap nélkül rendelt el nyomozást, és képviselte a vádat, ami ráadásul nem felelt meg a törvényes vád követelményének. Bűncselekmény és alapos gyanú hiányában gyanúsítottként nem lehetett volna kihallgatni. Az I. rendű alperes eljárása tisztességtelen, jogszerűtlen, szakszerűtlen és koncepcionális volt. A II. rendű alperes kirívó törvénysértést követett el, amikor az ügy katonai tanácshoz való áttételről rendelkezett, majd kirívó eljárási szabálysértéssel módosította a tényállást. A felmentő ítéletet úgy helyezte hatályon kívül, hogy meggyőző hiányosságot, hatályon kívül helyezési okot, megalapozatlansági hibát nem állapított meg. A jogerős felmentő ítélet igazolja, hogy az alperesek durva, kirívó törvénysértésekkel folytatták le az eljárást.
- [7] A Budapest Környéki Törvényszék 2019. szeptember 13. napján kelt, 20.P.20.101/2018/32. számú ítéletével az indítványozó keresetét elutasította. A döntés szerint csak kirívóan súlyos jogértelmezési és jogalkalmazási tévedés ad alapot a jogalkalmazó felelősségének megállapítására, önmagában a bizonyítékok téves mérlegelése vagy jogszabály téves értelmezése, alkalmazása nem alapozza meg a kártérítési felelősséget. A bíróság álláspontja szerint az ügyészség bűnüldözési kötelezettségéből adódóan indított nyomozása akkor sem elegendő a személyiségi jogsértés megállapításához, ha a bíróság mérlegelése folytán a vád utóbb alaptalannak bizonyul. Az elsőfokú bíróság a II. rendű alperes eljárásában sem észlelt olyan cselekményt, intézkedést, amiből arra lehetett volna következtetni, hogy az indítványozóval szemben politikai hovatartozása, párttagsága, korábbi miniszteri pozíciója miatt folytatta le a büntetőeljárást. A felmentő ítélet nem állapított meg a II. rendű alperes terhére kirívóan súlyos jogsértést, a jogerős felmentő ítélet eltérő jogértelmezésen alapult. Az eljárás keretein belül maradó, vélt vagy valós szabálysértés miatt az eljárási törvényben biztosított jogorvoslással lehet élni, az ilyen sérelem a személyiségi jog megsértésének megállapítására nem ad alapot. Jogellenes magatartás hiányában a kártérítési felelősség konjunktív törvényi feltételeire tekintettel, a többi törvényi tényállási elem – okozati összefüggés, kár bekövetkezte, összecszerűség – vizsgálatát az elsőfokú bíróság szükségtelennek ítélte, ezért mellőzte az indítványozó által bejelentett tanúk meghallgatását.
- [8] Az indítványozó fellebbezését követően a Fővárosi Ítéltábla 2020. június 30. napján kelt döntésével a tényállás kiegészítése és az indokolás pontosítása mellett, lényegében az elsőfokú bíróság indokolásával egyetértve, az elsőfokú ítéletet helyben hagyta. A másodfokú bíróság rámutatott, hogy – noha az eredetileg benyújtott vádirat hiányos volt – a vádirat a törvényes vád követelményeinek megfelelt. A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) lehetőséget adott a vád hiányosságainak pótlására, ebből következően a vádirat hiányossága nem valósít meg kirívóan súlyos jogsértést. Az ítéltábla álláspontja szerint az egyenlő bánásmód követelményének, illetve a hátrányos megkülönböztetés tilalmának sérelme nem állapítható meg, mert az indítványozó védett tulajdonságaként ellenzéki politikai párthoz való tartozását és miniszteri tisztségét jelölte meg, azonban a vele összehasonlítható helyzetben lévő, homogén csoportot nem határozta meg. A jogsértést megalapozó konkrét tények hiányában az emberi méltóság, becsület és jó hírnév megsértése sem volt megállapítható.
- [9] A bizonyítási indítványok mellőzésével kapcsolatban a másodfokú bíróság rögzítette, hogy az indítványozó nem adta elő, hogy az egyes bizonyítási eszközökkel milyen, az érvényesített jogot megalapozó, általa előadott tényt kíván bizonyítani, a bizonyítandó tények köre így nem volt meghatározható, ezért az elsőfokú bíróság indokoltan mellőzte azok teljesítését.
- [10] Az indítványozó fellebbezésében írtakra reagálva a másodfokú bíróság utalt arra is, hogy a végső büntető bírósági döntés nem állapított meg kirívó törvénysértést az alperesek részéről. Ez – álláspontja szerint – a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 6. § alapján köti a polgári

bíróságot. A másodfokú bíróság álláspontja szerint ugyan a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 4. § (1) bekezdése értelmében a polgári bíróságot más hatóság döntése vagy a megállapított tényállás nem köti, de ez a rendelkezés csak akkor irányadó, ha a Pp. 4. § (2) bekezdése szerint jogerősen elbírált bűncselekmény vagyoni jogi következményeiről dönt, amiről a jelen esetben nyilvánvalóan nincs szó.

- [11] Az indítványozó felülvizsgálati kérelme alapján a Kúria 2021. szeptember 7. napján meghozott, Pfv.III.21.270/2020/7. számú ítéletével a jogerős döntést hatályában fenntartotta. A Kúria rögzítette, hogy a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálhatta; a felülvizsgálat tárgya a jogerős ítélet, erre tekintettel a Kúria az elsőfokú ítélet tartalmi hiányosságait érintő felülvizsgálati kérelem részekkel nem foglalkozhatott. Úgyszintén nem képezhettek a felülvizsgálatnak, de az egész eljárásnak sem a tárgyát a büntetőügy harmadfokú szakaszával kapcsolatos kifogások, mert a Fővárosi Ítéletábrla – mint önálló jogi személy – nem volt peres fél. A Kúria rámutatott, hogy az indítványozó a felülvizsgálati kérelmében egyetlen konkrét anyagi jogi jogszabályt sem jelölt meg, csak a Pp., illetve a Be. egyes szabályainak megsértésére hivatkozott. Erre figyelemmel nem vizsgálható, hogy a tényállás megállapítása során történt-e nyilvánvalóan helytelen, okszerűtlen következtetés.
- [12] A Be. felülvizsgálati eljárásban felhívott rendelkezései kapcsán a Kúria utalt arra, hogy a polgári személyiségi jogi vagy kártérítési per nem a büntetőeljárás jogorvoslati fóruma. Az indítványozó bizonyítási indítványának mellőzésével kapcsolatban a Kúria rámutatott, hogy az indítványozó a keresetét a büntetőeljárás mikénti lefolytatására alapozta. Az elsőfokú bíróság a büntetőügy iratanyagát beszerezte, az a jogerős ítélet meghozataláig rendelkezésre állt. A büntetőügy iratai (annak tartalma) mint okirati bizonyíték, a perben felhasznált bizonyítási eszköz (okirati bizonyítás) volt. Utalt továbbá arra is, hogy az eljáró bíróság személyében történt változás az iratok ismertetésének kötelezettségével jár, ami nem jelenti az iratok teljes terjedelmű felolvasását, ezért az iratismer tetés időbeli megvalósulása irreleváns.
- [13] A Bszi. 6. §-a és a Pp. 4. § (1) bekezdése egymáshoz viszonyítva azonban a Kúria a másodfokú bíróságétól eltérően értelmezte. A kúriai döntés szerint a jogerős büntető bírósági ítélet azon megállapítása, hogy a büntetőeljárás során kirívó jogsértés nem történt, nem köti a polgári bíróságot, mert a Bszi. 6. §-a és a Pp. 4. § (1) bekezdése egymással az általános és speciális viszonyában állnak. Elvi élel kimondta, hogy a Pp. 4. § (1) bekezdésének alkalmazása nem mellőzhető a Bszi. 6. §-ára alapítva. Ugyanakkor a Pp. 4. § (2) bekezdésének alkalmazhatósága fel sem merül, mert nem bűncselekmény vagyoni jogi következményei felől kellett dönten a perben. Ez a szabály a bűncselekmény elkövetőjével (a helyette helytállni tartozó személlyel) szembeni perre irányadó.
- [14] 3. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján benyújtott panaszában az indítványozó az Alaptörvény R) cikkére, I., II., VI., XV. cikkére, a XXIV. cikk (1)–(2) bekezdésére, a XXVIII. cikk (1) bekezdésére és a 28. cikkére hivatkozva állította a sérelmezett bírói döntések alaptörvény-ellenességét. A panaszban megfogalmazott érvek túlnyomórészt a korábban folyamatban volt büntetőeljárással, részben pedig az azt követő kártérítési perrel kapcsolatosak. Az indítványozó az egyes alaptörvényi rendelkezésekkel összefüggésben többnyire nem jelölte meg, hogy az Alaptörvény felhívott cikke mely bekezdésének sérelmét állítja, érvei több alaptörvényi rendelkezéshez is kapcsolhatók, ezért tartalma szerint értékelve az indítványban előadottakat az Alkotmánybíróság azt a következőképpen foglalja össze.
- [15] 3.1. Az indítványozó szerint már maga a büntetőeljárás megindítása is alaptalan és megalázó volt, az sérti az Alaptörvény II. cikkét, s ez áll a teljes nyomozati és az azt követő büntetőeljárásra is. Az Alaptörvény VI. cikk (1) és (2) bekezdésével összefüggésben a jó hírnév sérelmét állította, e körben idézte az Alaptörvény I. cikkének (1) bekezdését is, utalva arra, hogy az alaptalan gyanúsítás és az elhúzódo eljárás magánéletét, családját is megviselte, e mellett egzisztenciálisan nehéz helyzetbe került. Az Alaptörvény XV. cikkében foglalt egyenlő bánásmód sérelmét nézete szerint az okozza, hogy a büntetőeljárás tárgyává tett ingatlan értékesítési gyakorlatot még elődje idején alakították ki, ennek ellenére, csak vele szemben indult eljárás. A XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmét egyrészt az eljárás elhúzódozásában, másrészt abban látja, hogy politikailag motivált eljárásról volt szó. Álláspontja szerint a XXVIII. cikk (1) bekezdése több ok miatt is sérült. Egyrészt azért, mert az ügyészség a hatalom elvárásainak megfelelően igyekezett eljárni. Ezt bizonyítja, hogy az elsőként benyújtott vádirat alkalmatlan volt a tárgyalásra, ezért azt az elsőfokú bíróság visszaküldte az ügyészségnek. Másrészt a II. rendű alperes annak ellenére állapította meg hatásköre hiányát, hogy korábban a Fővárosi Ítéletábrla már kijelölte az eljárásra a Pesti Központi Kerületi Bíróságot. Ez 1 év és 2 hónappal hosszabbította meg az eljárás időtartamát, mely jóval

az észszerű időtartamot meghaladóan 5 év 4 hónapig húzódott. Mindez összességében azt is kétségessé teszi, hogy független és pártatlan bíróság járt el az ügyében.

- [16] 3.2. Az indítvány támadott ítéletekkel kapcsolatos okfejtése az Alaptörvény 28. cikkét felhívva, alapvetően a bíróságok jogértelmezését kifogásolja. Sérelmezi, hogy a kártérítési perben a büntetőeljárás korábban részletezett anomáliáit a Kúria nem tekintette olyan kirívóan súlyos jogalkalmazási és jogértelmezési hibának, amely megalapozza a kárigényét. Sérelmezte továbbá, hogy a Kúria a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálja felül a jogerős ítéletet. Ez nézete szerint azt jelenti, hogy ha a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél nem jelöli meg pontosan, hogy a bíróság ítélete milyen jogszabályt sért, vagy valamilyen törvénysértést a felsorolásból kihagy, úgy a Kúria, noha nyilvánvalóan észleli a törvénysértést, azt nem bírálja el. Álláspontja szerint a Kúria tévesen mellőzte a büntetőeljárás III. fokú szakaszát érintő kifogásait azon az alapon, hogy a Fővárosi Ítéletábról nem vonta perbe.
- [17] Idézte az Alaptörvény XXIV. cikk (1) és (2) bekezdését, melyből állítása szerint nem vonható le az a következtetés, hogy „csak kirívóan súlyos jogalkalmazási és jogértelmezési magatartás alapozza meg a hatóságok kártérítési felelősségét”. Kifogásolta, hogy egy olyan jogrendszerben, ahol nem precedens jog van, a „bírói gyakorlat” dönti el, hogy ügyészszégi, bírósági károkozás esetén milyen mértékűnek kell lenni a törvénysértésnek ahhoz, hogy az összes kárt ne a törvénysértő viselje, hanem a károsult. Álláspontja szerint ez a gyakorlat nem felel meg az Alaptörvény R) cikkének. Az Alaptörvény XV. cikkének állított sérelme kapcsán egy kérdést fogalmazott meg, arra várva választ, hogy miként működik a törvény előtti egyenlőség, ha a nyilvánvaló törvénytelenséget elkövető hatóságok a legcsekélyebb mértékben sem felelnek az okozott vagyoni és nem vagyoni hátrányokért, és az összes hátrányos következményt ők köteles viselni. Kifogásolta továbbá, hogy a Kúria nem tulajdonított jelentőséget annak, hogy a peres eljárás során változás történt a bíró személyében, s azt is, hogy az általa előterjesztett bizonyítékokat nem tette az eljárás anyagává a bíróság.
- [18] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben az indokolt bírói döntéshez való joghoz kapcsolhatók az indítványozó érvei. Nézete szerint téves a Kúria azon megállapítása, hogy az elsőfokú bíróság megindokolta volna, miért tekintette szükségletlennek az általa felajánlott bizonyítást. A bíróságok semmilyen indokát nem adták, hogy miért tekintették súlytalannak a büntetőügyben elkövetett, I/3.1. pontban (Indokolás [15]) részletezett anomáliákat. Álláspontja szerint az eljáró bíróságok tévesen értelmezték a bizonyítékokat, s állapították meg a tényállást, ebből következően téves a következtetésük is. A Kúria döntése tényszerűtlen, valótlan, a Pp. 4. § (1) és a Bszi. 6. §-val kapcsolatos okfejtése pedig jogi „csűrös-csavarás”.

II.

- [19] Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„R) cikk (2) Az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelezőek.”

„I. cikk (1) AZ EMBER sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani. Védelmük az állam elsőrendű kötelezettsége.”

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.

(2) Az állam jogi védelemben részesíti az otthon nyugalmát.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.

(2) Mindenkinek joga van törvényben meghatározottak szerint a hatóságok által feladatuk teljesítése során neki jogellenesen okozott kár megtérítésére.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

III.

- [20] 1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ítéletet a Kúria az indítványozó jogi képviselőjének 2021. október 24-én kézbesítette, az alkotmányjogi panaszt pedig 2021. december 23-án, határidőben nyújtotta be az indítványozó. A bírói döntés alapjául szolgáló eljárásban az indítványozó felperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [21] 1.1. Az indítványozónak az I/3.1. pontban (Indokolás [15]) megfogalmazott kifogásai valójában nem a közhatalom gyakorlásával okozott kár megtérítése iránti perben, hanem az alapügyben, vagyis a büntetőeljárásban, a nyomozati és a vádemelést követő bírósági szakaszban hozott döntésekkel kapcsolatosak. Az alkotmányjogi panaszban keverednek a büntetőeljárással kapcsolatos kifogások a közhatalom gyakorlásával okozott kár megtérítése iránti perben állított sérelmekkel. A büntetőeljárással összefüggésben előadott, I/3.1. pontban (Indokolás [15]) részletezett kifogások azonban nem vizsgálhatók a jelen panaszeljárásban, mert a közhatalom gyakorlásával okozott kár megtérítése iránti per – bár kapcsolódik a büntetőeljáráshoz – nem az alapügy folytatása, nem újabb jogorvoslati eszköz.
- [22] 1.2. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának feltétele, hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont, 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az Alaptörvény R) cikke, valamint a 28. cikke nem tekinthető az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának, ekként azok sérelmére alkotmányjogi panasz nem alapozható {az R) cikk vonatkozásában: 3258/2020. (VII. 3.) AB végzés, Indokolás [6]; a 28. cikk vonatkozásában: 3013/2019. (I. 7.) AB végzés, Indokolás [18]}.
- [23] 1.3. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésére mint a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog sérelmére – az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján – csupán olyan esetben alapítható alkotmányjogi panasz, ha a sérelmesnek vélt bírósági eljárás közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt zajlott {7/2019. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [31]}. Az indítványozó kártérítési követelésének elbírálása során kizárólag bírói fórumok jártak el. Ebből következik, hogy hatósági eljárás hiányában az indítványozónak az Alaptörvény XXIV. cikk (1) és (2) bekezdésében biztosított jogai a kártérítési perben nem sérülhettek. Az alkotmányjogi panasz ezen elemeinek érdemi vizsgálatára tehát az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában írt feltételnek való meg nem felelése miatt nem volt lehetősége [lásd hasonlóan 3198/2022. (IV. 29.) AB határozat, Indokolás [18]].
- [24] 1.4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a alapján vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt feltételeknek megfelel-e. E követelménynek az indítvány részben megfelel. Az indítvány megjelölte az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezéseket, a támadott bírói döntéseket, továbbá kifejezett kérelmet terjesztett

elő annak megsemmisítésére. Az Alaptörvény XV. cikkével kapcsolatos indítványelem tekintetében azonban nem tartalmaz érdemi, alkotmányossági érvelést arra nézve, hogy a sérelmezett bírósági döntések miért ellentétesek az Alaptörvény hivatkozott rendelkezésével. Az elégtelen alkotmányjogi indokolás az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az érdemi elbírálás akadályát jelenti {3015/2015. (I. 27.) AB végzés, Indokolás [13]; 3119/2020. (V. 8.) AB végzés, Indokolás [7]}.

- [25] Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel a befogadhatóság további vizsgálatát az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére alapított panaszelemekkel összefüggésben folytatta le.
- [26] 2. Az Abtv. 29. §-a alapján az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz akkor fogadható be, ha a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét támasztja alá vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [27] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére alapított indítványelemek túlnyomó részben a bírói törvényértelmezés és bizonyítékértékelés helyességét, valamint a bíróságok ezekből levont következtetéseit vitatja. Az indítványozó tehát valójában nem alkotmányossági szempontból kéri az ítélet megsemmisítését, hanem azt kívánja elérni, hogy az alapeljárásban elfoglalt bírói álláspontot szakjogi felülmérlegeléssel változtassa meg az Alkotmánybíróság. Ezzel kapcsolatban az Alkotmánybíróság utal következetes gyakorlatára, miszerint az Abtv. 27. § (1) bekezdésére alapított panaszeljárásban csak az alkotmányossági szempontokat vizsgálja, tartózkodik attól, hogy a jogszabályok értelmezésére és azok alkalmazására hivatott bíróságok tevékenységét törvényességi-jogalkalmazási kérdésekben felülbírálja. „Az a tény, hogy az eljáró bíróságok az indítványozó által irányadónak tartott értelmezéstől eltérően értelmezték az alkalmazott jogi normát, önmagában nem veti fel a támadott bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.” {3060/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [41]}
- [28] A tisztességes eljáráshoz való jog sérelme kapcsán az indítványozó hivatkozott arra is, hogy a bíróságok mellőzték az általa felajánlott bizonyítási indítványok teljesítését, s nem adtak számot ennek indokáról. Ezzel kapcsolatban az előzőekben írtakon túl utal arra is az Alkotmánybíróság, hogy az eljáró bíróságok részletesen megindokolták, hogy az indítványozó bizonyítási indítványait miért mellőzték.
- [29] A Fővárosi Ítéltábla döntésében – más szempontok mellett – a jogerős büntető bírósági ítéletnek a Bszi. 6. §-a alapján olyan tartalmat, kötőerőt tulajdonított, ami kizárja a kártérítési felelősség megállapítását. Ezzel szemben a Kúria elvi éllel rögzítette, hogy a Bszi. 6. §-a az adott ügyben nem köti a kártérítési perben eljáró bíróságot, viszont nem tér ki arra, hogy ennek mennyiben volt relevanciája az eljárás egészét tekintve az érdemi döntésre. Ennyiben tehát az indítvány az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét állító része az indokolt döntéshez való joggal összefüggésben felveti a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét. Az Alkotmánybíróság tanácsa mindezek alapján a 2022. november 15-én tartott ülésén az indítványt az Ügyrend 31. § (6) bekezdése szerinti eljárásban befogadta.

IV.

- [30] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [31] 1. Az Alkotmánybíróság számos alkalommal hangsúlyozta, hogy a tisztességes eljárás „olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes.” {21/2020. (VIII. 4.) AB határozat, Indokolás [56]} Az Alkotmánybíróság esetről esetre vizsgálja az indokolt bírói döntéshez való jogból eredő alkotmányos kötelezettség teljesítésének az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével fennálló összhangját, mivel a bírói döntés és az ügy egyedi körülményei azt alapvetően befolyásolhatják.
- [32] A tisztességes eljáráshoz való jog részét képező indokolt bírói döntéshez való jog tartalmával is több döntésben foglalkozott már az Alkotmánybíróság. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában „az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának

abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. [...] Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket.” {7/2013. (III. 1.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.), Indokolás [34]} A bíróságok indokolási kötelezettsége tehát az ügy elbírálása szempontjából releváns kérdésekre adandó válasz kötelezettségét jelenti.

[33] Emellett az Alkotmánybíróság hangsúlyozta, hogy „[a]z alkotmányos előírás ugyanakkor kizárólag az eljárási törvényekben foglaltak szerint kötelezheti a bíróságot a döntésének alapjául szolgáló indokok bemutatására. Ebből következik, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény e szabályát mindig együtt olvassa a jogvita jellege, és az adott ügy típusa által kijelölt konkrét eljárásjogi szabályokkal. [...] Az Alkotmánybíróság tehát a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon.” (Abh., Indokolás [33])

[34] 2. Az előzőekben írtak alapján az Alkotmánybíróságnak az ügy eldöntéséhez abban a kérdésben kellett állást foglalni, hogy a Bszi. 6. §-nak és a Pp. 4. § (1) bekezdésének mikénti értelmezése mennyiben tekinthető a per lényegi kérdésének. Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban elsőként rámutat, hogy a másodfokú bíróság helyben hagyta az elsőfokú ítéletet, ezért a másodfokú bírósági döntés indokolásában szereplő érvek nem pusztán önmagukban, az elsőfokú bíróság ítéletében foglaltaktól függetlenül, hanem azokkal együttesen értékelendők. Az elsőfokú döntés részletesen értékelte a bizonyítékokat, s ezek alapján jutott arra a következtetésre, hogy kirívó jogsértés nem történt és jogellenesség hiányában a kártérítési felelősség konjunktív feltételei nem állnak fenn, ezért szükségtelen a további törvényi tényállási elemek vizsgálata.

[35] A másodfokú ítélet a tényállás pontosítása és kiegészítése mellett lényegében egyetértett az elsőfokú ítéletben írtakkal, s a Fővárosi Ítéletábrla a fellebbezésben írtakra reagálva értelmezte a Bszi. 6. §-át és a Pp. 4. § (1) bekezdését. Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az említett jogszabályi rendelkezések mikénti értelmezése, az adott kérdésben a Kúria eltérő álláspontja nem tekinthető az ügy elbírálása szempontjából lényeges kérdésnek, mert a jogerős döntés nem ezen, hanem a bizonyítékok adott jogszabályi környezetben történő értékelésén alapul. Ebből következik, hogy az indítványozó a kifogásolt döntések indokolásából választ kaphatott arra, hogy az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit a bíróságok milyen szempontok alapján vizsgálták, és azokat a döntéshozatal során miként értékelték.

[36] 3. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a felhozott érvek alapján nem állapítható meg az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének részét képező indokolt bírói döntéshez fűződő jog sérelme, ezért a rendelkező részben írtak szerint az indítványt elutasította.

Budapest, 2023. április 18.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/110/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3202/2023. (V. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa mint másodfokú bíróság 6.Kbkf.10.025/2022/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Kollarics Flóra ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdés alapján a Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsa 41.Kb.49/2022/4. számú, valamint a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa mint másodfokú bíróság 6.Kbkf.10.025/2022/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] Az indítványozó ellen felesége 2017. augusztus 7. napján feljelentést tett a Salgótarjáni Rendőrkapitányságon zaklatás és okirattal visszaélés vétsége miatt. A 12010/775/2017. bü. számon folytatott eljárásban a feleséget 2017. augusztus 30. napján és szeptember 6. napján tanúként meghallgatták. Ezt követően a Salgótarjáni Rendőrkapitányság 2017. szeptember 7. napján az indítványozó elleni büntetőeljárást a zaklatás vétsége tekintetében elkülönítette, és ebben a vonatkozásban a büntetőeljárást megszüntette. A Rendőrkapitányság az okirattal visszaélés vétsége miatt folytatott nyomozás vonatkozásában az ügyet áttette az okiratok átadásának helye szerinti rendőrségre, a BRFK VIII. Kerületi Rendőrkapitányságra, ahonnan a BRFK Bűnüldözési Szervek Bűnüldözési Főosztály Bűnüldözési Osztályára került.
- [3] A BRFK előtt 01000/2329/2017. bü. számon okirattal visszaélés vétsége miatt folytatott eljárásban az indítványozót gyanúsítottként kihallgatták és vele szemben 2017. október 13. napján házkutatást fogatosítottak, amelynek során a nála lévő okmányokat és az informatikai eszközeit lefoglalták. A feleséget 2017. október 31. napján ismételt meghallgatták tanúként. Végül a büntetőeljárást a BRFK 2017. november 23. napján kelt, 01000/2329-49/2017. bü. számú határozatával – bűncselekmény hiányában – megszüntette.
- [4] Az indítványozó 2022. január 6. napján kelt beadványában feljelentést tett az ügyében eljáró kilenc rendőr, két ügyész, és egy nemzetbiztonsági ezredes ellen a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 281. § (1) bekezdésébe ütköző mentő körülmény elhallgatásának büntette, továbbá a Btk. 305. §-ába ütköző hivatali visszaélés büntette miatt a Központi Nyomozó Főügyészséghez. A Központi Nyomozó Főügyészség 2022. január 11. napján kelt 1. Nyom. 41/2022. számú határozatával a feljelentést – mivel a feljelentett cselekmény nem bűncselekmény – elutasította. A feljelentő panaszát mint alaptalant a Legfőbb Ügyészség Terrorizmus, Pénzmosás és Katonai Ügyek Főosztálya 2022. február 11. napján kelt TPK.2542/2021/7-I. számú határozatával elutasította.
- [5] Az indítványozó 2022. április 26. napján vádindítványt nyújtott be két feljelentett személy ellen a Btk. 281. § (1) bekezdésbe ütköző mentő körülmény elhallgatásának büntette miatt.
- [6] A Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsa 2022. május 25. napján kelt, 41.Kb.49/2022/4. számú végzésével a vádindítványt elutasította, mert az ügyben álláspontja szerint pótmagánvádlóként történő fellépésnek nincs helye. A vádindítvány benyújtásának csak olyan bűncselekmények esetén van helye, amelyeknek van sértettje és a törvényi tényállásban eredmény vagy passzív alany szerepel.
- [7] A Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 2022. július 13. napján végleges, 6.Kbkf.10.025/2022/2. számú végzésével az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta. Az Ítéltábla az elutasítás indokolását kiegészítette a 3384/2018. (XII. 14.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh.) foglalt szempontok vizsgálatával. Ennek alapján rögzítette, hogy a Be. 50. §-ában foglaltak szerint sértett az a természetes vagy nem természetes személy, akinek, vagy aminek jogát vagy jogos érdekét a bűncselekmény közvetlenül sértette vagy veszélyeztette. Az Ítéltábla utalt arra, hogy a bírói gyakorlatban általánosan elfogadott elv, miszerint a közvetlen jogsértés és veszélyeztetés

bizonyos bűncselekmények esetében fogalmilag kizárt, tehát meghatározható, hogy mely bűncselekmények esetében beszélhetünk közvetlen jogsértés és veszélyeztetés lehetőségéről. Az Ítéltábla a 90/2011. BK vélemény (a továbbiakban: BK vélemény) alapvetéseit elfogadva rögzítette, hogy olyan bűncselekmények esetében lehet helye közvetlen jogsértésnek vagy veszélyeztetésnek, ezért pótmagánvádnak, amelynél a tényállás passzív alanyt tartalmaz, vagy a törvényi tényállás a sértettnél kimutatható és jelentkező eredményt fogalmaz meg. Ha azonban a törvényi tényállás egyiket sem tartalmazza, akkor nyilvánvaló, hogy az adott bűncselekmény általi jogsértés, veszélyeztetés az állami, társadalmi vagy gazdasági rend, mint jogtárgy sérelmével jár és esetleges következménye konkrét természetes személyre nézve csupán áttételes. A pótmagánvád nem a polgári jogi igény érvényesítésének újabb útja, hanem a büntető igény érvényesítésének korrekciós eszköze. Kizárólagos károsulti, vagyoni érdek, illetve igény (sérelemdíj) érvényesítésének a büntetőeljárásban nincs helye (EBH2011. 2301). A bírói gyakorlat tehát következetes a BK vélemény alkalmazása tekintetében (BH2011. 246.) Az Ítéltábla álláspontja szerint a vádindítványban és a fellebbezésben rögzített és az indítványozót ért hátrányok a büntetőeljárás megindulásával, adatai nyilvántartásba vételével kapcsolatos járulékos, tehát nem közvetlen, hanem közvetett hátrányok.

- [8] 2. Az indítványozó jogi képviselője útján az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján a Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsa 41.Kb.49/2022/4. számú és a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbkf.10.025/2022/3. számú végzései alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése céljából 2022. szeptember 12. napján elektronikus úton alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [9] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott bírósági határozatok sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárásból való jogának egyes részjogosítványait (bírószághoz fordulási, indokolt bírói döntéshez való jog, *contra legem* jogértelmezés). Az indítványozó álláspontja szerint pótmagánvádlói fellépését az alapozza meg, hogy közvetlen sérelem érte, amely megnyilvánult abban, hogy a terheltek úgy folytattak ellene nyomozást okirattal visszaélés miatt, hogy a mentő körülmények, a bűncselekmény elkövetését cáfoló adatok birtokában voltak.
- [10] Az indítványozó az elsőfokú bíróság végzésének indokolásával kapcsolatban sérelmezi, hogy vádindítványát a mentő körülmény elhallgatásának büntette miatt nyújtotta be, de a bíróság a hivatali visszaélés büntetettére tért át indokolásában és a sérelem közvetlenségét sem mérlegelte. Ezzel az indítványozó szerint a tisztességes eljárásból való jogának az indokolt bírói döntéshez való részjogosítványát sértette. A másodfokú bíróság jogértelmezése véleménye szerint *contra legem* jellegű, mert jogséremlere – indokai szerint – nem közvetett, hanem közvetlen. A bíróságok elutasító döntése tehát megakadályozta pótmagánvádlóként történő fellépését és ezáltal a tisztességes eljárásból való jogának bírósághoz fordulási részjogosítványát sértette.
- [11] Az indítványozó kifogásolta az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésben rögzített jogorvoslatból való jogának sérelmére hivatkozással, hogy a másodfokú bíróság végzése szerint nincs lehetőség további fellebbezésre. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság döntése nem vette figyelembe az ügy egyedi körülményeit és nem arra a bűncselekményre alapozta az elutasítást, amelyet a vádindítvány tartalmazott.
- [12] Az indítványozó sérelmezte másodfokú bíróság által jóváhagyott azon elsőfokú bírósági álláspontot, hogy az általa benyújtott vádindítványban megjelölt enyhítő körülmény elhallgatásának büntette helyett a cselekmény a hivatali visszaélés büntetetté valósítja meg, amely miatt nincs helye pótmagánvádlói fellépésnek. A hibás minősítés folytán a másodfokú bíróság a vádindítványtól eltérő bűncselekményre alapozta az elutasítást, és az indítványozónak nem állt rendelkezésre további jogorvoslat, hogy ezt kifogásolhassa, ezért álláspontja szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésben szereplő jogorvoslatból való joga sérült.
- [13] 3. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak.
- [14] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. § (1) bekezdés szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. A Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa mint másodfokú bíróság támadott végzését az indítványozó képviselője 2022. július 26. napján, a jogi képviselője 2022. július 13. napján vette át. Az indítványozó jogi képviselője az alkotmányjogi panaszt 2022. szeptember 12. napján elektronikus úton nyújtotta be. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panasz határidőben érkezett.
- [15] Az Abtv. 27. § (1) bekezdésen alapuló indítvány megfelel az Abtv. 52. § (1), illetve (1b) bekezdésben foglalt, a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek.

- [16] Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 27. § (1) bekezdés], a támadott bírósági határozat megjelölését (a Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsa 41.Kb.49/2022/4. számú, valamint a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa mint másodfokú bíróság 6.Kbkf.10.025/2022/3. számú végzéseit), az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XXVIII. cikk (1), (7) bekezdést]. Az indítvány indokolást tartalmaz arra vonatkozóan, hogy a támadott bírósági határozatok miért ellentétesek az Alaptörvény hivatkozott rendelkezéseivel; továbbá kifejezett kérelmet rögzít ezen bírósági határozatok alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére.
- [17] Az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panasznak a bírói döntések közül csak a bírósági eljárást – az ügy érdemében hozott, vagy egyéb határozattal – befejező döntések ellen van helye {például: 3090/2014. (IV. 1.) AB végzés, Indokolás [22]; 3131/2017. (V. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3279/2017. (XI. 2.) AB végzés, Indokolás [7]; 3168/2018. (V. 18.) AB végzés, Indokolás [38]–[41]}. Jelen esetben az eljárást lezáró végzés a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa mint másodfokú bíróság 6.Kbkf.10.025/2022/3. számú végzése, így az Alkotmánybíróság a panaszt ebben a vonatkozásban vizsgálta.
- [18] Az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az indítványozó az alkotmányjogi panasz alapul szolgáló büntető ügyben pótmagánvádló volt, így az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint érintettnek tekinthető {legutóbb pl. 3032/2022. (I. 31.) AB határozat, Indokolás [16]; 3127/2019. (VI. 5.) AB határozat, Indokolás [21]; 3245/2018. (VII. 1.) AB határozat, Indokolás [14]}. Az Alkotmánybíróság rögzítette továbbá, hogy az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [19] 4. Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [20] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog tekintetében több részjogosítványt is megjelölt. A bíróságok *contra legem* jogalkalmazással kapcsolatos állítását alkotmányos érveléssel nem támasztotta alá, csupán kifogásolta a bírói jogértelmezést. A bírói indokolási kötelezettség tekintetében a pótmagánvádlói fellépés elutasításával kapcsolatos másodfokú döntés alátámasztásának részletességével nem ért egyet. Az Alkotmánybíróság ehhez kapcsolódva emlékeztet következetes álláspontjára, amely szerint a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {lásd pl. 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Jelen ügyben a másodfokú bíróság által adott indokolás nem veti fel az ügy érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét, illetve nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.
- [21] Az indítványozó a tisztességes eljárás részjogosítványát képező bírósághoz fordulás jogának sérelmét is kifogásolta azzal az indokolással, hogy a bíróság másként minősítette az általa benyújtott vádindítványban szereplő történeti tényállást, és ezért utasította el pótmagánvádlói fellépését, valamint sérelmezte, hogy vele szemben büntetőeljárást folytattak. Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy a bűncselekmények jogi minősítése a büntetőbíróságok hatáskörébe tartozó kérdés, továbbá az indítványozóval szemben a büntetőeljárás megindítása nem a vádindítványban megjelölt bűncselekmény következménye volt. Ennek alapján az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványban foglaltak nem alapozzák meg az ügy érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét és nem vetnek fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.
- [22] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog tekintetében a másodfokú bíróság által jóváhagyott azon elsőfokú bírósági álláspontot kifogásolja, hogy az általa benyújtott vádindítványban megjelölt enyhítő körülmény elhallgatásának büntette helyett a cselekmény a hivatali visszaélés büntettét valósítja meg, amely miatt nincs helye pótmagánvádlói fellépésnek. A másodfokú végzés továbbá nem reflektált a fellebbezésében hivatkozott közvetlen jogsérelmet alátámasztó érveire, így ebben a tekintetben pedig a XXVIII. cikk (1) bekezdéséből levezetett bírói indokoláshoz való jog megsértését is állította.
- [23] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az alkotmányjogi panaszban szereplő érvelés nem elegendő az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog tekintetében az érdemi vizsgálathoz.

Amennyiben ugyanis az indítványozó a Be.-nek a jogorvoslati rendszert szabályozó valamely rendelkezését támadja, akkor az indítvány ezen része nem tesz eleget a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek, mert például nem jelöli meg konkrétan a Be. támadott rendelkezését és nem a megfelelő alkotmányjogi panasz-eljárásban vetette fel kifogását.

- [24] Az Alkotmánybíróság utal továbbá arra, hogy a Be. 615. § (1) bekezdése szerint akkor van lehetőség a másodfokú bíróság ítélete ellen a harmadfokú bírósághoz fordulni, ha a másodfokú döntés az elsőfokú bíróság ítéletével ellentétes. Az ellentétes bírói döntés fogalmát a Be. 615. § (2) bekezdés a)–c) pontjai rögzítik. Ennek mérlegelése és értelmezése az eljáró bíróságok feladata. Mivel mind az elsőfokú, mind pedig a másodfokú bírósági határozat elutasító, így az alaptörvény-ellenesség kételye sem merülhet fel abban a tekintetben, hogy a bíróság elvonta volna az indítványozótól a másodfellebbezés lehetőségét. Az Alkotmánybíróság továbbá ezzel kapcsolatban felidézi többször hangsúlyozott azon álláspontját, hogy az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belüli újabb jogorvoslati fórumnak, a jogorvoslattal már nem támadható bírósági határozatok által okozott jogsérelem orvoslása eszközének. A jogszabályokat ugyanis a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Ennek következtében az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésre alapozott indítvány érdemi vizsgálatra nem alkalmas.
- [25] 5. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában írt befogadási kritériumoknak. Erre tekintettel az indítványt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2023. április 18.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2136/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3203/2023. (V. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa mint másodfokú bíróság 6.Kbkf.10.024/2022/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Kollarics Flóra ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdés alapján a Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsa 41.Kb.36/2022/6. számú, valamint a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa mint másodfokú bíróság 6.Kbkf.10.024/2022/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] Az indítványozó ellen felesége 2017. augusztus 7. napján feljelentést tett a Salgótarjáni Rendőrkapitányságon zaklatás és okirattal visszaélés vétsége miatt. A 12010/775/2017.bü. számon folytatott eljárásban a feleséget 2017. augusztus 30. napján és szeptember 6. napján tanúként meghallgatták. Ezt követően a Salgótarjáni Rendőrkapitányság 2017. szeptember 7. napján az indítványozó elleni büntetőeljárást a zaklatás vétsége tekintetében elkülönítette, és ebben a vonatkozásban a büntetőeljárást megszüntette. A Rendőrkapitányság az okirattal visszaélés vétsége miatt folytatott nyomozás vonatkozásában az ügyet áttette az okiratok átadásának helye szerinti rendőrségre, a BRFK VIII. Kerületi Rendőrkapitányságra, ahonnan a BRFK Bűnügyi Szervek Bűnügyi Főosztály Bűnüldözési Osztályára került.
- [3] A BRFK előtt 01000/2329/2017. bü. számon okirattal visszaélés vétsége miatt folytatott eljárásban az indítványozót gyanúsítottként kihallgatták és vele szemben 2017. október 13. napján házkutatást fogatosítottak, amelynek során a nála lévő okmányokat és az informatikai eszközeit lefoglalták. A feleséget 2017. október 31. napján ismételen meghallgatták tanúként. Végül a büntetőeljárást a BRFK 2017. november 23. napján kelt, 01000/2329-49/2017. bü. számú határozatával – bűncselekmény hiányában – megszüntette.
- [4] Az indítványozó 2021. december 17. napján kelt beadványában feljelentést tett az ügyében eljáró három rendőr ellen a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 343. § (1) bekezdés c) pontja szerinti közokirat-hamisítás büntette miatt. A feljelentést és az ellene benyújtott panaszt, mint alaptalant az ügyészség elutasította. Az indítványozó 2022. április 4. napján vádindítványt nyújtott be a három feljelentett személy ellen közokirathamisítás büntette és IV. rendű terheltként egy rendőrőrnagy ellen a Btk. 282. § (3) bekezdés d) pontja szerinti bűnpártolás büntette miatt.
- [5] A Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsa 2022. május 9. napján kelt, 41.Kb.36/2022/6. számú végzésével a vádindítványt elutasította, mert az ügyben álláspontja szerint pótmagánvádlóként történő fellépésnek nincs helye. A vádindítvány benyújtásának csak olyan bűncselekmények esetén van helye, amelyeknek van sértettje és a törvényi tényállásban eredmény vagy passzív alany szerepel. A közokirat-hamisítás közbizalom elleni bűncselekmény, a bűnpártolás pedig az igazságszolgáltatás elleni bűncselekmény és ezen bűncselekményeknek ebben az értelemben nincs sértettje, így pótmagánvádlója sem lehet.
- [6] A Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 2022. július 1. napján véglegessé vált, 6.Kbkf.10.024/2022/2. számú végzésével az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta. Az Ítéltábla az elutasítás indokolását kiegészítette a 3384/2018. (XII. 14.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh.) foglalt szempontok vizsgálatával. Ennek alapján rögzítette, hogy a Be. 50. §-ában foglaltak szerint sértett az a természetes vagy nem természetes személy, akinek, vagy aminek jogát vagy jogos érdekét a bűncselekmény közvetlenül sértette vagy veszélyeztette. Az Ítéltábla utalt arra, hogy a bírói gyakorlatban általánosan elfogadott elv, miszerint a közvetlen jogsértés és veszélyeztetés bizonyos bűncselekmények esetében fogalmilag kizárt, tehát meghatározható, hogy mely bűncselekmények esetében beszélhetünk közvetlen jogsértés és veszélyeztetés lehetőségéről. Az Ítéltábla

a 90/2011. BK vélemény (a továbbiakban: BK vélemény) alapvetéseit elfogadva rögzítette, hogy olyan bűncselekmények esetében lehet helye közvetlen jogsértésnek vagy veszélyeztetésnek, ezért pótmagánvádnak, amelynél a tényállás passzív alanyt tartalmaz, vagy a törvényi tényállás a sértettnél kimutatható és jelentkező eredményt fogalmaz meg. Ha azonban a törvényi tényállás egyiket sem tartalmazza, akkor nyilvánvaló, hogy az adott bűncselekmény általi jogsértés, veszélyeztetés az állami, társadalmi vagy gazdasági rend, mint jogtárgy sérelmével jár és esetleges következménye konkrét természetes személyre nézve csupán áttételes. A pótmagánvád nem a polgári jogi igény érvényesítésének újabb útja, hanem a büntető igény érvényesítésének korrekciós eszköze. Kizárólagos károsulti, vagyoni jogi érdek, illetve igény (sérelemdíj) érvényesítésének a büntetőeljáráshoz nincs helye (EBH2011.2301). A bírói gyakorlat tehát következetes a BK vélemény alkalmazása tekintetében (BH2011. 246.) Az Ítélet tábla álláspontja szerint a vádindítványban és a fellebbezésben rögzített és az indítványozót ért hátrányok a büntető eljárás megindulásával, a házkutatással kapcsolatos járulékos, tehát nem közvetlen, hanem közvetett hátrányok.

- [7] 2. Az indítványozó jogi képviselője útján az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján a Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsa 41.Kb.36/2022/6. számú és a Fővárosi Ítélet tábla Katonai Tanácsa 6.Kbkf.10.024/2022/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése céljából 2022. szeptember 5. napján elektronikus úton alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Álláspontja szerint a támadott bírósági határozat sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás-hoz való jogának egyes részjogosítványait (bírószághoz fordulási, indokolt bírói döntéshez való jog, *contra legem* jogértelmezés). Az indítványozó álláspontja szerint pótmagánvádlói fellépését az alapozza meg, hogy közvetlen sérelem érte, amely megnyilvánult abban, hogy a házkutatásról szóló rendőri jelentésben az eljáró – a pótmagánvádindítványban I–III. rendű vádlottként szereplő – rendőrök szerinte hamis adatokat és tényeket tüntettek fel, amellyel közokirat-hamisítás büntetést követte el. A rendőri jelentést parancsnokuk – a IV. rendű vádlott – aláírta, amellyel álláspontja szerint bűnpártolás büntetést követte el. A jelentés más hatóságok előtti felhasználása véleménye szerint annak a büntető eljárásnak szolgált alapul, amelyben gyanúsítottként kihallgatták, ezáltal sérelme – a bíróságok álláspontjával ellentétben – közvetlennek minősül. Az elsőfokú bíróság végzésének indokolása nem tért ki a sérelem közvetlenségének értékelésére és ez az indítványozó szerint a tisztességes eljárás-hoz való jogának az indokolt bírói döntéshez való részjogosítványát sértette. A másodfokú bíróság jogértelmezése véleménye szerint *contra legem* jellegű, mert jogsérelem – indokai szerint – nem közvetett, hanem közvetlen. A bíróságok elutasító döntése pedig megakadályozta pótmagánvádlóként történő fellépését és ezáltal a tisztességes eljárás-hoz való jogának bírósághoz fordulási részjogosítványát sértette.
- [8] Az indítványozó kifogásolta továbbá az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésben rögzített jogorvoslathoz való jogának sérelmére hivatkozással, hogy a másodfokú bíróság végzése szerint nincs lehetőség további fellebbezésre. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság döntése nem vette figyelembe az ügy egyedi körülményeit. Mivel a másodfokú bíróság döntése az első olyan bírósági határozat az ügyében, amely legalább formálisan megfelel a tisztességes eljárásból fakadó követelményeknek, egy további jogorvoslati lehetőség elvonása „az állam pozitív tevőleges kötelezettségének negligálását” jelenti.
- [9] 3. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak.
- [10] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. § (1) bekezdés szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. A Fővárosi Ítélet tábla Katonai Tanácsa, mint másodfokú bíróság támadott végzését az indítványozó képviselője 2022. július 18. napján, a jogi képviselője 2022. július 7. napján vette át. Az indítványozó jogi képviselője az alkotmányjogi panaszt 2022. szeptember 5. napján elektronikus úton nyújtotta be. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panasz határidőben érkezett.
- [11] Az Abtv. 27. § (1) bekezdésen alapuló indítvány megfelel az Abtv. 52. § (1), illetve (1b) bekezdésben foglalt, a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek.
- [12] Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 27. § (1) bekezdés], a támadott bírósági határozat megjelölését (Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsa 41.Kb.36/2022/6. számú és a Fővárosi Ítélet tábla Katonai Tanácsa mint másodfokú bíróság 6.Kbkf.10.024/2022/2. számú végzéseit), az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XXVIII. cikk (1), (7) bekezdést]. Az indítvány indokolást

tartalmaz arra vonatkozóan, hogy a támadott bírósági határozatok miért ellentétesek az Alaptörvény hivatkozott rendelkezéseivel; továbbá kifejezett kérelmet rögzít a bírósági határozatok alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére.

- [13] Az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panasznak a bírói döntések közül csak a bírósági eljárást – az ügy érdemében hozott, vagy egyéb határozattal – befejező döntések ellen van helye {például: 3090/2014. (IV. 1.) AB végzés, Indokolás [22]; 3131/2017. (V. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3279/2017. (XI. 2.) AB végzés, Indokolás [7]; 3168/2018. (V. 18.) AB végzés, Indokolás [38]–[41]}. Jelen esetben az eljárást lezáró végzés a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa mint másodfokú bíróság 6.Kbkf.10.024/2022/2. számú végzése, így az Alkotmánybíróság a panaszt ebben a vonatkozásban vizsgálta.
- [14] Az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az indítványozó az alkotmányjogi panasz alapul szolgáló büntető ügyben pótmagánvádló volt, így az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint érintettnek tekinthető {pl. 3032/2022. (I. 31.) AB határozat, Indokolás [16]; 3127/2019. (VI. 5.) AB határozat, Indokolás [21]; 3245/2018. (VII. 1.) AB határozat, Indokolás [14]}. Az Alkotmánybíróság rögzítette továbbá, hogy az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [15] 4. Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [16] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog tekintetében több részjogosítványt is megjelölt. A bíróságok *contra legem* jogalkalmazással kapcsolatos állítását alkotmányos érveléssel azonban nem támasztotta alá, csupán a bírói jogértelmezést kifogásolta. A bírói indokolási kötelezettség tekintetében az indítványozó elismeri, hogy a másodfokú határozat részletes érdemi indokolást tartalmaz, de a közvetlen sérelem megítélésével és ennek következtében a pótmagánvádlói fellépés elutasításával kapcsolatos másodfokú döntéssel nem ért egyet. Az Alkotmánybíróság ehhez kapcsolódva emlékeztet következetes álláspontjára, amely szerint a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {lásd pl. 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Jelen ügyben a másodfokú bíróság által adott indokolás ezért nem veti fel az ügy érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét, illetve nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.
- [17] Az indítványozó a tisztességes eljárás részjogosítványát képező bírósághoz fordulás jogának sérelmét is állította, mivel álláspontja szerint pótmagánvádlóként eleget tett a fellépéshez szükséges követelményeknek. A sérelem közvetlenségét azzal indokolta, hogy ellene büntetőeljárás indult, különböző eljárási cselekményeket foganatosítottak vele szemben, amelyekkel kapcsolatban egyes tényeket hamisan foglaltak rendőri jelentésbe és ezzel közokirathamisítást követtek el, mindez pedig a további eljárás alapjául szolgált. Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy jelen ügyben az indítványozó által sérelemnek tekintett büntetőeljárás és abban foganatosított eljárási cselekmények nem a vád tárgyává tett cselekmény következményei, így az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványban foglaltak nem alapozzák meg az ügy érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét és nem vetnek fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.
- [18] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog tekintetében azt kifogásolja, hogy a másodfokú döntés ellen nincs helye további jogorvoslatnak, holott álláspontja szerint az eljárásban a másodfokú végzés az első olyan bírósági határozat, amely érdemi indokolást tartalmaz.
- [19] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az alkotmányjogi panaszban szereplő érvelés nem elegendő az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog tekintetében az érdemi vizsgálathoz. Amennyiben ugyanis az indítványozó a Be.-nek a jogorvoslati rendszert szabályozó valamely rendelkezését támadja, akkor az indítvány ezen része nem tesz eleget a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek, mert pl. nem jelöli meg konkrétan a Be. támadott rendelkezését és nem a megfelelő alkotmányjogi panasz-eljárásban vetette fel kifogását.

- [20] Az Alkotmánybíróság utal továbbá arra, hogy a Be. 615. § (1) bekezdése szerint akkor van lehetőség a másodfokú bíróság ítélete ellen a harmadfokú bírósághoz fordulni, ha a másodfokú döntés az elsőfokú bíróság ítéletével ellentétes. Az ellentétes bírói döntés fogalmát a Be. 615. § (2) bekezdés a)–c) pontjai rögzítik. Mivel mind az elsőfokú, mind pedig a másodfokú bírósági határozat elutasító, így az alaptörvény-ellenesség kételye sem merülhet fel abban a tekintetben, hogy a bíróság elvonta volna az indítványozótól a másodfellebbezés lehetőségét. Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban felidézi többször hangsúlyozott azon álláspontját, hogy az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belüli újabb jogorvoslati fórumnak, a jogorvoslattal már nem támadható bírósági határozatok által okozott jogsérelem orvoslása eszközének. A jogszabályokat ugyanis a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki [3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]]. Ennek következtében az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésre alapozott indítvány érdemi vizsgálatra nem alkalmas.
- [21] 5. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában írt befogadási kritériumoknak. Erre tekintettel az indítványt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2023. április 18.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2133/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3204/2023. (V. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság az elektronikus ügyintézés és bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény 9. § (4) és (5) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.125/2021/2. és Kfv.I.35.279/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A gazdasági társaság indítványozó jogi képviselője (dr. Radnai Éva ügyvéd) útján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) és d) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. §-a [helyesen 26. § (1) bekezdése], 27. § (1) bekezdése és 28. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.125/2021/2. számú és Kfv.I.35.279/2021/2. számú végzése, valamint az elektronikus ügyintézés és bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény (a továbbiakban: E-ügyintézési tv.) 9. § (4) és (5) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól, mivel azok véleménye szerint ellentétesek az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével, XXV. cikkével, XXVI. cikkével, és a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az ügyben előterjesztett beadvány és a bíróságok által hozott határozatok alapján a következőképpen foglalható össze.
- [3] Az elsőfokú adóhatóság bevallások utólagos vizsgálatára irányuló ellenőrzést folytatott le több ellenőrzési időszakra vonatkozóan (a 2009. és a 2012. évben) az indítványozónál, határozatával az indítványozó gazdasági társaság terhére áfa adónemben adókülönbözetet állapított meg, amely teljes egészében adóhiánynak minősült. A hatóság az adóhiány mellett adóbírság és késedelmi pótlék megfizetésre kötelezte az indítványozót. A másodfokú adóhatóság helyben hagyta az elsőfokú határozatot. Az indítványozó a hatósági határozat bírósági felülvizsgálata iránt indított pert, keresetét az elsőfokon eljáró Fővárosi Törvényszék elutasította. Az indítványozó az ítélet ellen felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, mivel azt jogszabálysértőnek találta.
- [4] A Kúria Kfv.I.35.125/2021/2. számú végzésével megállapította, hogy a felülvizsgálati kérelem hatálytalan, mivel azt a jogi képviselő az ügyfélkapuján keresztül – és nem a cégkapun – nyújtotta be. A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 2016. január 1-jétől a jogi képviselővel eljáró fél számára előírta az elektronikus kapcsolattartást [rég. Pp. 349/C. § (1)–(2) bekezdése]. A régi Pp. – 2017. január 1-jétől – azt is előírta, hogy a bíróság az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény (a továbbiakban: E-ügyintézési tv.) és az elektronikus ügyintézés szabályairól szóló 451/2016. (XII. 19.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kr.) szerinti szabályozott vagy központi elektronikus ügyintézési szolgáltatásokat nyújthatja az ott meghatározott szabályok szerint, valamint az E-ügyintézési tv. és a Kr. szerinti szabályozott és központi elektronikus ügyintézési szolgáltatásokat veheti igénybe az ott meghatározott, az Elektronikus Ügyintézési Felügyelet által nyilvántartásba vett szolgáltatótól. A Kr. 91. §-a szerint – 2019. január 1-jétől – az egyéni ügyvéd, az európai közösségi jogász, valamint az egyéni szabadalmi ügyvivő e tevékenysége során a Kormány által biztosított tárhely szolgáltatások közül a cégkaput használja. Az E-ügyintézési tv. 9. § (5) bekezdése szerint pedig, ha jogszabály egy nyilatkozat megtétele vonatkozásában az elektronikus kapcsolattartást – vagy az elektronikus kapcsolattartás módját – kötelezővé teszi, az e követelménynek meg nem felelő nyilatkozat – főszabály szerint – hatálytalan.

- [5] Mindezekre tekintettel a Kúria megállapította, hogy mivel az indítványozó jogi képviselője a cégkapu helyett az ügyfélkapun keresztül terjesztette elő a felülvizsgálati kérelmet, az hatálytalan, így a felülvizsgálati eljárás megindítására nincs lehetőség.
- [6] Ezt követően az indítványozó jogi képviselője a cégkapun keresztül ismételt felülvizsgálati kérelmet és egyben igazolási kérelmet terjesztett elő felülvizsgálati kérelem késedelmes előterjesztésének kimentésére. Az indítványozó a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 115. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó 102. § (2) bekezdésére hivatkozott, melyből következően a felülvizsgálati kérelem a Kp. 49. § (1) bekezdésében meghatározott 8 napos határidőben ismételt benyújtható.
- [7] A Kúria Kfv.I.35.279/2021/2. számú végzésével a felülvizsgálati kérelmet hivatalból elutasította. A végzés indokolása rögzítette, hogy a tárgyi ügyben a régi Pp. szabályait kellett alkalmazni, ezért a Kp. szabályaira való hivatkozást a bíróság érdemben nem vizsgálhatta. Az igazolási kérelemmel kapcsolatban a Kúria arra az álláspontra helyezkedett, hogy önmagában a korábbi felülvizsgálati kérelem hatálytalanságának vitatása nem elegendő a tárgyi felülvizsgálati kérelem késedelmének igazolására.
- [8] 2. Az indítványozó álláspontja szerint az E-ügyintézési tv. 9. § (4) és (5) bekezdésének – a régi Pp. 394/C. §-ának, 394/F. §-ának és az E-ügyintézési tv. 38. § (3) bekezdésének, valamint a Kr. 91. §-ának együttes – alkalmazása sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését, a XXV. cikket, a XXVI. cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, különös tekintettel arra, hogy a jogszabályi környezet hiányos.
- [9] Az indítvány szerint a felülvizsgálati kérelem benyújtásához fűződő jogi hatályok fenntartásának intézménye a felülvizsgálati eljárásban „a jogalkotó részéről nem szabályozott”. Az alkalmazni rendelt elektronikus iktatási rendszer hibája és a rá vonatkozó jogszabályi rendelkezések hiánya miatt pedig nincs lehetőség ellenbizonyításra, ti., annak bizonyítására, hogy elektronikusan, de nem a jogszabályban meghatározott módon (a cégkapun keresztül) terjesztette elő a jogi képviselő a kérelmet.
- [10] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenképp az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdése és az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti indítványok megfelelnek-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.
- [11] 3.1. Az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségek kimerítése után, a törvény által biztosított hatvan napos határidőn belül terjesztette elő alkotmányjogi panaszát. A közigazgatási perben, amely az alkotmányjogi panasz alapjául szolgál, az indítványozó felperes volt, így érintettsége megállapítható.
- [12] Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdésére való hivatkozása kapcsán – saját megfogalmazása szerint is – valójában nem az E-ügyintézési tv. támadott rendelkezésének az alaptörvény-ellenességét indokolta, hanem mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet állított, nevezetesen azt, hogy a jogalkotó elmulasztotta szabályozni az elektronikus kapcsolattartással összefüggésben a kérelmek benyújtásának részletes szabályait, illetve a felülvizsgálati kérelem benyújtásához fűződő jogi hatályok fenntartásának intézményét a felülvizsgálati eljárásban.
- [13] Az Alkotmánybíróság ennek alapján megállapította, hogy – figyelemmel az Abtv. 46. § (1) bekezdésében foglaltakra – az alkotmányjogi panaszban indítványozott jogalkotói mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítására irányuló kérelem előterjesztésére az indítványozónak nincs jogosultsága, miután arra – a törvényes feltételek fennállása esetén – az Alkotmánybíróság hatáskörei gyakorlása során hivatalból jogosult {3014/2019. (I. 7.) AB végzés, Indokolás [13]; 3337/2018. (X. 26.) AB végzés, Indokolás [22]; 3158/2017. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [18]}.
- [14] 3.2. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti, a Kúria végzéseinek felülvizsgálatára irányuló, alkotmányjogi panaszban az indítványozó azért állította a végzések alaptörvény-ellenességét, mert azokat a Kúria az általa alaptörvény-ellenesnek vélt Kp. 102. §-a, illetve az E-ügyintézési tv. 9. § (4) és (5) bekezdése alkalmazásával hozta meg.
- [15] Az Abtv. 27. § (1) bekezdés szerinti alkotmányjogi panasz egyrészt nem felel meg a határozott kérelem követelményeinek, mivel az indítvány részben nem tartalmaz önálló indokolást a tekintetben, hogy a Kúria végzései

miért és mennyiben sértik az Alaptörvény felhívott rendelkezéseit, csak visszautal az E-ügyintézési tv. 9. § (4)–(5) bekezdésével kapcsolatban az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerint előterjesztett alkotmányjogi panasz indokolására. Továbbá, az indítványozó részben a Kp. 102. §-ának alkalmazását kifogásolta, azonban a Kúria ezt a törvényi rendelkezést nem alkalmazta a perben. Végezetül az indítványozó a bírói döntések törvényességi és nem alkotmányossági felülvizsgálatát kérte.

- [16] A bírósági határozatokkal kapcsolatos indítványozói felvetésekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza: „Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés *d)* pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslat-tal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}
- [17] 4. Az Alkotmánybíróság mindezeket figyelembe véve megállapította, hogy az eljárás tárgyát képező alkotmányjogi panasz egyrészt nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e)* pontjában foglalt határozottsági követelménynek, másrészt hiányzik az indítványozói jogosultság, ezért az indítványt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének *c)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2023. április 18.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/4150/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3205/2023. (V. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 102. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.
2. Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.026/2021/2. és Kfv.I.35.178/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A gazdasági társaság indítványozó jogi képviselője (dr. Radnai Éva ügyvéd) útján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *c*) és *d*) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. §-a [helyesen 26. § (1) bekezdése], 27. § (1) bekezdése és 28. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.026/2021/2. számú és Kfv.I.35.178/2021/2. számú végzése, valamint a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 102. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól, mivel azok véleménye szerint ellentétesek az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével, XXV. cikkével, XXVI. cikkével, és a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az ügyben előterjesztett beadvány és a bíróságok által hozott határozatok alapján a következőképpen foglalható össze.
- [3] Az elsőfokú adóhatóság határozatával az indítványozó gazdasági társaság terhére áfa adónemben adókülönbötetet állapított meg, amely teljes egészében adóhiánynak minősült. A hatóság az adóhiány mellett adóbírság és késedelmi pótlék megfizetésre kötelezte az indítványozót. A másodfokú adóhatóság helybenhagyta az elsőfokú határozatot. Az indítványozó a hatósági határozat bírósági felülvizsgálata iránt indított pert, keresetét az első fokon eljáró Fővárosi Törvényszék elutasította. Az indítványozó az ítélet ellen felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, mivel azt jogszabálysértőnek találta.
- [4] A Kúria Kfv.I.35.026/2021/2. számú végzésével a felülvizsgálati kérelmet visszautasította a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 115. § (2) bekezdése szerint alkalmazandó 102. § (1) bekezdés *d*) pontja alapján, azaz amiatt, mert a felülvizsgálati kérelmet a jogi képviselő az ügyfélkapuján keresztül – és nem a cégkapun – nyújtotta be.
- [5] Ezt követően az indítványozó jogi képviselője a cégkapun keresztül ismételt felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a jogerős ítélettel szemben, hivatkozva a Kp. 102. § (2) bekezdésére, melyből következően a felülvizsgálati kérelem a Kp. 49. § (1) bekezdésében meghatározott 8 napos határidőben ismételt benyújtható.
- [6] A Kúria Kfv.I.35.178/2021/2. számú végzésével a kérelmet visszautasította. A végzés indokolása rögzíti, hogy a Kp. 49. §-a alapján a keresetlevél benyújtásának joghatásai fennmaradnak, ha a bíróság a felperes keresetlevelét a 48. § (1) bekezdés *l*) vagy *m*) pontja alapján utasította vissza (azaz azért, mert az elektronikus ügyintézésre köteles felperes vagy a jogi képviselő nem elektronikus úton vagy elektronikus úton, de nem a jogszabályban meghatározott módon terjesztette elő, illetve ha az elektronikus úton kapcsolatot tartó felperes nem jogszabályban meghatározott módon terjesztette elő) és a felperes a visszautasító határozat jogerőre emelkedésétől számított nyolc nap alatt a keresetlevelet a bíróságnál újra benyújtja. A Kúria azonban kiemelte, hogy a felülvizsgálati eljárás során – a Kp. 115. § (2) bekezdésének megfelelően – a fellebbezésre vonatkozó szabályokat alkalmazta, ezért a kérelem nem a Kp. 48. §-a alapján került visszautasításra, hanem a Kp. 102. § (1) bekezdés *d*) pontja alapján. A Kúria kifejtette, hogy álláspontja szerint a felülvizsgálati kérelem benyújtásához fűződő jogi hatályok fenntartásának intézményét a felülvizsgálati eljárásban a jogalkotó nem szabályozta és

- a felülvizsgálati eljárásban Kp. 49. §-a nem alkalmazható, ezért a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálására nem volt lehetőség.
- [7] Az indítványozó igazolási kérelmet is előterjesztett, arra hivatkozva, hogy a felülvizsgálati kérelem benyújtására szabályszerűen került sor az ún. ÁNYK alkalmazáson keresztül és a nyomtatvány érkeztetéséről, valamint sikeres lajstromozásáról válaszüzenet is érkezett. A Kúria azonban megállapította, hogy a mulasztás igazolásának nincs helye, hiszen az indítványozó a felülvizsgálat kérelmet határidőben terjesztette elő, arra azonban nem az elektronikus ügyintézés és bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény (a továbbiakban: E-ügyintézési tv.), valamint az elektronikus ügyintézés szabályairól szóló 451/2016. (XII. 19.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kr.) szabályai alapján került sor. A Kúria álláspontja szerint az előterjesztés módjában való tévedés nem tekinthető olyan körülménynek, amelyre vonatkozóan igazolási kérelemnek helye lehet. Erre tekintettel a Kúria az igazolási kérelmet, mint alaptalant, visszautasította.
- [8] 2. Az indítványozó álláspontja szerint a Kp. 102. § (1) bekezdés *d*) pontjának alkalmazása sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését, a XXV. cikket, a XXVI. cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, különös tekintettel arra, hogy a jogszabályi környezet hiányos. Az indítvány szerint „a Kp. 102. § (1) bekezdés *d*) pontjának alkalmazási feltételeire jogszabályi környezet nincsen”, továbbá a felülvizsgálati kérelem benyújtásához fűződő jogi hatályok fenntartásának intézménye a felülvizsgálati eljárásban „a jogalkotó részéről nem szabályozott”. Az alkalmazni rendelt elektronikus iktatási rendszer hibája és a rá vonatkozó jogszabályi rendelkezések hiánya miatt nincs lehetőség ellenbizonyításra, ti., annak bizonyítására, hogy elektronikusan, de nem a jogszabályban meghatározott módon (a cégkapun keresztül) terjesztette elő a jogi képviselő a kérelmet. Továbbá az indítványozó úgy véli, hogy a Kp. 102. § alkalmazására az elsőfokú bíróság „lett volna jogosult” és nem a Kúria, azzal, hogy a Kúria járt el a Kp. 102. §-a alapján, elvonta a jogorvoslathoz való jogát.
- [9] Az indítványozó a fentiek alapján kérte a Kúria Kfv.I.35.026/2021/2. és Kfv.I.35.178/2021/2. számú végzése, valamint a Kp. 102. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [10] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdése és az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti indítványok megfelelnek-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.
- [11] 3.1. Az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségek kimerítése után, a törvény által biztosított hatvan napos határidőn belül terjesztette elő alkotmányjogi panaszát. A közigazgatási perben, amely az alkotmányjogi panasz alapjául szolgál, az indítványozó felperes volt, így érintettsége megállapítható.
- [12] Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdésére való hivatkozása kapcsán – saját megfogalmazása szerint is – valójában nem a Kp. támadott rendelkezésének az alaptörvény-ellenességét indokolta, hanem mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet állított, nevezetesen azt, hogy a jogalkotó elmulasztotta szabályozni az elektronikus kapcsolattartással összefüggésben a kérelmek benyújtásának részletes szabályait, illetve a felülvizsgálati kérelem benyújtásához fűződő jogi hatályok fenntartásának intézményét a felülvizsgálati eljárásban.
- [13] Az Alkotmánybíróság ennek alapján megállapította, hogy – figyelemmel az Abtv. 46. § (1) bekezdésében foglaltakra – az alkotmányjogi panaszban indítványozott jogalkotói mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítására irányuló kérelem előterjesztésére az indítványozónak nincs jogosultsága, miután arra – a törvényes feltételek fennállása esetén – az Alkotmánybíróság hatáskörei gyakorlása során hivatalból jogosult {3014/2019. (I. 7.) AB végzés, Indokolás [13], 3337/2018. (X. 26.) AB végzés, Indokolás [22]; 3158/2017. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [18]}.
- [14] 3.2. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti, a Kúria végzéseinek felülvizsgálatára irányuló, alkotmányjogi panaszban az indítványozó egyrészt azért állította a végzések alaptörvény-ellenességét, mert azokat a Kúria az általa alaptörvény-ellenesnek vélt Kp. 102. § alkalmazásával hozta meg, másrészt pedig azért, mert álláspontja szerint a Kúria elvonta az elsőfokú bíróság hatáskörét, amikor alkalmazta a Kp. 102. §-át. Az Abtv. 27. § (1) bekezdés szerinti alkotmányjogi panasz egyrészt nem felel meg a határozott kérelem követelményeinek, mivel az indítvány részben nem tartalmaz önálló indokolást a tekintetben, hogy a Kúria végzései miért és mennyiben sértik az Alaptörvény felhívott rendelkezéseit, csak visszautal Kp. 102. §-ával kapcsolatos, az Abtv. 26. § (1) bekezdése

szerint előterjesztett alkotmányjogi panasz indokolására; részben pedig a bírói döntések törvényességi és nem alkotmányossági felülvizsgálatát kérte.

- [15] A bírósági határozatokkal kapcsolatos indítványozói felvetésekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza: „Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés *d*) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}
- [16] 4. Az Alkotmánybíróság mindezeket figyelembe véve megállapította, hogy az eljárás tárgyát képező alkotmányjogi panasz egyrészt nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e*) pontjában foglalt határozottsági követelménynek, másrészt hiányzik az indítványozói jogosultság, ezért az indítványt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének *c*) és *h*) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2023. április 18.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3530/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3206/2023. (V. 5.) AB VÉGZÉSE

bírói kezdeményezés visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság az államhatárról szóló 2007. évi LXXXIX. törvény 5. § (1b) bekezdése alaptörvény-ellenességének, valamint nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezést visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Fővárosi Törvényszék bírója (a továbbiakban: indítványozó), az előtte folyamatban lévő peres eljárást a 13.K.701.571/2022/14. számú végzésével felfüggesztette és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján indítványozta az államhatárról szóló 2007. évi LXXXIX. évi törvény 5. § (1b) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, továbbá annak kimondását, hogy e jogszabályi rendelkezés sem a tárgyi ügyben, sem bármely bíróság előtt folyamatban lévő ugyanilyen tárgyú ügyben nem alkalmazható.
- [2] Az indítványozó másodlagosan az Abtv. 32. § (2) bekezdése alapján kezdeményezte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott jogszabályi rendelkezés nemzetközi szerződésbe ütközését és semmisítse azt meg, továbbá kezdeményezte annak kimondását, hogy e jogszabályi rendelkezés sem a tárgyi ügyben, sem bármely bíróság előtt folyamatban lévő ugyanilyen tárgyú ügyben nem alkalmazható.
- [3] A bírói kezdeményezés, valamint az eljárás során keletkezett és a bíróság által megküldött iratok alapján az ügy előzménye a következőképpen foglalható össze.
- [4] 1.1. Az afgán állampolgárságú felperes (a továbbiakban: felperes) 2018-ban „D” típusú vízummal a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtéren keresztül érkezett Magyarország területére, majd jogszerű tartózkodása 2019-ben történt megszűnését követően 2021. szeptember 17-én az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóságnál menekültkérelmet terjesztett elő. Kérelmét a hatóság érdemi vizsgálat nélkül elutasította, az erről szóló végzést kihirdette, majd a hatóság munkatársa rendőri intézkedést kért, tekintettel arra, hogy megállapítása szerint a felperes jogszerűtlenül tartózkodott az ország területén.
- [5] Ezt követően a felperest a Budapesti Rendőr-főkapitányság XI. Kerületi Rendőrkapitányság (a továbbiakban: BRFK XI. RK) munkatársai a kapitányságra előállították, amelynek kapcsán – az Országos Rendőrfőkapitányság (a továbbiakban: ORFK, vagy alperes) 29000/4199-8/2022. ált. számú jogerős határozatában foglalt ismertetés szerint – a felperes az előállítás jogalapját, az annak során alkalmazott bilincselést, az előállításról szóló igazolás kiadásának elmulasztását, valamint a jogorvoslati lehetőségekről szóló tájékoztatás hiányát panaszolta. A felperest ezután a BRFK XI. RK járőrei átszállították a Repülőtéri Rendőri Igazgatóságra (a továbbiakban: RRI), ahonnan rövid várakoztatást követően őt a magyar-szerb határra szállították és a Bács-Kiskun Megyei Rendőrfőkapitányság járőrei az államhatárról szóló 2007. évi LXXXIX. törvény (a továbbiakban: Áhtv.) 5. § (1b) bekezdése alapján átkísérték az államhatár rendjének védelmét biztosító létesítmény kapuján.
- [6] 1.2. A felperes jogi képviselője útján 2021. október 15. napján panaszt terjesztett elő az RRI-hez a vele szemben foganatosított rendőri intézkedés miatt. Az RRI igazgatója a panaszt elutasította, a másodfokú hatóságként eljáró alperes ezen elsőfokú határozatot megsemmisítette és az elsőfokú hatóságot új eljárásra utasította. Az elsőfokú hatóság ismételen elutasította a panaszt, majd a felperes fellebbezése alapján eljáró ORFK a fent már hivatkozott számú határozatával az elsőfokú határozatot megsemmisítette és az eljárást megszüntette. E határozatában az alperes a megismételt eljárás megállapításai kapcsán rögzítette, hogy a felperessel szembeni kényszerintézkedés 2021. szeptember 17-én 13 óra 40 perckor megszűnt, a felperes „az RRI központi objektumában történő

tartózkodása során panasszal nem élt”, előállítás foganatosítására az RRI-nél nem került sor, így az előállítás okáról történő tájékoztatási, illetve az előállítás időtartamáról szóló igazolás-kiállítás kötelezettség nem állt fenn, a panaszban kifogásolt bilincselést ugyancsak nem az RRI rendőrei foganatosították, és mivel az átkísérést a Bács-Kiskun Megyei Rendőr-főkapitányság hajtotta végre, az RRI a felperessel szemben nem fejtett ki olyan tevékenységet, amellyel kapcsolatban a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) szerinti panasz benyújtásának van helye. Mindezek alapján az ORFK arra hivatkozva szüntette meg az eljárást, hogy „az Rtv. 92. § (1) bekezdésében meghatározott jogorvoslati eljárás előfeltétele hiányzik”.

- [7] 2. Az indítványban ismertetett kereseti hivatkozás szerint a bíróságnak abban kell állást foglalnia, hogy az RRI objektumában, illetve az államhatárra való szállítás közben a felperessel szemben megvalósult szabadságelvonás az Áhtv. 5. § (1b) bekezdése szerinti feltartóztatás és átkísérés immanens része-e, ezért nem lehet tárgya az Rtv. 92. §-a szerinti panaszeljárásnak, vagy pedig előállításnak minősül. Amennyiben ugyanis az előbbi értelmezés a helyes, akkor a foganatosító rendőrség belátása szerint, korlátozás nélkül lenne elvonható az átkísért személy személyi szabadsága, ami nyilvánvalóan ellentétes az Alaptörvény IV. cikk (2) bekezdésével, ezért a bíróságnak indokolt egyéni normakontrollt kezdeményeznie az Áhtv. 5. § (1b) bekezdést illetően.
- [8] 2.1. Az indítványozó elsődlegesen formai szempontból vizsgálta az Áhtv. 5. § (1b) bekezdésének alaptörvényellenességét. Ennek során megállapította: az Alaptörvény 46. cikkének (6) bekezdése szerint a rendőrség működésére vonatkozó részletes szabályokat sarkalatos törvényben kell meghatározni, és az Áhtv. 5. § (1b) bekezdése – ahogyan az alperes azt maga is elismerte – speciális rendőri intézkedést tartalmaz, így, mivel a jogalkotó nem sarkalatos törvényben szabályozta ezt az intézkedést, az sérti az Alaptörvény 46. cikkének (6) bekezdésében foglaltakat.
- [9] Hangsúlyozta az indítványozó továbbá azt is, hogy amíg az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdés *f*) pontja kógens szabályként tartalmazza a jogellenesen tartózkodó külföldi elfogását és az illetékes hatóság elé állítását, addig az Áhtv. vizsgált rendelkezése ettől eltérően rendelkezik, semmiféle támpontot nem adva azonban arra vonatkozóan, hogy az eljáró rendőr mi alapján dönthet arról, hogy melyik intézkedést választja. Amennyiben ugyanis a felperessel szemben az Rtv. 33. § (1) bekezdés *f*) pontja szerinti intézkedést hajtották volna végre, úgy vele szemben kiutasításnak lett volna helye, az idegenrendészeti hatóságnak vizsgálnia kellett volna Afganisztán mint célsország vonatkozásában a *non-refoulement* követelmény fennállását, továbbá a kiutasításról indokolt döntést kellett volna hozni, amellyel szemben a felperes közigazgatási pert kezdeményezhetett volna. Az indítványozó szerint az, hogy a rendőr szabadon dönthet a két – a külföldre nézve teljesen eltérő joghatással bíró – intézkedés között, olyan mértékben ad lehetőséget az önkényes jogalkalmazásra és olyan mértékben sérti a jogszabályok kiszámíthatóságával kapcsolatos elvárást, hogy a vitatott rendelkezés ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében előírt jogállamiság követelményét.
- [10] 2.2. Az indítványozó ezt követően a tartalmi vizsgálat kapcsán – emlékeztetve az Európai Unió Bírósága C-808/18. számú ítéletének 255–260. pontjaiban foglaltakra – megállapította, hogy az Áhtv. 5. § (1b) bekezdése szerinti átkísérés a gyakorlatban törvényes határozat nélküli – akár csoportosan is végrehajtható – kiutasítást jelent, sértve ezzel az Alaptörvény XIV. cikkének (2) bekezdését.
- [11] Állította az indítványozó továbbá, hogy a határkerítésen való átkíséréssel a magyar hatóságok arra kényszerítették a felperest, hogy a szerb jogszabályok megsértésével Szerbia felé távozzon, melynek révén egy olyan – infrastruktúra nélküli – helyszínre került, ahol sem ivóvízhez, sem élelemhez, sem alvási, tisztálkodási lehetőséghez nem juthatott, melynek okán a támadott rendelkezés az Alaptörvény II. cikkébe és a III. cikk (1) bekezdésbe is ütközik. A felperesi hivatkozással szemben azonban az indítványozó szerint – figyelemmel arra, hogy a rendőri intézkedésre 10 óra 7 perckor került sor, a határozáron történő átkísérést pedig 17 óra 30 perckor foganatosították – a szabadságelvonás a IV. cikk (2) bekezdésével összhangban állt.
- [12] Kifejtette az indítványozó azt is, hogy a támadott rendelkezés sérti a XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes hatósági eljáráshoz és a XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslati eljárás jogot is. Egyrészt azért, mert az Rtv. IX. fejezete szerinti panaszeljárásnak nincs helye, másrészt, ha még lehetne is panasszal élni az intézkedéssel szemben, az a hatékony jogorvoslatot nem biztosítaná. Önmagában ugyanis annak megállapítása, hogy az intézkedésre jogszerűtlenül került sor, nem alkalmas a jogsértés reparálására, hiszen a kiutasításra már sor került, és a külföldi így kizárólag külön vízum, vagy egyéb engedély birtokában utazhatna vissza.

- [13] 2.3. Állította az indítványozó, hogy a támadott „intézkedés” a Q) cikk (3) bekezdésébe ütközik, a magyar hatóságok ugyanis azáltal, hogy a szerb hatóságokkal való egyeztetés nélkül a szerbiai határhoz szállítják a jogellenesen Magyarországon tartózkodó külföldieket, megsértik a szerb állam szuverenitását. Az indítványozó rámutatott, hogy az Európai Közösség és a Szerb Köztársaság közötti, az engedély nélkül tartózkodó személyek visszafogadásáról szóló megállapodás megkötéséről szóló 2007/819/EK határozat részletesen szabályozza, hogy Szerbiának mely esetekben van visszafogadási kötelezettsége (3. cikk), úgyszintén magát a visszafogadási eljárást is [6. cikk (1) bekezdés], melynek feltétele a megkeresett állam hatóságaihoz benyújtott visszafogadási kérelem. Mivel a támadott rendelkezés olyan személyekkel szemben is alkalmazható, akik nem Szerbiából léptek be illegálisan, ezért az nyilvánvalóan ellentétes a hivatkozott megállapodással. Az indítványozó hivatkozott továbbá az 53/2010. (III. 11.) Korm. rendelettel kihirdetett, a Magyar Köztársaság Kormánya és a Szerb Köztársaság Kormánya között – az Európai Közösség és a Szerb Köztársaság között a tartózkodási engedéllyel nem rendelkező személyek visszafogadásáról szóló 2007. szeptember 18-án Brüsszelben aláírt megállapodás végrehajtásáról szóló – 2009. december 19-én, Röszkén aláírt jegyzőkönyvre, amely álláspontja szerint szintén nem ad lehetőséget a magyar hatóságoknak arra, hogy a szerb hatóságokkal való egyeztetés nélkül külföldieket kényszerítsenek Szerbia területére.
- [14] Végül hivatkozott az indítványozó az 1979. évi 15. törvényerejű rendelettel kihirdetett, a Magyar Népköztársaság Kormánya és a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság Kormánya között a magyar-jugoszláv államhatáron a határrendszértések megelőzéséről és rendezéséről Budapesten 1978. október hó 4. napján aláírt egyezmény 1. cikkének 1. pontjára, amely szerint a szerződő felek „minden szükséges intézkedést megtesznek azon okok elhárítására és jelenségek megakadályozására, amelyek a magyar-jugoszláv államhatáron a határrend megsértését idézhetik elő.” Az indítványozó szerint az az intézkedés melynek során a Magyarországon tartózkodó külföldit rendőri kísérettel a szerb határra szállítják és ott átkísérik a határázaron, éppenséggel nem a határsértés megakadályozására, hanem kifejezetten annak előidézésére irányul, ezáltal e nemzetközi egyezménybe ütközik.
- [15] 2.4. Az Alkotmánybíróság az indítvány megküldésével megkereste az igazságügyi minisztert, aki kifejtette az ügygel kapcsolatos álláspontját.
- [16] 3. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy a bírói kezdeményezés megfelel-e a törvényben előírt feltételeknek. Az Abtv. 25. §-ának (1) bekezdése szerint, ha a bírónak az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) pontja alapján az Alkotmánybíróságnál kezdeményezi a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását. Az Abtv. 32. § (2) bekezdése alapján a bíró – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezi, ha az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek nemzetközi szerződésbe ütközését észleli.
- [17] A felperes a 2021. október 15-én kelt rendőri intézkedés elleni panaszában az Rtv. 92. § (1) és (2) bekezdése alapján panasz tárgyává tette a vele szemben 2021. szeptember 17-én foganatosított – álláspontja szerint személyi szabadságát jogellenesen korlátozó –, Rtv. szerinti rendőri intézkedéseket, melyek a panaszban jelölt címek szerint a következők: „visszatartás az OIF hivatali helyiségében”; „előállítás a BRFK XI. Kerületi Rendőrkapitányságra, illetve az RRI-re”; „a panaszos bilincselése”; „igazolások és jogorvoslati tájékoztatás elmaradása”.
- [18] A felperes az ORF határozata ellen benyújtott keresetében elsődlegesen az alperes határozatának megváltoztatását és a panasz megalapozottságának megállapítását, másodlagosan az alperes határozatának megsemmisítését és az alperes új eljárás lefolytatására utasítását kérte a bíróságtól.
- [19] Jelen ügyben a rendőri intézkedés elleni panaszt és a kereset tárgyát figyelembe véve az Alkotmánybíróság az Abtv. 52. § (4) bekezdése alapján nem találta megalapozottnak, hogy közvetlen összefüggés van az alapjául szolgáló egyedi ügy – az abban való döntéshozatal –, és az Áhtv. 5. § (1b) bekezdése alkotmányossági vizsgálatának indokoltsága között. A felperes keresetében előadott sérelmek ugyanis – függetlenül attól, hogy az egyes időpontokban az intézkedést mely rendőri szerv foganatosította –, nem hozhatók közvetlenül összefüggésbe az Áhtv. 5. § (1b) bekezdésének rendelkezésével.

- [20] Az Alkotmánybíróság ennek okán azt állapította meg, hogy az indítvány – úgy az alaptörvény-ellenesség, mint a nemzetközi szerződésbe ütközés kapcsán – valójában nem az Abtv. 25. § (1) bekezdése és az Abtv. 32. § (2) bekezdése követelményei szerinti egyedi ügyre, hanem – az Alaptörvény 24. cikkének (2) bekezdés *b)* és *f)* pontja által tartalmazott felhatalmazás keretein nyilvánvalóan túlterjeszkedve –, az Áhtv. 5. § (1b) bekezdésének absztrakt utólagos normakontroll vizsgálatára irányult.
- [21] 4. A fentiek alapján a bírói kezdeményezés nem felel meg az Abtv. 25. § (1) bekezdése és a 32. §-ának (2) bekezdése szerinti törvényi feltételeknek, ezért az Alkotmánybíróság azt az Abtv. 64. § *d)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. április 18.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: III/1701/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3207/2023. (V. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.I.20.942/2022/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A társasház indítványozó jogi képviselője (dr. Bátorfi Attila ügyvéd) útján terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján, amelyben kérte a Kúria Pfv.I.20.942/2022/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítvány szerint a végzés sérti az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes és nyilvános bírósági tárgyaláshoz való jogát.
- [2] Az indítványozó mint felperes keresetének a Budai Központi Kerületi Bíróság az ismételten megismételt eljárásban részben helyt adott, majd a fellebbezés folytán eljárta Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és az alperes marasztalását leszállította.
- [3] A Kúria mint felülvizsgáló bíróság a Pfv.I.20.942/2022/2. számú végzésével az indítványozónak a jogerős ítélet ellen papír alapon benyújtott felülvizsgáló kérelmét hivatalból elutasította. A Kúria indokolása szerint a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 394/B. § (1) bekezdése értelmében a fél, vagy képviselője a beadványt elektronikusan is benyújthatja, a (2) bekezdés szerint az elektronikus út választása esetén az eljárás folyamán a félnek, vagy képviselőjének a bírósággal a kapcsolatot elektronikus úton kell tartania, a beadványt elektronikusan is benyújtását az elektronikus út vállalásának kell tekinteni.
- [4] A Kúria hivatkozott a régi Pp. 394/I. § (1) bekezdés a) pontjára is, mely szerint, ha az elektronikus úton kapcsolatot tartó a beadványát nem elektronikusan terjeszti elő, amennyiben a régi Pp. másként nem rendelkezik a bíróság a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül elutasítja.
- [5] A Kúria megállapítása szerint az indítványozó jogi képviselője útján 2021. június 3-án elektronikus úton beadványt nyújtott be, amelyet az ismertett szabályok szerint az elektronikus út vállalásának kell tekinteni, így a jogerős ítéletet is elektronikusan kézbesítették az indítványozó jogi képviselője részére 2022. május 16-án. Az indítványozó felülvizsgáló kérelmét 2022. június 23-án papír alapon terjesztette elő, a felülvizsgáló kérelem benyújtására nyitvaálló határidőn belül elektronikusan nem terjesztett elő felülvizsgáló kérelmet, mindezekre figyelemmel a Kúria a felülvizsgáló kérelmet a régi Pp. 270. § (1) bekezdése értelmében alkalmazandó 394/I. § (1) bekezdés a) pontja alapján hivatalból elutasította.
- [6] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes és nyilvános bírósági tárgyaláshoz való joga sérelmére hivatkozva kérte a Kúria támadott végzésének megsemmisítését.
- [7] Az alkotmányjogi panaszban rögzítette, hogy a jogerős ítéletet elektronikusan 2022. május 16-án, postai úton 2022. május 20-án vették át, a felülvizsgáló kérelmet az elsőfokú bíróságnál személyesen, 2022. június 23-án, a rendelkezésre álló határidő 38. napján terjesztették elő. Az alkotmányjogi panaszhoz másolatban mellékelt 25-I. sorszámú bírói utasítás szerint az elsőfokú bíróság 2022. június 27-én értesítette a Fővárosi Törvényszéket a felülvizsgáló kérelem megküldésével, míg az elsőfokú bíróság – az indítványozó által ugyancsak mellékelt 35. sorszámú bírói utasítás szerint – 2022. augusztus 24-én küldte meg a Kúria részére a felülvizsgáló kérelmet. Az indítványozó rögzítette, hogy a 60. nap 2022. július 15. napja volt (az ítélezési szünet első napja), így a határidő utolsó napja számára 2022. augusztus 22-e volt, melynek okán tájékoztató végzés kibocsátása esetén megfelelő idő állt volna rendelkezésre, és biztosítható lett volna a felülvizsgáló kérelem elektronikusan, határidőben való előterjesztése.

- [8] Az indítványozó álláspontja szerint azonban a Kúria – az alsóbb fokú bíróságokkal egyetemben – elmulasztotta a régi Pp. 2. § (1) bekezdése, a 95. § (2) bekezdése, a 270. § (1) bekezdése és a 272. § (3) bekezdése szerinti kötelezettségét a hiánypótlás (tájékoztatási kötelezettség) vonatkozásában teljesíteni, melynek eredményeképpen a támadott kúriai végzés miatt nem valósult meg a hatékony jogvédelem a *fair trial* követelménye, és amely egyben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést is felvet. A panaszban foglaltak szerint az ügy érdemi elbírálása nem történt meg egy olyan adminisztrációs hiba következtében, amelynek semmilyen kihatása sem volt az előterjesztett felülvizsgálati kérelemben foglalt érdemi kérdésekre, így – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés sérelmét eredményezve – a bíróság a perbe vitt jogokról érdemben nem döntött és a véglegesség igényével érdemi döntés nem született, a peres eljárásban a vitatott összecszerűség kérdésében a bizonyítás indítványozói állítás szerint objektíve lehetetlenné vált.
- [9] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) és (2) bekezdésében meghatározottak alapján tanácsban eljárva vizsgálat tárgyává tette, hogy az Abtv. 27. § (1) bekezdés szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadására vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.
- [10] 3.1. Az indítványozó a Kúria végzését 2022. október 11-én vette át, az alkotmányjogi panaszt elektronikusan 2022. november 25-én, papír alapon 2022. november 22-én – az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül – nyújtotta be. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó alaptörvényi, illetve törvényi rendelkezést, a sérelmezett bírói döntést, az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezését [XXVIII. cikk (1) bekezdés], és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, továbbá annak indokolását, valamint az alkotmányjogi panasz kifejezett kérelmet tartalmaz a végzés megsemmisítésére. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntés alapjául szolgáló polgári peres eljárásban felperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [11] 3.2. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz felvesse a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést tartalmazzon. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalkalmazza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását.
- [12] Jelen ügyben az indítványozó azt sérelmezte, hogy a perben eljáró bíróságok – még határidőn belül – észlelhetnék (volna), hogy tévedésből papír alapon és nem elektronikusan nyújtotta be a felülvizsgálati kérelmét, erről azonban törvényi kötelezettségeiket megsértve az indítványozót nem tájékoztatták, hiánypótlási felhívást részére nem bocsátottak ki, melynek következtében elesett az ügyben másodszor is megismételt bírói eljárásban született jogerős ítélet kúriai felülvizsgálatának lehetőségétől.
- [13] Az Alkotmánybíróság megállapítása szerint tehát az alkotmányjogi panasz lényegében arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság a régi Pp. egyes szabályait – mindenek előtt a 95. § (2) bekezdését és a 394/I. § (1) bekezdés a) pontjának rendelkezéseit – egymásra tekintettel értelmezve állapítsa meg az ügyben eljáró bíróságok eljárásának jogszabálysértő voltát és a Kúria támadott végzésének megsemmisítésével nyissa meg az utat a felülvizsgálati eljárás lefolytatására.
- [14] Ahogyan azonban az Alkotmánybíróság arra már számos alkalommal rámutatott, hogy „[a] bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi – vélt, vagy valós – jogsérelem orvoslása eszközének, ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb eszközzel már nem orvosolható.” {Lásd például: 3145/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [55]}
- [15] Következésképpen az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panaszban foglaltak kizárólag a Kúria döntésének – indítványozói jogértelmezés szerinti – eljárási szabálysértésen alapuló felülvizsgálatára irányultak, ezért sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vetettek fel.

- [16] 4. A kifejtettek okán az alkotmányjogi panasz befogadására nincs lehetőség, mivel az nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételeknek, ezért az Alkotmánybíróság a kérelmet az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. április 18.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2674/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3208/2023. (V. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 118. § (1) bekezdés 2020. március 31. napjáig hatályos c) és d) pontjai valamint a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.334/2020/2. számú végzése ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi személy indítványozó jogi képviselője (dr. Karsai Dániel András ügyvéd) útján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó elsődlegesen – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése alapján a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 2020. március 31. napjáig hatályos 118. § (1) bekezdés c) és d) pontja, másodlagosan az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.334/2020/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alaptörvény B) cikke és XXVIII. cikke sérelmére hivatkozással.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az ügyben előterjesztett beadvány és a bíróságok által hozott határozatok alapján a következőképpen foglalható össze.
- [4] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló adóügyben hozott határozat ellen indított közigazgatási perben az indítványozó jogi személy felperesként vett részt.
- [5] E per előzményeként az elsőfokú adóhatóság a 2320325671 számú határozatával az indítványozó terhére 2015. évre általános forgalmi adó adónemben összesen 954 648 000 forint adóhiánynak minősülő adókülönbözet állapított meg, amely után 1 909 296 000 forint adóbírságot szabott ki, és 47 932 000 forint késedelmi pótlékot számított fel. Ezt követően az első fokú adóhatóság az 5423028704 számú határozatával saját hatáskörben az első fokú határozatát megváltoztatta akként, hogy az adóbírságot 1 906 153 000 forintra módosította.
- [6] A fellebbezés folytán eljáró alperes a 2019. augusztus 26. napján kelt 2234953638 számú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta.
- [7] Emellett az elsőfokú adóhatóság a 2320325637 számú határozatával 2016. január hónapra általános forgalmi adó adónemben összesen 118 939 000 forint adókülönbözetet állapított meg, amelyből 80 890 000 forint adóhiánynak, 38 049 000 forint pedig jogosulatlan visszaigénylésnek minősült, melyek után 237 878 000 forint adóbírságot szabott ki és 2 695 000 forint késedelmi pótlékot számított fel.
- [8] A fellebbezés folytán eljáró alperes a 2019. augusztus 26. napján kelt 2234953650 számú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta.
- [9] Az elsőfokú adóhatóság továbbá 2320325660 számú határozatával az indítványozó terhére 2016. február hónapra általános forgalmi adó adónemben összesen 102 909 000 forint adókülönbözetet állapított meg, amelyből 100.689.000 forint adóhiánynak, 2 220 000 forint pedig jogosulatlan visszaigénylésnek minősült, melyek után 205 818 000 forint adóbírságot szabott ki és 3 356 000 forint késedelmi pótlékot számított fel.
- [10] A fellebbezés folytán eljáró alperes a 2019. augusztus 26. napján kelt 2234953584 számú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta.
- [11] Az indítványozó közigazgatási pereket kezdeményezett az adóhatóság határozatai ellen. Az elsőfokú bíróság a pereket egyesítette.
- [12] A felperes kereseteit az első fokon eljáró Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2020. február 13. napján kelt 13.K.28.419/2019/24. számú jogerős ítéletével elutasította.
- [13] Az elsőfokú bíróság az ítélete indokolásában megállapította, hogy az adóhatóság az adólevonási jog gyakorlásának megtagadását nem az árualap és annak fuvarozása, hanem az ügyleti akarat, az áru feletti rendelkezési jog

tényleges átengedésének hiányára alapította. Az adóhatóság a bizonyítékok okszerű mérlegelésével jutott arra a következtetésre, hogy nem történt valós értékesítés a lánc szereplői között, az indítványozó az adókijátszás aktív részese és haszonhúzója volt, mert olyan adót vont le, illetve igényelt vissza, melyet senki nem fizetett meg.

- [14] Az elsőfokú bíróság továbbá – azzal az érveléssel összefüggésben, hogy az indítványozónak nem volt tudomása az adókijátszásról, azzal kapcsolatos felelőssége a kereskedelmi ügynöknek van – hangsúlyozta, hogy az indítványozó hatalmazta meg a kereskedelmi ügynököt a nevében jognyilatkozat megtételére, a megbízásról és azok kereteiről a felperes törvényes képviselője is tudott. A kereskedelmi ügynök tehát a felperes nevében bonyolította le az ügyleteket, magatartását ezért a felperes magatartásaként kell értékelni.
- [15] Az indítványozó felperes a jogerős ítélettel szemben felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő. Kérelme befogadásának jogszabályi alapjaként a Kp. 118. § (1) bekezdés c) és d) pontjait jelölte meg.
- [16] Az indítványozó befogadási kérelmében a Kp. 118. § (1) bekezdés c) pontjára hivatkozva előadta, hogy álláspontja szerint a felülvizsgálati kérelemmel érintett ügyben felmerülő jogértelmezési kérdések szükségessé teszik az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését. Ismertette, hogy az 5/2016. (IX. 26.) KMK-vélemény (a továbbiakban: KMK-vélemény) az Európai Unió Bíróságának az adólevonási jog gyakorlásával összefüggő döntéseiben meghatározott alapelvek alkalmazása érdekében került megalkotásra, idézte a Mahagében C-80/11, és Dávid C-142/11 számú egyesített ügyek több pontját, majd megállapította, hogy az adólevonási jog gyakorolhatósága az adóalany adókijátszásra vonatkozó tudattartamától függ, ugyanakkor megítélése szerint bizonytalanság van a körben, hogy egy nem természetes személy adóalany esetében miként kell eljárni. Felmerül a kérdés, hogy a jogi személy esetében kinek a tudata vizsgálendő, különös figyelemmel az adóalany megbízásából eljáró kereskedelmi ügynökre, aki tőle szervezetileg, valamint adó- és munkajogi értelemben is független.
- [17] Az indítványozó álláspontja szerint továbbá a jogerős ítélet rendelkezése több ponton eltér a Kúria közzétett ítélezési gyakorlatától. Első körben ismertette a KMK-vélemény 1.) és 3.) pontját, majd hangsúlyozta, hogy mind az adóhatóság, mind az elsőfokú bíróság irat és jogellenesen jutott arra következtetésre, hogy nem valósult meg a gazdasági esemény. Véleménye szerint abszurd önmagában a rendelkezési jog átengedésének a hiányával indokolni a termékértékesítés hiányát, miközben az elsőfokú bíróság a gazdasági esemény valamennyi mozzanatát valósnak fogadta el. Az indítványozó kiemelte, hogy szerinte rendkívüli jogbizonytalanságot eredményezne, ha ez bármilyen valós ügylet vonatkozásában egyoldalúan megállapítható lenne, mentesítve ezáltal az adóhatóságot a tudattartam vizsgálata alól, mely a KMK-vélemény szakszerű alkalmazásával nem történhetne meg. Előadta, a bíróság úgy hagyta helyben az adóhatóság határozatát, hogy oldalakon keresztül vizsgálta a „tudta-tudhatta” kérdéskört, túlterjeszkedve ezáltal az adóhatóság érvelésén.
- [18] A Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.334/2020/2. számú 2020. június 25-én kelt végzésével megállapította, hogy felülvizsgálati kérelem befogadására – az alábbiak szerint – nincs lehetőség. A Kúria a Kp. 118 § (1) bekezdés szerint a felülvizsgálati kérelmet akkor fogadja be, ha az ügy érdemére kiható jogszabálysértés vizsgálata a) a joggyakorlat egységének vagy továbbfejlesztésének biztosítása, b) a felvetett jogkérdés különleges súlya, illetve társadalmi jelentősége, c) az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának szükségessége, d) a Kúria közzétett ítélezési gyakorlatától eltérő ítéleti rendelkezés miatt indokolt.
- [19] A Kúria a Kp. 118. § (1) bekezdés c) pont alapján a felülvizsgálati kérelmet akkor fogadja be, ha az uniós jogszabály alkalmazása, vagy annak elmaradása az ügy érdemére kihatott, illetve ha az adott uniós jogszabály értelmezéséhez az adott jogkérdésben előzetes döntéshozatali eljárás lefolytatása szükséges. A Kúria a befogadási kérelem megvizsgálását követően nem találta indokoltnak, az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését figyelemmel arra, hogy az Európai Unió Bíróságának az adólevonási joggal kapcsolatos döntései, valamint a KMK-vélemény kellően világos és egyértelmű iránymutatással szolgálnak a tagállami bíróságok számára.
- [20] A Kp. 118. § (1) bekezdés d) pontja szerinti, a Kúria közzétett ítélezési gyakorlatától eltérő ítéleti rendelkezés esetében az állított jogszabálysértés felülvizsgálatára csak akkor kerülhet sor, ha a kérelmező „a Kúria által közzétett” eseti döntésre hivatkozik. Közzétételre azon határozatok esetében kerül sor, amelyeket a Kúria kifejezett céllal kíván a bíróságok és a jogkeresők elé tárni. A közzététel formája BH-ban vagy az EBH-ban való megjelenés. Felperes a befogadásra irányuló kérelmében azonban nem jelölt meg egyetlen olyan döntést sem, amelytől az elsőfokú bíróság rendelkezése eltérne, csupán a KMK-véleményben foglaltaktól való jogellenes eltérésre hivatkozott.

- [21] A Kúria ugyanakkor rámutatott arra, hogy az elsőfokú bíróság – a KMK-véleményben foglaltak szerint – értelmezte az adólevonási joggal kapcsolatos joggyakorlatot, és döntése indokolásában részletesen ismertette álláspontját. Az ítélet rendelkező részében az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította. A jogerős ítélet jogszerűségének, a bizonyítékok értékelésének és az indokolás megfelelő kimunkálásának vizsgálata érdemi felülvizsgálat, és nem a befogadás körébe tartozik. A Kúria a felülvizsgálati eljárásban jogkérdésben dönt, ténykérdést nem vizsgálhat, bizonyítékot nem mérlegelhet felül. Az elsőfokú bíróság bizonyítási eljárást folytatott le, a bizonyítékokat értékelte, valamint indokolási kötelezettségének is eleget tett. Eljárása ezért megfelel a bírósági joggyakorlatnak, így nem indokolt a felülvizsgálati kérelem befogadása.
- [22] A Kúria döntése szerint nem volt jogszabályi lehetőség az előterjesztett befogadási kérelem alapján a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálására, ezért a Kúria annak befogadását a Kp. 118. § (1) és (2) bekezdéseinek alkalmazásával megtagadta.
- [23] 2. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. § (1) bekezdése alapján az alkotmányjogi panaszát, amelyben az Alaptörvény B) cikke és XXVIII. cikke sérelmére is hivatkozott.
- [24] Az indítvány részletes indokolása szerint ugyanakkor a kérelem alapja Magyarország Alaptörvényének a XXVIII. cikk (7) bekezdése (a hatékony jogorvoslathoz való jog), valamint az Alaptörvény B) cikke (a jogállamiság és a jogbiztonság elve).
- [25] Az indítványozó hivatkozása szerint a kérelmének eljárásjogi alapja az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja, valamint az Abtv. 26. §-a és 41. § (3) bekezdése; 45. § (4) bekezdése, amelyek alapján az Alkotmánybíróság felülvizsgálja a konkrét ügyben alkalmazott jogszabályt, és annak alaptörvény-ellenessége fennállása esetén alaptörvény-ellenességét akkor is megállapítja, ha az már nincs hatályban és a konkrét ügyben az alkalmazását kizárja. Az indítványozó rámutatott, hogy de facto a szabályozás hatályban van ugyanazon szöveggel, csak kiegészült egy új alponttal, ezért technikailag nem látszik lehetségesnek a megsemmisítés kérése, hiszen már nem az a számszerű megjelölése a támadott jogszabályhelyeknek, mint az alkotmányjogi panaszával érintett eljárás idején volt.
- [26] Az indítványozó előadta, hogy az elsőfokú bírósági ítélettel szemben 2020. április 14. napján felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a Kúriához. A felülvizsgálati kérelem befogadhatóságát a Kp. – az ügy elbírálására hatályos – 118. § (1) bekezdés c) és d) pontjaira alapította. Ennek során a befogadhatóság indokailul az alábbiakat jelölte meg:
- a Kúria közzétett ítélezési gyakorlatától eltérő ítéleti rendelkezéssel [Kp. 118. § (1) bekezdés d) pontja] kapcsolatban előadta, hogy a keresetet elbíráló elsőfokú bíróság jogellenesen eltért a KMK-véleményben foglaltaktól. Az indítványozó szerint az okszerű, világos és vonatkozó jogszabályi és felsőbb bírósági gyakorlatot bemutató felülvizsgálati kérelme levezette, hogy ezen körülmény önmagában okot ad Kp. 118 §-ának az az indítványozó ügyében hatályos (1) bekezdés d) pontja szerinti befogadására.
 - az indítványozó hivatkozott arra is, hogy emellett a Kp. 118. § – az ügyben hatályos – (1) bekezdés c) pontja szerinti befogadhatósági követelmény is megvalósult. Ugyanis a perben kiemelt kérdés, hogy a nem természetes személy adóalany tudattartamának vizsgálata körében kinek a tudata vizsgálendő a szubjektív tudattartalom feltárásakor. Indítványozó megítélése szerint e kérdés pedig az uniós jog egységes alkalmazása szempontjából általános érdekű, új értelmezési kérdésnek tekinthető, amelyre sem a meglévő hazai, sem pedig az EUB ítélezési gyakorlata nem adja meg a szükséges felvilágosítást, hiszen az EUB előtti hasonló ügyek csak a természetes személy adóalanyok szubjektív tudattartama megítélésére tartalmaznak előírásokat.
- [27] Az indítványozó kiemelte, hogy álláspontja szerint a jelen ügy tárgyát képező alkotmányossági kérdés „alapvető alkotmányjogi jelentőségű” (Abtv. 29. §) Álláspontja szerint ugyanis az ügy alapját egy olyan bírósági eljárás képezi, amelyben az alkalmazott jogszabály alaptörvény-ellenessége miatt tagadták meg indítványozótól a Kúria előtti felülvizsgálati eljárás lefolytatását, ezáltal pedig súlyosan sérültek indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikkében biztosított alkotmányos jogai.
- [28] Az indítványozó álláspontja szerint egy, a jelen üggyel teljes analógiát mutató korábbi panasz esetében az Alkotmánybíróság megsemmisítette a támadott eljárási jogszabályi rendelkezéseket [42/2004. (XI. 9.) AB határozat]. Az indítványozó részletesen elemezte ezen határozatot, és indokolta azon álláspontját, hogy annak megállapításai a jelen ügyben is alkalmazhatóak, sőt alkalmazandóak.
- [29] Az indítványozó a felülvizsgálati kérelmének befogadhatóságát a Kp. – az ügy elbírálására hatályos – 118. § (1) bekezdés c) és d) pontjaira alapította. Panaszában levezette, hogy a Kp. e szabályain változtatott a Kp. 118. § (1) bekezdése 2020. április 1. napjától hatályos módosítása, amely a jogszabálysértésre hivatkozást is

a befogadhatósági követelmények közé emelte. Azonban a Kp. 118. § (1) bekezdése 2020. áprilisi módosítása az Indítványozó ügyére nem alkalmazandó, ugyanis esetében a Kp. 118. § (1) bekezdésének a per megindulásakor hatályos rendelkezéseit kellett alkalmazni.

- [30] Álláspontja szerint a panaszában támadott jogszabályi rendelkezések az Alkotmánybíróság által a 42/2004. (XI. 9.) AB határozatban megsemmisített rendelkezéseivel teljes analógiát mutatva korlátozzák a jogalkotó által biztosított rendkívüli jogorvoslatot azáltal, hogy a jogszabálysértésen felül olyan többlet követelményeket támasztanak a felülvizsgálati kérelem befogadhatóságával kapcsolatban, amelyek magát a jogorvoslatot előreláthatatlanná és kiszámíthatatlanná teszik.
- [31] Az indítványozó szerint a támadott, az indítványára alkalmazandó rendelkezéseket tekintve, a szabályozás előreláthatatlansága és kiszámíthatatlansága nem biztosítja a jogalkotó által megteremtett rendkívüli jogorvoslat esetében a jogorvoslatához való alkotmányos jogot.
- [32] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogbiztonság, azon belül is az előreláthatóság és a kiszámíthatóság követelménye is sérült, és azon keresztül a XXVIII. cikk (7) bekezdésben írott jogorvoslatához való alkotmányos joga is.
- [33] Az indítványozó kérte ezért, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy a jelen ügyben alkalmazott, Kp. 118. § (1) bekezdés 2020. március 31. napjáig hatályos *c)*, *d)* pontjai alaptörvény-ellenesek voltak, és a jelen kérelem alapjául szolgáló eljárásban ezen jogszabályok alkalmazását zárja ki, továbbá a Kúria Kfv.I.35.334/2020/2. számú végzését, mint alaptörvény-ellenes bírói határozatot semmisítse meg.
- [34] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben.
- [35] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt. A tanács vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [36] Az alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó hivatkozást tartalmaz.
- [37] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *c)* pontjára [Abtv. 26. § (1) bekezdés] és az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontjára [Abtv. 27. § (1) bekezdés] alapította.
- [38] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására – az Abtv. 26. § (1) bekezdésére és 27. § (1) bekezdésére hivatkozással – a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. Az Abtv. 53. § (2) bekezdése értelmében pedig az alkotmányjogi panasz iránti indítványt – a 26. § (2) bekezdése szerinti eset kivételével – az ügyben első fokon eljáró bíróságnál kell az Alkotmánybírósághoz címezve benyújtani.
- [39] A Kúria Kfv.I.35.334/2020/2. számú végzését 2020. szeptember 4. napján kézbesítették az indítványozó jogi képviselőjének. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát 2020. november 2. napján nyújtotta be elektronikus úton az elsőfokon eljáró bíróságra.
- [40] Az indítványozó tehát az alkotmányjogi panaszt a Kúria Kfv.I.35.334/2020/2. számú végzésével szemben a törvényi határidőn belül terjesztette elő.
- [41] Az indítvány az Abtv. 26. § (1) bekezdés *b)* pontjának és a 27. § (1) bekezdés *b)* pontjának is eleget tesz, mivel az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőséget kimerítette.
- [42] 3.2. Az indítványozó a bírósági eljárásban félként részt vett. Az indítványozó jogosultnak tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben nyújtotta be az Abtv. 26. § (1) bekezdése, illetőleg 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszát.
- [43] 3.3. Az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszt az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet nyújthat be. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó, – mely jogi személy a peres eljárásban félként vett részt – tekintetében a Kp. 118. § (1) bekezdés *c)* és *d)* pontjában foglalt jogszabályi rendelkezéseket az eljáró bíróságok alkalmazták, így érintettnek minősül, mert az állított sérelmek az indítványozó egyedi ügyével kapcsolatosak, és a saját, az Alaptörvényben biztosított, vagy biztosítottak vélt jogaira vonatkoznak.

- [44] Az Abtv. 27. § (2) bekezdése értelmében jogállásától függetlenül érintettnek minősül az a személy vagy szervezet, a) aki (amely) a bíróság eljárásában fél volt; b) akire (amelyre) a döntés rendelkezést tartalmaz; vagy c) akinek (amelynek) jogára, kötelezettségére, magatartása jogszerűségére a bíróság döntése kiterjed.
- [45] 3.4. Az Alkotmánybíróság az indítványoknak az Abtv. tárgyi hatályra vonatkozó rendelkezéseinek történő megfelelését vizsgálta.
- [46] Az Alkotmánybíróság e tekintetben elsőként az indítványnak a Kp. egyes rendelkezéseit sérelmező eleme befogadhatóságát vizsgálta. Az Alkotmánybíróság korábbi határozatában kimondta: „Az Abtv. 26. §-ára alapított alkotmányjogi panasz – az Abtv. 27. §-ában szabályozott alkotmányjogi panasszal ellentétben – nem kifejezett előfeltétele az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés [...]” {lásd például: 3057/2015. (III. 31.) AB határozat, Indokolás [21]–[23]}.
- [47] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó – Alaptörvényben biztosított – jogát sérti [a] pont első fordulata].
- [48] E rendelkezésből az következik, hogy a bírói döntések közül csak a bírósági eljárást – az ügy érdemében hozott, vagy egyéb határozattal – befejező döntések ellen van helye az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján benyújtott alkotmányjogi panasznak {lásd például: 3090/2014. (IV. 1.) AB végzés, Indokolás [22]; 3131/2017. (V. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3239/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [10]; 3349/2017. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [6]; 3152/2018. (V. 7.) AB végzés Indokolás [18]; 3091/2020. (IV. 23.) AB végzés [42]}.
- [49] Az Abtv. 27. § (1) bekezdésében rögzített tárgyi hatályának megállapítása során elsődlegesen tehát az vizsgálendő, hogy a támadott bírói döntés (határozat) a bírósági eljárást befejező határozatnak tekinthető-e. Mivel az Abtv. nem határozza meg a bírósági eljárást – az ügy érdemében hozott, vagy egyéb határozattal – befejező bírói döntések körét, ezért az Alkotmánybíróságnak esetenként kell eldöntenie, hogy a támadott bírói döntés az Abtv. 27. § tárgyi hatálya alá tartozik-e. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Abtv. 27. §-a tárgyi hatálya alá tartozás tárgyában történő döntés során a panasz alapjául szolgáló bírósági eljárást szabályozó törvény rendelkezéseit kell alapul venni.
- [50] Az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban is rámutatott, hogy a bírósági eljárásokra vonatkozó szabályokra figyelemmel a bírósági eljárást befejező végzésnek azok a végzések minősülnek, amelyeknek joghatásaként a bírósági eljárás (vagy annak valamely szakasza) befejeződik {3239/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [11]; 3349/2017. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [7]; 3152/2018. (V. 7.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [51] A Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzésével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt illetően az Alkotmánybíróság fenntartja állandó gyakorlatát, melynek értelmében a Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzése a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek minősül, és alkotmányjogi panasszal támadható {lásd pl. 3245/2019. (X. 17.) AB végzés, Indokolás [14]; 3188/2020. (V. 27.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [52] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványozó által támadott végzés a tárgyi hatály szempontjából megfelel az Abtv. 27. § (1) bekezdésében meghatározott feltételnek.
- [53] 3.5. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése a) pontja és a 27. § (1) bekezdés a) pont első fordulata értelmében e rendelkezések alapján az alkotmányjogi panasz előterjesztésének feltétele az indítványozó – Alaptörvényben biztosított – jogának sérelme.
- [54] 3.6. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, ennek feltételeit az 52. § (1b) bekezdése részletezi.
- [55] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdése b) pontja szerint a kérelem határozott, ha egyértelműen megjelöli az eljárás megindításának indokait, alkotmányjogi panasz esetén az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét.
- [56] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az Alaptörvény B) cikk (2)–(4) bekezdései és a XXVIII. cikk (2)–(6) bekezdései az alkotmányjogi panasz tárgyával összefüggésbe nem hozhatók.
- [57] A Kúria mint felülvizsgálati bíróság támadott végzése tekintetében az indítványozó által az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján és a Kp. 118. § (1) bekezdése c) és d) pontjai tekintetében az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján

- előterjesztett alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában nem jelölte meg az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét.
- [58] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó kérelme az Abtv. 52. § (1b) bekezdése *b)* pontjában írott feltételnek – az ismertetett vonatkozásokban – nem felel meg.
- [59] Az indítványozó alkotmányjogi panasza a Kp. 118. § (1) bekezdése *c)* és *d)* pontjai és a Kúria támadott végzése tekintetében a XXVIII. cikk (7) bekezdése vonatkozásában megjelölte az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét is.
- [60] 4. Az Alkotmánybíróság tehát a XXVIII. cikk (7) bekezdése tekintetében vizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényben előírt további feltételeinek való megfelelést.
- [61] Az Abtv. 52. § (4) bekezdése alapján az alkotmánybíróági eljárás feltételeinek fennállását az indítványozónak kell igazolnia.
- [62] 4.1. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban az indítványozó panaszának az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésére hivatkozással a Kp. 118. § (1) bekezdése *c)* és *d)* pontjai alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett kérelmét vizsgálta.
- [63] Az indítványozó a Kp. 118. §-a alaptörvény-ellenességét is állította. Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a Kúria az alkotmányjogi panasszal támadott döntésében a Kp. 118. § (1) bekezdését alkalmazva, az abban foglalt befogadási okok alapján megvizsgálta a felülvizsgálati kérelmet és megállapította, hogy a befogadás feltételei nem állnak fenn, ezért e felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadta.
- [64] Az indítványozó a támadott jogszabályi rendelkezéssel összefüggésben a jogorvoslathoz való jog sérelmét arra hivatkozással állította, hogy a panaszában támadott jogszabályi rendelkezések a polgári eljárásról szóló 1952. évi III. törvény 2002. január 1. – 2004. november 8. között hatályban volt felülvizsgálatra vonatkozó 270. §-ának egyes, az Alkotmánybíróság által a 42/2004. (XI. 9.) AB határozatban megsemmisített rendelkezéseivel teljes analógiát mutatva korlátozzák a jogalkotó által biztosított rendkívüli jogorvoslatot azáltal, hogy a jogszabálysértésen felül olyan többlet követelményeket támasztanak a felülvizsgálati kérelem befogadhatóságával kapcsolatban, amelyek magát a jogorvoslatot előreláthatatlanná és kiszámíthatatlanná teszik.
- [65] Az indítványozó panaszának az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésére hivatkozással a Kp. 118. § (1) bekezdése *c)* és *d)* pontjai alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett kérelmét vizsgálva az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg.
- [66] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a jogalkotó joga és felelőssége, hogy olyan jogorvoslati eljárásokat alakítson ki, és azokat azok céljának megfelelő módon szabályozza, amelyek az egyes jogsérelmek, jogsértések esetén a megfelelő jogvédelmet biztosítani tudják. Az indítványozó által benyújtott beadvány időpontjában létező jogorvoslatok összetett rendszert képeztek, és képeznek ma is.
- [67] Az indítványozó kimerítette a közigazgatási eljárásban számára rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket. Ennek eredménytelenségét követően a másodfokú közigazgatási határozat ellen a bírósághoz fordult keresettel. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése értelmében mindenkinek jogában áll jogorvoslattal élni az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntéssel szemben, amely jogát vagy jogos érdekét sérti. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata meghatározza a jogorvoslati rendszerrel szemben támasztott követelményeket. Az Alkotmánybíróság a 14/2018. (IX. 27.) AB határozatban átfogóan áttekintette a jogorvoslathoz való joggal kapcsolatos gyakorlatát, amely során utalt arra, hogy a jogalkotó a különböző eljárásokra irányadó szabályozásokban határozza meg az igénybe vehető jogorvoslati lehetőségeket, azok igénybevételének módját, az Alaptörvény azonban nem tartalmaz előírást azzal kapcsolatban hogyan épüljön fel a jogorvoslat rendszere {3097/2022. (III. 10.) AB végzés, Indokolás [15]}.
- [68] Ezen túlmenően az Alaptörvény azzal kapcsolatban sem tartalmaz követelményt, hogy a jogorvoslati fórumrendszer hány fokon érvényesüljön, ily módon adott esetben a jogorvoslati fórumrendszer egyfokúsága is megfelel az Alaptörvény követelményeinek {lásd pl. 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [95]; 3097/2022. (III. 10.) AB végzés, Indokolás [15]}.
- [69] „Az Alaptörvény [...] nem biztosít alanyi jogot arra, hogy az indítványozó felülvizsgálati kérelmét érdemben elbírálják, és ugyan az indítványozó alapvetően azt kifogásolta, hogy a támadott jogszabályi rendelkezések értelmezése révén szelektálhat a Kúria az ügyek között, azonban ez a lehetőség [...] az eljárás rendkívüli jogorvoslati jellegéből fakad és az ügyek tárgyára vonatkozik.” {Lásd 3376/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [17]}

- [70] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó valójában a jogorvoslathoz való jog állított sérelmén keresztül is a bíróság által alkalmazott, támadott jogszabályi rendelkezéseknek a bíróságtól eltérő jogértelmezése miatt azoknak a megsemmisítését kérte. A Kp. 2020. március 31. napjáig hatályos 118. § (1) bekezdése az alábbiak szerint rendelkezett: „(1) A Kúria a felülvizsgálati kérelmet akkor fogadja be, ha az ügy érdemére kiható jogszabálysértés vizsgálata *a)* a joggyakorlat egységének vagy továbbfejlesztésének biztosítása, *b)* a felvetett jogkérdés különleges súlya, illetve társadalmi jelentősége, *c)* az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának szükségessége vagy *d)* a Kúria közzétett ítélezési gyakorlatától eltérő ítéleti rendelkezés miatt indokolt.”
- [71] Az egyes törvényeknek az egyfokú járási hivatali eljárások megteremtésével összefüggő módosításáról szóló 2019. évi CXXVII. törvény 230. §-a által módosított, 2020. április 1. napjától hatályos Kp. 118. § (1) bekezdése az alábbiakat tartalmazza: „(1) A Kúria a felülvizsgálati kérelmet akkor fogadja be, ha *a)* az ügy érdemére kiható jogszabálysértés vizsgálata *aa)* a joggyakorlat egységének vagy továbbfejlesztésének biztosítása, *ab)* a felvetett jogkérdés különleges súlya, illetve társadalmi jelentősége, *ac)* az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának szükségessége, *ad)* a kérelmező alapvető eljárási jogának valószínűsíthető sérelme, vagy az ügy érdemére kiható egyéb eljárási szabályszegés, illetve *b)* a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérés miatt indokolt.”
- [72] A Kp. hatályos 118. § (1) bekezdés *a)* *ac)* alpontja tehát szó szerint azonos a 2020. március 31. napjáig hatályos 118. § (1) bekezdés *c)* pontjával, míg a mai napig hatályos (1) bekezdés *b)* pont az alkotmányjogi panaszban támadott korábbi (1) bekezdés *d)* pontjában foglaltaknál szigorúbb feltételeket tartalmaz.
- [73] A Kp. hatályos 118. § (1) bekezdése továbbá kiegészült egy új *a)* *ad)* alponttal. Az Abtv. 41. § (3) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság hatályon kívül helyezett jogszabály alaptörvény-ellenességét akkor állapíthatja meg, ha a jogszabályt konkrét esetben még alkalmazni kellene.
- [74] A Kp. 2020. március 31. napjáig hatályos 118. § (1) bekezdését alkalmazta a Kúria a támadott végzésében.
- [75] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz indokolása nem támasztotta alá a megsemmisíteni kért jogszabályi rendelkezések bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességét, és a panaszban megtalálható indokolás sem vetett fel azok tekintetében alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést.
- [76] 4.2. Az Alkotmánybíróság ezt követően az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszának a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.334/2020/2. számú végzése az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésére hivatkozással állított alaptörvény-ellenességének megállapítására és a megsemmisítésére vonatkozó elemét vizsgálta.
- [77] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria a felülvizsgálati kérelem befogadására vonatkozó rendelkezések alaptörvény-ellenes értelmezésével megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jogát, de ezt az állítást alkotmányjogi érveléssel nem támasztotta alá.
- [78] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az Abtv. 27. §-ára hivatkozással indítványozó a bírói törvényértelmezés helyességét, valamint a bíróságok által mindezekből levont következtetéseit vitatja, azaz az alkotmányjogi panasz indokolása a számára kedvezőtlen bírói döntések tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját jelenti. Az indítvány azt célozza, hogy a bíróságok által eldöntött tény- és jogkérdéseket felülbírálati bíróságként vizsgálja felül az Alkotmánybíróság, és a támadott döntésektől eltérően értékelje.
- [79] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy „[a]nnak megítélése, hogy a felülvizsgálati kérelem befogadásának feltételei fennállnak-e vagy sem, nem alkotmányossági, hanem szakjogi-törvényértelmezési kérdés, melyben az Alkotmánybíróság – következetes gyakorlatának megfelelően – a Kúria döntését nem bírálhatja felül” (lásd például 3365/2019. (XII. 16.) AB végzés, Indokolás [21]; 3308/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [20]; 3188/2020. (V. 27.) AB végzés, Indokolás [22]; 3429/2022. (X. 21.) AB végzés, Indokolás [20]).
- [80] A bírósági határozatokkal kapcsolatos indítványozói felvetésekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza: „Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján

az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés *d)* pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslat-tal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközeként, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabály-sértő jogalkalmazásra került sor” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}.

- [81] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz indítvány akkor fogadható be, ha az abban kifejtettek a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet támasztanak alá, vagy ha alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetnek fel. Ezen alternatív feltételek bármelyikének megléte indokot ad a befogadásra.
- [82] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg ezeknek a követelményeknek, mert az indítványozó egyértelműen a Kúria jogértelmezését tartotta alaptörvény-ellenesnek.
- [83] 5. A fentiekre tekintettel az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban felvetett aggályok a támadott bírói döntés érdemi alkotmányossági vizsgálatát nem teszik lehetővé, mert az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ában meghatározott törvényi feltételek egyikének sem felel meg.
- [84] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszban nem állított olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, illetve amely a megsemmisíteni kért jogszabályi rendelkezések, bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességét vetne fel, ami a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokoltá tenné.
- [85] Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 52. § (1b) bekezdése *b)* és *e)* pontjaiban továbbá a 29. §-ában foglaltak, illetve az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének *a)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2023. április 18.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1950/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3209/2023. (V. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 118. § (1) bekezdés 2020. március 31. napjáig hatályos c) és d) pontjai valamint a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.246/2020/2. számú végzése ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi személy indítványozó jogi képviselője (dr. Karsai Dániel András ügyvéd) útján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó elsődlegesen – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése alapján a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 2020. március 31. napjáig hatályos 118. § (1) bekezdés c) és d) pontja, másodlagosan az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.246/2020/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alaptörvény B) cikke és XXVIII. cikke sérelmére hivatkozással.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az ügyben előterjesztett beadvány és a bíróságok által hozott határozatok alapján a következőképpen foglalható össze.
- [4] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló adóügyben hozott határozat ellen indított közigazgatási perben az indítványozó jogi személy felperesként vett részt.
- [5] E per előzményeként az elsőfokú adóhatóság a 2320325648 számú határozatával 2014. november hónapra általános forgalmi adó adónemben az indítványozó javára 25 362 000 forint, terhére 111 291 000 forint adókülönbötetet állapított meg, amelyből 101 862 000 forint adóhiánynak és 9 429 000 forint jogosulatlan visszai igénylésnek minősült, amely után 222 582 000 forint adóbírságot szabott ki és 5 553 000 forint késedelmi pótlékot számított fel. A fellebbezés folytán eljáró alperes a 2019. augusztus 26. napján kelt 2234953605 számú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta.
- [6] Emellett az elsőfokú adóhatóság a 2320325659 számú határozatával 2014. január-október, valamint december időszakra általános forgalmi adó adónemben mindösszesen 742 561 000 forint adóhiánynak minősülő adókülönbötet, 1 485 122 000 forint adóbírság, valamint 53 945 000 forint késedelmi pótlék megfizetésére kötelezte az indítványozót. A fellebbezés folytán eljáró alperes a 2019. augusztus 26. napján kelt 2234953551 számú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta.
- [7] Az indítványozó közigazgatási pereket kezdeményezett az adóhatóság határozatai ellen. Az elsőfokú bíróság a pereket egyesítette.
- [8] A felperes kereseteit az elsőfokon eljáró Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2020. február 13. napján kelt 18.K.28.423/2019/22. számú jogerős ítéletével elutasította.
- [9] Az első fokú bíróság az ítélete indokolásban megállapította, hogy az adóhatóság az adólevonási jog gyakorlásának megtagadását nem az áru, hanem az áru feletti rendelkezési jog tényleges átengedésének hiányára alapította. Határozatában logikusan és okszerűen rögzítette az áruknak az okmányok szerinti pontos és tételes módon történő rendelkezésre állását, valamint igazolta a hiányzó ügyleti akaratot. Rögzítette az elsőfokú bíróság, hogy az adóhatóság széles körű bizonyítási eljárást folytatott le, melyből helyesen következtetett a gazdasági esemény színlelt voltára, figyelemmel az áruösszesség utaztatására, amely nem eredményezte az áru feletti rendelkezési jog tényleges átszállását. A Kúria 5/2016. (IX. 26.) KMK vélemény (a továbbiakban: KMK-vélemény) 1.) pontjának megfelelően az adóhatóságnak nem kellett vizsgálnia a felperes tudattartamát, mert szükségképpen tudnia kellett a valós ügylet hiányáról.

- [10] Az elsőfokú bíróság továbbá részletesen vizsgálta a felperesi tudattartamot – figyelemmel az indítványozó felperes azon hivatkozásaira miszerint nem volt tudomása az adókijátszásról, mert a beszerzésekkel és a termékértékesítésekkel kapcsolatos feladatokat a kereskedelmi ügynök látta el – és megállapította, hogy az indítványozó hatalmazta meg a kereskedelmi ügynököt a nevében jognyilatkozat megtételére, a megbízásról és azok kereteiről a felperes törvényes képviselője is tudott. A kereskedelmi ügynök tehát a felperes nevében bonyolította le az ügyleteket, magatartását ezért a felperes magatartásaként kell értékelni. Az eset összes körülményei pedig alátámasztják az indítványozó aktív adókijátszásra irányuló tudatosságát is.
- [11] Az indítványozó felperes a jogerős ítélettel szemben felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő. Kérelme befogadásának jogszabályi alapjaként a Kp. 118. § (1) bekezdés *c)* és *d)* pontjait jelölte meg.
- [12] Az indítványozó befogadási kérelmében a Kp. 118. § (1) bekezdés *c)* pontjára hivatkozva előadta, hogy álláspontja szerint a felülvizsgálati kérelemmel érintett ügyben felmerülő jogértelmezési kérdések szükségessé teszik az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését. Ismertette, hogy a KMK-vélemény az Európai Unió Bíróságának az adólevonási jog gyakorlásával összefüggő döntéseiben meghatározott alapelvek alkalmazása érdekében került megalkotásra, idézte a Mahagében C-80/11, és Dávid C-142/11 számú egyesített ügyek több pontját, majd megállapította, hogy az adólevonási jog gyakorolhatósága az adóalany adókijátszásra vonatkozó tudattartamától függ, ugyanakkor megítélése szerint bizonytalanság van a körben, hogy egy nem természetes személy adóalany esetében miként kell eljárni. Felmerül a kérdés, hogy a jogi személy esetében kinek a tudata vizsgálendő, különös figyelemmel az adóalany megbízásából eljáró kereskedelmi ügynökre, aki tőle szervezetenként, valamint adó- és munkajogi értelemben is független.
- [13] Az indítványozó álláspontja szerint továbbá a jogerős ítélet rendelkezése több ponton eltér a Kúria közzétett ítélezési gyakorlatától. Első körben ismertette a KMK-vélemény 1.) és 3.) pontját majd hangsúlyozta, hogy mind az adóhatóság, mind az elsőfokú bíróság irat és jogellenesen jutott arra következtetésre, hogy nem valósult meg a gazdasági esemény. Véleménye szerint abszurd önmagában a rendelkezési jog átengedésének a hiányával indokolni a termékértékesítés hiányát, miközben az elsőfokú bíróság a gazdasági esemény valamennyi mozzanatát valósnak fogadta el. Az indítványozó kiemelte, hogy szerinte rendkívüli jogbizonytalanságot eredményezne, ha ez bármilyen valós ügylet vonatkozásában egyoldalúan megállapítható lenne, mentesítve ezáltal az adóhatóságot a tudattartam vizsgálata alól, mely a KMK-vélemény szakszerű alkalmazásával nem történhetne meg. Előadta, a bíróság úgy hagyta helyben az adóhatóság határozatát, hogy oldalakon keresztül vizsgálta a „tudta-tudhatta” kérdéskört, túlterjeszkedve ezáltal az adóhatóság érvelésén.
- A Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.246/2020/2. számú 2020. május 14-én kelt végzésével megállapította, hogy felülvizsgálati kérelem befogadására – az alábbiak szerint – nincs lehetőség.
- [14] A Kúria a Kp. 118 § (1) szerint a felülvizsgálati kérelmet akkor fogadja be, ha az ügy érdemére kiható jogszabálysértés vizsgálata *a)* a joggyakorlat egységének vagy továbbfejlesztésének biztosítása, *b)* a felvetett jogkérdés különleges súlya, illetve társadalmi jelentősége, *c)* az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának szükségessége, *d)* a Kúria közzétett ítélezési gyakorlatától eltérő ítéleti rendelkezés miatt indokolt.
- [15] A Kúria a Kp. 118. § (1) bekezdés *c)* pont alapján a felülvizsgálati kérelmet akkor fogadja be, ha az uniós jogszabály alkalmazása, vagy annak elmaradása az ügy érdemére kihatott, illetve ha az adott uniós jogszabály értelmezéséhez az adott jogkérdésben előzetes döntéshozatali eljárás lefolytatása szükséges. A Kúria a befogadási kérelem megvizsgálását követően nem találta indokoltnak, az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését figyelemmel arra, hogy az Európai Unió Bíróságának az adólevonási joggal kapcsolatos döntései, valamint a KMK-vélemény kellően világos és egyértelmű iránymutatással szolgálnak a tagállami bíróságok számára.
- [16] A Kp. 118. § (1) bekezdés *d)* pontja szerinti, a Kúria közzétett ítélezési gyakorlatától eltérő ítéleti rendelkezés esetében az állított jogszabálysértés felülvizsgálatára csak akkor kerülhet sor, ha a kérelmező „a Kúria által közzétett” eseti döntésre hivatkozik. Közzétételre azon határozatok esetében kerül sor, amelyeket a Kúria kifejezett céllal kíván a bíróságok és a jogkeresők elé tárni. A közzététel formája BH-ban vagy az EBH-ban való megjelenés. Felperes a befogadásra irányuló kérelmében azonban nem jelölt meg egyetlen olyan döntést sem, amelytől az elsőfokú bíróság rendelkezése eltérne, csupán a KMK-véleményben foglaltaktól való jogellenes eltérésre hivatkozott.
- [17] A Kúria ugyanakkor rámutatott arra, hogy az elsőfokú bíróság – a KMK véleményben foglaltak szerint – értelmezte az adólevonási joggal kapcsolatos joggyakorlatot, és döntése indokolásában részletesen ismertette álláspontját. Az ítélet rendelkező részében az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította. A jogerős ítélet jogszabálysértésének, a bizonyítékok értékelésének és az indokolás megfelelő kimunkálásának vizsgálata érdemi felülvizsgálat, és nem a befogadás körébe tartozik. A Kúria a felülvizsgálati eljárásban jogkérdésben dönt,

ténykérdést nem vizsgálhat, bizonyítékot nem mérlegelhet felül. Az elsőfokú bíróság bizonyítási eljárást folytatott le, a bizonyítékokat értékelte, valamint indokolási kötelezettségének is eleget tett. Eljárása ezért megfelel a bírósági joggyakorlatnak, így nem indokolt a felülvizsgálati kérelem befogadása.

- [18] A Kúria döntése szerint nem volt jogszabályi lehetőség az előterjesztett befogadási kérelem alapján a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálására, ezért a Kúria annak befogadását a Kp. 118. § (1) és (2) bekezdéseinek alkalmazásával megtagadta.
- [19] 2. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. § (1) bekezdése alapján az alkotmányjogi panaszát, amelyben az Alaptörvény B) cikke és XXVIII. cikke sérelmére is hivatkozott.
- [20] Az indítvány részletes indokolása szerint ugyanakkor a kérelem alapja Magyarország Alaptörvényének a XXVIII. cikk (7) bekezdése (a hatékony jogorvoslathoz való jog), valamint az Alaptörvény B) cikke (a jogállamiság és a jogbiztonság elve).
- [21] Az indítványozó hivatkozása szerint a kérelmének eljárásjogi alapja az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja, valamint az Abtv. 26. §-a és 41. § (3) bekezdése; 45. § (4) bekezdése, amelyek alapján az Alkotmánybíróság felülvizsgálja a konkrét ügyben alkalmazott jogszabályt, és annak alaptörvény-ellenessége fennállása esetén alaptörvény-ellenességét akkor is megállapítja, ha az már nincs hatályban és a konkrét ügyben az alkalmazását kizárja. Az indítványozó rámutatott, hogy de facto a szabályozás hatályban van ugyanazon szöveggel, csak kiegészült egy új alponttal, ezért technikailag nem látszik lehetségesnek a megsemmisítés kérése, hiszen már nem az a számszerű megjelölése a támadott jogszabályhelyeknek, mint az alkotmányjogi panaszával érintett eljárás idején volt.
- [22] Az indítványozó előadta, hogy az elsőfokú bírósági ítélettel szemben 2020. április 14. napján felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a Kúriához. A felülvizsgálati kérelem befogadhatóságát a Kp. – az ügy elbírálására hatályos – 118. § (1) bekezdés c) és d) pontjaira alapította. Ennek során a befogadhatóság indokaiul az alábbiakat jelölte meg:
- A Kúria közzétett ítélezési gyakorlatától eltérő ítéleti rendelkezéssel [Kp. 118. § (1) bekezdés d) pontja] kapcsolatban előadta, hogy a keresetet elbíráló elsőfokú bíróság jogellenesen eltért a KMK-véleményben foglaltaktól. Az indítványozó szerint az okszerű, világos és vonatkozó jogszabályi és felsőbb bírósági gyakorlatot bemutató felülvizsgálati kérelme levezette, hogy ezen körülmény önmagában okot ad Kp. 118 §-ának az az indítványozó ügyében hatályos (1) bekezdés d) pontja szerinti befogadására.
 - Az indítványozó hivatkozott arra is, hogy emellett a Kp. 118. § – az ügyben hatályos – (1) bekezdés c) pontja szerinti befogadhatósági követelmény is megvalósult. Ugyanis a perben kiemelt kérdés, hogy a nem természetes személy adóalany tudattartamának vizsgálata körében kinek a tudata vizsgálandó a szubjektív tudattartalom feltárásakor. Indítványozó megítélése szerint e kérdés pedig az uniós jog egységes alkalmazása szempontjából általános érdekű, új értelmezési kérdésnek tekinthető, amelyre sem a meglévő hazai, sem pedig az EUB ítélezési gyakorlata nem adja meg a szükséges felvilágosítást, hiszen az EUB előtti hasonló ügyek csak a természetes személy adóalanyok szubjektív tudattartama megítélésére tartalmaznak előírásokat.
- [23] Az indítványozó kiemelte, hogy álláspontja szerint a jelen ügy tárgyát képező alkotmányossági kérdés „alapvető alkotmányjogi jelentőségű” (Abtv. 29. §) Álláspontja szerint ugyanis az ügy alapját egy olyan bírósági eljárás képezi, amelyben az alkalmazott jogszabály alaptörvény-ellenessége miatt tagadták meg indítványozótól a Kúria előtti felülvizsgálati eljárás lefolytatását, ezáltal pedig súlyosan sérültek indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikkében biztosított alkotmányos jogai.
- [24] Az indítványozó álláspontja szerint egy, a jelen üggyel teljes analógiát mutató korábbi panasz esetében az Alkotmánybíróság megsemmisítette a támadott eljárási jogszabályi rendelkezéseket [42/2004. (XI. 9.) AB határozat]. Az indítványozó részletesen elemezte ezen határozatot, és indokolta azon álláspontját, hogy annak megállapításai a jelen ügyben is alkalmazhatóak, sőt alkalmazandóak.
- [25] Az indítványozó a felülvizsgálati kérelmének befogadhatóságát a Kp. – az ügy elbírálására hatályos – 118. § (1) bekezdés c) és d) pontjaira alapította. Panaszában levezette, hogy a Kp. e szabályain változtatott a Kp. 118. § (1) bekezdése 2020. április 1. napjától hatályos módosítása, amely a jogszabálysértésre hivatkozást is a befogadhatósági követelmények közé emelte. Azonban a Kp. 118. § (1) bekezdése 2020. áprilisi módosítása az Indítványozó ügyére nem alkalmazandó, ugyanis esetében a Kp. 118. § (1) bekezdésének a per megindulásakor hatályos rendelkezéseit kellett alkalmazni.
- [26] Álláspontja szerint a panaszában támadott jogszabályi rendelkezések az Alkotmánybíróság által a 42/2004. (XI. 9.) AB határozatban megsemmisített rendelkezéseivel teljes analógiát mutatva korlátozzák a jogalkotó által

biztosított rendkívüli jogorvoslatot azáltal, hogy a jogszabálysértésen felül olyan többlet követelményeket támasztanak a felülvizsgálati kérelem befogadhatóságával kapcsolatban, amelyek magát a jogorvoslatot előreláthatatlanná és kiszámíthatatlanná teszik.

- [27] Az indítványozó szerint a támadott, az indítványára alkalmazandó rendelkezéseket tekintve, a szabályozás előreláthatatlansága és kiszámíthatatlansága nem biztosítja a jogalkotó által megteremtett rendkívüli jogorvoslat esetében a jogorvoslatához való alkotmányos jogot.
- [28] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogbiztonság, azon belül is az előreláthatóság és a kiszámíthatóság követelménye is sérült, és azon keresztül a XXVIII. cikk (7) bekezdésben írott jogorvoslatához való alkotmányos joga is.
- [29] Az indítványozó kérte ezért, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy a jelen ügyben alkalmazott, Kp. 118. § (1) bekezdés 2020. március 31. napjáig hatályos *c)*, *d)* pontjai alaptörvény-ellenesek voltak, és a jelen kérelem alapjául szolgáló eljárásban ezen jogszabályok alkalmazását zárja ki, továbbá a Kúria Kfv.I.35.246/2020/2. számú végzését, mint alaptörvény-ellenes bírói határozatot semmisítse meg.
- [30] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben.
- [31] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt. A tanács vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [32] Az alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó hivatkozást tartalmaz.
- [33] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *c)* pontjára [Abtv. 26. § (1) bekezdés] és az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontjára [Abtv. 27. § (1) bekezdés] alapította.
- [34] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására – az Abtv. 26. § (1) bekezdésére és 27. § (1) bekezdésére hivatkozással – a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. Az Abtv. 53. § (2) bekezdése értelmében pedig az alkotmányjogi panasz iránti indítványt – a 26. § (2) bekezdése szerinti eset kivételével – az ügyben első fokon eljáró bíróságnál kell az Alkotmánybírósághoz címezve benyújtani.
- [35] A Kúria Kfv.I.35.246/2020/2. számú végzését 2020. június 12. napján kézbesítették az indítványozó jogi képviselőjének. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát 2020. július 27. napján nyújtotta be elektronikus úton az elsőfokon eljáró bíróságra.
- [36] Az indítványozó tehát az alkotmányjogi panaszt a Kúria Kfv.I.35.246/2020/2. számú végzésével szemben a törvényi határidőn belül terjesztette elő.
- [37] Az indítvány az Abtv. 26. § (1) bekezdés *b)* pontjának és a 27. § (1) bekezdés *b)* pontjának is eleget tesz, mivel az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőséget kimerítette.
- [38] 3.2. Az indítványozó a bírósági eljárásban félként részt vett. Az indítványozó jogosultnak tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben nyújtotta be az Abtv. 26. § (1) bekezdése, illetőleg 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszát.
- [39] 3.3. Az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszt az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet nyújthat be. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó, – mely jogi személy a peres eljárásban félként vett részt – tekintetében a Kp. 118. § (1) bekezdés *c)* és *d)* pontjában foglalt jogszabályi rendelkezéseket az eljáró bíróságok alkalmazták, így érintettnek minősül, mert az állított sérelmek az indítványozó egyedi ügyével kapcsolatosak, és a saját, az Alaptörvényben biztosított, vagy biztosítottak vélt egyes jogaira vonatkoznak.
- [40] Az Abtv. 27. § (2) bekezdése értelmében jogállásától függetlenül érintettnek minősül az a személy vagy szervezet, *a)* aki (amely) a bíróság eljárásában fél volt; *b)* akire (amelyre) a döntés rendelkezést tartalmaz; vagy *c)* akinek (amelynek) jogára, kötelezettségére, magatartása jogszerűségére a bíróság döntése kiterjed.
- [41] 3.4. Az Alkotmánybíróság az indítványoknak az Abtv. tárgyi hatályra vonatkozó rendelkezéseinek történő megfelelését vizsgálta.

- [42] Az Alkotmánybíróság e tekintetben elsőként az indítványnak a Kp. egyes rendelkezéseit sérelmező eleme befogadhatóságát vizsgálta. Az Alkotmánybíróság korábbi határozatában kimondta: „Az Abtv. 26. §-ára alapított alkotmányjogi panasz – az Abtv. 27. §-ában szabályozott alkotmányjogi panasszal ellentétben – nem kifejezett előfeltétele az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés [...]” {lásd például: 3057/2015. (III. 31.) AB határozat, Indokolás [21]–[23]}.
- [43] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó – Alaptörvényben biztosított – jogát sérti [a] pont első fordulata].
- [44] E rendelkezésből az következik, hogy a bírói döntések közül csak a bírósági eljárást – az ügy érdemében hozott, vagy egyéb határozattal – befejező döntések ellen van helye az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján benyújtott alkotmányjogi panasznak {lásd például: 3090/2014. (IV. 1.) AB végzés, Indokolás [22]; 3131/2017. (V. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3239/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [10]; 3349/2017. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [6]; 3152/2018. (V. 7.) AB végzés Indokolás [18], 3091/2020. (IV. 23.) AB végzés [42]}.
- [45] Az Abtv. 27. § (1) bekezdésében rögzített tárgyi hatályának megállapítása során elsődlegesen tehát az vizsgálandó, hogy a támadott bírói döntés (határozat) a bírósági eljárást befejező határozatnak tekinthető-e. Mivel az Abtv. nem határozza meg a bírósági eljárást – az ügy érdemében hozott, vagy egyéb határozattal – befejező bírói döntések körét, ezért az Alkotmánybíróságnak esetenként kell eldöntenie, hogy a támadott bírói döntés az Abtv. 27. § tárgyi hatálya alá tartozik-e. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Abtv. 27. §-a tárgyi hatálya alá tartozás tárgyában történő döntés során a panasz alapjául szolgáló bírósági eljárást szabályozó törvény rendelkezéseit kell alapul venni.
- [46] Az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban is rámutatott, hogy a bírósági eljárásokra vonatkozó szabályokra figyelemmel a bírósági eljárást befejező végzésnek azok a végzések minősülnek, amelyeknek joghatásaként a bírósági eljárás (vagy annak valamely szakasza) befejeződik {3239/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [11]; 3349/2017. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [7]; 3152/2018. (V. 7.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [47] A Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzésével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt illetően az Alkotmánybíróság fenntartja állandó gyakorlatát, melynek értelmében a Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzése a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek minősül, és alkotmányjogi panasszal támadható {lásd pl. 3245/2019. (X. 17.) AB végzés, Indokolás [14]; 3188/2020. (V. 27.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [48] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványozó által támadott végzés a tárgyi hatály szempontjából megfelel az Abtv. 27. § (1) bekezdésében meghatározott feltételnek.
- [49] 3.5. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése a) pontja és a 27. § (1) bekezdés a) pont első fordulata értelmében e rendelkezések alapján az alkotmányjogi panasz előterjesztésének feltétele az indítványozó – Alaptörvényben biztosított – jogának sérelme.
- [50] 3.6. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, ennek feltételeit az 52. § (1b) bekezdése részletezi.
- [51] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdése b) pontja szerint a kérelem határozott, ha egyértelműen megjelöli az eljárás megindításának indokait, alkotmányjogi panasz esetén az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét.
- [52] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az Alaptörvény B) cikk (2)–(4) bekezdései és a XXVIII. cikk (2)–(6) bekezdései az alkotmányjogi panasz tárgyával összefüggésbe nem hozhatók.
- [53] A Kúria mint felülvizsgálati bíróság támadott végzése tekintetében az indítványozó által az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján és a Kp. 118. § (1) bekezdése c) és d) pontjai tekintetében az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában nem jelölte meg az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét.
- [54] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó kérelme az Abtv. 52. § (1b) bekezdése b) pontjában írott feltételnek – az ismertetett vonatkozásokban – nem felel meg.
- [55] Az indítványozó alkotmányjogi panasz a Kp. 118. § (1) bekezdése c) és d) pontjai és a Kúria támadott végzése tekintetében a XXVIII. cikk (7) bekezdése vonatkozásában megjelölte az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét is.

- [56] 4. Az Alkotmánybíróság tehát a XXVIII. cikk (7) bekezdése tekintetében vizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényben előírt további feltételeinek való megfelelést.
- [57] Az Abtv. 52. § (4) bekezdése alapján az alkotmánybírósági eljárás feltételeinek fennállását az indítványozónak kell igazolnia.
- [58] 4.1. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban az indítványozó panaszának az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésére hivatkozással a Kp. 118. § (1) bekezdése c) és d) pontjai alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett kérelmét vizsgálta.
- [59] Az indítványozó a Kp. 118. §-a alaptörvény-ellenességét is állította. Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a Kúria az alkotmányjogi panasszal támadott döntésében a Kp. 118. § (1) bekezdését alkalmazva, az abban foglalt befogadási okok alapján megvizsgálta a felülvizsgálati kérelmet és megállapította, hogy a befogadás feltételei nem állnak fenn, ezért e felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadta.
- [60] Az indítványozó a támadott jogszabályi rendelkezéssel összefüggésben a jogorvoslathoz való jog sérelmét arra hivatkozással állította, hogy a panaszában támadott jogszabályi rendelkezések a polgári eljárásról szóló 1952. évi III. törvény 2002. január 1. – 2004. november 8. között hatályban volt felülvizsgálatra vonatkozó 270. §-ának egyes, az Alkotmánybíróság által a 42/2004. (XI. 9.) AB határozatban megsemmisített rendelkezéseivel teljes analógiát mutatva korlátozzák a jogalkotó által biztosított rendkívüli jogorvoslatot azáltal, hogy a jogszabálysértésen felül olyan többlet követelményeket támasztanak a felülvizsgálati kérelem befogadhatóságával kapcsolatban, amelyek magát a jogorvoslatot előreláthatatlanná és kiszámíthatatlanná teszik.
- [61] Az indítványozó panaszának az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésére hivatkozással a Kp. 118. § (1) bekezdése c) és d) pontjai alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett kérelmét vizsgálva az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg.
- [62] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a jogalkotó joga és felelőssége, hogy olyan jogorvoslati eljárásokat alakítson ki, és azokat azok céljának megfelelő módon szabályozza, amelyek az egyes jogsérelmek, jogsértések esetén a megfelelő jogvédelmet biztosítani tudják. A panaszos által benyújtott beadvány időpontjában létező jogorvoslatok összetett rendszert képeztek, és képeznek ma is.
- [63] Az indítványozó kimerítette a közigazgatási eljárásban számára rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket. Ennek eredménytelenségét követően a másodfokú közigazgatási határozat ellen a bírósághoz fordult keresettel. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése értelmében mindenkinek jogában áll jogorvoslattal élni az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntéssel szemben, amely jogát vagy jogos érdekét sérti. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata meghatározza a jogorvoslati rendszerrel szemben támasztott követelményeket. Az Alkotmánybíróság a 14/2018. (IX. 27.) AB határozatban átfogóan áttekintette a jogorvoslathoz való joggal kapcsolatos gyakorlatát, amely során utalt arra, hogy a jogalkotó a különböző eljárásokra irányadó szabályozásokban határozza meg az igénybe vehető jogorvoslati lehetőségeket, azok igénybevételének módját, az Alaptörvény azonban nem tartalmaz előírást azzal kapcsolatban hogyan épüljön fel a jogorvoslat rendszere [3097/2022. (III. 10.) AB végzés, Indokolás [15]].
- [64] Ezen túlmenően az Alaptörvény azzal kapcsolatban sem tartalmaz követelményt, hogy a jogorvoslati fórumrendszer hány fokon érvényesüljön, ily módon adott esetben a jogorvoslati fórumrendszer egyfokúsága is megfelel az Alaptörvény követelményeinek [lásd pl. 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [95]; 3097/2022. (III. 10.) AB végzés, Indokolás [15]].
- [65] „Az Alaptörvény [...] nem biztosít alanyi jogot arra, hogy az indítványozó felülvizsgálati kérelmét érdemben elbírálják, és ugyan az indítványozó alapvetően azt kifogásolta, hogy a támadott jogszabályi rendelkezések értelmezése révén szelektálhat a Kúria az ügyek között, azonban ez a lehetőség ... az eljárás rendkívüli jogorvoslati jellegéből fakad és az ügyek tárgyára vonatkozik.” [Lásd 3376/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [17]]
- [66] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó valójában a jogorvoslathoz való jog állított sérelméről kereszttül is a bíróság által alkalmazott, támadott jogszabályi rendelkezéseknek a bíróságtól eltérő jogértelmezése miatt azoknak a megsemmisítését kérte.
- [67] A Kp. 2020. március 31. napjáig hatályos 118. § (1) bekezdése az alábbiak szerint rendelkezett: „(1) A Kúria a felülvizsgálati kérelmet akkor fogadja be, ha az ügy érdemére kiható jogszabálysértés vizsgálata a) a joggyakorlat egységének vagy továbbfejlesztésének biztosítása, b) a felvetett jogkérdés különleges súlya, illetve társadalmi jelentősége, c) az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának szükségessége vagy d) a Kúria közzétett ítélezési gyakorlatától eltérő ítéleti rendelkezés miatt indokolt.”

- [68] Az egyes törvényeknek az egyfokú járási hivatali eljárások megteremtésével összefüggő módosításáról szóló 2019. évi CXXVII. törvény 230. §-a által módosított, 2020. április 1. napjától hatályos Kp. 118. § (1) bekezdése az alábbiakat tartalmazza: „(1) A Kúria a felülvizsgálati kérelmet akkor fogadja be, ha a) az ügy érdemére kiható jogszabálysértés vizsgálata aa) a joggyakorlat egységének vagy továbbfejlesztésének biztosítása, ab) a felvetett jogkérdés különleges súlya, illetve társadalmi jelentősége, ac) az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának szükségessége, ad) a kérelmező alapvető eljárási jogának valószínűsíthető sérelme, vagy az ügy érdemére kiható egyéb eljárási szabályszegés, illetve b) a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérés miatt indokolt.”
- [69] A Kp. hatályos 118. § (1) bekezdés a) ac) alpontja tehát szó szerint azonos a 2020. március 31. napjáig hatályos 118. § (1) bekezdés c) pontjával, míg a mai napig hatályos (1) bekezdés b) pont az alkotmányjogi panaszban támadott korábbi (1) bekezdés d) pontjában foglaltaknál szigorúbb feltételeket tartalmaz.
- [70] A Kp. hatályos 118. § (1) bekezdése továbbá kiegészült egy új a) ad) alponttal.
- [71] Az Abtv. 41. § (3) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság hatályon kívül helyezett jogszabály alaptörvény-ellenességét akkor állapíthatja meg, ha a jogszabályt konkrét esetben még alkalmazni kellene.
- [72] A Kp. 2020. március 31. napjáig hatályos 118. § (1) bekezdését alkalmazta a Kúria a támadott végzésében.
- [73] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz indokolása nem támasztotta alá a megsemmisíteni kért jogszabályi rendelkezések bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességét, és a panaszban megtagálható indokolás sem vetett fel azok tekintetében alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést.
- [74] 4.2. Az Alkotmánybíróság ezt követően az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszának a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.246/2020/2. számú végzése az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésére hivatkozással állított alaptörvény-ellenességének megállapítására és a megsemmisítésére vonatkozó elemét vizsgálta.
- [75] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria a felülvizsgálati kérelem befogadására vonatkozó rendelkezések alaptörvény-ellenes értelmezésével megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jogát, de ezt az állítást alkotmányjogi érveléssel nem támasztotta alá.
- [76] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az Abtv. 27. §-ára hivatkozással indítványozó a bírói törvényértelmezés helyességét, valamint a bíróságok által mindezekből levont következtetéseit vitatja, azaz az alkotmányjogi panasz indokolása a számára kedvezőtlen bírói döntések tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját jelenti. Az indítvány azt célozza, hogy a bíróságok által eldöntött tény- és jogkérdéseket felülbírálati bíróságként vizsgálja felül az Alkotmánybíróság, és a támadott döntésektől eltérően értékeli.
- [77] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy „[a]nnak megítélése, hogy a felülvizsgálati kérelem befogadásának feltételei fennállnak-e vagy sem, nem alkotmányossági, hanem szakjogi-törvényértelmezési kérdés, melyben az Alkotmánybíróság – következetes gyakorlatának megfelelően – a Kúria döntését nem bírálhatja felül” {lásd például 3365/2019. (XII. 16.) AB végzés, Indokolás [21]; 3308/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [20]; 3188/2020. (V. 27.) AB végzés, Indokolás [22]; 3429/2022. (X. 21.) AB végzés, Indokolás [20]}.
- [78] A bírósági határozatokkal kapcsolatos indítványozói felvetésekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza: „Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [79] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz indítvány akkor fogadható be, ha az abban kifejtettek a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet támasztanak alá, vagy ha alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetnek fel. Ezen alternatív feltételek bármelyikének megléte indokot ad a befogadásra.

- [80] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg ezeknek a követelményeknek, mert az indítványozó egyértelműen a Kúria jogértelmezését tartotta alaptörvény-ellenesnek.
- [81] 5. A fentiekre tekintettel az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban felvetett aggályok a támadott bírói döntés érdemi alkotmányossági vizsgálatát nem teszik lehetővé, mert az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ában meghatározott törvényi feltételek egyikének sem felel meg.
- [82] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszban nem állított olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, illetve amely a megsemmisíteni kért jogszabályi rendelkezések, bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességét vetne fel, ami a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokoltá tenné.
- [83] Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 52. § (1b) bekezdése *b)* és *e)* pontjaiban továbbá a 29. §-ában foglaltak, illetve az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének *a)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2023. április 18.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1506/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3210/2023. (V. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 118. § (1) bekezdés 2020. március 31. napjáig hatályos *b)* és *d)* pontjai, valamint a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.299/2020/2. számú végzése ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi személy indítványozó jogi képviselője (dr. Karsai Dániel András ügyvéd) útján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó elsődlegesen – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése alapján a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 2020. március 31. napjáig hatályos 118. § (1) bekezdés *b)* és *d)* pontja, másodlagosan az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.299/2020/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alaptörvény B) cikke és XXVIII. cikke sérelmére hivatkozással.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az ügyben előterjesztett beadvány és a bíróságok által hozott határozatok alapján a következőképpen foglalható össze.
- [4] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló adóügyben hozott határozat ellen indított közigazgatási perben az indítványozó jogi személy felperesként vett részt.
- [5] E per előzményeként az elsőfokú adóhatóság a 4311854649 számú határozatával 2016. március 23. – 2016. december 31. időszakra általános forgalmi adó adónemben felperes javára 10 000 forint, terhére 66 727 000 forint adóhiánynak minősülő adókülönbözetet állapított meg, mely után 33 363 000 forint adóbírságot szabott ki és 1 776 000 forint késedelmi pótlékot számított fel. A felperes fellebbezése folytán eljáró alperes a 2019. február 1. napján kelt 2234614036 számú határozatával az elsőfokú határozatot megváltoztatta akként, hogy az adóbírság összegét 133 454 000 forintban állapította meg, egyebekben a határozatot helybenhagyta.
- [6] Az indítványozó közigazgatási pert kezdeményezett az adóhatóság határozata ellen. A felperes keresetét az elsőfokon eljáró Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2020. február 6. napján kelt 100.K.27.245/2019/38. számú jogerős ítéletével elutasította.
- [7] Az elsőfokú bíróság az ítélete indokolásában rögzítette, hogy az indítványozó felperes mind az ellenőrzés során, mind a bírósági eljárásban gyakorolhatta iratbetekintési jogát, valamint részére a bíróság a kapcsolódó vizsgálat zártan kezelt irataiba is betekintést engedélyezett. Ismertette továbbá az adóhatóság által az indítványozónál, a szerződéses partnereinél, illetve a láncolatban érintett további társaságoknál lefolytatott bizonyítás eredményét, ezen belül elkülönülten vizsgálta a szoftverfejlesztés és az eszközbeszerzés körében bonyolított ügyleteket, majd azok mesterséges jellegét állapította meg azzal, hogy erről az indítványozó tudomással bírt, a számlázási láncolatnak nemcsak tagja, de aktív közreműködője is volt. Az elsőfokú bíróság megítélése szerint az alperes tehát jogszerűen tagadta meg az indítványozó adólevonási jogát és a tudatos adókijátszás bizonyítása kellő alapul szolgált az emelt összegű adóbírság alkalmazásához.
- [8] A bíróság megállapította, hogy az alperesi határozat megfelel az Európai Unió Bírósága (EUB) és a Kúria által kimunkált joggyakorlatnak, a Kúria 5/2016. KMK véleményében (a továbbiakban: KMK-vélemény) foglaltaknak, az adóhatóság a tényállást a szükséges mértékben feltárta, a bizonyítékokat egyenként és összességében értékelte, indokolási kötelezettségének eleget tett, a határozata nem jogszabálysértő.
- [9] Az indítványozó felperes a jogerős ítélettel szemben felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő. Kérelme befogadásának jogszabályi alapjaként a Kp. 118. § (1) bekezdés *a)* pont *ab)* és *ad)* alpontjait és *b)* pontját jelölte meg.
- [10] Előadása szerint az elsőfokú bíróság nem a kereseti kérelem korlátai között vizsgálta a közigazgatási tevékenység jogszerűségét, hanem – az alperesi határozatban foglaltak áttemelésével – a felperesi tényállításokon kívüli

körben. Vitatta az iratismertetés jogszerűségét, annak a közigazgatási eljárás során történő korlátozása miatt, illetve kiemelte, hogy amennyiben az elsőfokú bíróság megítélése szerint az mégis jogszerűen történt, az észrevételeit, tényállításait és bizonyítékait az ítéletben értékelnie kellett volna. A bíróság azonban az általa hivatkozott tényeket nem vizsgálta, megsértve azáltal a bizonyításra vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket, továbbá indokolása nem terjed ki a kereset egészére, mely álláspontja szerint megalapozza a felülvizsgálati kérelem befogadását a felvetett jogkérdés különleges súlya, illetve társadalmi jelentősége és a kérelmező alapvető eljárási jogának valószínűsíthető sérelme, vagy az ügy érdemére kiható egyéb eljárási szabályszegés miatt.

- [11] Véleménye szerint az ítélet jogkérdésben eltér a Kúria közzétett döntéseitől. Hivatkozott a KGD2012.140. és a KGD2014.34. számú eseti döntésekre, állítva, hogy az elsőfokú bíróság olyan elvárást támasztott vele szemben, és ezáltal olyan tényeket rótt a terhére, amelyekről az eseti döntések iránymutatása szerint nem kellett tudnia.
- [12] A Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.299/2020/2. számú 2020. június 11-én kelt végzésével megállapította, hogy felülvizsgálati kérelem befogadására – az alábbiak szerint – nincs lehetőség. A Kúria a Kp. 118. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati kérelmet akkor fogadja be, ha az ügy érdemére kiható jogszabálysértés vizsgálata: a) a joggyakorlat egységének vagy továbbfejlesztésének biztosítása, b) a felvetett jogkérdés különleges súlya, illetve társadalmi jelentősége, c) az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának szükségessége, d) a Kúria közzétett ítélezési gyakorlatától eltérő ítéleti rendelkezés miatt indokolt.
- [13] A Kúria mindenekelőtt rögzítette – a Kp. 157. § (4) bekezdésére figyelemmel –, hogy az indítványozó által hivatkozott Kp. 118. § (1) bekezdésének 2020. április 1. napjától hatályos rendelkezései jelen felülvizsgálati eljárásban nem alkalmazhatóak, ezért a felülvizsgálati kérelem befogadásának kérdésében a Kúria a 2020. április 1-je előtt hatályban lévő rendelkezések alapján határozhatott, a felperesnek a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pontjának ad) alpontjára történő hivatkozását, valamint az ezzel összefüggésben tett előadásait nem vizsgálhatta.
- [14] A Kúria hangsúlyozta, hogy a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő félnek a befogadás iránti kérelmét részletesen indokolnia kell: meg kell jelölnie, hogy azt mely befogadási okra alapítja, és be kell mutatnia az okot alátámasztó jogi érveit. A befogadásra irányuló kérelem és annak indokolása el kell, hogy különüljön a jogerős ítélet elleni felülvizsgálati kérelem jogi indokaitól. A Kúriának a befogadás vizsgálata körében nincs jogszabályi lehetősége arra, hogy a felülvizsgálati kérelem jogi indokolásából befogadási indokot találjon.
- [15] A Kúria rámutat arra, hogy az elsőfokú bíróság – az EUB döntéseire is figyelemmel, a KMK-véleményben foglaltak szerint – értelmezte az adólevonási joggal kapcsolatos joggyakorlatot, és döntése indokolásában részletesen ismertette álláspontját, a keresetet elutasította. A jogerős ítélet jogszerűségének, a bizonyítékok értékelésének és az indokolás megfelelő kimunkálásának vizsgálata az érdemi felülvizsgálat, és nem a befogadás körébe tartozik. Az elsőfokú bíróság bizonyítási eljárást folytatott, a bizonyítékokat értékelte, valamint indokolási kötelezettségének is eleget tett.
- [16] Az indítványozó felperes a befogadás indokai körében nem jelölte meg, hogy az elsőfokú bíróság a kereset mely elemét nem bírálta el. A véleményét ismertette, azt azonban részletesen nem munkálta ki és tényekkel nem támasztotta alá. A Kúria kiemelte, hogy a felülvizsgálati eljárásban jogkérdésben dönt, ténykérdést nem vizsgálhat, bizonyítékokat nem mérlegelhet felül. Hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróságnak nem a bírósági joggyakorlat, hanem az eljárási törvény rendelkezései alapján kell a teljes keresetről döntenie. Amennyiben a bíróság nem tesz eleget ezen jogszabályi kötelezettségének, az jogszabálysértésnek minősül, amely megfelelően indokolt befogadási kérelem alapján a rendkívüli jogorvoslati eljárás alapja lehet.
- [17] A Kúria megállapította, hogy az ítélet indokolása tartalmazza az elsőfokú bíróság jogi álláspontját. A közigazgatási határozat elleni kereset elbírálásakor nem mellőzhető az ok indokolásának ítéletben való megjelenítése, mert a kereset elutasítása esetén azokhoz képest kell a bíróságnak döntését megindokolnia.
- [18] A felvetett jogkérdés társadalmi jelentőségére alapítottan a Kúria a felülvizsgálati kérelmet akkor fogadja be, ha az adott ügy a jogalanyok széles körét érinti. A Kúria rámutatott, hogy társadalmi jelentősége az olyan jogkérdésnek, illetve ügynek van, amelyek a társadalom széles körét közvetlenül vagy közvetett módon érinti. A felvetett jogkérdés különleges súlya pedig kizárólag akkor teszi lehetővé a jogerős ítélet felülvizsgálatát, ha a vizsgált jogkérdés az egyedi ügyön – a különleges súlyára tekintettel – túlmutat. A befogadáshoz továbbá az is szükséges, hogy valamilyen további – általában a jogegységgel, illetve közvetetten a jogbiztonsággal kapcsolatba hozható – fontos ok fennálljon, és ennek folytán a Kúria iránymutatása váljon szükségessé.
- [19] A Kúria megítélése szerint az indítványozó felperes nem igazolta, hogy az egyedi ügyében felmerült probléma milyen okból és mennyiben érinti a társadalom széles körét. Nem támasztotta alá azt sem, hogy a jogkérdés

- a saját ügyén túlmutat, megítéléséhez kúriai iránymutatás szükséges. A csak általánosság szintjén megfogalmazott hivatkozás nem alapozza meg a felülvizsgálati kérelem Kp. 118. § (1) bekezdés *b)* pont szerinti befogadását.
- [20] A Kúria hangsúlyozta, hogy a Kp. 118. § (1) bekezdés *d)* pontja szerinti, a Kúria közzétett ítélezési gyakorlatától eltérő ítéleti rendelkezés esetében az állított jogszabálysértés felülvizsgálatára csak akkor kerülhet sor, ha a kérelmező a „Kúria által közzétett” eseti döntésre hivatkozik. Közzétételre azon határozatok esetében kerül sor, amelyeket a Kúria kifejezetten azzal a céllal kíván a bíróságok és a jogkeresők elé tárni, hogy ezáltal iránymutatást adjon BH (Bírósági Határozat) vagy az EBH (Elvi Bírósági Határozat) formájában, más eseti döntésekre hivatkozás nem szolgál alapul a Kúria közzétett ítélezési gyakorlatától való eltérés igazolására, így a felülvizsgálati kérelem befogadására.
- [21] A Kúria döntése szerint nem volt jogszabályi lehetőség az előterjesztett befogadási kérelem alapján a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálására, ezért a Kúria annak befogadását a Kp. 118. § (1) és (2) bekezdéseinek alkalmazásával megtagadta.
- [22] 2. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. § (1) bekezdése alapján az alkotmányjogi panaszát, amelyben az Alaptörvény B) cikke és XXVIII. cikk sérelmére hivatkozott.
- [23] Az indítvány részletes indokolása szerint ugyanakkor a kérelem alapja Magyarország Alaptörvényének az Alaptörvény B) cikke (a jogállamiság és a jogbiztonság elve), valamint a XXVIII. cikk (7) bekezdése (a hatékony jogorvoslathoz való jog).
- [24] Az indítványozó hivatkozása szerint a kérelmének eljárásjogi alapja az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *c)* pontja, valamint az Abtv. 26. §-a és 41. § (3) bekezdése; 45. § (4) bekezdése, amelyek alapján az Alkotmánybíróság felülvizsgálja a konkrét ügyben alkalmazott jogszabályt, és annak alaptörvény-ellenessége fennállása esetén alaptörvény-ellenességét akkor is megállapítja, ha az már nincs hatályban és a konkrét ügyben az alkalmazását kizárja. Az indítványozó rámutatott, hogy de facto a szabályozás hatályban van ugyanazon szöveggel, csak kiegészült egy új alponttal, ezért technikailag nem látszik lehetségesnek a megsemmisítés kérése, hiszen már nem az a számszerű megjelölése a támadott jogszabályhelyeknek, mint az alkotmányjogi panaszával érintett eljárás idején volt.
- [25] Az indítványozó előadta, hogy az elsőfokú bírósági ítélettel szemben felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a Kúriához. A Kúria közzétett ítélezési gyakorlatától eltérő ítéleti rendelkezéssel [Kp. 118. § (1) bekezdés *d)* pontja] kapcsolatban előadta, hogy a keresetet elbíráló elsőfokú bíróság jogellenesen eltért a KMK-véleményben foglaltaktól. Az indítványozó szerint az okszerű, világos és vonatkozó jogszabályi és felsőbb bírósági gyakorlatot bemutató felülvizsgálati kérelme levezette, hogy ezen körülmény önmagában okot ad Kp. 118. §-ának az az indítványozó ügyében hatályos (1) bekezdés *d)* pontja szerinti befogadására. Az indítványozó hivatkozott arra is, hogy emellett a Kp. 118. § – az ügyben hatályos – (1) bekezdés *b)* pontja szerinti befogadási követelmény is megvalósult.
- [26] Az indítványozó kiemelte, hogy álláspontja szerint a jelen ügy tárgyát képező alkotmányossági kérdés „alapvető alkotmányjogi jelentőségű” (Abtv. 29. §) Álláspontja szerint ugyanis az ügy alapját egy olyan bírósági eljárás képezi, amelyben az alkalmazott jogszabály alaptörvény-ellenessége miatt tagadták meg indítványozótól a Kúria előtti felülvizsgálati eljárás lefolytatását, ezáltal pedig súlyosan sérültek indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított alkotmányos jogai.
- [27] Az indítványozó álláspontja szerint egy, a jelen ügygel teljes analógiát mutató korábbi panasz esetében az Alkotmánybíróság megsemmisítette a támadott eljárási jogszabályi rendelkezéseket [42/2004. (XI. 9.) AB határozat]. Az indítványozó részletesen elemezte ezen határozatot, és indokolta azon álláspontját, hogy annak megállapításai a jelen ügyben is alkalmazhatóak, sőt alkalmazandóak.
- [28] Álláspontja szerint a panaszában támadott jogszabályi rendelkezések az Alkotmánybíróság által a 42/2004. (XI. 9.) AB határozatban megsemmisített rendelkezéseivel teljes analógiát mutatva korlátozzák a jogalkotó által biztosított rendkívüli jogorvoslatot azáltal, hogy a jogszabálysértésen felül olyan többlet követelményeket támasztanak a felülvizsgálati kérelem befogadhatóságával kapcsolatban, amelyek magát a jogorvoslatot előreláthatatlanná és kiszámíthatatlanná teszik.
- [29] Az indítványozó szerint a támadott, az indítványára alkalmazandó rendelkezéseket tekintve, a szabályozás előreláthatatlansága és kiszámíthatatlansága nem biztosítja a jogalkotó által megteremtett rendkívüli jogorvoslat esetében a jogorvoslathoz való alkotmányos jogot.

- [30] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogbiztonság, azon belül is az előreláthatóság és a kiszámíthatóság követelménye is sérült, és azon keresztül a XXVIII. cikk (7) bekezdésben írott jogorvoslathoz való alkotmányos joga is.
- [31] Az indítványozó kérte ezért, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy a jelen ügyben alkalmazott, Kp. 118. § (1) bekezdés 2020. március 31. napjáig hatályos *b*), *d*) pontjai alaptörvény-ellenesek voltak, és a jelen kérelem alapjául szolgáló eljárásban ezen jogszabályok alkalmazását zárja ki, továbbá a Kúria Kfv.I.35.299/2020/2. számú végzését, mint alaptörvény-ellenes bírói határozatot semmisítse meg.
- [32] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben.
- [33] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt. A tanács vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [34] Az alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó hivatkozást tartalmaz.
- [35] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b*) pontjára [Abtv. 26. § (1) bekezdés] és az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontjára [Abtv. 27. § (1) bekezdés] alapította.
- [36] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására – az Abtv. 26. § (1) bekezdésére és 27. § (1) bekezdésére hivatkozással – a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. Az Abtv. 53. § (2) bekezdése értelmében pedig az alkotmányjogi panasz iránti indítvány – a 26. § (2) bekezdése szerinti eset kivételével – az ügyben első fokon eljáró bíróságnál kell az Alkotmánybírósághoz címezve benyújtani.
- [37] A Kúria Kfv.I.35.299/2020/2. számú végzését 2020. augusztus 24. napján kézbesítették az indítványozó jogi képviselőjének. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát 2020. szeptember 21. napján nyújtotta be elektronikus úton az elsőfokon eljáró bíróságra.
- [38] Az indítványozó tehát az alkotmányjogi panaszt a Kúria Kfv.I.35.299/2020/2. számú végzésével szemben a törvényi határidőn belül terjesztette elő.
- [39] Az indítvány az Abtv. 26. § (1) bekezdés *b*) pontjának és a 27. § (1) bekezdés *b*) pontjának is eleget tesz, mivel az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőséget kimerítette.
- [40] 3.2. Az indítványozó a bírósági eljárásban félként részt vett. Az indítványozó jogosultnak tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben nyújtotta be az Abtv. 26. § (1) bekezdése, illetőleg 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszát.
- [41] 3.3. Az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszt az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet nyújthat be. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó, – mely jogi személy a peres eljárásban félként vett részt – tekintetében a Kp. 118. § (1) bekezdés *b*) és *d*) pontjában foglalt jogszabályi rendelkezéseket az eljáró bíróságok alkalmazták, így érintettnek minősül, mert az állított sérelmek az indítványozó egyedi ügyével kapcsolatosak, és a saját, az Alaptörvényben biztosított, vagy biztosítottak vélt jogaira vonatkoznak.
- [42] Az Abtv. 27. § (2) bekezdése értelmében jogállásától függetlenül érintettnek minősül az a személy vagy szervezet, *a*) aki (amely) a bíróság eljárásában fél volt; *b*) akire (amelyre) a döntés rendelkezést tartalmaz; vagy *c*) akinek (amelynek) jogára, kötelezettségére, magatartása jogszerűségére a bíróság döntése kiterjed.
- [43] 3.4. Az Alkotmánybíróság az indítványoknak az Abtv. tárgyi hatályra vonatkozó rendelkezéseinek történő megfelelését vizsgálta.
- [44] Az Alkotmánybíróság e tekintetben elsőként az indítványnak a Kp. egyes rendelkezéseit sérelmező eleme befogadhatóságát vizsgálta. Az Alkotmánybíróság korábbi határozatában kimondta: „Az Abtv. 26. §-ára alapított alkotmányjogi panasz – az Abtv. 27. §-ában szabályozott alkotmányjogi panasszal ellentétben – nem kifejezett előfeltétele az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés [...]” {lásd például: 3057/2015. (III. 31.) AB határozat, Indokolás [21]–[23]}.

- [45] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó – Alaptörvényben biztosított – jogát sérti [a) pont első fordulata].
- [46] E rendelkezésből az következik, hogy a bírói döntések közül csak a bírósági eljárást – az ügy érdemében hozott, vagy egyéb határozattal – befejező döntések ellen van helye az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján benyújtott alkotmányjogi panasznak {lásd például: 3090/2014. (IV. 1.) AB végzés, Indokolás [22]; 3131/2017. (V. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3239/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [10]; 3349/2017. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [6]; 3152/2018. (V. 7.) AB végzés Indokolás [18]; 3091/2020. (IV. 23.) AB végzés [42]}.
- [47] Az Abtv. 27. § (1) bekezdésében rögzített tárgyi hatályának megállapítása során elsődlegesen tehát az vizsgálandó, hogy a támadott bírói döntés (határozat) a bírósági eljárást befejező határozatnak tekinthető-e. Mivel az Abtv. nem határozza meg a bírósági eljárást – az ügy érdemében hozott, vagy egyéb határozattal – befejező bírói döntések körét, ezért az Alkotmánybíróságnak esetenként kell eldöntenie, hogy a támadott bírói döntés az Abtv. 27. § tárgyi hatálya alá tartozik-e. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Abtv. 27. §-a tárgyi hatálya alá tartozás tárgyában történő döntés során a panasz alapjául szolgáló bírósági eljárást szabályozó törvény rendelkezéseit kell alapul venni.
- [48] Az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban is rámutatott, hogy a bírósági eljárásokra vonatkozó szabályokra figyelemmel a bírósági eljárást befejező végzésnek azok a végzések minősülnek, amelyeknek joghatásaként a bírósági eljárás (vagy annak valamely szakasza) befejeződik {3239/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [11]; 3349/2017. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [7]; 3152/2018. (V. 7.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [49] A Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzésével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt illetően az Alkotmánybíróság fenntartja állandó gyakorlatát, melynek értelmében a Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzése a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek minősül, és alkotmányjogi panasszal támadható {lásd pl. 3245/2019. (X. 17.) AB végzés, Indokolás [14]; 3188/2020. (V. 27.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [50] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványozó által támadott végzés a tárgyi hatály szempontjából megfelel az Abtv. 27. § (1) bekezdésében meghatározott feltételnek.
- [51] 3.5. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése a) pontja és a 27. § (1) bekezdés a) pont első fordulata értelmében e rendelkezések alapján az alkotmányjogi panasz előterjesztésének feltétele az indítványozó – Alaptörvényben biztosított – jogának sérelme.
- [52] 3.6. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, ennek feltételeit az 52. § (1b) bekezdése részletezi.
- [53] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdése b) pontja szerint a kérelem határozott, ha egyértelműen megjelöli az eljárás megindításának indokait, alkotmányjogi panasz esetén az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét.
- [54] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az Alaptörvény B) cikk (2)–(4) bekezdései és XXVIII. cikk (2)–(6) bekezdései az alkotmányjogi panasz tárgyával összefüggésbe nem hozhatók.
- [55] A Kúria mint felülvizsgálati bíróság támadott végzése tekintetében az indítványozó által az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján és a Kp. 118. § (1) bekezdése b) és d) pontjai tekintetében az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában nem jelölte meg az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét.
- [56] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó kérelme az Abtv. 52. § (1b) bekezdése b) pontjában írott feltételnek – az ismertetett vonatkozásokban – nem felel meg.
- [57] Az indítványozó alkotmányjogi panasz a Kp. 118. § (1) bekezdése b) és d) pontjai és a Kúria támadott végzése tekintetében a XXVIII. cikk (7) bekezdése vonatkozásában megjelölte az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét is.
- [58] 4. Az Alkotmánybíróság tehát a XXVIII. cikk (7) bekezdése tekintetében vizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényben előírt további feltételeinek való megfelelést.
- [59] Az Abtv. 52. § (4) bekezdése alapján az alkotmánybírósági eljárás feltételeinek fennállását az indítványozónak kell igazolnia.

- [60] 4.1. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban az indítványozó panaszának az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésére hivatkozással a Kp. 118. § (1) bekezdése *b)* és *d)* pontjai alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett kérelmét vizsgálta.
- [61] Az indítványozó a Kp. 118. §-a alaptörvény-ellenességét is állította. Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a Kúria az alkotmányjogi panasszal támadott döntésében a Kp. 118. § (1) bekezdését alkalmazva, az abban foglalt befogadási okok alapján megvizsgálta a felülvizsgálati kérelmet és megállapította, hogy a befogadás feltételei nem állnak fenn, ezért e felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadta.
- [62] Az indítványozó a támadott jogszabályi rendelkezéssel összefüggésben a jogorvoslathoz való jog sérelmét arra hivatkozással állította, hogy a panaszában támadott jogszabályi rendelkezések a polgári eljárásról szóló 1952. évi III. törvény 2002. január 1. – 2004. november 8. között hatályban volt felülvizsgálatra vonatkozó 270. §-ának egyes, az Alkotmánybíróság által a 42/2004. (XI. 9.) AB határozatban megsemmisített rendelkezéseivel teljes analógiát mutatva korlátozzák a jogalkotó által biztosított rendkívüli jogorvoslatot azáltal, hogy a jogszabálysértésen felül olyan többlet követelményeket támasztanak a felülvizsgálati kérelem befogadhatóságával kapcsolatban, amelyek magát a jogorvoslatot előreláthatatlanná és kiszámíthatatlanná teszik.
- [63] Az indítványozó panaszának az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésére hivatkozással a Kp. 118. § (1) bekezdése *b)* és *d)* pontjai alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett kérelmét vizsgálva az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg.
- [64] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a jogalkotó joga és felelőssége, hogy olyan jogorvoslati eljárásokat alakítson ki, és azokat azok céljának megfelelő módon szabályozza, amelyek az egyes jogsérelmek, jogsértések esetén a megfelelő jogvédelmet biztosítani tudják. A panaszos által benyújtott beadvány időpontjában létező jogorvoslatok összetett rendszert képeztek, és képeznek ma is.
- [65] Az indítványozó kimerítette a közigazgatási eljárásban számára rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket. Ennek eredménytelenségét követően a másodfokú közigazgatási határozat ellen a bírósághoz fordult keresettel. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése értelmében mindenkinek jogában áll jogorvoslattal élni az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntéssel szemben, amely jogát vagy jogos érdekét sérti. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata meghatározza a jogorvoslati rendszerrel szemben támasztott követelményeket. Az Alkotmánybíróság a 14/2018. (IX. 27.) AB határozatban átfogóan áttekintette a jogorvoslathoz való joggal kapcsolatos gyakorlatát, amely során utalt arra, hogy a jogalkotó a különböző eljárásokra irányadó szabályozásokban határozza meg az igénybe vehető jogorvoslati lehetőségeket, azok igénybevételének módját, az Alaptörvény azonban nem tartalmaz előírást azzal kapcsolatban hogyan épüljön fel a jogorvoslat rendszere. {3097/2022. (III. 10.) AB végzés, Indokolás [15]}
- [66] Ezen túlmenően az Alaptörvény azzal kapcsolatban sem tartalmaz követelményt, hogy a jogorvoslati fórumrendszer hány fokon érvényesüljön, ily módon adott esetben a jogorvoslati fórumrendszer egyfokúsága is megfelel az Alaptörvény követelményeinek {lásd pl. 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [95]; 3097/2022. (III. 10.) AB végzés, Indokolás [15]}.
- [67] „Az Alaptörvény [...] nem biztosít alanyi jogot arra, hogy az indítványozó felülvizsgálati kérelmét érdemben elbírálják, és ugyan az indítványozó alapvetően azt kifogásolta, hogy a támadott jogszabályi rendelkezések értelmezése révén szelektálhat a Kúria az ügyek között, azonban ez a lehetőség [...] az eljárás rendkívüli jogorvoslati jellegéből fakad és az ügyek tárgyára vonatkozik.” {Lásd 3376/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [17]}
- [68] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó valójában a jogorvoslathoz való jog állított sérelméről keresztesül is a bíróság által alkalmazott, támadott jogszabályi rendelkezéseknek a bíróságtól eltérő jogértelmezése miatt azoknak a megsemmisítését kérte.
- A Kp. 2020. március 31. napjái hatályos 118. § (1) bekezdése az alábbiak szerint rendelkezett: „(1) A Kúria a felülvizsgálati kérelmet akkor fogadja be, ha az ügy érdemére kiható jogszabálysértés vizsgálata *a)* a joggyakorlat egységének vagy továbbfejlesztésének biztosítása, *b)* a felvetett jogkérdés különleges súlya, illetve társadalmi jelentősége, *c)* az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának szükségessége vagy *d)* a Kúria közzétett ítélezési gyakorlatától eltérő ítéleti rendelkezés miatt indokolt.”
- Az egyes törvényeknek az egyfokú járási hivatali eljárások megerősítésével összefüggő módosításáról szóló 2019. évi CXXVII. törvény 230. §-a által módosított, 2020. április 1. napjától hatályos Kp. 118. § (1) bekezdése az alábbiakat tartalmazza: „(1) A Kúria a felülvizsgálati kérelmet akkor fogadja be, ha *a)* az ügy érdemére kiható jogszabálysértés vizsgálata *aa)* a joggyakorlat egységének vagy továbbfejlesztésének biztosítása, *ab)* a felvetett jogkérdés különleges súlya, illetve társadalmi jelentősége, *ac)* az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali

eljárásának szükségessége, *ad*) a kérelmező alapvető eljárási jogának valószínűsíthető sérelme, vagy az ügy érdemére kiható egyéb eljárási szabályszegés, illetve *b*) a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérés miatt indokolt.”

- [69] A Kp. hatályos 118. § (1) bekezdés *a) ab*) alpontja tehát szó szerint azonos a 2020. március 31. napjáig hatályos 118. § (1) bekezdés *b*) pontjával, míg a mai napig hatályos (1) bekezdés *b*) pont az alkotmányjogi panaszban támadott korábbi (1) bekezdés *d*) pontjában foglaltaknál szigorúbb feltételeket tartalmaz.
- [70] A Kp. hatályos 118. § (1) bekezdése továbbá kiegészült egy új *a*) pont *ad*) alponttal.
- [71] Az Abtv. 41. § (3) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság hatályon kívül helyezett jogszabály alaptörvény-ellenességét akkor állapíthatja meg, ha a jogszabályt konkrét esetben még alkalmazni kellene.
- [72] A Kp. 2020. március 31. napjáig hatályos 118. § (1) bekezdését alkalmazta a Kúria a támadott végzésében.
- [73] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz indokolása nem támasztotta alá a megsemmisíteni kért jogszabályi rendelkezések bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességét, és a panaszban megtalálható indokolás sem vetett fel azok tekintetében alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést.
- [74] 4.2. Az Alkotmánybíróság ezt követően az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszának a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.299/2020/2. számú végzése az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésére hivatkozással állított alaptörvény-ellenességének megállapítására és a megsemmisítésére vonatkozó elemét vizsgálta.
- [75] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria a felülvizsgálati kérelem befogadására vonatkozó rendelkezések alaptörvény-ellenes értelmezésével megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jogát, de ezt az állítást alkotmányjogi érveléssel nem támasztotta alá.
- [76] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az Abtv. 27. §-ára hivatkozással indítványozó a bírói törvényértelmezés helyességét, valamint a bíróságok által mindezekből levont következtetéseit vitatja, azaz az alkotmányjogi panasz indokolása a számára kedvezőtlen bírói döntések tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját jelenti. Az indítvány azt célozza, hogy a bíróságok által eldöntött tény- és jogkérdéseket felülbírálati bíróságként vizsgálja felül az Alkotmánybíróság, és a támadott döntésektől eltérően értékelje.
- [77] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy „[a]nnak megítélése, hogy a felülvizsgálati kérelem befogadásának feltételei fennállnak-e vagy sem, nem alkotmányossági, hanem szakjogi-törvényértelmezési kérdés, melyben az Alkotmánybíróság – következetes gyakorlatának megfelelően – a Kúria döntését nem bírálhatja felül” (lásd például 3365/2019. (XII. 16.) AB végzés, Indokolás [21]; 3308/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [20]; 3188/2020. (V. 27.) AB végzés, Indokolás [22]; 3429/2022. (X. 21.) AB végzés, Indokolás [20]).
- [78] A bírósági határozatokkal kapcsolatos indítványozói felvetésekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza: „Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés *d*) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor” (3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]).
- [79] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz indítvány akkor fogadható be, ha az abban kifejtettek a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet támasztanak alá, vagy ha alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetnek fel. Ezen alternatív feltételek bármelyikének megléte indokot ad a befogadásra.
- [50] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg ezeknek a követelményeknek, mert az indítványozó egyértelműen a Kúria jogértelmezését tartotta alaptörvény-ellenesnek.
- [81] 5. A fentiekre tekintettel az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban felvetett aggályok a támadott bírói döntés érdemi alkotmányossági vizsgálatát nem teszik lehetővé, mert az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ában meghatározott törvényi feltételek egyikének sem felel meg.

- [82] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszban nem állított olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, illetve amely a megsemmisíteni kért jogszabályi rendelkezések, bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességét vetne fel, ami a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolttá tenné.
- [83] Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 52. § (1b) bekezdése *b)* és *e)* pontjaiban továbbá a 29. §-ában foglaltak, illetve az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének *a)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2023. április 18.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1675/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3211/2023. (V. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 72.Pkf.636.005/2020/2. számú végzése és a Pesti Központi Kerületi Bíróság 7.P.86.582/2020/14. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A gazdasági társaság indítványozó, valamint a természetes személy indítványozók jogi képviselővel eljárva (dr. Mészáros Máttyás Zoltán ügyvéd) alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő.
- [2] Az indítványozók az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a [helyesen 27. § (1) bekezdése] alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszban kérték a Fővárosi Törvényszék 72.Pkf.636.005/2020/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, a Pesti Központi Kerületi Bíróság 7.P.86.582/2020/14. számú végzésére is kiterjedő hatállyal. Másrészt kérték a folyamatban lévő végrehajtási eljárás felfüggesztését. Harmadrészt mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapítását kérték a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvénnyel (a továbbiakban: Vht.) összefüggésben. Álláspontjuk szerint a támadott bírósági végzések sértik az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését és a 28. cikket.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az ügyben előterjesztett beadvány, az indítványkiegészítés és a bíróságok által hozott határozatok alapján a következőképpen foglalható össze.
- [4] Az egyik indítványozó egy gazdasági társaság tulajdonosa (a továbbiakban: adós), aki 2006-ban svájci frank alapú gépjármű-finanszírozási kölcsönszerződést kötött, az indítványozók pedig készfizető kezesi nyilatkozatot írtak alá, amelynek értelmében egyetemlegesen feleltek a főkötelezettségért. Mivel az adós fizetési kötelezettségét nem teljesítette, a kölcsönbe adó lízingcég a kölcsönszerződést 2012 nyarán felmondta. A kölcsönbeadó fizetési meghagyásos eljárást kezdeményezett az adós és az indítványozók ellen, amely eljárás ellentmondás folytán perré alakult. A per során a kölcsönbeadó a kölcsönszerződésből eredő követelését engedményezéssel egy követeléskezeléssel foglalkozó cégre ruházta, amely a felperes pertársaként a perbe belépett.
- [5] A Pesti Központi Kerületi Bíróság (a továbbiakban: elsőfokú bíróság vagy PKKB) 26.P.88.595/2017/22. számú ítéletével egyetemlegesen kötelezte az adóst és az indítványozókat, hogy fizessék meg a felperesnek a kölcsön fennmaradó összegét, a késedelmi kamatot és a perköltséget. Az elsőfokú bíróság ítélete ellen csak az adós nyújtott be fellebbezést, amelyben a kölcsönszerződés semmisségét állította, arra hivatkozással, hogy a kölcsönbeadó nem tájékoztatta megfelelően az árfolyamkockázatról. A másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék (a továbbiakban: másodfokú bíróság vagy Törvényszék) 73.Pf.640.520/2018/12. számú ítéletében – az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást nem érintve – az adós érvénytelenségi kifogását elfogadva a fellebbezésnek helyt adott. Ugyanakkor a másodfokú bíróság azt is megállapította, hogy az indítványozók marasztalását tartalmazó elsőfokú ítéleti rendelkezések – fellebbezés hiányában – jogerőre emelkedtek. Ennek okát abban jelölte meg a Törvényszék, hogy az adós és a készfizető kezes indítványozók között nem a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 51. § *a*) pontja szerinti (kényszerű), hanem az 51. § *b*) pontja szerinti (egyszerű) pertársaság áll fenn. A másodfokú ítélet eredményeképp az adóstól a szerződés érvénytelensége miatt nem volt követelhető annak teljesítése, ugyanakkor az indítványozóktól, mint kezesektől igen.
- [6] Ezt követően az indítványozók perújítási kérelmet terjesztettek elő arra hivatkozással, hogy a Törvényszék ítélete, pontosabban a kölcsönszerződés abban megállapított érvénytelensége olyan új ténynek minősül, amely a perújítást megalapozza. Álláspontjuk szerint a szerződés érvénytelenségének megállapítása a kezeség járulékos jellege okán számukra is mentesülést jelent a szerződés teljesítése alól. Tekintettel arra, hogy

a régi Pp. kizárta a felülvizsgálatot abban az esetben, ha elsőfokon jogerőre emelkedett a határozat [rég Pp. 271. § (1) bekezdés a) pontja], az indítványozók szerint egyetlen jogorvoslati lehetőség maradt számukra a perújítás.

- [7] Az elsőfokú bíróság a perújítás megengedhetősége tárgyában hozott 7.P.86.582/2020/14. számú végzésével a perújítási kérelmet elutasította. A bíróság megállapította, hogy az indítványozók fellebbezést nem terjesztettek elő és e mulasztásukat nem is indokolták, holott ez a jogorvoslat lett volna alkalmas a perújítási kérelmükben felhozott jogsérelem orvoslására. Az a téves feltételezés, hogy az adós fellebbezése folytán hozandó másodfokú határozat hatálya kiterjed a készfizető kezesekre is, nem indokolja a fellebbezés elmulasztását. A szerződés érvénytelenségére az elsőfokú eljárásban már sor került, azt a bíróság el is bírálta, az egyébként is olyan jogkérdés, amely nem szolgálhat perújítás alapjául. Röviden, az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az indítványozók nem olyan tényre hivatkoztak, amely a perújítást megalapozta volna.
- [8] A fellebbezés folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú végzést – pontosításokkal – helybenhagyta és a perújítási kérelmet, mint érdemi tárgyalásra alkalmatlant utasította el. A Törvényszék szerint ugyanis az indítványozók a perújítás okaként nem egy tény, hanem egy bírósági határozatot jelöltek meg. Ez a határozat azonban nem egy, az alapperben el nem bírált döntés, hanem az annak rendes jogorvoslati rend szerinti felülbírálatá során hozott jogerős ítélet. A másodfokú bíróság értelmezése szerint a régi Pp. szövege nyilvánvalóvá teszi, hogy perújításnak csak a per elbírálásakor már létező tény, bizonyíték, illetve határozat esetén van helye. Mivel a tárgyi ügyben a perújítás okaként megjelölt másodfokú határozat a rendkívüli jogorvoslattal támadott elsőfokú ítélet meghozatalakor még nem létezett, e körülmény kizárja a perújítás megengedhetőségét.
- [9] Az indítványozók fellebbezésükben azt is sérelmezték, hogy a PKKB a terhükre róta a rendes jogorvoslati lehetőség kimerítésének elmulasztását, holott az nem feltétele a perújítás előterjeszhetőségének. Ezzel kapcsolatban a Törvényszék rámutatott, hogy a régi Pp. valóban nem tette a perújítás előterjeszhetőségének feltételévé a rendes jogorvoslati lehetőségek kimerítését, ugyanakkor előírta, hogy a felek csak akkor élhetnek perújítással, ha az ott említett tény, bizonyítékot vagy határozatot a korábbi eljárás során önhibájukon kívül nem érvényesítették [rég Pp. 260. § (2) bekezdése]. Az önhiba vizsgálata során ezért jelentősége van annak, hogy a főkötelem érvénytelenségével kapcsolatos jogi érvelést az indítványozók miért nem adták elő az alapeljárásban.
- [10] A Törvényszék az indítványozók – fellebbezésben felhozott – anyagi jogi aggályaival összefüggésben arra mutatott rá, hogy a régi Pp. perújítási szabályai nem tették lehetővé azok érdemi érkelését a perújítás megengedhetőségének vizsgálata körében. Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság azt állapította meg, hogy a fellebbezésben előadottak nem voltak alkalmasak az elsőfokú végzés megváltoztatására és – eljárási szabálysértés hiányában – annak hatályon kívül helyezése sem volt indokolt.
- [11] 2. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban elsősorban annak a kérdésnek a megválaszolását kérték az Alkotmánybíróságtól, hogy a perújítási kérelmüket elbíráló bíróságok döntésük meghozatala során a régi Pp. 260. § (1) bekezdés a) pontjában szabályozott perújítási ok (a félnek oly tényre vagy bizonyítékra, illetőleg olyan jogerős bírói vagy más hatósági határozatra kell hivatkoznia, amelyet a bíróság a perben nem bíralt el, feltéve, hogy az – elbírálás esetén – reá kedvezőbb határozatot eredményezhetett volna) értelmezése során eleget tettek-e az Alaptörvény 28. cikkében meghatározott értelmezési követelményeknek, azaz a perújítás mint jogintézmény céljával összhangban értelmezték-e a törvényi rendelkezést. Az indítványozók álláspontja szerint ugyanis alaptörvény-ellenes az a bírói jogértelmezés, amely szerint (1) a perújítás megengedhetőségének vizsgálata során anyagi jogi szempontok (jelen ügyben a kezesség járulékos jellege) nem vizsgálhatóak, (2) nyilvánvalóan csak a per elbírálásakor már létező új tény, bizonyíték, bírósági határozat lehet perújítási ok, hiszen csak ezek figyelembevételére esetén hozhatott volna az alapperben eljáró bíróság a perújító fél számára kedvezőbb döntést. A fenti értelmezést tartalmazó bírói döntés és az annak meghozatalához vezető eljárás, tekintettel az Alaptörvény 28. cikkére, olyan mértékben elszakadt a normaszövegtől, hogy az már sérti a tisztességes bírói eljárásból való jogot, mivel a bíróság *contra legem* alkalmazta a normát. Hivatkoztak az indítványozók az indokolt bírói döntéshez való joguk sérelmére is, mivel úgy vélik, hogy a perújító bíróságok indokolási kötelezettségüknek csak általánosságban tettek eleget, mivel azt nem indokolták meg, miért tértek el a régi Pp. szövegétől. Mindez oda vezetett, hogy a bíróságok önkényesen, a normától elszakadva hozták meg döntésüket. A jogorvoslatihoz való jog pedig azért szenvedett sérelmet, mivel a sérelmezett végzések miatt perújításra nem volt lehetőségük. Az indítványozók állították a B) cikk (1) bekezdésében (jogbiztonság), XV. cikk (1) és (2) bekezdésben foglaltak sérelmét (törvény előtti egyenlőség, diszkrimináció-tilalom) is, de az alaptörvény-elleneséget nem indokolták meg.

- [12] Mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapítását is kérték az indítványozók, mivel a hatályos jogi szabályozás nem tartalmaz szabályt arra nézvést, hogy a végrehajtási eljárásban a kezesek a jogerős bírósági ítélettel alátámasztott érvénytelenségi kifogást hogyan tudják érvényesíteni. Kérték a Vht., a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény és a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény közötti összhang megteremtését.
- [13] Végezetül kérték a folyamatban lévő végrehajtási eljárás felfüggesztését.
- [14] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti indítvány megfelelt-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.
- [15] 3.1. Az indítványozók a bírósági eljárásban félként részt vettek, így érintettségük megállapítható [Abtv. 27. § (2) bekezdés a) pont]. A törvényes határidőn belül előterjesztett indítvány meghivatkozta az Alaptörvénynek és az Abtv.-nek az Alkotmánybíróság hatáskörét kijelölő rendelkezéseit, megjelöli a sérelmesnek talált bírósági döntéseket, az eljárás megindításának okait. A határozottság követelményének azonban az indítvány csak részben tesz eleget. Az indítványozók ugyan megjelölték az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdését, a XXVIII. cikk (7) bekezdését, de releváns alkotmányjogi indokolást nem terjesztettek elő arra nézve, hogy a támadott bírósági végzések miért és mennyiben ellentétesek az Alaptörvény fenti rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja].
- [16] Az indítványozók hivatkoztak a jogbiztonság [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése] és a 28. cikk (bírói jogértelmezés alkotmányos keretei) sérelmére is. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését illetően az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata, hogy arra Alaptörvényben biztosított jogként csak a visszaható hatály tilalmával, illetve a kellő felkészülési idő követelményének sérülésével összefüggésben lehet hivatkozni {3402/2022. (X. 12.) AB végzés, Indokolás [9]}. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]} – lehet alapítani. Tekintettel arra, hogy az indítványozó kifogásai nem esnek ezen kivételes esetek alá, az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére alapított indítványi elem érdemben nem volt vizsgálható. Önállóan nem szabályoz az indítványozó számára biztosított alapjogot az Alaptörvény 28. cikke sem. Erre tekintettel nem volt helye az utalt indítványi elemek érdemi vizsgálatának {3226/2020. (VI. 19.) AB végzés, Indokolás [10]}.
- [17] 3.2. Az indítványozók mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapítását is kérték, tekintettel arra, hogy álláspontjuk szerint a jogalkotó elmulasztotta szabályozni a végrehajtási eljárásban az érvénytelenségi kifogás kezesek általi érvényesítésének lehetőségét. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy – figyelemmel az Abtv. 46. § (1) bekezdésében foglaltakra – az alkotmányjogi panaszban indítványozott jogalkotói mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítására irányuló kérelem előterjesztésére az indítványozóknak nincs jogosultsága, miután arra – a törvényes feltételek fennállása esetén – az Alkotmánybíróság hatáskörei gyakorlása során hivatalból jogosult {3014/2019. (I. 7.) AB végzés, Indokolás [13]; 3337/2018. (X. 26.) AB végzés, Indokolás [22]; 3158/2017. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [18]}.
- [18] 3.3. A fentiek alapján megállapítható, hogy az indítvány csak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében tartalmaz határozott és indokolt kérelmet, ezért a továbbiakban az Alkotmánybíróság is csak e körben vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságát.
- [19] 4. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további feltételeként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [20] 4.1. Alkotmányjogi panaszukban az indítványozók legfőképp azt kifogásolták, hogy a támadott bírósági végzések eljárásjogi érveléssel mintegy felülírták azokat az anyagi jogi szabályokat, amelyek alapján mentesülne a fizetési kötelezettségüktől. A Ptk. alapján ugyanis a kezesség járulékos jellegű mellékkötelezettség,

azaz a főkötelezettség megszűnése estén maga is elenyészik. Ennek ellenére a bíróságok – a perújítási kérelem elutasításával – lényegében arra kötelezték az készfizető kezes indítványozókat, hogy fizessék meg az adós nem létező tartozását, hiszen a kölcsönszerződés érvénytelenségét *ex nunc* hatállyal állapította meg a bíróság. Az indítványozók szerint a bíróságok *contra legem* jogértelmezése olyan mértékben elszakadt a jogszabálytól, hogy az már eléri az alaptörvény-ellenesség szintjét (*contra constitutionem*).

- [21] Mint azt az Alkotmánybíróság már számos döntésében kifejtette, az Alkotmánybíróság nem zárja ki, hogy „a *contra legem* jogalkalmazás a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmére vezessen {20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [21]–[29]; 3295/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [37]–[40]}. Erre vonatkozó megállapításának azonban csak kivételes esetben lehet helye, és a bírói jogértelmezés kirívó – alapjogi relevanciát elérő – hibája csak akkor merülhet fel, ha a következő (egymást erősítő) feltételek együttes fennállása megállapítható. Egyrészt a bíróság a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog, mint eljárásjogi jellegű alapjog egy aspektusát, az indokolási kötelezettséget sértő módon nem indokolja meg, hogy az adott jogkérdésre irányadó, hatályos jogi normákat miért nem alkalmazta. Másrészt, ezzel párhuzamosan, ha a bíróság a jogkérdésre nyilvánvalóan vonatkozó jogi normákat nem veszi figyelembe. Harmadrészt, ha a bíróság döntését egy olyan bírósági joggyakorlatra alapítja, amelynek alapjául szolgáló jogi normákat a jogalkotó új jogi szabályozás elfogadásával és hatálybaléptetésével összefüggésben kifejezetten hatályon kívül helyezett {20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [29]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában tehát a *contra legem* jogértelmezés és jogalkalmazás csak kivételesen alapozza meg az alaptörvény-ellenességet, mégpedig akkor, ha a *contra legem* jogalkalmazás egyben – a 20/2017. (VII. 18.) AB határozatban foglalt feltételek fennállása esetén – alaptörvény-ellenesnek (*contra constitutionem*) minősül {3280/2017. (XI. 2.) AB határozat, Indokolás [38]}” {Indokolás [39]–[40]; 3504/2022. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [20]}.
- [22] Az alkotmányjogi panasz azonban nem teljesíti a 20/2017. (VII. 18.) AB határozatban lefektetett hármas feltételrendszer, így e tekintetben nincs helye érdemi eljárás lefolytatásának.
- [23] 4.2. Az indítványozók az indokolt bírói döntéshez való joguk sérelmére hivatkozva is állították a támadott bírósági végzések alaptörvény-ellenességét. Mint kifejtették, a bíróságok csak általánosságban indokolták a döntéseiket.
- [24] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint: „A bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása. A jogszabályok végső soron és kötelező erővel történő értelmezése egyébiránt a bíróságok feladata” {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az Alkotmánybíróság azt is rögzítette, hogy: „az indokolás terjedelme önmagában nem fokmérője a tisztességes eljárás követelményének, így ezen formai szempont önmagában eleve nem alkalmas alapjogi sérelem okozására.” {3183/2017. (VII. 14.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [25] Mindezek alapján az indítványban foglaltak nem vetették fel az érdemi vizsgálat szükségességét és a bírói döntések alaptörvény-ellenességének kételyét.
- [26] 5. A fentiek szerint az alkotmányjogi panasz nem felelt meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontjának, valamint 29. §-ának, az Alkotmánybíróság azt – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.
- [27] Mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadását visszautasította, a végrehajtás felfüggesztése iránti kérelem vizsgálatának nincs helye.

Budapest, 2023. április 18.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/845/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3212/2023. (V. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a bírósági végrehajtói díjszabásról szóló 8/2021. (X. 29.) SZTFH rendelet 22. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az önálló bírósági végrehajtó indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági végrehajtói díjszabásról szóló 8/2021. (X. 29.) SZTFH rendelet (a továbbiakban: DSZ) 22. §-ának alaptörvény-ellenességét állapítsa meg és a hivatkozott rendelkezést semmisítse meg, mivel az indítvány szerint a támadott rendelkezés sérti az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljárásához való jogát és az Alaptörvény 23. cikkének (4) bekezdését is.
- [2] A végrehajtási kifogás tárgyában hozott bírósági határozatok alapján az ügy előzménye a következőképpen foglalható össze.
- [3] 1.1. A Dunaújvárosi Járásbíróság a 2022. február 17-én kelt végzésével az indítványozó mint önálló bírósági végrehajtó díjjegyzékével szemben a végrehajtást kérő által előterjesztett végrehajtási kifogásnak helyt adott, és a díjjegyzéket akként változtatta meg, hogy abban mellőzte a hátralékként kimutatott 5 413 Ft költségátalány felszámítását.
- [4] A végzés szerint az indítványozó díjjegyzékében megállapította, hogy a végrehajtás a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 52. § d) pontja alapján szünetel, továbbá azt is, hogy a végrehajtási eljárás teljes költsége 88 061 Ft, melyből 25 651 Ft a munkadíj; 12 826 Ft a költségátalány; 8000 Ft az ügyviteli és iratkezelési díj; 2290 Ft a készkiadás, valamint 39 294 Ft a behajtási jutalék.
- [5] A végzésben foglaltak szerint az indítványozó díjjegyzékében megállapította továbbá azt is, hogy az eljárás kezdetén a végrehajtást kérő már megfizetett 14 826 Ft munkadíjat, 7413 Ft költségátalányt, 8000 Ft ügyviteli és iratkezelési díjat, és 9000 Ft készkiadást, ezért felhívta őt, hogy fizesse meg a még hátralékos 10 825 Ft munkadíjat, 5413 Ft költségátalányt és 2290 Ft készkiadást, azaz a végrehajtási eljárás teljes költségének a behajtási jutalékkal csökkentett összege és a végrehajtást kérő által már előlegezett költségek különbözetét.
- [6] A végrehajtást kérő a végrehajtási kifogásában előadta, hogy a Vht. 52. § d) pontja alapján szünetelő végrehajtás során, ha a végrehajtót megillető munkadíj, valamint készkiadás összege nem térült meg, a DSZ 22. §-a szerint a munkadíj és a készkiadás fennmaradt részét az eljárás befejezésekor készített díjjegyzék alapján kell megfizetni, ezért kérte a díjjegyzék ilyen értelemben történő módosítását és a végrehajtási költség felszámításának mellőzését.
- [7] Az elsőfokú bíróság a kifogásnak helyt adó végzésében megállapította, hogy a Vht. 52. § d) pontja alapján a végrehajtás szünetel, ha az adósnak nincs lefoglalható vagyontárgya és ez esetben a díjjegyzék kiállítására a DSZ speciális szabályokat tartalmaz, melynek értelmében kizárólag a munkadíj és a készkiadás meg nem térült részének megfizetésére kötelezhető a végrehajtást kérő, így a díjjegyzéken felszámított 5 413 Ft meg nem térült költségátalány megfizetésére való felhívás a DSZ 22. §-ába ütközően lényegesen jogszabály-sértő volt.
- [8] 1.2. Az indítványozó fellebbezése alapján eljáró Székesfehérvári Törvényszék mint másodfokú bíróság 2022. október 10. napján hozott végzésével az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta. Indokolásában rögzítette, hogy a Vht. 52. § (1) bekezdés d) pontja szerinti szünetelő végrehajtási eljárás esetén a DSZ 22. §-a a 28. § (1) bekezdésében foglalt általános szabálytól eltérő rendelkezést tartalmaz, melynek alapján, ha a végrehajtót megillető munkadíj és készkiadás összege nem térült meg, a munkadíj és készkiadás fennmaradt részét

a végrehajtást kérőnek az eljárás befejezésekor készített díjjegyzék alapján kell megfizetnie a végrehajtó részére, a DSZ 22. §-a azonban a költségátalány megfizetésére rendelkezést nem tartalmaz.

- [9] Rámutatott a másodfokú bíróság végzésének indokolásában arra is, hogy a DSZ 2021. november 1-jén lépett hatályba, ezt megelőzően a végrehajtó által érvényesíthető költségek körét, megtérítésének módját a bírósági végrehajtói díjszabásról szóló 35/2015. (XI. 10.) IM rendelet szabályozta, amelynek 22. és 28. §-ai a munkadíj, készkiadás és költségátalány érvényesítésének szabályait a DSZ szabályaival szó szerint megegyező módon határozták meg, amennyiben tehát a jogalkotónak szándékában állt volna a szabályozás megváltoztatása, úgy ezt a DSZ megalkotásával megtehetette volna, ennek elmaradása viszont – a bíróság szerint – arra utal, hogy a jogalkotó a szabályon nem kívánt változtatni, azt megfelelőnek találta.
- [10] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kifejtette, hogy a bíróságok által az eljárásuk során alkalmazott DSZ 22. §-a sérti azon jogát – egyben az Alaptörvény 23. cikkének (4) bekezdését és XXVIII. cikkének (1) bekezdését –, hogy a Vht. 254. § (1) bekezdésében deklarált, a tevékenységéért őt megillető költségtérítéshez teljes egészében hozzájusson. A Vht. 254. § (1) bekezdése alapján ugyanis a végrehajtót tevékenységéért díj és költségtérítés illeti meg, a költségtérítés – amelynek megtérítésére a tevékenysége esetén jogosult –, a DSZ 1. § (1) bekezdése szerint költségátalányból, utazási költségátalányból és készkiadásból áll és a Vht. 34. § (1) bekezdése szerint – ha törvény másképpen nem rendelkezik – azt a végrehajtást kérő előlegezi, és az adós viseli.
- [11] 2.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az előzményeket illetően állította, hogy a DSZ elődjének, a 35/2015. (XI. 10.) IM rendelet 22. §-ának a 2019. augusztus 12-i módosítása előtt, a kialakult bírói gyakorlat konzekvens volt abban, hogy a végrehajtást kérő előlegezési kötelezettsége mindaddig tart, amíg a költségeket az adóson behajtani nem lehet. Ennek alátámasztására idézte az indítvány a Vht. 34. §-ához fűzött korábbi „Nagykommentár a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvényhez” költségviselésre vonatkozó azon megállapítását, miszerint a kialakuló joggyakorlat egyértelműen a végrehajtást kérőre telepíti a költségviselést akkor, ha a követelés behajthatatlan, és ez okból szünetelésre kerül sor.
- [12] 2.2. Az indítványozó szerint a DSZ 28. § (1) bekezdése illeszkedik a Vht. költségelőlegezési és költségviselési irányvonalába, ha azonban a DSZ 22. §-ának szövegéből a végrehajtást kérők, illetve a bíróságok azt a következtetést vonják le, hogy az eljárás behajthatatlanság miatti szünetelése esetén a végrehajtó a felmerült költségei – jelen esetben a költségátalány – végrehajtást kérő általi, a tényleges megtérülésig – az adós teljesítéséig – tartó előlegezését nem kérheti, akkor a DSZ 22. §-a jogszabályba, a Vht. 34. §-ába és 254. §-ába ütközik. Az indítványozói álláspont szerint ennek egyenes következménye az is, hogy a költségátalányhoz csak az adós teljesítése esetén juthat hozzá a végrehajtó, annak ellenére, hogy a Vht. 254. § (4) bekezdése szerint eredménykötelem kizárólag a jutalék felszámítása esetén áll fenn.
- [13] Az alkotmányjogi panaszban foglaltak szerint, ha a DSZ ellentétes a Vht.-val, akkor alaptörvény-ellenes, mert az Alaptörvény 23. cikk (4) bekezdése szerint az önálló szabályozó szerv vezetője által kiadott rendelet törvénynyel nem lehet ellentétes.
- [14] 2.3. Az indítványozó egy „példaügy” levezetésén keresztül hivatkozott arra is, hogy amennyiben a végrehajtást kérő nem kéri az eljárás folytatását – márpedig állítása szerint az esetek jelentős része ilyen –, akkor a végrehajtó soha nem kapja meg az őt a DSZ 6. § (1) bekezdése szerint megillető, a végrehajtói iroda fenntartására rendelt díjazást, de még ha sor is kerülne az eljárás folytatására, annak további eredménytelensége esetén sem juthat hozzá a végrehajtó a költségátalány hátralékhoz.
- [15] 2.4. Az indítványozó szerint nyilvánvaló, hogy a támadott rendelkezés alkalmazása kizárja annak a lehetőségét, hogy a bíróságok tisztességes eljárást folytassanak le, és számára kedvező döntést hozzanak, ezért a DSZ 22. §-a sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében megfogalmazott tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, így alaptörvény-ellenes.
- [16] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.

- [17] 3.1. Az indítványozó a Székesfehérvári Törvényszék mint másodfokú bíróság 1.Pkf.401/2022/3. számú végzését 2022. november 22-én vette át, az alkotmányjogi panaszt 2023. január 20-án – az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül – nyújtotta be. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezéseket, a sérelmezett jogszabályi rendelkezést, az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, valamint kifejezett kérelmet a DSZ 22. §-ának megsemmisítésére.
- [18] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntés alapjául szolgáló, végrehajtási kifogás tárgyában folytatott eljárásban, mint önálló bírósági végrehajtó járt el, ezért érintettnek minősül, továbbá megállapítható az is, hogy a bíróságok alkalmazták a DSZ támadott rendelkezését, és a másodfokú bíróság döntése ellen további jogorvoslatnak nem volt helye.
- [19] 3.2. Az Abtv. 26. § (1) bekezdés alapján abban az esetben fordulhat az Alkotmánybírósághoz alkotmányjogi panasszal az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be, és jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [20] Szemben az Abtv. 27. § (1) bekezdésében foglaltakkal, az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz befogadásának nem előfeltétele, hogy a támadott jogszabályi rendelkezés alkalmazására az ügy érdemében hozott vagy eljárást befejező döntés esetében kerüljön sor. Ennek megfelelően a befogadási feltételek teljesítése mellett a támadott bírósági döntések nem az ügy érdemében hozott vagy eljárást befejező volta – az Alkotmánybíróság gyakorlatából is következően – nem jelenti akadályát a támadott rendelkezések alkotmányossági vizsgálatának. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az Alaptörvény 23. cikkének (4) bekezdése az Alaptörvény „Az ÁLLAM” fejezetének részeként az önálló szabályozó szerv vezetőjére vonatkozó rendelkezéseket tartalmaz, amely nem képezi az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát, így alkotmányjogi panasz e rendelkezésre nem alapítható.
- [21] 3.3. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja alapján a kérelem – egyéb feltételek mellett – akkor tekinthető határozottnak, ha tartalmazza annak indokolását, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [22] Az indítványozói hivatkozás szerint a DSZ 22. §-a azért sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében megfogalmazott tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, mert kizárja annak lehetőségét, hogy a bíróságok tisztességes eljárást folytassanak le a jogeset elbírálása során és számára kedvező döntést hozzanak. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint azonban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése egy processzuális alapjogot tartalmaz, amely elsősorban a bírósági eljárással szemben támasztott eljárási garanciák rendszerét jelenti [lásd például: 5/2020. (I. 29.) AB határozat, Indokolás [47]; 3296/2018. (X. 1.) AB határozat; Indokolás [42]]. Önmagában tehát az, hogy az adott jogszabályi rendelkezés alkalmazása nem teszi lehetővé a végrehajtó számára kedvező döntés meghozatalát, nem tekinthető a hivatkozott processzuális alapjog alkotmányjogilag releváns indokolásának.
- [23] Végül az Alkotmánybíróság megjegyzi: bár az alkotmányjogi panasz visszautasítására tekintettel nem végezte el a DSZ 22. §-a Vht.-ba ütközésének vizsgálatát, az, hogy a hatályos szabályozás alapján az indítványozó költségei a tárgyi eljárásban is részben megtérültek, a felvetett kérdés jogalkotói kompetenciába tartozó törvényességi – és nem alkotmányossági – jellegét támasztja alá.
- [24] 4. Az Alkotmánybíróság mindezeket figyelembe véve megállapította, hogy az eljárás tárgyát képező alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 26. § (1) bekezdésében, részben az 52. § (1b) bekezdése e) pontjában szabályozott befogadási feltételeknek, ezért az indítványt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. április 18.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/315/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3213/2023. (V. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.II.20.782/2022/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő – a Budapesti XVIII. és XIX. Kerületi Bíróság 12.P.XIX.21.349/2020/22. számú ítéletére és a Fővárosi Törvényszék 56.Pf.637.685/2021/4. számú ítéletére kiterjedően – a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.II.20.782/2022/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapját képező ügy lényege, valamint az indítvány a következőképpen foglalható össze.
- [3] 2.1. Az indítványozó ügyvéd (az előzményi per alperese) végrendeletet készített az örökgyógy megbízásából, amelyben az örökgyógy általános örökösöként az előzményi ügy felperesét jelölte meg, ráhagyva a tulajdonában álló budapesti ingatlant a benne található ingóságokkal együtt. Emellett az örökgyógy a megtakarításából 1 millió forintot juttatott egy harmadik személynek, aki a megrendült egészségi állapotára tekintettel folyamatos segítségére volt. Az okirat rögzítette, hogy az örökgyógy a korábbi végrendeleteit az új végrendelettel visszavonja. Az egy oldal terjedelmű végrendelet tartalmazta a keltezés helyét, idejét, az örökgyógy és egy tanú aláírását, s a lap alján szerepelt, hogy azt az indítványozó ügyvédként ellenjegyezte. A végrendelet készítésekor az örökgyógy átadott az indítványozónak egy általa saját kezűleg írt iratot, amelyben a korábbi (második) végrendeletét érvénytelenítette. Ennek a tanúja az a személy volt, akinek a gondozásért cserébe 1 millió forintot juttatott.
- [4] Az örökgyógy halálát követően a hagyatéki tárgyaláson a közjegyző tájékoztatta az érdekelteket, hogy a végrendelet alakilag kifogásolható, mivel azon csak egy tanú aláírása szerepel. Az örökgyógyot segítő érdekelt a gondozás fejében hagyatéki hitelezői igényt jelentett be. A hagyatéki eljárás során a közjegyző az örökgyógy két korábbi végrendeletét is beszerezte. Az érdekeltek – nem tudván az indítványozónál lévő, az örökgyógy által készített második végrendeletet érvénytelenítő nyilatkozatról – érvényesnek ismerték el a második végrendeletet, de a hagyatéki átadását osztályos egyezség alapján kérték. Ennek értelmében az alapügy felperese és az érvénytelenített (második) végrendeletben megnevezett örökös egyenlő arányú tulajdonába került a hagyatéki tárgyat képező ingatlan, az örökgyógy gondozását végző személy részére pedig 2 millió forint megfizetését vállalta az érvénytelenített (második) végrendelet szerinti örökös. A közjegyző a hagyatékot teljes hatállyal az osztályos egyezséggel megegyezően adta át öröklés jogcímén a két örökösnek.
- [5] A felperes fia ezt követően tájékoztatta az indítványozót, hogy az általa készített alakilag hibás végrendelet miatt a hagyatéki tárgyat képező ingatlannak csak az 1/2 tulajdoni hányadát örökölte meg, ezért felszólította az emiatt őt ért kár megtérítésére. Az indítványozó ekkor átadta a részére az örökgyógy második végrendeletét érvénytelenítő nyilatkozatát. Ezt követően a felperes és a vele osztályos egyezséget kötő másik örökös az ingatlan értékesítésére, majd a felperes a vételár fele részét az indítványozótól követelte kártérítés címén. Ennek sikerelensége után az indítványozó ügyvédi felelősségbiztosítójához fordult, de kártérítési igényét a biztosító elutasította.

- [6] A felperes ezt követően bírósághoz fordult, keresetében kártérítés címén az ingatlan értékesítésekor befolyt vételár fele részének megfizetésére kérte kötelezni az indítványozót. Az első fokon eljáró Budapesti XVIII. és XIX. Kerületi Bíróság a 2021. október 14-én kelt, 12.P.XIX.21.349/2020/22. számú ítéletében kötelezte az indítványozót a felperes által kért összegű kártérítés megfizetésére.
- [7] A bíróság döntése indokolásában kiemelte, hogy bár az indítványozó által készített végrendelet érvényességének vagy érvénytelenségének megállapítása iránt peres eljárás nem volt, és nincs is folyamatban, de az indítványozó kártérítési felelősségének jogalapja ezen áll, ezért a bíróságnak állást kell foglalnia abban a kérdésben, hogy a végrendelet alakilag hibás volt-e. Vizsgálatának eredményeként a bíróság arra jutott, hogy az indítványozó által készített végrendelet nem felel meg a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 7:17. § (1) bekezdés *b*) pontjában írt, a más által készített végrendeletre vonatkozó alaki szabályoknak, mivel azon csak egy tanú aláírása szerepel. A bíróság utalt arra is, hogy az érvénytelenség hivatalból valóban nem vehető figyelembe, de az érdekelték már a hagyatéki eljárás során hivatkoztak a végrendelet alaki hibájára, ami egyben érvénytelenségre való hivatkozást is jelent. Az alaki szabályoknak meg nem felelő végrendelet érvénytelen, joghatás kiváltására nem alkalmas.
- [8] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Törvényszék a 2022. március 17-én kelt, 56.Pf.637.685/2021/4. számú jogerős ítéletével az elsőfokú döntést helyben hagyta. A másodfokú bíróság rámutatott, hogy az elsőfokú bíróság a felperes kárigényének alapjául előadott tények vizsgálata során helyes következtetésre jutott a végrendelet alaki hibája kapcsán. Kitért arra az indítványozói kifogásra is, amely szerint az elsőfokú bíróság a kereseti kérelmen és a hatáskörén túllépve foglalt állást a végrendelet érvénytelensége kapcsán. Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a szerződésen kívül okozott kár megtérítése iránti kereseti kérelemtől döntött, a kereseti kérelmen nem terjeszkedett túl, a végrendelet érvénytelensége kapcsán az ítélet rendelkezést nem tartalmaz. A másodfokú döntés utalt arra is, hogy a bíróság rendelkezik azzal a szakértelemmel, amely feljogosítja annak vizsgálatára, hogy az indítványozó az ügyvédi szakma szabályait a végrendelet készítése során betartotta-e.
- [9] A jogerős ítélet ellen az indítványozó terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet. A Kúria a 2022. szeptember 7-én meghozott, Pfv.II.20.782/2022/3. számú végzésével a felülvizsgálatot megtagadta. Indokolásában sorra véve az indítványozó által a felülvizsgálat engedélyezése érdekében előadottakat megállapította, hogy a felülvizsgálat engedélyezésének egyik hivatkozott felülvizsgálati ok alapján sincs helye.
- [10] Rámutatott a Kúria ugyanakkor arra is – egyetértve az indítványozó álláspontjával – hogy a perben a végrendelet érvényességének vagy érvénytelenségének kérdésében nem hozható döntés. A kereset alapján a szerződésen kívül okozott kár megtérítésének szabályai szerint a Ptk. 6:519. §-a, a 6:521. §-a, a 6:522. §-a (a kúriai döntésben nyilvánvaló elírás folytán: 6:822. §), a 6:525. § (1) bekezdése, valamint az 6:527. §-a alapján azt kellett megítélnie a bíróságnak, hogy a felperes kára az indítványozó jogellenes és felróható magatartásával okozati összefüggésben következett-e be. A bíróság nem a végrendelet érvényességének kérdésében foglalt állást, hanem azt állapította meg, hogy az indítványozó által készített végrendelet alaki hibás volt, így joghatás kiváltására alkalmatlan, ezért a felperes a végrendeletben neki juttatott ingatlant egészében nem szerezhette meg.
- [11] 2.2. Az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, az R) cikk (1) és (2) bekezdése, az I. cikk (1) és (2) bekezdése, a XV. cikk (1) és (2) bekezdése, a XXIV. cikk (1) bekezdése, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése, valamint a 28. cikk sérelmét állítva terjesztett elő alkotmányjogi panaszt a Kúria végzésével szemben az elsőfokú és a jogerős ítéletre is kiterjedő hatállyal.
- [12] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelme kapcsán a bíróság diszkriminatív eljárását nevesítette. A Ptk. számos rendelkezését felsorolva állította, hogy azokat a bíróság a felperes örökösre nézve előnyösebben, az ő hátrányára értékelte, sértve ezáltal a jogbiztonság követelményét. Az Alaptörvény R) cikk (1) és (2) bekezdésének állított sérelme kapcsán azzal érvelt, hogy a kártérítésre és a végrendeletre vonatkozó szabályok is mindenkire egyformán vonatkoznak.
- [13] Az Alaptörvény I. cikk (1) és (2) bekezdésével összefüggésben az indítványozó hangsúlyozta: az ügyvéd mint ember alapvető jogainak tiszteletben tartása, védelme az állam elsőrendű kötelezettsége, és ennek okán a bíróságnak a feleket egyenlő bánásmódban kellett volna részesítenie, és tisztességes tárgyaláson döntést hoznia. Az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdése sérelmét abban látja, hogy a bíróság nem egyenlő módon bánt a felekkel, és ez a különbségtétel a jogszabályok értelmezése során is megmutatkozott.

- [14] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes hatósági eljáráshoz való joggal összefüggésben a közjegyző eljárásának kritikáját fogalmazta meg. Álláspontja szerint a közjegyző nem teljesítette az Alaptörvényben rögzített kötelezettségeit, a hagyatéki eljárás nem felelt meg a tisztességes, részrehajlás nélküli eljárás követelményének, emellett indokolási kötelezettségének sem tett eleget. Ezt az alaptörvény-ellenességet a bíróságok nem értékelték, így az általuk hozott ítéletek is szükségképpen alaptörvény-ellenesek.
- [15] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelme kapcsán az indítványozó azt kifogásolta, hogy a bíróságok a kereseti kérelmen és a hatáskörükön túlterjeszkedve a végrendelet érvénytelensége tárgyában foglaltak állást annak ellenére, hogy erre a perben senki nem hivatkozott.
- [16] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jog sérelmét abban látja, hogy a felsőbb bíróságok kiüresítették a jogorvoslathoz való jogát azáltal, hogy az alsóbb bíróságok alaptörvény-ellenes jogalkalmazását figyelmen kívül hagyva hagyták helyben az alsóbb bíróságok döntéseit.
- [17] Az Alaptörvény 28. cikk sérelme kapcsán az indítványban előadottak a diszkrimináció tilalmával kapcsolhatóak össze. Ezen alaptörvényi rendelkezés vonatkozásában is állította, a bíróságok önkényesen alkalmazták a jogot, különbséget téve az elbírálásnál közte és a felperes között, utóbbi javára.
- [18] Az indítvány felsorolás szintjén megemlíti továbbá az Emberi Jogok Európai Egyezményének 6., 13., 14., 18. és 27. cikkét, valamint az Emberi Jogok Európai Bíróságának joggyakorlatát.
- [19] 3. Az Abtv. 56. § (1) és (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a befogadhatóság törvényi feltételeinek.
- [20] 3.1. A személyesen eljáró indítványozó az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül nyújtotta be. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségét kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek.
- [21] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében alkotmányjogi panasz előterjesztésére kizárólag az ügy érdemében hozott döntéssel vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntéssel szemben van lehetőség. Az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban is rámutatott arra, hogy a bírósági eljárást befejező végzésnek azok a végzések minősülnek, amelyeknek joghatásaként a bírósági eljárás (vagy annak valamely szakasza) befejeződik [lásd például: 3152/2018. (V. 7.) AB végzés, Indokolás [21]; 3346/2022. (VII. 21.) AB végzés (a továbbiakban: Abv1.), Indokolás [46]]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata állandó a Kúria felülvizsgálatot megtagadó végzésével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszok kapcsán, a felülvizsgálatot megtagadó végzés a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek minősül, és alkotmányjogi panasszal támadható [lásd például 3355/2022. (VII. 25.) AB végzés, Indokolás [6]; 3504/2021. (XI. 30.) AB végzés (a továbbiakban: Abv2.), Indokolás [21]]. Minderre tekintettel a Kúria mint felülvizsgálati bíróság támadott végzése e követelménynek megfelel.
- [22] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az alapügyben hozott elsőfokú és másodfokú ítélet alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését is kérte. Tekintettel arra, hogy a Kúria a felülvizsgálatot megtagadta, a jelen alkotmányjogi panasz megítélése szempontjából az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az alapügy érdemében hozott döntésnek a másodfokú jogerős ítélet tekinthető. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint, „ha a Kúria azt állapítja meg, hogy a felülvizsgálati eljárás lefolytatására nincs lehetőség, az Alkotmánybíróság a Kúriának ezen nem érdemi döntésén keresztül az ügy érdemében hozott jogerős döntést csak két esetben vizsgálhatja. Akkor (i) ha az indítványozó a jogerős döntést a felülvizsgálati indítvánnyal egyidejűleg – az Abtv. szerinti határidőben – alkotmányjogi panasszal is megtámadta, vagy (ii) ha a Kúria végzését mérlegelési jogkörben hozta meg, amely mérlegelés eredményére az indítványozónak bizonyosan nincs ráhatása [Ügyrend 32. § (4) bekezdés, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 26. § (1) bekezdésének és 27. §-ának, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendje 32. §-ának egységes értelmezéséről szóló 1/2019. (XI. 25.) AB Tü. állásfoglalás 1/5. pont].” [3221/2021. (V. 28.) AB végzés, Indokolás [13]; megerősítette: Abv2., Indokolás [28]]
- [23] Az indítványozó jelen ügyben a jogerős döntést külön alkotmányjogi panasszal nem támadta meg, ugyanakkor a Kúria a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 411. § (1) bekezdésére alapított döntése mérlegelési jogkörben hozott döntésnek minősül. Erre tekintettel a Kúria végzésén keresztül a jogerős döntés állított alaptörvény-ellenessége a jelen eljárásban vizsgálható.
- [24] Az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerint alkotmányjogi panasz az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának megsértése esetén nyújtható be.

- [25] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panasz csak kivételesen, a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén alapítható [lásd például 3062/2021. (II. 19.) AB végzés, Indokolás [18]]. Az indítványozó a fentiekre a támadott bírósági határozatok kapcsán nem hivatkozott.
- [26] Az Alaptörvény R) cikk (1) és (2) bekezdése az Alaptörvény Alapvetés című részében található, e rendelkezések sem tekinthetők Alaptörvényben biztosított jognak, így azokra alkotmányjogi panaszt alapítani az indítványozónak nincs lehetősége [lásd például: 3115/2016. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [31]].
- [27] Az Alaptörvény I. cikk (1) és (2) bekezdése az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata értelmében ugyancsak nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot, ezért állított sérelme sem vetheti fel az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelmét [lásd például: 16/2021. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [21]; 3434/2020. (XII. 9.) AB végzés, Indokolás [32]].
- [28] Nem biztosít az indítványozó számára alapjogot az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, bíróságoknak szóló segédszabály, amely a jogértelmezésre nézve ad iránymutatást [lásd például: 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]; 3159/2020. (V. 21.) AB végzés, Indokolás [17]].
- [29] A fentiek tekintetében az indítvány nem teljesíti az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerinti követelményt, ezért az alkotmányjogi panasz ezen elemeinek érdemi vizsgálatára nem volt lehetőség.
- [30] Az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdése, a XXIV. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaznak, így az indítvány e körben teljesítette a törvényi feltételt.
- [31] 3.2. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az (1b) bekezdés e) pontja alapján pedig a kérelem akkor határozott, ha megfelelő indokolást tartalmaz arra nézve, hogy a támadott bírói döntés miért és mennyiben ellentétes az Alaptörvény indítványban megjelölt rendelkezésével.
- [32] Ezen feltétel teljesülésének vizsgálata kapcsán az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdése vonatkozásában. Az indítványozó csupán azzal érvel, hogy a bíróságok a jogszabályok értelmezésében is megnyilvánulóan különbséget tettek a felek között, azonban a diszkrimináció mibenlétének, részleteinek alkotmányjogi szempontú kifejtésével adós marad.
- [33] Nem adott elő az indítványozó a törvényi feltételnek megfelelő indokolást az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés kapcsán sem. A jogorvoslathoz fűződő joga kiüresítését mindössze abban látja, hogy a magasabb bírói fórumok az alaptörvény-ellenes jogalkalmazást figyelmen kívül hagyva hagyták helyben az alsóbb szintű bíróságok döntéseit, de alkotmányjogilag értékelhető indokolást a panasz ezen alaptörvényi rendelkezés kapcsán sem tartalmaz.
- [34] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ilyen indokolás hiányában az indítvány nem alkalmas érdemi elbírálásra [lásd: 3201/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [16]; 3272/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [34]]; a panasz Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdésére, valamint a XXVIII. cikk (7) bekezdésére alapított része nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdése e) pontjában előírt feltételnek, így e tekintetben érdemi vizsgálatra nem volt lehetőség.
- [35] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmét állító panaszelem kapcsán az Alkotmánybíróság gyakorlata kiforrott: a bíróság csak akkor sérti meg az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt jogosultságot, ha a közigazgatási döntés alapjogsértő voltát a felülvizsgálati eljárásban a bíróság elmulasztotta felismerni [3093/2018. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [43]]. Jelen esetben az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy tárgyát nem közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata képezte, így az indítványozó által vélelmezett alapjogsérelem és az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése között alkotmányossági aspektusból nem áll fenn összefüggés. Mindezekre tekintettel az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése vonatkozásában érdemi vizsgálatra nem alkalmas.
- [36] 3.3. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek is megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, illetve a sérelmezett bírói döntéseket, indokolja azok Alaptörvénybe ütközését, és kifejezetten kéri a megsemmisítésüket.

- [37] 4. Az Abtv. 29. §-a alapján az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz akkor fogadható be, ha a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét támasztja alá vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {lásd például: 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [38] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is emlékeztet korábbi gyakorlatára: „Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor.” (Abv1., Indokolás [71])
- [39] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog állított sérelmén keresztül valójában a bírói törvényértelmezés helyességét, a bíróságok ezekből levont következtetéseit vitatja, s az alkotmányjogi panasz a számára kedvezőtlen bírói döntések tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját jelenti. Az indítvány azt célozza, hogy a bíróságok által eldöntött tény- és jogkérdéseket felülbírálati bíróságként vizsgálja felül az Alkotmánybíróság, és a támadott döntésektől eltérően értékelje. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint azonban „[ö]nmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [40] 5. Az Alkotmánybíróság a fentiek szerint arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos befogadhatósági feltételek egyikét sem, ezért azt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében foglaltakra is, visszautasította.

Budapest, 2023. április 18.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2662/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3214/2023. (V. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az extraprofit adókról szóló 197/2022. (VI. 4.) Korm. rendelet 5. § (4) és (5) bekezdései alaptörvény-ellenességének megállapítására és kihirdetésük időpontjára visszamenő hatályú megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1.1. Az indítvány előterjesztője gazdasági társaság, amely légi személyszállítási szolgáltatásokat nyújt, többek között magyarországi indulással és érkezéssel. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Okányi Zsolt ügyvéd) útján benyújtott, az Alkotmánybíróságra 2022. július 5. napján érkezett, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszában azért kéri a támadott rendelkezések kihirdetésük időpontjára visszamenő hatállyal történő megsemmisítését, mert álláspontja szerint az extraprofit adókról szóló 197/2022. (VI. 4.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 5. § (4) bekezdése sérti az Alaptörvény XXX. cikk (1) bekezdésében foglalt általános, egyenlő és arányos közteherviselés követelményét és az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése által biztosított tulajdonhoz való jogot; valamint az 5. § (5) bekezdés, „[...] akik esetében az indulás időpontja a (7) bekezdés szerinti bevallási időszakra esik” szövegrésze – a 27. § (1) bekezdés „[...] 2022. július 1-jén lép hatályba” szövegrésszel együttesen olvasva – sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság követelményét, mivel az a jogbiztonság elvéből következő visszaható hatályú jogalkotás tilalmába, és a kellő felkészülési idő biztosításának követelményébe ütközik.
- [2] 1.2. Az indítványozó szerint az R. 5. § (4) bekezdésében előírt speciális közteher, a légitársaságok által fizetendő hozzájárulás (a továbbiakban: hozzájárulás), azért sérti az Alaptörvény XXX. cikkének (1) bekezdését, mert kirívóan aránytalan mértékben kötelezi őt közteherviselésre. Ezzel összefüggésben az Alaptörvény XIII. cikkének (1) bekezdésének sérelmére is hivatkozik az indítványozó, mivel szerinte a hozzájárulás teljesítése tulajdonának elkobzását eredményezi, tekintet nélkül az árazásának utólagos változásaira. Álláspontja szerint a hozzájárulás mértéke sérti a közteherviselés arányosságát, anyagilag ellehetetleníti az annak viselésére köteles jogalanyt, mert a közteher meghaladja a teherbíró képességét. Az alkotmányjogi panasz részletes elemzést tartalmaz a hozzájárulás és az indítványozó által 2021-ben utasonként elért átlagos haszon arányáról. Az indítványozó előadta, hogy az általa folytatott tevékenység jövedelmezősége 2022-ben tovább romlott az üzemanyagár jelentős mértékű növekedése miatt.
- [3] Az indítványozó szerint a forgalmi típusú közteher bevezetésekor nem elfogadható jogalkotói álláspont, hogy az aránytalanságot a közteher alanyai majd az általuk nyújtott szolgáltatások árának megemelésével kompenzálják. Ez nem szolgálhat indokként egy közteher kirívóan aránytalan mértékére, már csak azért sem, mert a jogalkotó egyértelműen kifejezte, nem fogja tolerálni az indítványozó a hozzájárulás miatti ár kiigazítását. Ezt bizonyítja az indítványozóval szemben a Budapest Főváros Kormányhivatala által indított fogyasztóvédelmi eljárás is, amely kormányzati szereplők által adott nyilatkozatok szerint azért indult, mert az indítványozó az árak emelésével megkísérelte kompenzálni a hozzájárulás kirívó aránytalanságát, hogy ezzel elkerülje a teljes anyagi ellehetetlenülését. Az indítványozó olvasatában az aránytalanságot az is alátámasztja, hogy a hozzájárulás időbeli korlátozás nélkül került bevezetésre.

- [4] 1.3. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogbiztonság elvének sérelmét több relációban is állítja az indítványozó. Az R. 2022. június 4. napján történő kihirdetése és 2022. július 1. napján történő hatálybalépése – figyelemmel arra, hogy a repülőjegy és a hozzá kapcsolódó kiegészítő szolgáltatásainak értékesítése folyamatos volt – az alábbi alkotmányossági visszasságokat okozza:
- a 2022. június 4. napja előtt létrejött és 2022. július 1. napját követő indulást tartalmazó légi fuvarozási szerződések esetében a visszaható hatályú jogalkotás tilalmának megsértése;
 - a 2022. június 4. és június 31. között megkötött és 2022. július 1. napját követő indulási időpontra szóló légi fuvarozási szerződések esetében a visszaható hatályú jogalkotás tilalmának és a kellő felkészülési idő biztosításának megsértése;
 - a 2022. július 1. napját követően megkötött légi fuvarozási szerződések esetében a kellő felkészülési idő megsértése áll fenn.
- [5] A visszaható hatályú jogalkotás tilalma azért sérül, mert a 2022. július 1. napjával hatályba lépő jogszabály utólag teszi terheesebbé az indítványozó és utas között korábban (a hatálybalépést megelőzően) létrejött légi fuvarozási szerződésen alapuló jogviszonyt, hiszen az R. 5. § (3) és (5) bekezdés értelmében a hozzájárulást a 2022. július 1. napján és azt követően belföldről induló utasainak száma után kell megfizetni. A hatálybalépésekor már létező jogviszonyokból fakadó kötelezettségek teljesítése terheesebbé válik azáltal, hogy hozzájárulást kell fizetni.
- [6] Az indítványozó az alábbiak miatt nem tartja elegendőnek az R. kihirdetése és hatálybalépése közti 26 napos felkészülési időt:
- a jogszabályi rendelkezés pontos normatív tartalmának meghatározása a légi személyszállítási piac több szereplője számára is kihívást jelentett, mivel első ránézésre nem volt egyértelmű, hogy a légitársaságok vagy a földi kiszolgálást végző vállalkozások kötelesek a teher viselésére. Ezt bizonyítja, hogy a földi kiszolgálást végző gazdasági társaság csak 4 nappal az R. hatálybalépése után tájékoztatta arról az indítványozót, hogy értelmezése szerint a hozzájárulás a légitársaságokat terheli, ezért a felkészülési idő 22 napra csökkent;
 - az új közteherre járatlással sem tudott reagálni, mert egy Magyarország területéről 2022. július 1. napján induló járat esetében az utasok járatlással való tájékoztatásának határideje 2022. június 17. napja, máskülönben a légitársaság viselheti a törlés számos szankcióját, így például az utasok kártalanítását. A kártalanítási kötelezettség nélkül törölhető járatok vonatkozásában is a légitársaságot terheli az átfogalási támogatás nyújtása (akár más légitársaság járatán vagy más közlekedési eszközzel), a viteldíj megtérítése és a járatlással következtében az utas oldalán felmerülő többlet szállásköltség fedezése;
 - az új közterhet az utasokra sem tudja áthárítani, mert noha az indítványozó Általános Személyi és Poggyászfuvározási Feltételei biztosítják ennek lehetőségét, illetve az utas azon jogát, hogy emiatt a szerződéstől elálljon, e döntés meghozatalára az utasoknak is kellő időt kell biztosítani, s ha az elállás mellett tömegesen döntenek, akkor járatlásra kényszerül, annak minden, a légitársaságot terhelő konzekvenciája ellenére; az adott piacon az árpolitikát és az ezzel kapcsolatos döntéseket tipikusan több hónappal, egy egész szezonra előre állapítják meg a légitársaságok, ezért a rendkívül szűk felkészülési időt biztosító új jogszabályok kihívást jelentenek a piac összes szereplője számára. Az új árképzési metódust nem lehetett azokra a járatokra alkalmazni, amelyek röviddel az R. hatálybalépése után indulnak.
- [7] 1.4. Az indítványozó kérte azt is, hogy az Alkotmánybíróság előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezzen az Európai Unió Bírósága előtt annak tisztázása érdekében, hogy az R. sérti-e az Európai Parlament és a Tanács a Közösségben a légi járatok működtetésére vonatkozó közös szabályokról szóló 1008/2008/EK rendeletének (2008. szeptember 24.) 22. cikk (1) bekezdésében biztosított szabad árképzés jogát.
- [8] 2. A támadott jogszabályi rendelkezések és a szabályozási környezetük az alábbiak szerint foglalhatók össze.
- [9] 2.1. Az R.-t a Kormány az Alaptörvény – 2022. október 31. napjáig hatályos – 53. cikk (2) bekezdésében meghatározott eredeti jogalkotói hatáskörében, figyelemmel a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény 51/A. § (3) és (4) bekezdésére, az Alaptörvény 15. cikk (1) bekezdésében meghatározott feladatkörében eljárva alkotta meg és 2022. június 4. napján

- hirdette ki. Az R. 27. § (1) bekezdése értelmében az R. rendelkezéseinek többsége – köztük a támadottak is – 2022. július 1. napján léptek hatályba.
- [10] Az Alaptörvény 53. cikk (2) bekezdése szerinti felhatalmazás alapja az volt, hogy a Kormány 2022. május 25-i hatállyal az Ukrajna területén fennálló fegyveres konfliktusra, illetve humanitárius katasztrófára tekintettel, valamint ezek magyarországi következményeinek az elhárítása érdekében veszélyhelyzet kihirdetéséről és egyes veszélyhelyzeti szabályokról szóló 180/2022. (V. 24.) Korm. rendelettel veszélyhelyzetet hirdetett ki.
- [11] 2.2. Az R. több új közterhet vezetett be, illetve a már meglévőkre vonatkozó feltételeket módosított. A 2. cím a „légitársaságok különadójáról” szól, s egy szakaszból – az 5. §-ból – áll. Eszerint hozzájárulás-köteles a légi közlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvény (a továbbiakban: Lt.) szerinti légi személyszállítási tevékenység. A hozzájárulás fizetésére kötelezett az Lt. szerinti földi kiszolgálást végző gazdálkodó szervezet.
- [12] A hozzájárulás alapja a légi személyszállítási tevékenység keretében, a földi kiszolgálást végző gazdálkodó szervezet által kiszolgált légi jármű belföldről induló utasainak száma, a tranzit utasokat kivéve.
- [13] Az R. 5. § (4) bekezdésének kihirdetésekor hatályos szövege szerint „[a] hozzájárulás mértéke
a) ha az utas végső úti célja az Albán Köztársaság, az Andorrai Fejedelemség, Bosznia-Hercegovina, az Észak-macedón Köztársaság, az Izlandi Köztársaság, a Koszovói Köztársaság, a Liechtensteini Fejedelemség, a Moldovai Köztársaság, a Monacói Hercegség, Montenegró, Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága, a Norvég Királyság, San Marino Köztársaság, a Svájci Államszövetség, Szerbia Köztársaság, Ukrajna és az Európai Unió területén található, [...] utasonként 3900 forint, [...]
b) az a) pontban meghatározottakon kívüli országokba végső úti céllal repülő utasonként [...] 9750 forint”.
- [14] Az (5) bekezdés értelmében „[a] hozzájárulást azon induló utasok száma után kell az önadózás szabályai szerint megállapítani és a (7) bekezdés szerint bevallani, akik esetében az indulás időpontja a (7) bekezdés szerinti bevallási időszakra esik”. A (7) bekezdés szerint pedig „[a] hozzájárulás fizetésére kötelezett bevallási kötelezettségét a tárgyhot követő hónap 20. napjáig teljesíti az állami adó- és vámhatóság e célra rendszeresített elektronikus nyomtatványán”.
- [15] A (10) bekezdés rögzíti, hogy „[a] hozzájárulásból származó bevétel az államháztartás központi alrendszerének bevétele”.
- [16] Az R. 29. §-a szerint az R. vonatkozásában a Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Gst.) 32. §-át nem kell alkalmazni.
- [17] 2.3. A 2022. május 25. napjával kihirdetett veszélyhelyzettel összefüggő rendkívüli intézkedések hatályának meghosszabbításáról szóló 203/2022. (VI. 8.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdése 2022. július 15-ével kezdődően az R. hatályát a szomszédos országban fennálló fegyveres konfliktus, illetve humanitárius katasztrófa magyarországi következményeinek elhárításáról szóló 2022. évi VI. törvény hatályvesztéséig meghosszabbította.
- [18] Az Alaptörvény kilencedik és tizedik módosítása nyomán az R. szabályozási környezete is átalakult: 2022. november 1. napján az Alaptörvény Különleges jogrend című fejezete átfogóan megújult. A különleges jogrend generális újraszabályozása ellenére a veszélyhelyzetre vonatkozó, 2022. október 31. napjáig hatályos, a jelen ügyben releváns alaptörvényi rendelkezések tartalma érdemben nem változott meg. A veszélyhelyzeti kormányrendeletek kiadása azonban 2022. november 1. napjától nem az Alaptörvény 53. cikk (2) bekezdése, hanem az 53. cikk (1) bekezdése alapján lehetséges.
- [19] A módosítás nyomán, immár az Alaptörvény 51. cikk (1) bekezdésére alapítva a Kormány 2022. november 1. napjával újra veszélyhelyzetet hirdetett ki az Ukrajna területén fennálló fegyveres konfliktusra, illetve humanitárius katasztrófára tekintettel, valamint ezek magyarországi következményeinek az elhárítása és kezelése érdekében veszélyhelyzet kihirdetéséről és egyes veszélyhelyzeti szabályokról szóló 424/2022. (X. 28.) Korm. rendeletben (a továbbiakban: KR1.). A veszélyhelyzet során kiadott kormányrendeletek hatálybalépéséről és veszélyhelyzeti intézkedésekről szóló 425/2022. (X. 28.) Korm. rendelet 1. § (3) bekezdés 2. pontja az R.-t 2022. november 1. napjával hatályba léptette.
- [20] A szomszédos országban fennálló fegyveres konfliktus, illetve humanitárius katasztrófa magyarországi következményeinek elhárításáról és kezeléséről szóló 2022. évi XLII. törvény 2. § (1) bekezdése értelmében az Országgyűlés az Alaptörvény 51. cikk (3) bekezdése alapján felhatalmazta a Kormányt, hogy a veszélyhelyzetet a KR1. hatálybalépését követő 210. nap kezdetéig meghosszabbítsa, e törvény 3. § 34. pontja pedig az R.-t annak 2022. október 31. napján hatályos szövegével folytonosan alkalmazandónak nyilvánította. Ekképpen az R. jelenleg is hatályos és alkalmazandó.

- [21] 2.4. Az R. 5. §-át a jogalkotó háromszor módosította. Elsőként az extraprofit adókról szóló 197/2022. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításáról szóló 257/2022. (VII. 18.) Korm. rendelet 3. §-a az R.-nek a hozzájárulás fizetésére kötelezettek körét pontosította: nem általában az Lt. szerinti földi kiszolgálást végző gazdálkodó szervezetet nevesíti ilyenként, hanem azt az Lt. szerinti földi kiszolgálást végző gazdálkodó szervezetet, amely az utas- és poggyászkezelési tevékenységet látja el. Az R. 5. § (2) módosított szövege az indítvány benyújtását követően, 2022. július 19. napján lépett hatályba.
- [22] Másodjára a veszélyhelyzet idején a légitársaságok hozzájárulásának károsanyagkibocsátás-alapú átalakításáról szóló 452/2022. (XI. 9.) Korm. rendelet érintette a támadott szabályozást. Ez – 2023. január 1-i hatállyal – átalakította az R. hozzájárulás mértékére vonatkozó rendszerét akként, hogy az úti cél mellett az egy ülésre jutó kibocsátási értéket is figyelembe kell venni ennek meghatározásához. Annak érdekében, hogy a földi kiszolgálást végző gazdálkodó szervezet meghatározhassa a fizetendő hozzájárulás mértékét, a jogalkotó előírta, hogy a légitársaság a tárgyhót követő 5. napjáig kell egyes járatainak egy ülésre jutó kibocsátási értékről is tájékoztatnia a földi kiszolgálást végző gazdálkodó szervezetet.
- [23] A harmadik változást az extraprofit adókról szóló 197/2022. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításáról szóló 62/2023. (II. 28.) Korm. rendelet idézte elő, amely a hozzájárulás mértékeit alakította át 2023. március 1-jei hatállyal.
- [24] A pénzügyminiszter *amicus curiae* beadványban tájékoztatta az Alkotmánybíróságot az indítvánnyal kapcsolatos álláspontjáról.
- [25] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a 2022. október 4. napján tartott tanácsülésén befogadta, ezt követően a tanács elnöke az indítványozó személyes meghallgatását rendelte el, amelyre 2023. január 23. napján került sor.
- [26] 3. Az indítvány az érdemi elbírálás feltételeinek az alábbiak szerint nem felelt meg.
- [27] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint alkotmányjogi panaszt a 26. § (2) bekezdésében meghatározott esetben az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznolcvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az R. jelen panaszban támadott részei 2022. július 1. napján léptek hatályba, a panasz pedig rá négy nappal érkezett az Alkotmánybíróságra, így az határidőben került benyújtásra.
- [28] 3.2. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján akkor terjeszthető elő alkotmányjogi panasz, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette.
- [29] A támadott jogszabályi rendelkezések vonatkozásában a közvetlen alkalmazás Abtv. 26. § (2) bekezdésében írt feltételei fennállnak. A támadott rendelkezések ugyanis minden más állami aktus közbejötté nélkül érvényesülnek, az indítványozók által állított jogsérelmeket maguk a támadott előírások okozzák, tehát azok az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panasszal támadhatók {vö. 33/2015. (XII. 3.) AB határozat, Indokolás [14]; 3103/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [10]}. Ezt támasztja alá az R. 5. § (5) bekezdésének azon fordulata, miszerint a hozzájárulást az önadózás szabályai szerint kell megállapítani, bevallani és befizetni, az adó kivetésében állami szerv nem vesz részt.
- [30] 3.3. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz esetében – mivel az közvetlenül a norma ellen irányul – különös jelentősége van az érintettség vizsgálatának, mert az indítványozó alapjogában való személyes, közvetlen és aktuális sérelme különbözteti meg a kivételes panaszt az *actio popularis*-tól. A személyes érintettség az indítványozó alapjogát érintő sérelmet jelenti, ám az indítványozó nem csak akkor személyesen érintett, ha ő a norma címzettje. Ha a norma címzettje harmadik személy, a személyes érintettség követelménye akkor teljesül, ha az indítványozó alapjogi pozíciója és a norma között szoros kapcsolat áll fenn. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése által kifejezetten nevesített közvetlenség követelménye szempontjából az a meghatározó, hogy a kifogásolt jogszabályi rendelkezés maga érinti-e az indítványozó alapjogát; végül az aktuális érintettség követelménye azt jelenti, hogy az érintettségnek az alkotmányjogi panasz benyújtásakor fenn kellett állnia. Azt, hogy az indítványozó aktuális sérelme fennáll-e, csak a konkrét esetben lehet eldönteni {vö. 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]–[31]}.

- [31] Az indítványozó személyes érintettsége megállapítható valamennyi támadott rendelkezés vonatkozásában, mert a hozzájárulás alanya. Ez következik az R. 5. § (1) bekezdéséből, amely szerint hozzájárulás-köteles az Lt. szerinti légi személyszállítási tevékenység. Ez a tevékenység az Lt. szóhasználatában „a légi járművel végzett személyszállításnak” minősül, amely egyik formája a légiközlekedési tevékenységeknek [lásd az Lt. 71. § 10. a) pontját].
- [32] Az indítványozó személyes és közvetlen érintettségének vonatkozásában az Alkotmánybíróság figyelemmel volt az R. 5. § (2) bekezdésére is, amelynek értelmében „[a] hozzájárulás fizetésére kötelezett az az Lt. szerinti földi kiszolgálást végző gazdálkodó szervezet, amely az utas- és poggyászkezelési tevékenységet látja el”. Az Lt. a légiközlekedési tevékenységtől – így a „légi járművel végzett személyszállítástól” – megkülönbözteti a „légi-közlekedéssel összefüggő tevékenységet”, amelynek egyik formája a „légi jármű földi kiszolgálása” [lásd az Lt. 71. § 12. f) pontját]. A földi kiszolgálás feltételeiről és engedélyezésének rendjéről szóló 7/2002. (I. 28.) KöViM rendelet 2. § d) pontja és 1. melléklete pedig a földi kiszolgálás 14 típusát különíti el, amelyek közül az egyik az utas- és poggyászkezelés. Az Lt. szerinti, vázolt distinkciókból az következik, hogy a hozzájárulás fizetésére kötelezett jogalany nem azonos azzal, amelyik a hozzájárulás-köteles tevékenységet végezheti. Éppen azért, mert a hozzájárulás fizetésére kötelezett nem végezheti a hozzájárulás-köteles légi személyszállítási tevékenységet, kizárt, hogy a légi jármű földi kiszolgálását ellátó gazdasági társaság legyen e közteher alanya, ez ugyanis azt jelentené, hogy egy jogalanyt olyan tevékenység miatt terhelné forgalmi típusú közteher, amelyet nem is lát el. Az R. 5. § (2) és (5)–(8) bekezdései ekképpen adminisztratív rendelkezéseként funkcionálnak, amelyek nem befolyásolják azt, hogy a légi személyszállítást végző gazdasági társaság – mint amilyen az indítványozó – az, amelynek a tevékenységéhez kötődik a hozzájárulás, és – akár egy elszámolási jogviszonyon keresztül, de – az ő jogi helyzetének megváltozását idézte elő az R. hatálybalépése. Az indítványozó közvetlen érintettségét támasztja alá továbbá az is, hogy a hozzájárulás megállapítása és megfizetése állami szerv fizetési kötelezettségét előíró egyedi aktusa nélkül történik.
- [33] Az alkotmányjogi panasz benyújtásakor az R. támadott rendelkezései hatályosak és alkalmazandók voltak, ekképpen az indítványozó érintettségének aktualitása is fennáll.
- [34] 3.4. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panasz csak az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelmére alapítható {3232/2021. (VI. 4.) AB végzés, Indokolás [9]; 3238/2021. (VI. 4.) AB végzés, Indokolás [17]}.
- [35] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogbiztonság elvére hivatkozó indítványelem az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint {3045/2022. (I. 31.) AB végzés, Indokolás [12]} érdemi vizsgálat tárgya lehet akkor, ha az a visszaható hatályú jogalkotás tilalmára, illetve a kellő felkészülési idő mértékére hivatkozik, mint ahogyan az indítvány is teszi. Az Alkotmánybíróság értelmezésében alapjogi tartalmat hordoz az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése {20/2014. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [189]} és a XXX. cikk (1) bekezdése {3090/2019. (V. 7.) AB határozat, Indokolás [36]–[37]}, így a befogadásnak e szempontból nincs akadálya.
- [36] 3.5. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdése értelmében csak a határozott kérelmet tartalmazó alkotmányjogi panasz fogadható be, ezért az Alkotmánybíróság megvizsgálta e feltételek teljesülését is.
- [37] Az indítványozó megjelölte az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, az indítvány kifejezett kérelmet tartalmaz a sérelmezett jogszabályi rendelkezések megsemmisítésére. Emellett az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglalt indokolási kötelezettség követelményének is megfelel az alkotmányjogi panasz {3015/2015. (I. 27.) AB végzés, Indokolás [13]; 3119/2020. (V. 8.) AB végzés, Indokolás [7]}.
- [38] 3.6. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [39] Az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése értelmében „[m]indaddig, amíg az államadósság a teljes hazai össztermék felét meghaladja, az Alkotmánybíróság a 24. cikk (2) bekezdés b)–e) pontjában foglalt hatáskörében a központi költségvetésről, a központi költségvetés végrehajtásáról, a központi adónemekről, az illetékekről és járulékokról, a vámokról, valamint a helyi adók központi feltételeiről szóló törvények Alaptörvénnyel való összhangját kizárólag az élethez és az emberi méltósághoz való joggal, a személyes adatok védelméhez való joggal, a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához való joggal vagy a magyar állampolgársághoz kapcsolódó jogokkal összefüggésben vizsgálhatja felül, és ezek sérelme miatt semmisítheti meg. Az Alkotmánybíróság

az e tárgykörbe tartozó törvényeket is korlátozás nélkül jogosult megsemmisíteni, ha a törvény megalkotására és kihirdetésére vonatkozó, az Alaptörvényben foglalt eljárási követelmények nem teljesültek.”

- [40] Az R. kibocsátására veszélyhelyzet idején, az Alaptörvény – 2022. október 31. napjáig hatályos – 53. cikk (2) bekezdése alapján került sor. Hasonló, veszélyhelyzeti kormányrendeletnek az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésével való viszonyával az Alkotmánybíróság már korábban is foglalkozott. Ekkor azt mondta ki, hogy az abban támadott veszélyhelyzeti kormányrendelet az „alaptörvényi felhatalmazás alapján a Kvtv. szabályozási tárgykörében, a Kvtv.-től való eltéréseket szabályozza. A Korm. r. támadott 4. § (1) bekezdése ennek megfelelően a Kvtv. 37. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt törvényi szabályozástól való eltérést szabályoz akkor, amikor egy, a központi költségvetés bevételeit képező a települési önkormányzatokkal megosztott központi adónem, a gépjárműadó vonatkozásában kimondja, hogy a belföldi gépjárművek után a települési önkormányzatot az általa 2020. évben beszedett gépjárműadó nem illeti meg, az a XLVI. Járvány Elleni Védekezési Alap fejezet bevételeit képezi. [...] [Az indítvány] az Alaptörvény 53. § (2) bekezdése alapján a Kormány által a költségvetési törvény szabályozási tárgykörében megalkotott, ahhoz szorosan kapcsolódó gépjárműadó mint központi adónem vonatkozásában a Kvtv. 37. § (1) bekezdésnek a) pontjától való eltérést engedő, ekként a 2020. évi központi költségvetés bevételi oldalát érintő jogszabályi rendelkezést támadott, az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésben nem szereplő alaptörvényi rendelkezések alapján. Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Abtv. 24. § (1) bekezdése alapján előterjesztett indítvány tekintetében hatáskörének hiányát állapította meg.” {3234/2020. (VII. 1.) AB határozat, Indokolás [23], [26]–[27]} Jelen ügy tárgya azonban egy olyan veszélyhelyzeti kormányrendelet, amely egy új, törvényben korábban nem szereplő típusú közterhet vezetett be, így nem egy törvényi előírástól való eltérést tartalmaz. Emiatt a jelen ügyben alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tekintette az Alkotmánybíróság, hogy egy új típusú közteher jellegű kötelezettséget bevezető veszélyhelyzeti kormányrendelet az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésében foglalt hatásköri korlátozás alá esik-e.
- [41] 4. A hatáskör-korlátozó klauzula alapján az alábbi szempontok vizsgálandók:
- az államadósság aktuális mértéke meghaladja-e a teljes hazai össztermék felét (államadósság-mérték feltétele) (4.1.);
 - az Alkotmánybíróság előtt folyamatban lévő eljárás az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b)–e) pontjai szerinti hatáskörök egyikébe tartozik-e (eljárástípus feltétele) (4.2.);
 - a támadott jogszabályi rendelkezések olyan tárgykört érintenek-e, amelyre a klauzula hatálya kiterjed (tárgyköri feltétel) (4.3.);
 - a támadott jogszabályi rendelkezések jogforrási státusa törvényi-e (jogforrási feltétel) (4.4.);
 - az indítvány olyan alapjogokra hivatkozik-e, amelyek érintettsége esetén az Alkotmánybíróság akkor is eljárhat, ha a támadott jogszabályi rendelkezések főszabály szerint nem lennének vizsgálhatók (alapjogi kivételek) (4.5.);
 - a támadott jogszabályi rendelkezések vonatkozásában teljesültek-e a megalkotásukra és kihirdetésükre vonatkozó, az Alaptörvényben foglalt eljárási követelmények (közjogi érvénytelenségi kivétel) (4.6.).
- [42] Amennyiben a 4.1–4.4. pontokban szereplő feltételek nem teljesülnek, az Alkotmánybíróság érdemi eljárásának nem akadályozza az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése, és a többi pontban szereplő feltétel vizsgálata nem is szükséges. Amennyiben azonban a 4.1–4.4. pontok kérdéseinek mindegyikére pozitív válasz adandó, az érdemi vizsgálatnak csak akkor lehet helye, ha a 4.5–4.6. pontokban szereplő kérdések valamelyikére is pozitív válasz adandó.
- [43] 4.1. Az államadósság-mérték feltételéről az Alkotmánybíróság álláspontja a következő. Az Alaptörvény nem határozza meg az államadósságnak az Alaptörvény 36. és 37. cikk szerinti mértékének kiszámítási módját. A Magyarország 2021. évi központi költségvetéséről szóló 2020. évi XC. törvény végrehajtásáról szóló 2022. évi LXXII. törvény (közismert megfogalmazásban a zárszámadási törvény) 3. § (2) bekezdése szerint „[a]z államadósság-mutató mértéke [...] 2021. december 31-én 76,8% volt”, amely az alábbiak szerint tartósan az Alaptörvény 36. és 37. cikkeiben meghatározott mérték felett alakult. Magyarország 2022. évi központi költségvetéséről szóló 2021. évi XC. törvény (a továbbiakban: Költségvetésv1.) 3. § (1) bekezdése értelmében a Gst. 4. § (1) bekezdése alapján, a Gst. 2. §-a szerint számított államadósság-mutató 2022. december 31-ére tervezett mértéke 79,3%. Magyarország 2023. évi központi költségvetéséről szóló 2022. évi XXV. törvény a továbbiakban: Költségvetésv2., a Költségvetésv1. és Költségvetésv2. együtt: Költségvetésv.-ek) 3. § (1) bekezdése e mutató 2023. december 31-ére tervezett mértékét 73,8% százalékban határozza meg.

- [44] Ezek az értékek az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésében meghatározott 50%-os mértéktől nyilvánvalóan távol esnek, ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy úgy a támadott szabályozás hatálybalépésekor, mint az indítvány benyújtásakor, mint pedig az Alkotmánybíróság eljárásának teljes időtartama alatt az államadósság aktuális mértéke meghaladta a teljes hazai össztermék felét, ezért a 37. cikk (4) bekezdésében foglalt további feltételek vizsgálata is szükséges.
- [45] Mindazonáltal az államadósság mértékével kapcsolatban az alábbiakra utal az Alkotmánybíróság: A Gst. 2. §-a az Alaptörvény 36. és 37. cikkeiben foglalt államadósság-mutató számításának lehetséges módját tartalmazza, ezért az azon nyugvó, a mindenkori zárszámadási és költségvetési törvényben szereplő mutató elvileg alkalmas annak eldöntésére, hogy az Alkotmánybíróság hatáskör-korlátozására vonatkozó szabály alkalmazandó-e.
- [46] Mindezek mellett megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy – mint az Alaptörvény kizárólagos autentikus értelmezője – az Alaptörvény 36–37. cikkeinek értelmezése során nem kötött a Gst. előírásaihoz. Arra is utal az Alkotmánybíróság, hogy a mindenkori zárszámadási törvény a támadott szabályozás hatályosulását, illetve az Alkotmánybíróság eljárását megelőző időszakra deklarálja az államadósság mértékét, a mindenkori költségvetési törvény pedig szükségszerűen csak az államadósság tervezett mértékét képes meghatározni, így – annak ellenére, hogy az Alaptörvény 44. cikkének megfelelően a költségvetési törvény megalapozottsága felett a Költségvetési Tanács is őrökdi –, különösen olyan időszakban lehet indokolt az államadósság mértékének a zárszámadási és költségvetési törvényekbe foglalt mutató felhívásánál alaposabb vizsgálata, amikor az államadósság mértéke az Alaptörvény 36–37. cikkében meghatározott mérték közelében alakul.
- [47] 4.2. Az eljárástípus feltételével kapcsolatban az Alkotmánybíróság álláspontja a következő. A jelen ügy tárgya az indítványozóra nézve közvetlenül hatályosuló vagy alkalmazott jogszabály Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálata alkotmányjogi panasz alapján. Az Alkotmánybíróság e feladat- és hatáskörét az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja tartalmazza, ezért a 37. cikk (4) bekezdésében foglalt e feltétel teljesül.
- [48] 4.3. A tárgyköri feltételről az Alkotmánybíróság az alábbiakat állapította meg. A közpénzügyi hatáskör-korlátozó klauzula tételesen sorol fel tárgyköröket: nevesíti a központi költségvetést, a központi költségvetés végrehajtását, a központi adónemeket, az illetékeket és járulékokat, a vámokat, valamint a helyi adók központi feltételeit. A hozzájárulás elnevezése szerint a felsorolásban szereplő egyik közteher típusba sem tartozik. Szükséges azonban megvizsgálni, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint egy, az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésében foglalt felsorolásban nem szereplő, fizetési kötelezettség-típus a tartalma alapján nem sorolandó-e mégis a klauzula hatálya alá.
- [49] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata a hatáskörkivételt – a közpénzügyi hatáskör-korlátozást – megszorítóan értelmezi az alkotmányvédelmi szerepéből és funkciójából következő módon {lásd: 40/2012. (XII. 6.) AB határozat, Indokolás [20]; 8/2019. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [40]}. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság emellett a közpénzügyi hatáskör-korlátozási klauzula rendeltetésére és az alkotmányozó szándékára is figyelemmel volt: „[a]z államadósság mértékének legalább a teljes hazai össztermék felére történő szorítása annyira fontos követelmény, hogy ennek megvalósítása érdekében az Alaptörvény még az Alkotmánybíróság hatáskörét is korlátozta az általános szabályokhoz képest. Meghatározott tárgykörű törvények, így a központi költségvetésről és egyes közterhekről szóló jogszabályok esetében csak az Alaptörvény e cikkében konkrétan felsorolt alapjogok esetén van helye megsemmisítésnek» (lásd: a törvényjavaslatok előterjesztőinek indokolása).” {3024/2019. (II. 4.) AB határozat (a továbbiakban: Abh1.), Indokolás [29]} Ebből az is következik, hogy nem elegendő a közpénzügyi hatáskör-korlátozó klauzulában szereplő közteher típusokkal összevetni a támadott rendelkezések szerinti fizetési kötelezettséget, hanem arról is meg kell győződni, hogy az a központi költségvetést érinti-e.
- [50] Ennek az érintettségnek az egyik típusa az, amikor az adott fizetési kötelezettséget maga a költségvetési törvény hozza létre. Az Alkotmánybíróság egy újonnan bevezetett, a helyi önkormányzatokat sújtó közteher típus, az ún. szolidaritási hozzájárulás alkotmányossági szempontú felülvizsgálatának megengedettséget vizsgálta, arra volt figyelemmel, hogy a közteher bevezetésére az adott évi költségvetési törvényben került sor. Az Alkotmánybíróság ebben a döntésében hangsúlyozta, hogy „az indítvány érinti az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésében foglalt hatásköri korlátozást, tekintettel arra, hogy az indítványozó a központi költségvetésről szóló törvény rendelkezéseit támadta” {3311/2019. (XI. 21.) AB határozat (a továbbiakban: Abh2.), Indokolás [15]}. Az Alkotmánybíróság tehát nem a közteher típusára (adó, járulék, illeték), hanem a szabályozást tartalmazó jogforrásra (költségvetési törvény) volt figyelemmel.

- [51] A költségvetéssel való összefüggés másik esete az, hogy az adott fizetési kötelezettséget nem a költségvetési törvény hozza létre, de az a költségvetés bevételi oldalán szerepel. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság rámutatott, hogy „[a]z Alaptörvény hatáskört korlátozó szabályáról is azt kell feltételezni, hogy az a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgál (Alaptörvény 28. cikk)” (Abh1., Indokolás [29]). Hangsúlyozta továbbá az Alkotmánybíróság, hogy a korlátozás kifejezett célja „a központi költségvetés bevételi forrásaira vonatkozó törvényi szabályok alkotmányossági kontrolljának kizárása». (347/B/2009. AB határozat, ABH 2011, 1960.). Erre az indokolásra alapozva az Alkotmánybíróság a gazdálkodó szervezet által fizetendő kamarai hozzájárulást köztehernek tekintette, ugyanakkor kimondta, hogy »az nem a központi adónemekre vonatkozó szabályozáson belül helyezkedik el, és nem tartozik közvetlenül a központi költségvetés bevételei körébe, ezért a kamarai hozzájárulást az Alkotmánybíróság érdemben vizsgálta« [3149/2013. (VII. 24.) AB határozat].” {3299/2014. (XI. 21.) AB határozat (a továbbiakban: Abh3.), Indokolás [32]–[33]} Ezt a szempontot érvényesítette az Alkotmánybíróság akkor is, amikor a szerzői jogi törvény által a közös jogkezelő szervezetekre rótt, a reprográfiai díjból és az üres kazetta jogdíjból befolyó bevételeik 25%-ára rugó elvonást olyan köztehernek minősítette, amely az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésének hatálya alá esik (Abh3., Indokolás [49]).
- [52] A jelen ügyben releváns körülmény, hogy az R. 5. § (10) bekezdése egyértelműen rögzíti, hogy „[a] hozzájárulásból származó bevétel az államháztartás központi alrendszerének bevétele”. Az államháztartás központi bevételei a Költségvetésv.-ek részét képezik, lásd különösen azok 1. §-ait. Minderre figyelemmel a közpénzügyi hatáskör-korlátozó klauzula alkalmazása nem zárható ki a hozzájárulásra vonatkozó szabályozás tekintetében.
- [53] 4.4. A jogforrási feltételről az Alkotmánybíróság a következőkre jutott. Az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése szerint törvények tartoznak a hatáskör-korlátozás alá. Minthogy a jelen ügyben támadott rendelkezések kormányrendeletben kerültek megfogalmazásra, az Alkotmánybíróság vizsgálta, hogy a támadott jogszabályi rendelkezések a közpénzügyi hatáskör-korlátozási klauzula hatálya alá tartoznak-e.
- [54] Ezzel kapcsolatban az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy az R. kibocsátására veszélyhelyzet idején, az Alaptörvény – 2022. október 31. napjáig hatályos – 53. cikk (2) bekezdése alapján került sor. Az R. jogforrási státusával kapcsolatban emlékeztet az Alkotmánybíróság arra, hogy az minőségileg különbözik a normál jogrendben alkotható kormányrendeletektől, még ha – az Alaptörvény sajátos megoldásának köszönhetően – formájában, megnevezésében nem is tér el azoktól, csak preambulumban utal a jogalkotó arra, hogy kiadása az Alaptörvény különleges jogrendi rendeletalkotási felhatalmazásán nyugszik.
- [55] A Kormánynak az Alaptörvény 53. cikk (2) bekezdése – illetőleg 2022. november 1. napja óta az 53. cikk (1) bekezdése – alapján kibocsátott rendeletei sarkalatos törvényben meghatározottak szerint törvények alkalmazását felfüggeszthetik, törvényi rendelkezésektől eltérhetnek. Azaz az Alaptörvény hivatkozott rendelkezése olyan szabályozási tárgykörök kormányrendeleti formában történő megjelenítésére ad felhatalmazást, amely normál jogrendben törvényi szintű jogalkotás körébe tartoznak. Ebből következően az Alaptörvény 53. cikk (2) bekezdése – illetőleg 2022. november 1. napja óta az 53. cikk (1) bekezdése – miatt a különleges jogrend időszakában – kivételesen – nem úgy érvényesül a jogforrási hierarchia, ahogyan a rendes jogrendben. A veszélyhelyzet időszakában a különleges jogrendi felhatalmazás alapján született olyan kormányrendelet, amely egyébként törvényi szabályozás körébe tartozó jogviszonyokat érint, *quasi* törvényi szintű jogforrás. A jelen esetben olyan törvényhozási tárgykörbe tartozó, a központi költségvetést érintő szabályról van szó, amit különleges jogrendben – az Alaptörvény értelmében – nem az Országgyűlés, hanem a Kormány alkotott meg. Ezért az ilyen tartalmú rendeletre alakisága ellenére úgy kell tekinteni, mint a költségvetési törvény költségvetési szabályára, amelyre vonatkozik az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése, s amely benne van az itt rögzített hatásköri korlát zártkörű felsorolásában.
- [56] A fentiek alapján az R. jogforrási státusa miatt az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésének alkalmazási körébe tartozik.
- [57] 4.5. Az alapjogi kivételekkel kapcsolatban az Alkotmánybíróság álláspontja a következő. A közpénzügyi hatáskör-korlátozási klauzula szerint az egyébként hatálya alá tartozó jogszabályi rendelkezések érdemi vizsgálatának csak az élethez és az emberi méltósághoz való joggal, a személyes adatok védelméhez való joggal, a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához való joggal vagy a magyar állampolgársághoz kapcsolódó jogokkal összefüggésben van helye. A jelen ügyben az indítvány az alapjogok közül az Alaptörvény XXX. cikk (1) bekezdésében foglalt általános, egyenlő és arányos közteherviselés követelményének és az Alaptörvény

XIII. cikk (1) bekezdése által biztosított tulajdonhoz való jognak a sérelmére hivatkozik. Mivel ezen alaptörvényi rendelkezések nem szerepelnek az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésében felsorolt alapjogok között, e szempont érdemi vizsgálatát az Alkotmánybíróság mellőzte.

- [58] 4.6. Végül a közjogi érvénytelenségi kivételről az Alkotmánybíróság álláspontja a következő. Az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdés második mondata szerint az Alkotmánybíróság a főszabály szerint a klauzula hatálya alá tartozó „törvényeket is korlátozás nélkül jogosult megsemmisíteni, ha a törvény megalkotására és kihirdetésére vonatkozó, az Alaptörvényben foglalt eljárási követelmények nem teljesültek”.
- [59] E mondatban szereplő „törvény” kifejezések mint jogforrások tekintetében az Alkotmánybíróság utal a c) pontban kifejtettekre: mivel jelen ügy tárgyát *quasi* törvényi normák képezik, így a megalkotásukra és kihirdetésükre vonatkozó követelmények indítványozó által állított sérelmének érdemi vizsgálatára az Alkotmánybíróság hatásköre kiterjed, amennyiben ezt az adott hatáskör – jelen esetben az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz – megengedi: A közjogi érvénytelenségi kivételről az Alkotmánybíróság korábban megállapította, hogy „[a]z Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése a fent rögzítettek szerint valóban lehetővé teszi az Alkotmánybíróság számára a korlátozás nélküli megsemmisítést. Erre minden olyan indítványozó támaszkodhat, akinek van jogosultsága közjogi érvénytelenségre hivatkozni (így például előzetes vagy utólagos normakontroll esetén). Azonban ez a szabály nem írhatja felül azt az alkotmányjogi panaszok esetére általánosan irányadó szabályt, amelynek értelmében alkotmányjogi panaszt csak Alaptörvényben biztosított jog sérelmére lehet alapozni. Ebből az következik, hogy az Alkotmánybíróság ebben a körben is csak olyan esetekben tudja elfogadni a közjogi érvénytelenségre történő hivatkozást, amit más alkotmányjogi panaszok esetében is elfogadna.” (Abh2., Indokolás [18])
- [60] A jelen ügy kapcsán rögzítendő, hogy az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elvéből levezetett jogbiztonság részének tekintett visszaható hatályú jogalkotás tilalmára és a kellő felkészülési idő hiányára is hivatkozott. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint ezek sérelme ugyan alkotmányjogi panasz eljárásban vizsgálható, de nem olyan követelmények, amelyek az adott jogforrás megalkotására, kihirdetésére vonatkozó, Alaptörvényben foglalt eljárási szabályoknak minősülnének {3353/2012. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [32]–[33]; 3171/2014. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [11]–[12]}. Erre figyelemmel az indítványnak az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből levezethető ezen követelményekkel kapcsolatos része nem alkalmas az érdemi vizsgálatra.
- [61] 5. A kifejtettek alapján az alkotmányjogi panasz elbírálására az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésben foglaltak alapján az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre, ezért azt az Abtv. 64. § a) pontja és az Ügyrend 65. § (1) bekezdése alapján visszautasította.

Budapest, 2023. április 18.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1568/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3215/2023. (V. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 12.Fpkf.43.038/2022/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó magánszemély jogi képviselője (dr. Szepesházi Péter ügyvéd) alkotmányjogi panaszában az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján a Fővárosi Ítéltábla 12.Fpkf.43.038/2022/2. számú végzése, valamint a Fővárosi Törvényszék 18.Fpk.3510/2015/86. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és tartalma szerint a panasz az alábbiak szerint foglalható össze.
- [3] Az adós felszámolásának közzétételére 2015. november 3-án került sor. A felszámoló az indítványozó mint hitelező követelését 60 000 forint összegben *f*) kategóriában, 6 000 000 forint összegben *h*) kategóriában tartotta nyilván határidőben bejelentett hitelezői igényként.
- [4] Az adós vezetője nem adta át a felszámolónak a tevékenységet lezáró mérleget, az adós könyvelési iratait, bizonylatait, az adós vagyonával csak részben számolt el, a társaság utolsó közzétett beszámolója a 2013. évről vonatkozik, a tevékenységet lezáró mérleg letétbehelyezése és közzététele nem történt meg. A felszámoló – aki eljárása során értékesítette az adós fellelhető ingó és ingatlan vagyonát – ezek, valamint a bizonylatok, nyilvántartások, leltárak hiányában a jogszabályi előírásoknak megfelelő zárómérleget készíteni nem tudott. Erre figyelemmel a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Cstv.) 63/B. §-a alapján kérelmezte az adós egyszerűsített felszámolását.
- [5] A Fővárosi Törvényszék a zárójelentést és a vagyonfelosztási javaslatot a 2020. október 7-én kelt végzésével megküldte a hitelezőknek, az állami és az önkormányzati adóhatóságoknak. Az indítványozó és további három hitelező kifogást terjesztett elő. A törvényszék a kifogásokat hiánypótlási felhívás nem teljesítése miatt érdemi vizsgálat nélkül elutasította. A törvényszék megállapította, hogy a nyilvántartások és a könyvvezetés hiánya miatt az eljárás az általános szabályok szerint technikailag lebonyolíthatatlan, ezért a Cstv. 63/B. §-a alapján a 86. sorszámú végzésével a felszámolási eljárást egyszerűsített módon befejezte, a felszámoló által előterjesztett vagyonfelosztási javaslatot jóváhagyta, a felszámoló részére 1 333 500 forint felszámolói díjat állapított meg. A végzés ellen az indítványozó terjesztett elő fellebbezést, melyben többek között a végzés megváltoztatását, a felszámolási eljárás egyszerűsített módon történő befejezésének mellőzését kérte, mert álláspontja szerint a Cstv. 63/B. § szerinti követelmények nem álltak fenn. Állította, hogy hiányzik a jóváhagyott mérleg bizonylatolása, az adós tulajdonában volt ingatlan és berendezési tárgyak áron alul kerültek értékesítésre, számos felesleges költséget generált a felszámoló, megkárosítva a hitelezőket és az adóst.
- [6] A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú döntést a tényállás kiegészítése mellett helybenhagyta. Az ítéltábla egyfelől utalt arra, hogy az indítványozó a fellebbezésében a felszámoló terhére rótt sérelmeire hivatkozással már 2016. november 16-án is nyújtott be kifogást, mely eljárást a törvényszék a 2018. október 30-án jogerőre emelkedett 18.Fpkh.1489/2016/33. számú végzésével megszüntetett. Másfelől a fellebbezés hivatalból történt elutasítása folytán ugyancsak jogerőre emelkedett a 18.Fpkh.410/2020/3. számú végzés, mellyel a törvényszék a hiánypótlási felhívás nem teljesítése miatt érdemi vizsgálat nélkül utasította el az indítványozónak a felszámoló zárójelentése és vagyonfelosztási javaslata ellen benyújtott kifogását. Végül rögzítette, hogy az indítványozó által előterjesztett, adásvételi szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti keresetet a Pesti Központi Kerületi Bíróság elutasította, a Fővárosi Törvényszék pedig helybenhagyta az elsőfokú bíróság végzését. Ezek alapján az ítéltábla megállapította, hogy az indítványozó az eljárás során igénybe vette a jogorvoslati lehetőségeit.

A másodfokú bíróság rögzítette: egységes a bírói gyakorlat annak megítélésében, hogy a korábban már előterjesztett kifogások záróvégzés elleni fellebbezés indokaként történő ismételt előterjesztésének nincs helye. Nem nyújtható be a Cstv. 63/B. § (2) bekezdése szerinti, a záródokumentáció adatai ellen kifogás olyan körülményre hivatkozással, amelyről a kifogásoló már korábban tudomást szerzett, és azt kifogásolhatta volna. Továbbá a Cstv. 63/B. § (2) bekezdése alapján jogvesztő a záródokumentáció adatai elleni kifogásolási határidő elmulasztása, ezért a záróvégzés elleni fellebbezésben nem hozható fel olyan felszámoló intézkedés vagy mulasztás elleni sérelem, melyet a fellebbező elmulasztott kifogásolni a számára nyitva álló határidőn belül. A hitelező tehát a záróvégzés elleni fellebbezésében alaptalanul hivatkozott azokra a sérelmeire is, melyeket korábban már kifogásolási eljárás tárgyává is tett, és azokra a sérelmeire is, melyeket a Cstv. 63/B. § (2) bekezdése szerinti jogvesztő kifogásolási határidő alatt elmulasztott érvényesíteni.

- [7] 2. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján benyújtott panaszában az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésére, a XV. cikk (1) és (2) bekezdéseire, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésére, továbbá az Alkotmánybíróság több döntésére hivatkozva állította a támadott bírói határozatok alaptörvény-ellenességét. Az előzőekben említett alaptörvényi rendelkezések mellett utalt az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdésére is, ezzel összefüggésben azonban kérelmet nem fogalmazott meg, és indokolást sem adott elő arra, hogy milyen módon hozható kapcsolatba az ügygel. Az indítványozó hivatkozott továbbá az Emberi Jogok Európai Egyezményének (a továbbiakban: EJE) 6. cikke, valamint a 13. cikke, továbbá az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) megsértésére is, idézve az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) több ítéletét.
- [8] Az indítványozó szerint a bíróságok átlépték az önkényes mérlegelés tilalmát, ezért – az EJEB gyakorlatára utalva – állította, hogy nincs is szükség a jogsérelem alkotmányos alapjogokhoz történő kapcsolására, az evidens összefüggés bemutatására. Megismételte a fellebbezésében előadott érveit, továbbá 11 pontban részletezte a jóváhagyott mérleg fogyatékoságait. Nézete szerint a tisztességes eljárással ellentétes önkényes mérlegelés következtében a bírói döntések tévesen megállapított tényálláson alapulnak, a felszámolás egyszerűsített módon történő befejezésének törvényben (Cstv.) meghatározott feltételei nem álltak fenn.
- [9] Az indítványozó azt állította továbbá, hogy a bíróságok nem adtak érdemi választ az általa megfogalmazott érvekre, így sérült az indokolt döntéshez való joga valamint a fegyveregyenlőség. Nézete szerint ez egyúttal a hátrányos megkülönböztetés tilalmába is ütközik. A számára kedvezőtlen bírósági döntés folytán őt ért anyagi hátrány miatt sérült a tulajdonhoz való joga. A hatékony jogorvoslathoz való joga azért sérült, mert ügyét arra hivatkozva nem bírálták el érdemben a bíróságok, hogy a korábban már előterjesztett kifogásai ismételten nem hozhatók fel az eljárást lezáró végzéssel szemben, ezáltal a bírósághoz fordulás joga kiüresedett.
- [10] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján vizsgálta, hogy megfelel-e az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek.
- [11] 3.1. Az indítványozó nem csak jogosult, hanem érintett is, mert hitelező volt az adós elleni felszámolási eljárásban [Abtv. 27. § (2) bekezdés a) pont]. Az indítványozó a Fővárosi Ítéltábla döntése ellen az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül nyújtotta be és a jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [12] 3.2. Az indítványozó az EJE, az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) és a Charta megsértését állította, idézve az EJEB több ítéletét. Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszban csupán bírói döntések Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálata kérhető. A bírói döntések nemzetközi szerződésbe – az EJE, az EUMSZ és a Charta – ütközésének vizsgálatára az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikke és az Abtv. alapján nincs hatásköre [lásd például: 3252/2020. (VII. 1.) AB végzés, Indokolás [17]].
- [13] 3.3. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az (1b) bekezdés e) pontja alapján pedig a kérelem akkor határozott, ha megfelelő indokolást tartalmaz arra nézve, hogy a kifogásolt jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény hivatkozott rendelkezésével.
- [14] E feltétel vizsgálata kapcsán az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével, a XV. cikk (1) és (2) bekezdéseivel, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésében megfogalmazott tisztességes

bíróági eljárás részét képező fegyveregyenlőséggel összefüggésben az indítvány a bírósági eljárás során előadottak megismétlését, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseinek felhívását, valamint az Alkotmánybíróság egyes döntéseire történő hivatkozást tartalmaz anélkül, hogy azokat a támadott bírósági döntésekkel tényleges összekapcsolta volna. Az indítványozó az állított jogsérelem, az önkényes mérlegelés és a hivatkozott alaptörvényi rendelkezések között alkotmányjogi összefüggést bemutató releváns érvelést egyáltalán nem adott elő, nem mutatta be, hogy a támadott döntések alkotmányossági szempontból miként sértik ezen Alaptörvényben biztosított jogait. Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy e panaszelemek vonatkozásában az indítvány nem felel meg a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés b), e) pontja szerinti kritériumoknak. E körben a további vizsgálatot az Alkotmánybíróság mellőzte, mert következetes gyakorlata szerint indokolás hiányában az indítvány nem alkalmas érdemi elbírálásra {lásd például: 3201/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [16]; 3272/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [34]}.

- [15] Az Alkotmánybíróság az indítványozó bírósághoz fordulás jogával kapcsolatos érveit tartalma szerint kezelve a jogorvoslathoz való joggal kapcsolatos panaszelem körében értékelte.
- [16] 4. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az egyéb törvényi feltételeknek megfelelő alkotmányjogi panasz alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre utaljon. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik, ezért a továbbiakban az Alkotmánybíróság azt vizsgálta, hogy a XXVIII. cikk (1) bekezdésének részét képező indokolt döntéshez való jog, valamint a XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslati jog állított sérelme alapján van-e lehetőség az indítvány érdemi elbírálására.
- [17] 4.1. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a szerinti hatáskörében az Alkotmánybíróság a bírói ítéletnek az Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálhatja. Ebből következően eljárása során nem vizsgálhatja felül a támadott bírói döntés jog-, illetve törvényszerűségét, ezért „[ö]nmagukban azonban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]} A bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság „tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helyállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon” {7/2013. (III. 1.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.), Indokolás [33]}.
- [18] Az indokolási kötelezettség állított sérelmével kapcsolatosan az Alkotmánybíróság utal arra, hogy „[a]z indokolási kötelezettség azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolásának nem minden egyes részletre, hanem az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie” {3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31]}. A tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást fogalmazza meg, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon (Abh., Indokolás [34]). Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a támadott bírósági döntések részletesen számot adtak a felszámolási eljárás egyszerűsített módon történő lezárásáról, valamint a felszámoló által előterjesztett vagyonfelosztási javaslat jóváhagyásának indokairól. A döntések jogszabályi hivatkozással, a bírói joggyakorlatra utalással kifejtették, hogy a hitelező a záróvégzés elleni fellebbezésében miért nem hivatkozhat azokra a kifogásokra, amelyeket korábban már kifogásolási eljárásban is sérelmezett, és azon állított sérelmek sem vizsgálhatók, amelyeket a jogvesztő kifogásolási határidő alatt elmulasztott érvényesíteni. Ezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó által előadott érvekre a támadott bírói döntések indokolása összességében kellő részletezettséggel kitért.
- [19] 4.2. Az indítványozó szerint az, hogy a korábbi kifogásai ismételen nem hozhatók fel az eljárást befejező végzéssel szemben, kiüresíti a hatékony jogorvoslathoz való jogát. Az Alkotmánybíróság e panaszellel kapcsolatban utal arra, hogy a jogorvoslathoz való jog alapján a jogorvoslat ténylegességével összefüggő feltétlen követelmény, hogy az eljáró fórum az eljárási szabályok által meghatározott keretek között a jogorvoslati eljárást lefolytassa és a jogorvoslati kérelemben írtakat a jogszabályban foglaltak szerint érdemben megvizsgálja {12/2019. (IV. 8.) AB határozat, Indokolás [17]}. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz alapját képező eljárásban az indítványozónak lehetősége volt arra, hogy a felszámoló intézkedéseivel szemben az eljárási határidőkben rögzítettek szerint bíróság előtt érvényesítse a kifogásait, a felszámoló által

kötött adásvételi szerződések érvénytelensége iránt pert indítson. Lehetősége volt továbbá arra is, hogy jogorvoslattal éljen a rá nézve sérelmesnek tartott elsőfokú bírósági döntéssel szemben, és e jogával kétséget kizáróan élt is, a másodfokon eljáró ítéltábla pedig az indítványozó fellebbezésében foglalt érvek vizsgálatát követően hozta meg döntését. E körben utal arra az Alkotmánybíróság, hogy a jogorvoslati jogukat a jogosultak is csak a törvényben meghatározott határidőben és feltételek mellett gyakorolhatják.

[20] A leírtakból következően az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozói érvek nem hozhatók összefüggésbe az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslatihoz való joggal.

[21] 5. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz valójában a bizonyítékok újraértékelésére, ennek eredményeként a jogerős határozattal megállapított tényállás megváltoztatására, vagyis a jogerős döntés ismételt felülbírálatára irányul. Az Alkotmánybíróság gyakorlata e tekintetben következetes, a bíróságok határozatainak törvényességi felülvizsgálata nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe [3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3427/2020. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [12]]. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány nem tartalmaz olyan indokot, ami alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, vagy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét támasztaná alá, ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdéseire azt visszautasította.

Budapest, 2023. április 18.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1852/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3216/2023. (V. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Gfv.VI.30.056/2021/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselő nélkül eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz a Kúria Gfv.VI.30.056/2021/5. számú ítélete, valamint azzal összefüggésben a Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.20.496/2020/3. számú ítélete és a Fővárosi Törvényszék 66.P.22.830/2019/23-I. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] Kérelmét az indítványozó az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdésének, IV. cikk (1) bekezdésének, V. cikkének, XII. cikk (1) bekezdésének, XIII. cikkének, XV. cikk (1) bekezdésének, valamint XXVIII. cikk (1)–(7) bekezdésének sérelmére alapította.
- [3] 2. Az Alkotmánybíróság a rendelkezésre álló iratok alapján az alkotmányjogi panasz benyújtásának alapjául szolgáló előzményi ügy lényegét az alábbiak szerint foglalta össze.
- [4] Az indítványozó mint adóstárs deviza alapú hitelszerződést kötött egy bankkal. Az indítványozó a szerződés semmisségének megállapítása iránt – később többször módosított – keresetet terjesztett elő arra hivatkozva, hogy álláspontja szerint az általa kötött devizahitel szerződés konstrukciója tisztességtelen szerződési feltételeket tartalmazott. Az indítványozó szerint a szerződéskötés során a szerződő fél nem tett eleget a fogyasztókat megillető tájékoztatási kötelezettségének, így az indítványozó fogyasztóként nem tudta felmérni a deviza alapú hitelszerződés kockázatait. Az első fokon eljáró bíróság az indítványozó keresetét elutasította. A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [5] Az indítványozó álláspontja szerint a devizahitel szerződés folytán sérült az Alaptörvény I. cikkének az állam alapjogi intézményvédelmi kötelezettségét rögzítő (1) bekezdése, a IV. cikk (1) bekezdés szerinti szabadsághoz és személyi biztonsághoz való joga, az V. cikkben rögzített önvédelem joga, a XII. cikk (1) bekezdésében foglalt vállalkozás szabadságához való jog, a XIII. cikke [helyesen: annak (1) bekezdése] szerinti tulajdonhoz való joga, illetve az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésben foglalt törvény előtti egyenlőség követelménye. A bíróságok pedig álláspontja szerint döntéshozataluk során mindezekben túlmenően az ebből fakadó jogvitát olyan módon bírálták el, amely a XXVIII. cikk (1) bekezdésben foglalt tisztességes eljáráshoz való joga, valamint a (7) bekezdésben rögzített jogorvoslathoz való joga sérelmét eredményezte.
- [6] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerint folytatott eljárásában mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának formai és tartalmi feltételeit vizsgálja. Ennek során megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság formai feltételeinek [Abtv. 30. § (1) bekezdés, valamint 52. § (1b) bekezdés a)–f) pont] az alábbiak szerint csak részben felel meg.
- [7] 3.1. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszt a támadott kúriai ítélet kézbesítésének időpontjához képest az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőben terjesztette elő.
- [8] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt formai követelményeknek részben tesz eleget. Az indítvány megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §-a); és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [I. cikk (1) bekezdése, IV. cikk (1) bekezdése, V. cikke, XII. cikk (1) bekezdése, XIII. cikke, XV. cikk (1) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1)–(7) bekezdései];

és kifejezett kérelmet fogalmaz meg a támadott bírói döntés(ek) alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére is.

- [9] Az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése, IV. cikk (1) bekezdése, V. cikke, XII. cikk (1) bekezdése, XIII. cikke és XV. cikk (1) bekezdése indítványozó által állított sérelmével kapcsolatos hivatkozások tekintetében ugyanakkor az Alkotmánybíróság megállapította, hogy azok valódi érvelést nem, mindössze – a szóban forgó alaptörvényi rendelkezések tartalmának felidézése mellett – annak rögzítését tartalmazzák, hogy az indítványozó álláspontja szerint a per alapjául szolgáló hitelszerződés egyes tartalmi rendelkezései, illetve magának a szerződés megkötésének a körülményei, a hitelintézet szerinte kifogásolható eljárása – nem pedig a támadott bírósági döntések – ezen alaptörvényi rendelkezésekkel ellentétben álltak. Az indítványozó az említett alapjogi rendelkezések állítólagos sérelmét az alkotmányjogi panaszával is támadott bírósági döntésekkel kizárólag annyiban hozta összefüggésbe, hogy mivel az ügyben született bírósági ítéletek – a számára kedvezőtlen tartalmuk okán – nem orvosolták azokat, a bírósági eljárás(ok) az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdése sérelmével összefüggésben előadott egyéb érvelése [téves jogalkalmazás és megfelelő indokolás hiánya] mellett ez okból kifolyólag sem vol(ak) tisztességesnek tekinthető(ek).
- [10] Mivel az Alkotmánybíróság következetesen érvényesített álláspontjának megfelelően a fentiek szerinti indítványozói érvelés nem tekinthető olyan alkotmányjogilag is értékelhető – és az alkotmányjogi panaszban hivatkozott alaptörvényi rendelkezések sérelmére tekintettel megsemmisíteni kért bírói döntések vonatkozásában is értelmezhető – érvelésnek, amely az Abtv.-nek a határozott kérelemre vonatkozó 52. § (1b) bekezdésének e) pontjában foglaltaknak eleget tenne, ezért az Alkotmánybíróságnak az említett panaszelemek tekintetében érdemi vizsgálat lefolytatására nem volt lehetősége.
- [11] A jogorvoslathoz való jog sérelmével összefüggésben előadott – és a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának a bíróságok által előidézett sérelmére vonatkozó érvekkel keveredő – indítványozói érvelés alapvetően azon alapul, hogy ügyében valójában nem is került sor kérelme érdemi elbírálására, illetve jogorvoslatra sem; mivel keresetének első fokon történt, szerinte téves jogszabályértelmezés okán történő elutasítása és ezen döntésnek a felsőbb bíróságok általi helybenhagyása révén értelmezése szerint ez elmaradt. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való joggal kapcsolatos indítványozói érvelések tekintetében ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy azok a támadott kúriai döntés vonatkozásában az indítvány értelmezésében valójában a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog indítványozó által megállapíthatónak vélt sérelmével összefüggésben hoznak fel (további) érveket; önállóan a jogorvoslati jog sérelme tekintetében azonban szintén nem tekinthetőek alkotmányjogilag értékelhető indokolásnak. Az Alkotmánybíróság az indítványozók által e körben előadott érveket mindezekre tekintettel a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog állított sérelmével összefüggésben értékelte az eljárása során {hasonlóan lásd: 3470/2022. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [15]}.
- [12] A fentiek értelmében az indítványozó által előadott érvek értékelésére az Alkotmánybíróságnak kizárólag a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog állított sérelmével összefüggésben volt elméleti lehetősége.
- [13] 3.2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel a befogadhatóság (vagylagos) tartalmi feltételeivel összefüggésben az indítvánnyal kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [14] Az Abtv. említett rendelkezésében írt alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést illetően az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van az indítvány kapcsán elméletileg vizsgálható alaptörvényi rendelkezés – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése – tartalmát érintően {lásd például: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés}. Ennek lényeges tartalmára a beadvány is utal; a jelen alkotmányjogi panasz mindezekhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [15] A másik – a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre vonatkozó – feltételt érintően az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja, ugyanakkor – hatáskör hiányában – nem bocsátkozik szakjogi kérdések ismételt felülbírlatába.

- [16] A rendelkezésre álló iratok alapján megállapítható volt azonban, hogy az indítványban foglaltak teljesítése valójában erre irányul. Az indítványozó által a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelme kapcsán előadott érvek ugyanis kívül esnek az alkotmányjogi szempontú mérlegelés tartományán. Így nem tartozik ebbe a körbe, és ezért szakjogi szempontú felülmérlegelés tilalmával ellentétes lenne azon kérdés Alkotmánybíróság általi vizsgálata, hogy indokolt volt-e, és ha igen, milyen körben és tartalommal az eljáró elsőfokú bíróság által hiánypótlási felhívás kibocsájtása; a konkrét eset kapcsán a felek által hivatkozott és az eljáró bíróságok által relevánsnak ítélt jogszabályi rendelkezéseknek, valamint az Európai Unió Bíróságának irányadó döntéseinek értelmezésére a megfelelő (szakjogi) tartalommal került-e sor; mint ahogyan az sem képezheti alkotmánybírósági mérlegelés tárgyát, ha az alkalmazott jogszabályok a bizonyítási terhet – amint azt az eljáró elsőfokú bíróság érvényesítette is az eljárása során – általános érvénnyel a felperesre (a jelen esetben az indítványozóra) telepítik, nem pedig az ellenérdekű félre. Ezen az sem változtat, ha a konkrét esetben ez utóbbi az indítványozóval a perben szemben álló – és megítélése szerint erőfölényben lévő, a jogi- és bizonyítási eszközök terén a velük szerződött magánszemélyeknél nagyobb szakértelemmel és anyagi eszközökkel rendelkező – pénzintézetet jelenti.
- [17] Az indítványozó mindezen felül a Kúria és az alsóbb fokon eljáró bíróságok döntéseinek indokolását hiányosnak, az ügye mikénti kimenetele szempontjából meghatározóan tévesnek is tartja, ami álláspontja szerint szintén az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét okozta. Ezzel kapcsolatban hivatkozásának alapja elsődlegesen az, az ügyében alkalmazott jogszabályok, illetve a sérelmezett döntésekben hivatkozott hazai és uniós joggyakorlat ügyében tévesen került alkalmazásra; illetve azoknak a bíróság által választott tartalommal történő alkalmazása indokairól az eljáró bíróságok nem adtak kellően számot, mint ahogyan arról sem, hogy „a jogszabály-szabály és az Alaptörvényben foglalt ellentmondásokat miért nem az Alaptörvényben foglaltak alapján és javára bírálta el.”
- [18] Ezzel kapcsolatban ugyanakkor az Alkotmánybíróság az iratok alapján megállapította, hogy az eljáró bíróságok a döntéseiket megindokolták, az azok rendelkező részét az általuk szükségesnek ítélt mértékben alátámasztó szak- (és részben alkotmányjogi és uniós) jogi érveket az indokolásban rögzítették.
- [19] Mindezek miatt az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is fontosnak tartotta hangsúlyozni, hogy töretlen gyakorlata szerint a „bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” [3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]]. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabály-sértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el [3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]].
- [20] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint továbbá a jelen ügyben vizsgált bírósági döntések kapcsán nem volt feltárható olyan, az alkotmányosság szintjére felérő indokolási hiányosság sem, amely az Alkotmánybíróság beavatkozását, és a támadott döntés(ek) alaptörvény-ellenessége megállapításának és megsemmisítésének szükségességét megalapozottan felvethették volna. A bíróságok indokolási kötelezettségéből ugyanis nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása [30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]; 3107/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [38]]. „Az indokolási kötelezettség azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolásának nem minden egyes részletre, hanem az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie.” [Lásd: 3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31], megerősítette pl. 18/2018. (VI. 12.) AB határozat] Önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntést megalapozatlannak, tévesnek, vagy éppen hiányosnak és ezekből kifolyólag magára nézve sérelmesnek tartja, a fentebb idézett állandó gyakorlat szerint nem tekinthető az eljárás tisztességessége [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] követelményrendszerén belül értékelhető alkotmányosági kérdésnek.
- [21] Összefoglalva: az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet az Alaptörvény felhívott rendelkezésével összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát megalapozhatná.

- [22] 4. Az alkotmányjogi panasz befogadására, mivel az Abtv. 29. §-ában – és részben az 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontjaiban – írott feltételeknek nem felel meg, nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. április 18.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/522/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3217/2023. (V. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény 76. § (1) bekezdés a) pontja, és 114/B. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Central European University rektora (Central European University a továbbiakban: indítványozó vagy CEU) alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján benyújtott alkotmányjogi panaszában a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény (a továbbiakban: Nftv.) 76. § (1) bekezdés a) pontja, és 114/B. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, X. cikk (1) és (3) bekezdéseinek, XI. cikk (1) bekezdésének, valamint ez utóbbiakkal összefüggésben a XV. cikk (1) és (2) bekezdéseinek, valamint a XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmére hivatkozással.
- [3] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege szerint az indítványozó felsőoktatási tevékenysége az Nftv. módosításának következtében lehetetlenné válik Magyarországon, tekintettel arra, hogy Magyarország Kormánya és a külföldi felsőoktatási intézmény székhelye szerinti állam Kormánya által a felsőoktatási végzettségek, fokozatok egyenértékűsége tárgyában nincs érvényesen megkötött nemzetközi szerződés. Az Nftv. 76. § (1) bekezdés a) pontja ugyanis a többi feltétel mellett akkor teszi lehetővé Magyarország területén az Európai Gazdasági Térségről szóló szerződésben nem részes államban (a továbbiakban: nem EGT-állam) székhellyel rendelkező külföldi felsőoktatási intézmény oklevelet adó képzési tevékenység folytatását, ha Magyarország Kormánya és a külföldi felsőoktatási intézmény székhelye szerinti állam Kormánya által a felsőoktatási végzettségek, fokozatok egyenértékűsége tárgyában kötött nemzetközi szerződés van érvényben. Az indítványozó továbbá kifogásolta, hogy a jogalkotó nem biztosított megfelelő felkészülési időt a jogszabályi változásoknak való megfelelésre, mivel az Nftv. 2021. június 4-i módosításait is figyelembe véve a magyarországi működési engedéllyel rendelkező külföldi felsőoktatási intézmények működési engedélyét az Oktatási Hivatal 2021. december 31-ig köteles felülvizsgálni.
- [4] 1.1. Az indítványozó úgy véli, hogy az Alaptörvény X. és XI. cikkeiben biztosított garanciák nem korlátozódnak a magyarországi székhelyű felsőoktatási intézményekre. Az Alaptörvény XI. cikk (1) bekezdése ugyan a művelődéshez való jogot a magyar állampolgároknak biztosítja, azonban az Alaptörvény X. cikkéből és XI. cikk (2) bekezdéséből következő intézményi garanciák minden Magyarországon működő felsőoktatási intézményre vonatkoznak.
- [5] Az indítványozó elismeri, hogy a tudomány, a tudományos ismeretszerzés és a tudományos tanítás szabadsága nem korlátozhatatlan alapjog. Továbbá utal arra, hogy művelődéshez (oktatáshoz) való jog biztosítja a felsőoktatási intézmények létrehozását és működését, a tágabb értelemben vett tudomány szabadsága alapján pedig az államnak olyan, törvényben szabályozott megoldásokat kell nyújtania, amelyek megfelelően biztosítják a külső befolyástól mentes, szabad tudományos tevékenység folytatását.
- [6] Idézve az Alaptörvény X. cikk (3) bekezdés második mondatát az indítványozó arra hívja fel a figyelmet, hogy az alaptörvényi rendelkezés elismeri a felsőoktatási intézmények tudományos és tanítási autonómiáját, az Országgyűlést pedig arra hatalmazza fel, hogy a felsőoktatási intézmények számára egységesen irányadó, a kutatási és tanítási szabadságot tiszteletben tartó szervezeti szabályokat állapítson meg. Ezek a szervezeti szabályok akár korlátozhatják is a tudományos és tanítási autonómiát, de a korlátozás csak más alapvető jog

érvényesülése vagy más alkotmányos érték, legfőképpen a hallgatók jogainak és érdekeinek védelmében történhet, és nem lehet aránytalan.

- [7] Az indítványozó véleménye szerint nem csak az autonóm felsőoktatási intézmények létrehozását garantálja az Alaptörvény, hanem egyúttal ki is zárja a felsőoktatási intézmények diszkrecionális jogkörben való megszüntetésének vagy működésük ellehetetlenítésének a lehetőségét. Nem egyeztethető össze például a tudományos élet és a tanítás szabadságával, valamint a művelődéshez való joggal, ha a felsőoktatási intézmény léte vagy működése a fenntartó diszkrecionális jogkörben hozott döntésétől függ. Ugyanakkor elismeri, hogy törvény szabályozhatja a felsőoktatási intézmények működéséhez szükséges feltételeket, azonban nem adhat diszkrecionális döntési jogot a Kormány vagy a miniszter számára a felsőoktatási intézmények létevel vagy Magyarország működésével kapcsolatban.
- [8] Az indítványozó érvelése szerint a tudomány szabadsága tágabb értelemben a véleménynyilvánítás szabadságához tartozik, és mint ilyen, kiemelt védelmet élvez.
- [9] Az indítványozó a nemzetközi és az európai uniós kontextusra helyezve a hangsúlyt kiemeli, hogy a tudományos élet szabadsága csak olyan intézmények keretében létezhet, amelyek az állam külső behatásaitól védve vannak. Az önkényes beavatkozás nem feltétlenül úgy ölt testet, hogy meghatározza az oktatás tartalmát, az oktatás lehetetlenné tétele legalább ilyen súlyos beavatkozás az EJEE 10. cikke által biztosított jogokba. Az oktatási intézmények alapításának szabadsága az Európai Unió valamennyi tagállamában alapvető jogként biztosítva kell, hogy legyen, a már megalapított és engedélyezett felsőoktatási intézmények léte és működése pedig szintén alapjogi védelmet élvez, és nem korlátozható önkényesen.
- [10] 1.2. Az indítványozó álláspontja szerint az Európai Unió Bírósága C-66/18. számú ügyben hozott ítéletének végrehajtása érdekében a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény módosításáról szóló 2021. évi LIV. törvény (a továbbiakban: Módtv.) által megállapított Nftv. 76. § (1) bekezdése a) pontja azt eredményezi, hogy az Európai Gazdasági Térség államainak területén kívül székhellyel rendelkező felsőoktatási intézmények a Kormány diszkrecionális döntésétől függően működhetnek Magyarországon. E rendelkezés alapján ugyanis a működéshez a felsőoktatási intézményt, vagy legalábbis az általa Magyarországon működtetett képzéseket tartalmazó nemzetközi szerződés Magyarország általi megkötése szükséges.
- [11] Az indítványozó kiemeli, hogy a nemzetközi szerződésekkel kapcsolatos eljárásról szóló 2005. évi L. törvény 5. § (1) és (2) bekezdése szerint a miniszterelnök a miniszternek a külpolitikáért felelős miniszterrel egyetértésben tett előterjesztése alapján ad felhatalmazást nemzetközi szerződés létrehozására, a nemzetközi szerződés szövegének végleges megállapítására pedig a Kormány – kivételesen indokolt esetben, a Kormány két ülése között a miniszterelnök – ad felhatalmazást. A Kormány tehát diszkrecionálisan, mindenfajta tartalmi szemponttól vagy jogi kötöttségtől mentesen dönthet úgy, hogy nem köt a külföldi felsőoktatási intézmény magyarországi működéséről nemzetközi szerződést, és így egyoldalúan kizárhatja a felsőoktatási intézmény magyarországi működését. Ehhez a Kormánynak jog vagy alkotmányos érték védelmére nem is kell hivatkoznia, még kevésbé kell igazolnia az intézkedés, illetve annak elmaradása arányosságát.
- [12] Azáltal tehát, hogy a külföldi egyetemek működését nemzetközi szerződés kötésétől teszi függővé, a külföldi egyetem magyarországi létezése vagy megszűnése a Kormány kizárólagos diszkréciójának van kitéve. Ez a fentiek alapján – az indítványozó álláspontja szerint – egyértelműen ellentétes az Alaptörvény X. és XI. cikkével.
- [13] Az indítványozó kifogásolja, hogy az Nftv. módosítása következtében a külföldi felsőoktatási intézmény magyarországi működési engedélyezési eljárása egy államok közötti szerződéskötést igénylő, nemzetközi politikai, diplomáciai kérdéssé válik, noha az egy átlagos közigazgatási engedélyezési eljárás. További felhívja arra is a figyelmet, hogy a nemzetközi szerződés követelménye indokolatlan, hiszen az eljáró közigazgatási hatóság által megvizsgálandó szempontok az eljáró közigazgatási hatóság által nemzetközi szerződés hiányában is ellenőrizhetőek. Nyilvánvalónak tartja, hogy az Oktatási Hivatal feladatkörében eljárva be tudja szerezni a külföldi felsőoktatási intézmény magyarországi működési engedélyezési eljárásának lefolytatásához szükséges információkat, illetve az információk hiánya – véleménye szerint – a külföldi felsőoktatási intézmény terhére esik. Mindezek alapján az Oktatási Hivatal által szakmai szinten elvégzendő feladathoz egy szerződés érdemi információt nem tud hozzátenni, így ennek bevezetése indokolatlan és szükségtelen.
- [14] Az indítványozó szerint a Kormány diszkrecionális döntése az EJEB gyakorlatából is egyértelműen következő önkényesség tilalmával, és így a hátrányos megkülönböztetés tilalmával is ellentétes. Felhívja a figyelmet arra, hogy a Velencei Bizottság korábban már aggályosnak találta azt a jelen ügghöz hasonló esetet, amelynek során a jogszabály az egyházak elismerését az Országgyűlés diszkrecionális jogkörébe utalta. A konkrét esetben is

véleményt adott ki a Velencei Bizottság, amelyben elismeri, hogy a felsőoktatási kérdésekben való nemzetközi és bilaterális együttműködés hasznos eszköze lehet a transzparencia megteremtésének. A Velencei Bizottság úgy találta, hogy amíg újonnan megnyíló külföldi egyetemi képzésekkel kapcsolatban legitim módon megkövetelhető egy előzetes nemzetközi szerződés, ennek „szükségessége és haszna nehezen indokolható már működő egyetemekkel kapcsolatban.”

- [15] Az indítványozó hivatkozik az Európai Unió Bírósága C-66/18. számú ügyben hozott ítéletére, amely – véleménye szerint – kimondja, hogy nemzetközi szerződés előírását nem indokolta az Unió által elismert általános érdekű célkitűzések egyike sem, és ezért Magyarország, mivel elfogadta az Nftv. vitatott módosításait, nem teljesítette az Alapjogi Charta 13. cikkéből, 14. cikkének (3) bekezdéséből és 16. cikkéből eredő kötelezettségeit.
- [16] Mindezekre tekintettel az Nftv. új 76. § (1) bekezdés a) pontja egyértelműen ellentétes az Alaptörvény X. cikk (1) és (3) bekezdéseivel, XI. cikk (1) bekezdésével, valamint XV. cikk (1) és (2) bekezdéseivel.
- [17] 1.3. Az Nftv. új 114/B. §-a az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével ellentétes, mert szerzett jogot sért és nem biztosít kellő felkészülési időt az érintett felsőoktatási intézmények számára.
- [18] A tandíj ellenében felsőoktatási tevékenység végzésére vonatkozó hatósági engedély, illetve közvetlen törvényi felhatalmazás szerzett jog, különös tekintettel arra, hogy az érintett felsőoktatási intézmények nem jelentéktelen beruházásokat végeztek az engedély, illetve a jogszabályi lehetőség birtokában. Többek között munkaszerződéseket kötöttek, hallgatókat vettek fel. Ezen szerzett jogok megvonásának semmilyen alkotmányos alapja nincsen. Semmilyen módon nem szolgálja a minőségi oktatást vagy a hallgatók jogainak védelmét az, hogy nemzetközi szerződés szükséges a tevékenység végzéséhez, sem annak feltételül szabása, hogy a székhely szerinti országban is tényleges oktatási tevékenységet kell folytatni.
- [19] Az indítványozó véleménye szerint az Nftv. új 114/B. §-a átmeneti idő nélkül, azonnali hatállyal írja elő az Oktatási Hivatal számára az érintett működési engedélyek felülvizsgálatát és azok visszavonását 2021. december 31-ig. A Módtv.-vel megváltoztatott Nftv. 76. § (1) bekezdés a) pontja 2021. június 4-én lépett hatályba, így a felsőoktatási intézményeknek fél év áll a rendelkezésükre a hiányzó feltételek teljesítésére, így a nemzetközi szerződések megkötésére úgy, hogy ennek tényét még az Oktatási Hivatalnak is figyelembe kell tudnia venni az eljárása során. A rendelkezésre álló idő alatt nem lehetséges a nemzetközi szerződéskötési eljárást lefolytatni mindkét érintett államban, különösen akkor nem, ha az egyik érintett állam (az Egyesült Államok) szövetségi rendszerű államszervezettel rendelkezik. Ez nyilvánvalóan ellentétes a kellő felkészülési idő követelményével.
- [20] A fentiekre tekintettel az indítványozó úgy véli, hogy az Nftv. új 114/B. §-a jogbiztonság általános elvén túlmenően a szerzett jogok védelme, valamint a kellő felkészülési idő követelménye alapján is ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével.
- [21] 1.4. Az Európai Unió Bíróságának C-66/18. számú ügyben hozott ítélete egyértelműen és több szempontból is az uniós joggal ellentétesnek ítélte a nemzetközi szerződés előírását a magyarországi felsőoktatási tevékenység végzése feltételeként. Az indítványozó álláspontja szerint a jelen alkotmányjogi panasszal támadott rendelkezések e tekintetben nem térnek el az Európai Unió Bírósága által elbírált jogszabályi rendelkezésektől. Véleménye szerint az Alkotmánybíróság eljárásának is szükségszerű előkérdése, hogy az általa vizsgálandó jogszabály egyáltalán alkalmazható-e, vagy az uniós jogba ütközés miatt eleve alkalmazhatatlan. Ebből következőleg az Alkotmánybíróságnak vizsgálnia kell az európai uniós joggal fennálló konfliktus létét.
- [22] 2. Az indítvánnyal kapcsolatban az Innovációs és Technológiai Minisztérium közigazgatási államtitkárától *amicus curiae* beadvány érkezett az Alkotmánybírósághoz az Abtv. 57. § (1b) bekezdése alapján.
- [23] 2.1. Az Nftv. 76. § (1) bekezdés a) pontja alaptörvény-ellenessége kapcsán az *amicus curiae* hangsúlyozza, hogy a CEU 1995 óta Magyarországon működő külföldi felsőoktatási intézmény. Az amerikai akkreditációjára 2004-ben került sor. A CEU 2004-et követően sem volt jogosult arra, hogy magyar oklevelet adjon ki, nem vált magyar felsőoktatási intézménnyé, a magyar oklevél kiállítására az Nftv. szerinti Középeurópai Egyetem (a továbbiakban: KEE) volt jogosult. A KEE-t a Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság akkreditálta, a KEE által kiállított oklevelek a magyar felsőoktatási jog hatálya alá tartoznak, a KEE rendelkezik az Oktatási Hivatal által kiadott működési engedéllyel. A CEU az Oktatási Hivatal nyilvántartásában a Magyarországon engedéllyel működő külföldi felsőoktatási intézmények között szerepel.

- [24] Az Nftv. 2017-es módosítása értelmében külföldi felsőoktatási intézmény akkor működhetett Magyarországon, ha, egyebek mellett, működéséről Magyarország Kormánya és a külföldi intézmény székhelye szerinti állam Kormánya között nemzetközi szerződés jött létre és a külföldi felsőoktatási intézmény a székhelye szerinti országban működő, és ott ténylegesen felsőoktatási képzést folytató államilag elismert felsőoktatási intézménynek minősül.
- [25] A C-66/18. számú ügyben az Európai Unió Bírósága úgy ítélte meg, hogy a felsőoktatási tevékenység nemzetközi szerződéshez való kötése alkalmas arra, hogy eltérő elbánást valósítson meg a magyarországi és a Kereskedelmi Világszervezet tagjainak a felsőoktatási tevékenységet végző szolgáltatói között és ezáltal a Szolgáltatások Kereskedelméről szóló Általános Egyezmény XVII. cikkében szabályozott nemzeti elbánás követelményébe ütközik. Az ítéletben foglaltak végrehajtása érdekében az Országgyűlés a T-15909. számú törvényjavaslatot fogadta el, amely 2021. június 4-én hatályba lépett.
- [26] Az indítványozó kifogásolja azt az előírást, amely szerint a külföldi felsőoktatási intézménynek szerepelnie kell a Magyarország Kormánya és a külföldi felsőoktatási intézmény székhelye szerinti állam Kormánya által kötött – a felsőoktatási végzettségek, fokozatok egyenértékűségéről szóló – nemzetközi szerződésben azzal érvelve, hogy a nemzetközi szerződés megkötéséről való döntés a Kormány politikai belátásán alapul, így egy külföldi egyetem magyarországi létezése vagy megszűnése a Kormány kizárólagos diszkréciójának lehet kitéve.
- [27] Az *amicus curiae* szerint az, hogy ezeket a nemzetközi szerződéseket törvényben kell kihirdetni, nem jelenti azt, hogy a külföldi felsőoktatási intézmények magyarországi működésük engedélyezésekor hátrányosabb helyzetbe sorolhatnának, mint a magyar felsőoktatási intézmények. Az oktatás, a felsőoktatás nemzeti ügy. Nincsenek egységes európai modellek, megoldások, a tagállamok nagyfokú szabadsággal rendelkeznek a külföldi felsőoktatási intézmények működési feltételeinek meghatározására. Az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés 6. cikke és 165. cikke alapján sem állapítható meg, hogy a felsőoktatási intézmények működési feltételei meghatározásának vonatkozásában az Unió bármilyen hatáskörrel rendelkezne. A nemzeti oktatási és képzési rendszerek kialakítása és működtetése az uniós tagállamok hatáskörébe tartozik. Az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdése alapján Magyarország ezt a hatáskört nem adta át az Európai Unió részére. Az Nftv. 2. § (2) bekezdése alapján a felsőoktatás rendszerének működtetése az állam feladata.
- [28] Az indítványozó által kifogásolt szabályozás – az *amicus curiae* szerint – megfelel a diszkriminációmentesség követelményének, és kiterjed minden Magyarországon működő külföldi felsőoktatási intézményre. A szabályozás célja éppen az, hogy az átláthatóság, a hallgatók védelme és a felsőoktatás színvonalának hosszabb távon történő megőrzése érdekében egyenlő feltételeket teremtsen a külföldi felsőoktatási intézmények magyarországi működéséhez.
- [29] Az Nftv. 6. § (1) bekezdése szerint felsőoktatási intézményként olyan szervezet hozható létre, illetve működhet, amelyet az e törvényben meghatározott felsőoktatási feladatok ellátására létesítettek és az Országgyűléstől megkapta az állami elismerést. A fenti szakasz (4) bekezdése szerint a felsőoktatási intézmény állami elismeréssel jön létre, az (5) bekezdés b) pontja szerint „a felsőoktatási intézmény a működését akkor kezdeni meg, ha [...] az Országgyűlés döntött az állami elismeréséről.”
- [30] A fentiek értelmében hazai felsőoktatási intézmény létrejöttéhez, elismeréséhez és működésének megkezdéséhez az Országgyűlés hozzájárulása, illetve az Nftv. módosítása szükséges. Az *amicus curiae* szerint nem aránytalan vagy túlzó hasonló elvárást megfogalmazni a Magyarországon működő külföldi felsőoktatási intézmények esetében sem.
- [31] 2.2. Az Nftv. támadott 114/B. §-a alaptörvény-ellenessége kapcsán az *amicus curiae* hangsúlyozza, hogy az Országgyűlés az egyes képzéseket és a foglalkoztatást érintő törvények módosításáról szóló 2021. évi CXLVII. törvény 18. § t) pontjával – még hosszabb felkészülési időt biztosítva – módosította az Nftv. 114/B. §-t, és a fent hivatkozott felülvizsgálat határidejét 2022. december 31-ében állapította meg, a már megkezdett képzések befejezésére vonatkozó határidőként a 2024/2025-ös tanév helyett a 2025/2026-os tanévet határozta meg, így az adott jogszabályi rendelkezés végrehajtására és annak ellenőrzésére a kellő felkészülési idő biztosított. Álláspontja szerint az alkotmányjogi panasz az Nftv. támadott 114/B. §-a alaptörvény-ellenességére vonatkozó része okafogyottá vált.
- [32] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e. Az Alkotmánybíróság a vizsgált ügyben

arra a megállapításra jutott, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint nem felel meg az Abtv.-ben a befogadás körében az indítvánnyal szemben támasztott követelményeknek.

- [33] 3.1. A Nftv. vitatott rendelkezései 2021. június 4-én léptek hatályba, ezért megállapítható, hogy a 2021. november 26-án benyújtott alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott száznolcvan napos határidőben nyújtották be. Az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik.
- [34] 3.2. A kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek eleget tesz, tartalmazza ugyanis: a) azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 26. § (2) bekezdés]; b) az eljárás megindításának indokát (az alaptörvény-ellenesnek tartott jogszabályi rendelkezések miatt az indítványozó Magyarországon folytatott felsőoktatási tevékenysége ellehetetlenül); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó jogszabályi rendelkezéseket [Nftv. 76. § (1) bekezdés a) pont, 114/B. §]; d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés, X. cikk (1) és (3) bekezdések, XI. cikk (1) bekezdés, XV. cikk (1) és (2) bekezdések, XXVIII. cikk (7) bekezdés]; e) indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [kivéve az Nftv. és a jogorvoslathoz való jog vélt összefüggéseit, tekintettel arra, hogy az indítványozó nem indokolta meg azt, hogy az Nftv. támadott rendelkezései miért sértik a jogorvoslathoz való jogot]; f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott jogszabályi rendelkezések alaptörvény-ellenességét és visszamenőleges hatállyal semmisítse meg azokat.
- [35] Megjegyzendő e körben, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a „jogbiztonság önmagában nem Alaptörvényben biztosított jog, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3322/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [10]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]; 3324/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [11]} – lehet alapítani” {33/2015. (XII. 3.) AB határozat, Indokolás [19]}. Jelen ügyben azonban az indítványozó részben éppen erre az összefüggésre hivatkozással kérte a jogbiztonság sérelmének megállapítását. Ennek megfelelően a B) cikk (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panasz vizsgálatára lehetőség van.
- [36] 3.3. Az indítványozó az Abtv. 26. § (2) bekezdés szerinti hatáskörben kérte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [37] Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság eljárása kivételesen akkor kezdeményezhető, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás. „Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) és d) pontja szerinti alkotmányjogi panasz jogintézményének egyaránt elsődleges célja [...] az egyéni, szubjektív jogvédelem: a ténylegesen jogsérelmet okozó alaptörvény-ellenes jogszabály, illetve alaptörvény-ellenes bírói döntés által okozott jogsérelem orvoslása. [...] a panasz befogadhatóságának feltétele az érintettség, nevezetesen az, hogy a panaszos által alaptörvény-ellenesnek ítélt jogszabály a panaszos személyét, konkrét jogviszonyát közvetlenül és ténylegesen, aktuálisan érintő rendelkezést állapít meg, s ennek következtében a panaszos alapjogai sérülnek {33/2012. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [61]–[62], [66]}” {3367/2012. (XII. 15.) AB végzés; Indokolás [13], [15]}. Tehát „[a] kivételes panasz esetében, mivel az közvetlenül a norma ellen irányul, különös jelentősége van az érintettség vizsgálatának, hiszen a panaszos alapjogában való személyes, közvetlen és aktuális sérelme különbözteti meg a kivételes panaszt az utólagos normakontroll korábbi, bárki által kezdeményezhető változatától. [Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (rég. Abtv.) 20. § (2) bekezdés]” {3105/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz kapcsán az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata, hogy „[a]z érintettségnek [...] személyesnek, közvetlennek és aktuálisnak kell lennie {lásd: 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]}.” {3120/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [55]}. Nem állapítható meg az indítványozó érintettsége akkor, ha a támadott jogszabályi rendelkezés az indítványozóval szemben nem került alkalmazásra, vagy annak hatályosulása őt közvetlenül nem érintette (vagyis a jogsérelem nem következett be, nem aktuális) {3170/2015. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [11]}. Ha a jogszabály érvényesüléséhez konstitutív hatályú végrehajtási aktus szükséges, az indítványozónak először a jogsértést közvetlenül megvalósító államhatalmi

aktust kell megtámadnia, amelyet követően lehetővé válik a norma közvetett vizsgálata is. „Az aktuális érintettség követelménye azt jelenti, hogy az érintettségnek az alkotmányjogi panasz benyújtásakor fenn kell állnia” {először 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]–[31], legutóbb megerősítette: 3123/2015. (VII. 9.) AB végzés, Indokolás [12]; a gyakorlat összefoglalását lásd legutóbb például: 33/2017. (XII. 6.) AB határozat, Indokolás [32]–[35]}.

- [38] Az indítványozó érintettsége bizonyítására előadta, hogy az Nftv. 76. § alapján kiállított működési engedéllyel rendelkezik. Az indítványozó szerint a jogszabályi változások következtében az oktatási tevékenysége folytatása érdekében olyan új törvényi feltételeknek kellene megfelelnie, amelyek teljesítése számára nem lehetséges. Ennek eredményeképpen az oktatási tevékenysége Magyarországon ellehetetlenül, ami jelentős jogsérelmet jelent a számára.
- [39] Az Alkotmánybíróság az indítványozó személyes, közvetlen és aktuális érintettsége vonatkozásában az alábbiakat állapította meg. Először a személyes érintettség feltételének létét vizsgálta az Alkotmánybíróság. Megállapítható, hogy az indítványozó Magyarországon működési engedéllyel rendelkező külföldi egyetem, amely mint ilyen jelenleg első helyen szerepel az Oktatási Hivatal külföldi egyetemeket felsoroló egyedi listáján. Az indítvány benyújtásakor és jelenleg is egy függő jogi helyzet áll fenn, amely abban nyilvánul meg, hogy az Oktatási Hivatal felülvizsgálja 2023. december 31-i véghatáridő mellett a külföldi felsőoktatási intézmények, így az indítványozó működési engedélyét is, aminek az eredménye még nem ismert. Az eredetileg 2021. december 31-i dátummal meghatározott véghatáridő eddig két esetben került egy-egy évvel meghosszabbításra és jelenleg az Oktatási Hivatal 2023. december 31-ig köteles a külföldi felsőoktatási intézmények működési engedélyét felülvizsgálni. Mindezekre tekintettel az indítványozó személyes érintettsége megállapítható, hiszen az alkotmányjogi panasszal támadott rendelkezések értelmében az indítványozó magyarországi működési engedélye is felülvizsgálat alá esik.
- [40] Másodszor a közvetlen érintettség fennállását vizsgálta az Alkotmánybíróság. A közvetlen érintettség megállapításának feltétele, hogy a támadott jogszabály közvetlenül hatályosul, formális jogalkalmazói döntés közbejötté nélkül vezet az indítványozó jogsérelméhez. Jelen ügyben a közvetlen érintettség nem állapítható meg, mivel az indítványozó által feltételezett jogsérelmet nem maguk a támadott jogszabályi rendelkezések okozzák. A vizsgált jogszabály rendelkezései más állami aktus közbejöttével, közvetetten érvényesülnek abban az értelemben, hogy a működési engedélyt az Oktatási Hivatal eljárása során hozott döntésével vonhatja vissza.
- [41] Harmadrészt az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az érintettség nem aktuális tekintettel arra, hogy a jogsérelmet nem következett be, ugyanis az indítványozó magyarországi működési engedélyét az Oktatási Hivatal nem vonta vissza, és nem is hozott arra nézve korlátozó határozatot sem. Az indítványozó által feltételezett jogsérelmet – amely a működési engedély visszavonásában öltene testet – a jövőben kényszerítően nem feltétlenül következik be, és ezt az indítványozó nem is támasztotta alá az indítványában. Az indítványozó jelenleg is magyarországi működési engedéllyel rendelkező külföldi felsőoktatási intézmény, amely ekként szerepel az oktatási hivatal egyedi listájában is, ami attól független jogi helyzet, hogy oktatási tevékenységet az érvényes működési engedélye alapján *de facto* 2018-óta nem végez Magyarországon. Megjegyzi továbbá az Alkotmánybíróság, hogy amennyiben ki is bocsátotta volna az Oktatási Hivatal a működési engedélyt visszavonó határozatot, úgy az ellen rendelkezésre állna a rendes bírói felülvizsgálat, mint jogorvoslati lehetőség. Tekintettel arra, hogy a támadott jogszabály közvetetten, kizárólag állami jogalkalmazói aktus közbejöttével ró kötelezettséget az érintettre, továbbá a feltételezett jogsérelmet nem következett be, az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy a norma az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panasszal nem támadható meg.
- [42] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 56. § (1) bekezdése és az Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) pontja alapján – gyakorlatának megfelelően a befogadás egyéb feltételeinek vizsgálatát mellőzve – visszautasította.

Budapest, 2023. április 18.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/4392/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3218/2023. (V. 5.) AB VÉGZÉSE

bírói kezdeményezés visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogegységi határozat alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa 5/2022. Jogegységi határozata alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére, valamint alkalmazásának kizárására irányuló bírói kezdeményezést visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Szegedi Törvényszék bírója (a továbbiakban: indítványozó bíró) az előtte folyamatban lévő közigazgatási perben – a per egyidejű felfüggesztése mellett, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján – 101.K.701.361/2022/17. sorszámú végzésével – bírói kezdeményezést terjesztett az Alkotmánybíróság elé. Ebben indítványozta a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa 5/2022. Jogegységi határozata (Jpe.IV.60.024/2022/12. szám, a továbbiakban: JEH) Alaptörvénybe ütközésének vizsgálatát, az alaptörvény-ellenesség megállapítását és a JEH Magyar Közlönyben történő kihirdetésére visszaható hatályú megsemmisítését, valamint az általános, illetve a Szegedi Törvényszék 101.K.701.361/2022. ügyszám alatt folyamatban levő perében történő alkalmazási tilalmának elrendelését.
- [2] 1.1. A bírói kezdeményezés alapjául szolgáló ügyet az indítványozó bíró az alábbiak szerint foglalta össze.
- [3] Az I. rendű alperesi érdekelt mint eladó és a felperes mint vevő adásvételi szerződést kötött a mező- és erdőgazdálkodási földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Ftv.) hatálya alá tartozó nagybányhegyesi ingatlanokra. A kormányhivatal mint alperes által hirdetményi úton közzétett szerződésre a II. rendű alperesi érdekelt érvényes elfogadó nyilatkozatot tett.
- [4] A felperesnek a személyi adat- és lakcímnnyilvántartás adatai szerint Végegyházán van bejelentett lakóhelye, bejelentett tartózkodási helye nincs. Elővásárlási jogát az Ftv. 18. § (1) bekezdés e) pontjára és a (4) bekezdés a) pontjára, azaz arra alapította, hogy olyan földművesnek minősül, akinek lakóhelye vagy a mezőgazdasági üzemközpontja legalább 3 éve olyan településen van, amelynek közigazgatási határa az adás-vétel tárgyát képező föld fekvése szerinti település közigazgatási határától közúton vagy közforgalom elől el nem zárt magánúton legfeljebb 20 km távolságra van és őstermelők családi gazdaságának tagja. A II. rendű alperesi érdekelt lakcímnnyilvántartásba bejelentett lakóhelye Nagybányhegyesen található, bejelentett tartózkodási helye nincs. A II. rendű alperesi érdekelt a szerződés megkötését megelőzően nappali tagozatos egyetemi tanulmányokba kezdett Szegeden. Elővásárlási jogát az Ftv. 18. § (1) bekezdés d) pontjára és a (4) bekezdés a) és b) pontjaira, azaz arra alapította, hogy helyben lakó földművesnek minősül, őstermelők családi gazdaságának tagja, egyúttal földműves.
- [5] Az alperes határozatával az adásvételi szerződést azzal hagyta jóvá, hogy a felperes mint szerződés szerinti vevő helyébe a II. rendű alperesi érdekelt lép, arra hivatkozással, hogy a II. rendű alperesi érdekelt lakóhelye a lakcímnnyilvántartás adatai alapján több mint 3 éve Nagybányhegyesen van.
- [6] A felperes az alperesi határozat megsemmisítésére irányuló keresetét arra alapította, hogy a II. rendű alperesi érdekelt egyrészt a JEH alapján nem megfelelően igazolta az életvitelszerű lakóhelyét, ugyanis jegyző által kiállított hatósági bizonyítványt nem csatolt az elfogadó nyilatkozatához, másrészt egyetemi tanulmányai miatt nem Nagybányhegyesen rendelkezik életvitelszerű lakóhellyel.
- [7] Az alperes többek között a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény (a továbbiakban: Nytv.) 2022. január 1-jétől hatályos 26/A. §-ra hivatkozással kérte a kereset elutasítását, mivel álláspontja szerint az Nytv. szabályozásából az következik, hogy a polgárok szabadon megválaszthatják, mely lakóhelyüket tekintik életvitelszerűen lakott otthonuknak, amennyiben pedig valakinek csak

lakóhelye van bejelentve, úgy azt kell tekinteni életvitelszerű otthonának. Életszerűtlennek tekintette továbbá, hogy az egyetemi tanulmányok az életvitelszerűséget megszakítanak.

- [8] 1.2. A releváns jogszabályi környezet bemutatását követően az indítványozó bíró kifejtette, hogy a JEH alkalmazásától a jelen ügyben nem térhet el, mivel a II. rendű alperesi érdekeltnek az Ftv. értelmében vett helyben lakást az elfogadó nyilatkozat időpontját megelőző három évre is igazolnia kell, amelyre a JEH indokolása szerint a JEH-ben foglalt jogértelmezés az Nytv. 2022. január 1-jei módosulása ellenére is irányadó.
- [9] 1.3. A JEH alaptörvény-ellenesége körében az indítványozó bíró az Ftv. 5. § 9. pontja szerinti „helyben lakás” igazolásával kapcsolatos két, korábban eltérő kúriai gyakorlatra hivatkozott.
- [10] Az egyik, korábban a közigazgatási ügyszakban kialakított álláspont szerint a lakcímnnyilvántartás adatai szolgálnak a helyben lakás igazolására és a hatósági eljárásban a hatóság hivatalból nem jogosult ezzel szemben bizonyítást lefolytatni. Míg a másik, korábban a polgári ügyekben kialakult, és a JEH által megerősített megközelítés szerint, a lakcímnnyilvántartás adatai önmagukban nem alkalmasak a helyben lakás igazolására. Az életvitelszerűség igazolása érdekében a JEH – egyebek között – a jegyző által kiállított hatósági bizonyítványt tartja megfelelőnek, amely igazolás adatával szemben ellenbizonyításnak van helye.
- [11] Az indítványozó bíró ezt követően az Nytv. 2022. január 1-jét megelőzően hatályos „lakóhely” fogalmát elemezve amellest érvelt, hogy a jogalkotó a JEH-ben foglaltakkal ellentétben az Ftv.-ben nem többletkövetelményként fűzi az életvitelszerűséget a lakóhely fogalmához, hanem épp ellenkezőleg: azt teszi egyértelművé, hogy az életvitelszerűen használt helynek egyúttal a bejelentett lakóhelynek is kell lennie.
- [12] Az indítványozó bíró az Nytv. 2022. január 1-jével módosult szabályainak értelmezésével azt hangsúlyozta továbbá, hogy az életvitelszerűség a lakóhely esetében önmagában az Nytv. alapján már nem elengedhetetlen feltétel, a jogalkotó az Nytv. 26/A. § (2) bekezdésében megdönthető törvényi vélelmet állított fel, amely szerint abban az esetben, ha valamely jogosultság vagy kötelezettség tekintetében eltérően nem rendelkezik, ellenkező bizonyításig a polgár életvitelszerű lakáshasználata helyének a bejelentett lakóhelyet kell tekinteni, ha tartózkodási hely bejelentésére nem került sor.
- [13] Az indítványozó bíró szerint az Nytv. 26/A. § (2) bekezdése szerinti „polgár életvitelszerű lakáshasználata helye” fogalmilag egyezik az Ftv. 5. § 9. pontja szerinti „életvitelszerű lakóhellyel”, tehát az Nytv. szerinti törvényi vélelem a földforgalmi ügyekben is alkalmazandó. Ezt támasztja alá szerinte az Ftv. 2023. január 1-jei módosítása, amely átvette az Nytv.-ben alkalmazott „polgár életvitelszerű lakáshasználata helye” fogalmat.
- [14] Az indítványozó bíró jogértelmezése szerint az indítvány alapjául szolgáló ügyben a fentiekből az következik, hogy az alperes az Ftv. és az Nytv. irányadó rendelkezései alapján a II. rendű alperesi érdekelt Ftv. 5. § 9. pontja szerinti „életvitelszerű lakóhelye” vonatkozásában jogszerűen tekintette a bejelentett lakóhelyet életvitelszerűnek. A JEH alkalmazásából ugyanakkor az következne, hogy a II. rendű alperesi érdekelt a megelőző eljárásban nem igazolta megfelelően a helyben lakás tényét, ami az alperes határozatának jogszerűtlenségét jelenti, és azt a kötelezettséget hárítaná a bíróságra, hogy azt megsemmisítse.
- [15] Az indítványozó bíró álláspontja szerint a JEH ellentétes az Nytv. és az Ftv. érintett, kógens rendelkezéseivel, továbbá a JEH által megkívánt, a jegyző általi hatósági bizonyítvány kiállítását a jogszabályok nem teszik lehetővé. Álláspontja szerint a JEH alapján a jegyzőnek úgy kellene kiállítani hatósági bizonyítványt, hogy arra nincs hatásköre, ami pedig semmisséget eredményez.
- [16] A fentiek alapján az indítványozó bíró szerint a JEH által a Kúria jogalkotói hatáskört vesz át, amely sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, azaz a jogállamiság elvét, valamint a C) cikk (1) bekezdésében foglalt hatalommegosztás elvét.
- [17] Az indítványozó bíró érvelése szerint a JEH jogbizonytalanságot eredményez a tekintetben, hogy az életvitelszerűséget miként kell igazolni, a helyben lakás igazolására szolgáló csatolandó okiratokról a jogszabály szövege semmiféle támpontot nem ad, ezért a JEH magában hordozza az önkényes hatósági eljárás kockázatát, és az eljárás pártatlanságát veszélyezteti. Mindez pedig sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből származó jogbiztonság követelményét is.
- [18] Az indítványozó bíró azt is sérelmesnek véli, hogy amennyiben a hatóság az adásvételi szerződés előzetes vizsgálata során azt állapítja meg, hogy a szerződés szerinti vevő a helyben lakás tényét nem igazolta megfelelően és a szerződés jóváhagyását ezért megtagadja, a szerződés ismételt benyújtására – immár a hatóságnak az életvitelszerűség igazolására alkalmas okiratról való álláspontja ismeretében – lehetőség van. Az elfogadó nyilatkozatot tevő személynek ugyanakkor hasonló lehetősége szerinte nincs, amely miatt elővásárlási jogától

véglegesen eleshet. Ebből álláspontja szerint az következik, hogy az elfogadó nyilatkozatot tevő elővásárlásra jogosult tulajdonszerzési lehetősége korlátozottabb, mint a vele összehasonlítható helyzetben lévő szerződés szerinti vevőé, amely „egyéb tulajdonság” szerinti hátrányos megkülönböztetéshez vezet, ezért sérti az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdéseit.

- [19] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján az ügyben tanácsban járt el.
- [20] 2.1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt hangsúlyozza, hogy a hatáskörébe tartozó ügyeket az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének a)–g) pontjai sorolják fel. Az Alkotmánybíróság – az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének megfelelően – az Alaptörvény védelmének legfőbb szerveként alkotmányos kötelezettségeit hatáskörei gyakorlása folytán teljesíti {3136/2013. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [7]}. Ennek során az eljárásait kezdeményező indítványok jogalapjának vizsgálatán túl nem mellőzheti annak vizsgálatát sem, hogy az egyes indítványok formája és tartalma megfelel-e az Alaptörvényben szabályozott típuskényszernek, továbbá a törvényi feltételeknek {3058/2015. (III. 1.) AB végzés, Indokolás [9]}.
- [21] Az Alkotmánybíróságnak ezért elsőként azt kell vizsgálnia, hogy a bírói indítvány megfelel-e az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) pontjában, valamint az Abtv. 25. §-ában, 51. §-ában, 52. § (1) bekezdésében, 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban, továbbá az 52. § (4)–(6) bekezdéseiben foglaltakból következő formai és tartalmi követelményeknek, illetőleg fennáll-e az indítvány érdemi vizsgálatának egyéb akadálya.
- [22] 2.2. Az Abtv. 25. §-a szerint a bíró – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – abban az esetben kezdeményezheti az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) pontja alapján az Alkotmánybíróságnál jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását, ha az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította. Az eljáró bíró tehát csak azon jogszabály, illetve jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítására tehet indítványt, amelyet a konkrét ügy elbírálása során kifejezetten alkalmaznia kell(ene) {3193/2014. (VII. 15.) AB végzés, Indokolás [5]}. Jelen ügyben az indítványozó bíró e törvényi kötelezettségének eleget tett, és az eljárásának felfüggesztése mellett megfelelően igazolta, hogy a JEH alkalmazásától az adott ügyben miért nem tekinthet el.
- [23] Az indítványozó bíró az Abtv. 25. § (1) bekezdése mellett az Abtv. 37. § (2) bekezdésére alapította a kérelmét, amely a JEH alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányult. Az Alkotmánybíróság erre is figyelemmel vizsgálta, hogy az indítvány a határozott kérelem feltételeinek [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pont] megfelel-e.
- [24] Az indítvány jelen ügyben nem jogszabály, vagy jogszabályi rendelkezés, hanem a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa jogegységi határozata alaptörvény-ellenességének megállapítására irányul. Az Abtv. 37. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság bírói kezdeményezés alapján folytatott egyedi normakontroll eljárásban felülvizsgálja az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésében meghatározott jogegységi határozatoknak az Alaptörvénnyel való összhangját, amelynek során az indítványozókra, az eljárásra és a jogkövetkezményekre a jogszabályok felülvizsgálatára vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.
- [25] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben megjegyzi, hogy a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 2022. január 1-jei módosítását követően, immár a Kúria jogegységi panasz tanácsa bírálja el az elnevezésében is módosult, korábban jogegységi, a Bszi. hatályos szabályozása szerint pedig a jogegység érdekében előterjesztett előzetes döntéshozatali indítványokat, amely alapján a Bszi. 40. §-a szerinti jogegységi határozatot hozhat. E jogszabályváltozásnak azonban az Alkotmánybíróság hatáskörét illetően érdemi relevanciája nincs.
- [26] Jelen ügyben a JEH-t a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a Bszi. 32. § (1) bekezdés b) pontján alapuló előzetes döntéshozatali indítvány alapján eljárva a Bszi. 40. §-a szerint hozta meg, ezért annak alkotmányossági felülvizsgálatára az Alkotmánybíróság az Abtv. 37. § (2) bekezdésével összhangban hatáskörrel rendelkezik. Mivel az indítványozó megjelölte ezt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, és az indítványozó jogosultsága is megállapítható, ezért az indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pontja szerinti feltételnek eleget tesz.

- [27] Az indítványozó bíró előadta az eljárás megindításának indokait [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) pont], megjelölte az Alkotmánybíróság által vizsgálendő jogegységi határozatot [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *c*) pont] és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *d*) pont].
- [28] 2.3. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e*) pontja értelmében az indítványnak indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.
- [29] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az elégtelen indokolás akadálya az érdemi elbírálásnak, ha a támadott jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés és az Alaptörvény megjelölt rendelkezése között nem állapítható meg összefüggés {3269/2012. (X. 4.) AB határozat, Indokolás [25]; 12/2014. (IV. 10.) AB határozat, Indokolás [15]; 3025/2014. (II. 17.) AB határozat, Indokolás [29]; 37/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [35]; 3074/2013. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [32]} vagy az alkotmányjogi értelemben nem releváns {3009/2012. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [48]}.
- [30] Jelen ügyben az indítvány az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, C) cikk (1) bekezdését, valamint a XV. cikk (1) és (2) bekezdéseit mint a JEH által megsérteni vélt alaptörvényi rendelkezéseket nevesíti ugyan, de valójában csak a JEH-ből következő, a folyamatban lévő konkrét ügyre is vonatkoztatható jogalkalmazási kérdéseket számba véve fogalmaz meg a JEH-ben kifejtett jogértelmezést bíráló észrevételeket. Az indítványozó bíró ugyanakkor releváns alkotmányjogi érvelést az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel összefüggésben nem terjesztett elő.
- [31] Az indítványban előadott érvelés alapján megállapítható, hogy az indítványozó bíró a JEH-ben a Kúria által előírt jogalkalmazási követelményeket próbálja alaptörvényi sérelmekre visszavezetni, azonban okszerű kapcsolat és érdemi összefüggés a JEH-ben megfogalmazott jogértelmezés és az Alaptörvény megjelölt rendelkezései között valójában nincs.
- [32] Az Alkotmánybíróság jelen döntésében is hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b*) pontja, valamint az Abtv. 25. § (1) bekezdés és 37. § (2) bekezdése alapján bírói kezdeményezés alapján folytatott egyedi normakontroll eljárásban a jogegységi határozatnak is kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van hatásköre. Az Alkotmánybíróság a jogegységi határozatok vizsgálatakor sem tekinthető a Kúria felülbírálati fórumának, a jogegységi határozatokkal kapcsolatos hatásköre is az Alaptörvény védelmét biztosítja.
- [33] A bírói kezdeményezésben foglaltak alapján az eljáró bíró a Kúria jogértelmezését valójában – ahogy arra egyébként az indítványban maga is utal – az Nytv. és az Ftv. rendelkezéseivel tartja alapvetően ellentétesnek, és az általa helyesnek vélt jogalkalmazói megoldást próbálja az Alaptörvény megjelölt rendelkezésein keresztül úgy igazolni, hogy e vonatkozásban alkotmányjogilag is értékelhető indokolást nem adott elő.
- [34] Az, hogy a bíró nem ért egyet a JEH-ben foglaltakkal és eltérő, általa helyesnek vélt jogértelmezést próbál igazolni, az Alkotmánybíróság eljárását nem alapozza meg. Az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése alapján a Kúria biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét, a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz. A JEH-ben foglalt jogértelmezési kérdések megítélése a Kúria döntésének Alkotmánybíróság általi felülmérlegelését igényelné, amelyre azonban az Alkotmánybíróságnak – feltárt alkotmányos összefüggés híján – nincs hatásköre, ezért tartózkodik annak vizsgálatától, hogy a Kúria jogegységi határozatában megjelölt érvek megalapozottak-e, vagy a Kúria az egyes szakjogi kérdéseket helytállóan értelmezte-e.
- [35] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság a bírói kezdeményezést az Abtv. 64. § *d*) pontja alapján – figyelemmel az Abtv. 52. § (1) bekezdés *e*) pontjára – visszautasította. Mivel az Alkotmánybíróság a támadott jogegységi határozat alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói indítványt visszautasította, a támadott jogegységi határozat alkalmazásának kizárásáról nem kellett rendelkeznie.

Budapest, 2023. április 18.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: III/250/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3219/2023. (V. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság Kúria Gfv.VI.30.168/2021/9. számú ítéletével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók jogi képviselőjük (dr. Berényi Viktor ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszukban a Kecskeméti Törvényszék 7.G.21.877/2018/73. számú ítélete, a Szegedi Ítéltábla Gf.III.30.213/2020/18. számú ítélete és a Kúria Gfv.VI.30.168/2021/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozók kölcsön visszafizetése iránt indított per alperesei. A kereset a felperesi pénzintézet, illetve az alperesekkel szembeni követelését kezelő gazdasági társaság és az indítványozók között telekingatlan megvásárlása és társasház felépítésének finanszírozása céljából megkötött kölcsönszerződések alapján fennálló tartozás megfizetésére irányult. Az indítványozók a perben vitatták a kölcsöntartozás fennállását. Az elsőfokú bíróság azonban – a másodszorra megismételt eljárásban, a Szegedi Ítéltábla végzéseiben foglaltakkal egyezően – megállapította, hogy a szerződésmódosítások tartozáselismerést foglaltak magukban, így a bizonyítás az alpereseket terheli, melynek nyomán a keresetnek helyt adott, s az alpereseket a kölcsönösszeg és kamatai megfizetésére kötelezte. Az alperesek fellebbezése nyomán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, az alpereseket marasztaló rendelkezéseit pontosító átszövegezéssel helybenhagyta. Ezt követően az alperesek felülvizsgálati kérelme alapján eljáró Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [3] Az indítványozók az első- és másodfokú ítéletet, valamint a felülvizsgálati kérelmük alapján meghozott felülvizsgálati ítéletet támadták. Álláspontjuk szerint a bírósági eljárás, illetve a bírói döntések több szempontból is sértették az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését. Szerintük a bíróság *contra legem* jogalkalmazással, a kérelemhez kötöttség elvét megsértve egyes szerződésmódosításokat tartozáselismerésnek, illetve egyezségnek minősítette, jöllehet arra a felperes nem hivatkozott, melynek következtében sérült a tisztességes eljáráshoz való joguk, a fegyveregyenlőség elve és a pártatlanság elve. Úgy vélték továbbá, hogy a bíróság nem megfelelően folytatta le a bizonyítási eljárást, a bizonyítékokat tévesen értékelte, illetve kellő indokolás nélkül mellőzte az indítványozók által előterjesztett bizonyítékokat, mely a bírói döntések megfelelő indokolásának hiányában az indítványozók bírósághoz forduláshoz való joga sérelmét eredményezte.
- [4] Az indítványozók állították továbbá, hogy az elsőfokú ítélet (Kecskeméti Törvényszék 7.G.21.877/2018/73. számú ítélete) „indoklásának fogyatékoságai olyan súlyúak, hogy azok azt érdemi felülbírálatra alkalmatlanná” tették, „az alperesi ellenkérelmet nem merítette ki”, szerintük „annyira homályos és ellentmondásos, azaz hibás, hogy ezt másodfokon javítani nem lehet”. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésébe ütközőnek tartották ezért azt, hogy az elsőfokú ítélet indoklásának általuk lényegesnek tartott fogyatékosága ellenére az a másodfokú bíróság nem helyezte hatályon kívül, hanem saját hatáskörben felülbírált, s az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, az alpereseket marasztaló rendelkezéseit pedig pontosító átszövegezéssel helybenhagyta.
- [5] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az 56. § (2) bekezdése értelmében pedig a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.

- [6] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozók az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszukban sérelmezett ítélettel zárult ügyben alperesek voltak, a perben a jogorvoslati lehetőségeiket kimerítették. A kérelmezők alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkeznek, érintettségük fennáll.
- [7] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-ában meghatározott esetben az alkotmányjogi panasz benyújtására a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehetőség. Az indítványozók az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben előterjesztett panaszukban (a Kúria ítéletét az indítványozók alapperben eljáró jogi képviselője 2022. május 30-án töltötte le, az indítványozók alkotmányjogi panaszukat 2022. július 15-én – a törvényes határidőn belül – nyújtották be az elsőfokú bíróság útján) a bírósági eljárást befejező, rendes jogorvoslattal nem támadható kúriai ítéletet támadták.
- [8] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {ld. pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [9] Az indítványozók szerint az eljáró bíróság *contra legem* jogalkalmazása, a bizonyítási eljárás hibája, a kérelemhez kötöttség elvének megsértése, illetve a bírói döntések megfelelő indokolásának hiánya okozta az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét.
- [10] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a hatalommegosztás rendszerében a többi állami szervnek a bíróságok jogértelmezését el kell ismernie {lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]; 3014/2022. (I. 13.) AB végzés, Indokolás [27]}. A testület gyakorlata következetes abban, hogy „[a]z Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére van jogköre, a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének, és a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára azonban már nem rendelkezik hatáskörrel” {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}. „Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon [...]” {3137/2013. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [9]}
- [11] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére alapított indítványi érvekkel szemben az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy szakjogi – így nem az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó alkotmányossági – kérdésnek tekinti a bizonyítékok bírói mérlegelését, a bizonyítási eljárást, a bizonyítási indítványok értékelését, a törvények értelmezését és alkalmazását. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint: „Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}. Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelme tekintetében az indítványi kérelem tartalmát illetően arra a megállapításra jutott, hogy az indítványozók valójában nem alkotmányossági problémát tártak fel, hanem a bírói jogalkalmazói tevékenység körébe tartozó kérdést.
- [12] Az indítványozók állították továbbá az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében garantált jogorvoslathoz való joguk sérelmét is azért, mert a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet általuk lényegesnek tartott fogyatékosága ellenére nem helyezte hatályon kívül, hanem azt saját hatáskörben felülbírált. Az Alkotmánybíróság jogorvoslathoz való jog vonatkozásában állandó gyakorlattal rendelkezik, 3304/2020. (VII. 24.) AB határozatában összefoglaló jelleggel rögzítette: „Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az érdemi, ügydöntő döntések tekintetében követelmény a más szervhez vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetőségének biztosítása {35/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [16]}. [...] További követelményként határozta meg az Alkotmánybíróság a jogorvoslat ténylegességét, vagyis azt, hogy a jogorvoslati fórum képes legyen a jogsérelem orvoslására, amelynek értelmében egyrészt követelmény, hogy a jogorvoslati fórumrendszer igénybevitelét ne gátolják jogszabályi előírások, másrészt, hogy milyen a jogorvoslat terjedelme, azaz

teljeskörűsége, illetve korlátozottsága {2/2013. (I. 23.) AB határozat, Indokolás [35], [37]; 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [82]}." (Indokolás [38]–[39])

- [13] A jelen ügy kapcsán nem merült fel, hogy az érdemi, ügydöntő döntések tekintetében a magasabb fórumhoz fordulás lehetősége ne lett volna biztosított, illetve a jogorvoslat korlátozott lett volna. Az indítványozóknak a kölcsönszerződésből eredő tartozást érintően kialakult jogvitában lehetőségük volt bírósághoz fordulni, s az elsőfokú ítélettel szemben benyújtott fellebbezésük alapján jogorvoslatot igénybe venni, majd pedig a másodfokú ítélettel szemben felülvizsgálati kérelemmel a Kúriához fordulni. A Kúria a vonatkozó eljárási szabályok szerint eljárva rámutatott arra, hogy „a felülvizsgálni kért ítéletnek nem volt a felülmérlegelés tilalmát áttörni engedő hibája: sem iratellenesség, sem logikai ellentmondás, sem pedig nyilvánvalóan okszerűtlen következtetés. A másodfokú bíróság a szükséges körben lefolytatott bizonyítási eljárás-eredményének – kiemelten a perbeli kölcsönszerződések releváns rendelkezései, a technikai (vagy projekt) számlára érkezett befizetések, a számlaforgalom és a kirendelt szakértő kiegészített szakértői véleménye – értékelésével jogszabálysértés nélkül következtetett a kereset alapjául megjelölt kölcsönszerződésekből fennálló adósi tartozás mértékére.” A perben eljáró bíróságok tehát az alperes indítványozók jogorvoslati kérelmeit érdemben elbírálták, az általuk vitatott kérdésben az eljáró bíróságok több fokon indokolt döntést hoztak. Minderre figyelemmel az Alkotmánybíróság megítélése szerint a konkrét ügyben az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének a sérelmére történő hivatkozás nem vet fel olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, amely az indítvány befogadását és érdemi vizsgálatát indokolná.
- [14] Az alkotmányjogi panaszban foglalt érvek alapján minderre tekintettel nem állapítható meg, hogy a támadott ítéletekkel kapcsolatban az Abtv. 29. §-ában szereplő feltételek fennállnak.
- [15] 3. A kifejtettek szerint a támadott bírói döntésekkel szemben előterjesztett panasz nem felelt meg a befogadhatóság Abtv. 29. §-ában előírt feltételének. Ezért azt az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. április 18.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1767/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3220/2023. (V. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a bírósági végrehajtó állandó helyettes általi helyettesítésével és a végrehajtói szolgálat átadásával, átvételével összefüggő elszámolás, ügyvitel, valamint ügykezelés részletszabályairól szóló 38/2022. (IX. 30.) SZTFH rendelet 1. § (1), (2) és (3) bekezdése, 4. § (1)–(7) bekezdései, továbbá az 5. § (1) bekezdése, a 6. §-a, valamint a 8. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be.
- [2] 1.1. A 2022. október 12-én benyújtott és az Alkotmánybíróság főtítkárának felhívására 2022. november 28-án kiegészített alkotmányjogi panasz szerint a bírósági végrehajtó állandó helyettes általi helyettesítésével és a végrehajtói szolgálat átadásával, átvételével összefüggő elszámolás, ügyvitel, valamint ügykezelés részletszabályairól szóló 38/2022. (IX. 30.) SZTFH rendelet (a továbbiakban: R.) 1. § (1), (2) és (3) bekezdése, 4. § (1)–(7) bekezdései, továbbá az 5. § (1) bekezdése, a 6. §-a, valamint a 8. §-a alaptörvény-ellenesek.
- [3] Az indítvány szerint a támadott rendelkezések ellentétesek az Alaptörvény I. cikk (1) és (3) bekezdésével, a B) cikk (1) bekezdésével, a T) cikk (3) bekezdésével, a 18. cikk (3) bekezdésével, a XII. cikk (1) bekezdésével, a XIII. cikk (1) és (3) bekezdésével, a XXIV. cikk (1) és (2) bekezdésével, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével.
- [4] 1.2. Az indítványozó természetes személy, az alkotmányjogi panasz és mellékletei szerint is önálló bírósági végrehajtó. A panasz szerint az indítványozó ellen jelenleg is fegyelmi eljárások vannak folyamatban, amelyekben felfüggesztették a végrehajtói hivatalából.
- [5] A panasz szerint a Magyar Bírósági Végrehajtói Kar (MBVK) hivatalvezetője 2021. május 13. napján „Állandó helyettes kirendelése” tárgyú iratot bocsátott ki, amelyben állandó helyettes regisztrált az indítványozó helyettesítésére.
- [6] Az új állandó helyettes 2021. május 13. napján történt kirendelését követően, az MBVK hivatali helységében 2021. május 25. napján sor került átadás-átvételi jegyzőkönyv felvételére. A panasz szerint a törvényi rendelkezések [pl. a panaszban említett, a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 245. § (1) bekezdése, 248. § (1) bekezdése] ellenére a kirendelt helyettesítő végrehajtó a helyettesítő tevékenységét ténylegesen nem az indítványozó végrehajtói irodájának az irodacímén végzi, vagyis nem ennek a végrehajtói irodának a keretei között, hanem más címen, az indítványozó végrehajtói irodáját megillető bevételeket a helyettesítő végrehajtó a helyettesítő végrehajtó irodája számlájára utalta és utalja át jelenleg is, úgy, hogy erre jogszabály nem adott lehetőséget.
- [7] A panasz szerint „[e]zt követően a 2022. július 1. napján hatályba lépő 16/2022. (VI. 30.) IM rendelet [amit a 20/2022. (IX. 30.) IM rendelet 2022. október 1. napjával hatályon kívül helyezett], majd pedig a jelen alkotmányjogi panaszommal támadott 38/2022. (IX. 30.) SZTFH rendelet adott és ad már erre lehetőséget a helyettesítő végrehajtóknak.”
- [8] 1.3. A panasszal támadott R. a Vht. 307. § (1a) bekezdés o) pontjára hivatkozással, az ott megszövegezett felhatalmazással azonos címmel került kiadásra. A 2022. október 1-jei hatályba lépését megelőzően a 2022. július 1. és 2022. szeptember 30. között hatályos 16/2022. (VI. 30.) IM rendelet szólt azonos címmel és lényegében azonos tartalommal a bírósági végrehajtó állandó helyettesítésével és a végrehajtói szolgálat átadásával, átvételével összefüggő elszámolás, ügyvitel, ügykezelés szabályairól. Az ezt megelőző időben ezek a kérdések rendeleti szinten nem voltak szabályozottak.

- [9] Az R. szerint, ha az önálló bírósági végrehajtó szolgálati jogviszonya megszűnik, áthelyezésre vagy kölcsönös áthelyezésre kerül sor, továbbá a felfüggesztésének vagy végrehajtói szolgálata szünetelésének időtartama alatt, a kirendelésre kerülő állandó helyettese jár el, a végrehajtó hivatását a megszűnés, az áthelyezés, a felfüggesztés és szünetelés napjától nem gyakorolhatja [1. § (1)–(3) bekezdés]. Az R. szabályozza a végrehajtási iratok és nyilvántartások átadását és átvételét (2. §), a végrehajtói letéti és elszámolási számlákkal kapcsolatos intézkedéseket (4. §), a végrehajtói szolgálathoz kapcsolódó eszközök átadását, átvételét (5. §), valamint a végrehajtói működés feltételeinek biztosítását (6. §). Utóbbi körben úgy rendelkezik, hogy az állandó helyettesi feladatok ellátását kizárólag annak a végrehajtói irodának a keretei között végezheti, amelyet saját maga alapított, vagy amelybe tagként belépett. Az R. 7. §-a 2022. október 1-jében határozta meg a hatályba lépést. A 8. § rendelkezett arról, hogy az R. rendelkezéseit a hatálybalépéskor folyamatban lévő végrehajtói szolgálat átadása-átvétele során is alkalmazni kell. A hatálybaléptető rendelkezések között nincs olyan, amely kifejezetten arról szólna, hogy a megelőző időben megtörtént átadás-átvételekből eredeztethető, és folyamatban lévő helyettesítések esetén az átadó és átvevő végrehajtó jogaira és kötelezettségeire az R. rendelkezései alkalmazandók-e, illetve azokból mi az, ami ezen esetekben is alkalmazandó.
- [10] 1.4. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti, kivételes alkotmányjogi panasz feltételeinek a fennállása igazolása körében az indítványozó a 33/2012. (VII. 17.) AB határozat III. pontjának egyes részeit hívja fel a következők szerint: „a panasz befogadhatóságának feltétele az érintettség, nevezetesen az, hogy a panaszos által alaptörvény-ellenesnek ítélt jogszabály a panaszos személyét, konkrét jogviszonyát közvetlenül és ténylegesen, aktuálisan érintő rendelkezést állapít meg, s ennek következtében a panaszos alapjogai sérülnek. [...] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az érintettség abban az esetben is megállapítható, ha jogszabály alkalmazására, érvényesítésére szolgáló cselekmények még nem történtek, de jogszabály erejénél fogva olyan jogi helyzet keletkezett, amelyből egyértelműen következik, hogy a panaszolt jogsérelem közvetlenül belátható időn belül kényszerítően bekövetkezik.”
- [11] A panasz idézi a bírósági végrehajtást érintő egyes alkotmánybírósági határozatokat, a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény, valamint a Vht. egyes rendelkezéseit.
- [12] A panasz úgy folytatja, hogy az Abtv. 29. §-a szerinti, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés azért merül fel, mert „a bírósági végrehajtók e sajátos jogi helyzetére figyelemmel, a szolgálati helyek törvényes kinevezettek által történő betöltéséhez, a végrehajtók törvénynek megfelelő helyettesítéséhez, a helyettesített végrehajtók irodája zavartalan működésének megővéséhez fűződő igazságszolgáltatási érdekek alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként értékelhetők, ezért tisztelettel kérem alkotmányjogi panaszom befogadását.”
- [13] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerint tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy szól, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [14] Az Abtv. 30. § (1) bekezdés második fordulata szerint az alkotmányjogi panaszt az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől – a jelen esetben 2022. október 1-je – számított száznyolcvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az alkotmányjogi panaszt határidőben – 2022. október 22-én – nyújtották be.
- [15] Az alkotmányjogi panasz a határozott kérelem feltételeinek megfelel, megjelöli azt a törvényi rendelkezést [Abtv. 26. § (2) bekezdése], amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét, megjelöli az eljárás megindításának indokait, a sérelmezett jogszabályt, az Alaptörvény megsértett rendelkezését és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, tartalmaz kifejezett kérelmet a jogszabályi rendelkezések megsemmisítésére [Abtv. 41. § (1) bekezdés, 52. § (1b) bekezdés *f*) pont], továbbá indokolást arra, hogy jogorvoslati lehetőség miért nem áll fenn.
- [16] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 26. § (2) bekezdés szerinti hatáskörben kérte az Alkotmánybíróság eljárását. Az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban megállapította, hogy az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz az absztrakt utólagos normakontrollt felváltó speciális eljárás-fajta, mely személyes érintettséget feltételez. A panaszra tehát a jogszabály alkalmazása vagy hatályosulása ad okot, azonban úgy,

- hogy konkrét (bíróági) eljárás nem folyt/folyik az ügyben {vö. 3238/2021. (VI. 4.) AB végzés, Indokolás [22]}. Az Alkotmánybíróság a 3230/2022. (V. 11.) AB végzésben arra is rámutatott, hogy „csak abban az esetben folytathat le érdemi vizsgálatot az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján eljárva, ha az indítványozó igazolja, hogy a támadott jogszabály, jogszabályi rendelkezés vele szemben közvetlenül hatályosult, és ennek következtében őt alapjogsérelem érte” (Indokolás [14]).
- [17] Az olyan indítvány, amely nem tartalmazza ennek az igazolását, nem alkalmas arra, hogy az Alkotmánybíróság érdemi eljárása alapjául szolgáljon {legutóbb: 3099/2023. (III. 1.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [18] 2.2. Az indítvány nem tartalmaz megfelelő érvelést arról, hogy az indítványozót a 2022. október 1-jén hatályba lépett jogszabály miért érinti közvetlenül. Az R. támadott rendelkezései a végrehajtói szolgálat átadásával, átvételével kapcsolatban tartalmaznak rendelkezéseket. A panasz szerint az indítványozó esetében ez az átadás, átvétel 2021. május 25. napján történt meg. Az R. később lépett hatályba, és az R. előzményének tekinthető 16/2022. (VI. 30.) IM rendelet (a továbbiakban: IMr.) is. Az R. 8. §-a szerint a rendelkezéseit „a hatálybalépésekor folyamatban lévő végrehajtói szolgálat átadás-átvétele” során is kell alkalmazni. A panaszból nem derül ki, hogy az indítványozó konkrét ügyében miért az R. szabályai lennének alkalmazandók. Az indítványban nincs utalás arra, hogy az indítványozóval szemben az R-t alkalmazták volna az indítvány benyújtásakor vagy ez belátható időn belül, kényszerítően megvalósulna. Ebben a körben az alkotmányjogi panasz nem az R., hanem az IMr. hatálybalépéséről szóló szabályt (az IMr. 8. §-át) idézi tartalmilag, mint az R-nek a hatálybaléptető rendelkezését. Az R. 8. §-a azonban nem azonos az IMr. 8. §-ával. Az IMr. 8. §-a szerint „[e] rendelet rendelkezései a hatálybalépését követően megkezdett végrehajtói szolgálat átadás-átvétele során kell alkalmazni, azaz, hogy a 6. §-t a hatálybalépése napján fennálló állandó helyettesítések esetén is alkalmazni kell.” Az R. nem tartalmazza ezt, az alkotmányjogi panaszban hivatkozott, előírást, vagy más hasonló szabályt. Az indítvány nem tartalmaz érvelést arról, hogy az indítvány benyújtásakor az indítványozót az R. támadott szabályai közül melyek, és miért érintették.
- [19] A jelen ügyben ezek miatt a körülmények miatt az alkotmányjogi panaszban foglaltak alapján nem állapíthatók meg az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti kivételes panasz fennállásának a feltételei az indítványozó személyét illetően. Önmagában az, a panaszban a mellékletekkel igazolt egyetlen személyes körülmény, hogy az alkotmányjogi panasz benyújtója végrehajtói szolgálatból felfüggesztés alatt álló végrehajtó, nem alkalmas annak megalapozására, hogy az R. támadott rendelkezései – amelyek jellemzően a Vht. egyes rendelkezéseiből eredő, a bírósági végrehajtó állandó helyettes általi helyettesítésével és a végrehajtói szolgálat átadásával, átvételével összefüggő elszámolás, ügyvitel, valamint ügykezelés részletszabályait tartalmazzák, továbbá a helyettesítésre vonatkozó előírást is tartalmaznak – az indítványozót aktuálisan, jelenvaló módon érintik, vele szemben közvetlenül hatályosulnak.
- [20] 3. A fentiek szerint az alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. április 18.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2312/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3221/2023. (V. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.450/2022/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Gáldi Nóra ügyvéd) alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszában az indítványozó a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.450/2022/3. számú végzése, valamint a Fővárosi Törvényszék 107.K.705.179/2021/26. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, az Abtv. 43. § (1) bekezdésére figyelemmel. Álláspontja szerint a fenti, kifogásolt bírói döntések sértik az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében foglaltakat, hivatkozva emellett az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésére, valamint a XI. cikk (1) és (2) bekezdéseire.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a következőképpen foglalható össze.
- [3] Az indítványozó (mint a közigazgatási jogvita felperese) – nem állami köznevelési intézményfenntartóként a nem állami köznevelési tevékenységhez kapcsolódó támogatásokkal kapcsolatban a 2018. évre (január–december hónapokra) vonatkozó, gyermekétkeztetéshez kapcsolódó, finanszírozható dolgozói létszámot érintő támogatás iránti kérelmét az alperes elfogadta. Ezt követően az indítványozó a támogatás módosítását kezdeményezte, az alperes az indítványozó elszámolásában szereplő adatok figyelembevételével jogosulatlan igénybevételt állapított meg. Az alperesi határozatot a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 24.K.30.982/2019/16. számú ítéletével az indokolási kötelezettség megsértése miatt megsemmisítette és a hatóságot új eljárás lefolytatására kötelezte. Az új eljárásban az alperes megállapította, hogy az indítványozó esetében az intézményi gyermekétkeztetési támogatás összegének alapjául szolgáló számított dolgozói létszám 24,54 fő, amely miatt az indítványozót mint felperest 29 418 535 Ft támogatási különbözetből eredő visszafizetési kötelezettség terheli. A Fővárosi Törvényszék a 2020. december 7. napján kelt, 107.K.704.709/2020/15. számú ítéletében az indítványozó keresetét elutasította, amelyet az indítványozó felülvizsgálati kérelme folytán eljáró Kúria a Kfv.IV.35.472/2020/8. számú ítéletével hatályában fenntartott.
- [4] Az indítványozó a 2018. évre vonatkozó költségvetési támogatás elszámolását kérte (2019. március 28-án) az elsőfokú hatóságnál, amely a BPM-ÁHI/2005-3/2021. iktatószámú, 2021. április 21-én kelt határozatával az indítványozót 24 917 347 Ft visszafizetési, valamint a jogosulatlanul igénybe vett támogatás után 712 910 Ft igénybevételi kamat megfizetésére kötelezte. Az alperes az ÖNKFO/602-2/2021. számú határozatával az elsőfokú hatóság határozatát helybenhagyta. Indokolásában kifejtette, hogy a felperesi indítványozó álláspontjával szemben a számított dolgozói létszámot nem intézményi, hanem fenntartói szinten kell megállapítani. Az indítványozó a 2018. évre vonatkozó, költségvetési támogatás elszámolást érintő ÖNKFO/602-2/2021. számú alperesi határozat ellen keresettel élt. A Fővárosi Törvényszék jogerős 107.K.705.179/2021/26. számú ítéletével a felperesi indítványozó keresetét elutasította. Indokolásában kifejtette, hogy a releváns tényállási elemek tekintetében ugyanazon felek között azonos tényállás és azonos jogkérdésben a Kúria Kfv.IV.35.472/2020/8. számú ítéletével elvi jellegű döntést hozott, ezért a bíróság az abban foglaltakat figyelembe véve határozott. Annak nyomán megállapította, hogy a szabályozás nem diszkriminatív, nem alapjogokba ütköző, valamint nem sérti az egyenlő bánásmód elvét. Önmagában ugyanis az, hogy a felperes tekintetében magasabb lenne a támogatás összege, ha külön számítanák a dolgozói létszámot, nem minősül diszkriminációnak, mivel más számítás más fenntartók számára jelentene előnytelenebb eredményt. Érdemben vizsgálta továbbá, hogy a dolgozói létszámot elegendő-e az alperes álláspontjával egyezően az indítványozóra mint intézményfenntartóra vonatkozó

összesített adatok alapján kiszámítani, vagy (ahogy az indítványozó állította) intézményenként kell-e meghatározni a dolgozói létszámot, majd az így számított létszámot összesíteni. Azt állapította meg, hogy a számítási képlet egyes tényezői vonatkozásában a jogszabály nem tartalmaz arra utalást, hogy azokat a számítás során nem fenntartóként összesítve, hanem intézményenként elkülönülten kell figyelembe venni, így a dolgozói létszám a jogszabály alkalmazásában a fenntartói dolgozói létszámot jelenti, fenntartó alapján és nem az intézményi dolgozói létszámra kell a kategóriásávonként megadott képletet alkalmazni.

- [5] A felperes a jogerős ítélettel szemben felülvizsgálati kérelemmel élt, mely befogadását a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 118. § (1) bekezdés a) pont ab) alpontjaira alapította. Nézete szerint a per tárgyát képező jogkérdés különleges súlya, illetve társadalmi jelentősége is indokolja a felülvizsgálati kérelem befogadását. Ugyanis az állami támogatás helyes számítási módjának meghatározása az alperes és az összes nem állami köznevelési intézményfenntartó számára iránymutatást jelentene.
- [6] A Kúria a felperesi indítványozó felülvizsgálati kérelmének befogadását megtagadta. Indokolásában kifejtette, hogy a felperes Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont ab) pont alapján a felvetett jogkérdés különleges súlyára, társadalmi jelentőségére tekintettel kérte a felülvizsgálati kérelem befogadását. Ez esetben a Kúria akkor fogadja be a felülvizsgálati kérelmet, amennyiben az adott ügyön túlmutató jogkérdésben korábban még nem foglalt állást közzétett ítélezési gyakorlatában, és ha a jogkérdés nagy számban előforduló új típusú ügyben merült fel, továbbá az adott ügy a jogalanyok széles körét érinti. A Kúria a perbeli esetben azt állapította meg, hogy a gyermekétkeztetéshez kapcsolódó állami támogatás számításának módja társadalmi jelentőséggel bír, azonban ezt a kérdést a Kúria Kfv.IV.35.472/2020/8. számú ítéletében már vizsgálta és érdemben eldöntötte. Továbbá a felülvizsgálati kérelemmel támadott jogerős ítélet is kitért erre a tényre, ezért ennek következtében a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont ab) alpontjára a felülvizsgálati kérelem befogadása eredménnyel nem alapítható.
- [7] Az indítványozó Alkotmánybírósághoz benyújtott, az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz szerint az Igazgatóság által alkalmazott számítási módszer, melyet az elsőfokú bíróság ítélete jóváhagyott, továbbá a kifogásolt kúriai döntés az indítványozó Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésébe ütköző, önkényes megkülönböztetést eredményez, amely összehasonlítható – azonos csoportba tartozó – intézményi, illetve személyi körben, a köznevelési intézmények fenntartói és tanulói illetve dolgozói viszonylatában áll fenn.
- [8] A részletes számítást tartalmazó indokolás szerint az elsőfokú bíróság által jóváhagyott számítási mód azért eredményez önkényes megkülönböztetést, mivel ugyanazon feladatot (adott intézményi gyereklétszám és dolgozói létszám mellett) eltérő mértékben támogat attól függően, hogy a köznevelési intézményfenntartónak egyébként hány intézménye, illetve az intézményeknek hány feladatellátási helye van. A degresszív finanszírozás nézete szerint általában a nagyobb intézményi mérethatékonyságot szolgálja. Azonban a mérethatékonyság az étkeztetésben független attól, hogy a fenntartónak egyébként még hány intézménye van. Azt is kifejtette, hogy az általa bemutatott helyes jogalkalmazással az étkezők számát, az intézmények feladatellátási helyeinek megfelelő függő tényezőt és ezáltal a finanszírozható dolgozói létszámot intézményenként kell először meghatározni és az így meghatározott intézményenkénti számított dolgozói létszámok összesítésével lehet a fenntartói összesítést meghatározni. Emellett az indítvány indokolás nélkül beidézte az Alaptörvény XI. cikkének (1) és (2) bekezdéseit.
- [9] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése, valamint az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján jelen ügyben tanácsban jár el. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt, ennek során a tanács megvizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. Az Abtv. 56. § (3) bekezdése alapján befogadás visszautasítása esetén az Alkotmánybíróság rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [10] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján mindenképp azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az indítvánnyal szemben támasztott törvényi követelményeknek. Erre nézve a következőket állapította meg.
- [11] 3.1. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján az „alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított

jogát sérti, és *b*) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva”.

- [12] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó indítványát határidőben nyújtotta be (az indítványozó jogi képviselője a Kúria végzését 2022. december 28-án vette át, míg az alkotmányjogi panaszt 2023. február 13-án terjesztette elő). Az Abtv. 27. §-a alapján a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.450/2022/3. számú végzése a bírósági eljárást befejező, jogorvoslati nem támadható döntésének alkotmányossági vizsgálatát kérte, amely ellen fellebbezésnek vagy további felülvizsgálatnak nincs helye, továbbá az indítványozó részben az Alaptörvényben biztosított joga sérelmére hivatkozott, ezért az alkotmányjogi panasz e tekintetben is megfelel az Abtv. 27. §-ában előírt követelményeknek. Az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, és érintettsége, mivel a közigazgatási jogvita iránt indított ügyben felperes [27. § (2) bekezdés *a*)–*c*) pontjai] volt, fennáll.
- [13] Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés *a*) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelmére hivatkozzon. Ugyanakkor az indítványozó állítása szerint is az indítványozó által hivatkozott és állított Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében biztosított jog sérelme a bírósági eljárásban valójában nemcsak az indítványozó mint fenntartó, hanem az intézményekben tanulók, valamint dolgozók Alaptörvényben biztosított jogát is érintette, ezért az alkotmányjogi panasz ebben a részben nem felel meg az Abtv. 27. §-ában előírt követelményeknek {ezzel összefüggésben lásd: 3532/2021. (XII. 13.) AB végzés, Indokolás [23]}.
- [14] 3.2. Az indítványi kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt további követelményeinek ugyanakkor szintén csak részben tesz eleget. Az indítvány tartalmazza: *a*) azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §) *b*) az eljárás megindításának indokát (az indítványozó álláspontja szerint a kifogásolt bírói döntés Alaptörvényben biztosított jogát sérti); *c*) az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírósági döntést; *d*) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [XV cikk (2) bekezdés]; *f*) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági döntés alaptörvény-ellenességét, és semmisítse meg azt. Azonban az indítvány az Alaptörvény XI. cikk (1) és (2) bekezdései vonatkozásában az alaptörvényi rendelkezéseket csupán idézi, ezekhez semmiféle indokolást nem fűz, így az szintén nem felel meg a határozottság fent idézett Abtv. 52. § (1b) bekezdése *b*) pontjában foglaltaknak, ami az érdemi vizsgálat akadályát képezi.
- [15] 3.3. Az Alkotmánybíróság megállapította továbbá, hogy bár az indítványozó alkotmányjogi panasza az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése vonatkozásában a hátrányos megkülönböztetés tilalmára hivatkozik, azonban az indítvány indokolása tartalma szerint erre vonatkozóan alkotmányjogilag releváns érvelést, alkotmányjogilag értékelhető indokolást nem tartalmaz. Az alkotmányjogi panasz indokolása az indítványozó által a bírósági, illetve hatósági jogszabályértelmezéstől eltérő, általa helyesnek vélt részletes, a gyermekétkeztetési támogatás kiszámítási módjára vonatkozó számítást, illetve a hatósági jogszabályértelmezés cáfolatára vonatkozó indokolást tartalmaz, releváns alkotmányjogi érvelés nélkül. Mindezek hiányában az indítvány ezen részében nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt feltételeinek. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint önmagában annak állítása, hogy a támadott bírói döntés az indítványozó számára kedvezőtlen, még nem tekinthető alkotmányjogilag értékelhető indokolásnak, az indítvány érdemi elbírálásának pedig akadálya, ha az nem kapcsolja össze alkotmányjogilag értékelhető módon az Alaptörvény felhívott rendelkezését a támadott bírói döntéssel, illetőleg jogszabályi rendelkezéssel {legutóbb például: 29/2021. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [21]}. Az alkotmányjogi panasz ezért ezen elemeiben nem teljesíti a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a*), *b*) és *e*) pontja követelményét.
- [16] Az Alkotmánybíróság ismételen kiemeli, hogy következetes gyakorlata szerint a bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi – vélt, vagy valós – jogsérelem orvoslása eszközének, ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet

alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb eszközzel már nem orvosolható {lásd például: 3145/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [55]}.

- [17] A jelen ügyben azonban ilyen kivételes, érdemi vizsgálatra okot adó körülmény nem merült fel. Önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként részletesen megindokolt, jogi érvekkel alátámasztott bírósági végzés érvelését tévesnek, míg az általa bemutatott számítási módot tartja helyesnek a támogatás mértékének kiszámítását illetően, nem alkotmányossági kérdés.
- [18] 4. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság – tekintettel arra, hogy az alkotmányjogi panasz nem tett eleget az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a)*, *b)* és *e)* pontja, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h)* pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is – az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2023. április 18.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/415/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3222/2023. (V. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.V.35.447/2022/2. számú végzése alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Gáldi Nóra ügyvéd) alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszában az indítványozó a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.V.35.447/2022/2. számú végzése, valamint a Fővárosi Törvényszék 107.K.700.534/2022/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, az Abtv. 43. § (1) bekezdésére figyelemmel. Álláspontja szerint a fenti, kifogásolt bírói döntések sértik az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében foglaltakat. Emellett az indítvány beidézte az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése, valamint a XI. cikk (1) és (2) bekezdései rendelkezéseit.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a következőképpen foglalható össze.
- [3] Az indítványozó (mint a közigazgatási jogvita felperese) – nem állami köznevelési intézményfenntartóként a nem állami köznevelési tevékenységhez, ezen belül gyermekétkeztetéshez fűződő támogatásokkal kapcsolatban a 2020. január 1-től 2020. december 31-ig terjedő időszakra vonatkozóan 2020. január 28-án kérelmet terjesztett elő a Magyar Államkincstár Budapesti és Pest Megyei Igazgatóságánál (a továbbiakban: elsőfokú hatóság) költségvetési támogatás megállapítása iránt.
- [4] Az elsőfokú hatóság a BPM-ÁHI/990-3/2020. számú, 2022. március 24-én kelt határozatával helyt adott az indítványozó kérelmének és a Magyarország 2020. évi központi költségvetéséről szóló 2019. évi LXXI. törvény (a továbbiakban: Kv. tv.) 40. §-a, 2. és 7. számú mellékleteiben foglaltak alapján a gyermekétkeztetés jogcímén járó támogatás összegét 52 140 000 Ft-ban állapította meg. Az indítványozó mint felperes az elsőfokú hatóság határozata ellen fellebbezéssel élt, mely határozatot az alperes az ÖNKFO/358-2/2020. számú határozatával helybenhagyta. Az indítványozó az alperes határozata ellen keresettel élt, vitatva az alperesi számítási módszert, ami nézete szerint nem felel meg Kv. tv.-ben előírt számítási módnak. Állítása szerint a helyes jogalkalmazással élve az étkezők számát, az intézmények feladatellátási helyeinek megfelelő függő tényezőket és ezáltal a finanszírozható dolgozói létszámot intézményenként kellett volna először meghatározni és az így számított dolgozói létszámok összesítésével lehet a fenntartói összesítést kiszámítani. A Fővárosi Törvényszék a 107.K.700.534/2022/4. számú jogerős ítéletével a felperesi indítványozó keresetét elutasította. A jogerős ítélet indokolásában egyrészt rögzítette, hogy azonos jogkérdésben a Kúria Kfv.IV.35.472/2020/8. számú ítéletével elvi jellegű döntést hozott, ezért a bíróság az abban foglaltakat figyelembe véve határozott. Annak nyomán megállapította, hogy a szabályozás nem diszkriminatív, nem alapjogokba ütköző, valamint nem sérti az egyenlő bánásmód elvét. Másrészt kifejtette, hogy a hivatkozott jogszabály az étkeztetést igénybe vevő meghatározásakor nem az intézményenkénti létszámadatok figyelembevételét írja elő, hanem a teljes ellátotti létszámot. A képlet egyes tényezői vonatkozásában a jogszabály nem tartalmaz utalást arra, hogy azokat a számítás során nem fenntartóként összesítve, hanem intézményenként különülten kell figyelembe venni, így a dolgozói létszám a jogszabályi alkalmazásban a fenntartói dolgozói létszámot (nem pedig az intézményi dolgozói létszámot) jelenti. Arra kell a kategóriásávonként megadott képletet alkalmazni.
- [5] A felperesi indítványozó a jogerős ítélettel szemben felülvizsgálati kérelemmel élt, mely befogadhatóságát a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 118. § (1) bekezdés a) pont ab) alpontjaira alapította. Érvelése szerint a per tárgyát képező jogkérdés különleges súlya, illetve társadalmi jelentősége is indokolja a felülvizsgálati kérelem befogadását. Ugyanis az állami támogatás helyes számítási

módjának meghatározása az alperes és az összes nem állami köznevelési intézményfenntartó számára iránymutatást jelentene.

- [6] A Kúria a felperesi indítványozó felülvizsgálati kérelmének befogadását megtagadta. Indokolásában kifejtette, hogy a felperes a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont *ab*) alpont alapján a felvetett jogkérdés különleges súlyára, társadalmi jelentőségére tekintettel kérte a felülvizsgálati kérelem befogadását. Ez esetben a Kúria kizárólag akkor fogadja be a felülvizsgálati kérelmet, amennyiben a vizsgálandó jogkérdés az adott ügyön túlmutat. Ugyanakkor a felperes az egyedi ügyében nem igazolta, hogy a felmerült probléma milyen okból és mennyiben érinti a társadalom széles körét, továbbá nem támasztotta alá, hogy a jogkérdés saját ügyén túlmutat. Emellett arra sem hivatkozott, hogy nagy számban lennének folyamatban ügyek ugyanezen jogkérdésben, melyek megítéléséhez kúriai iránymutatás lenne szükséges. A Kúria indokolásában ugyanakkor kifejtette, hogy egyetért a felperessel abban, hogy a perbeli kérdés a gyermekétkeztetéshez kapcsolódó állami támogatás számításának módja társadalmi jelentőséggel bír. Hangsúlyozta azonban, hogy az azonos felek között zajló és ugyanazon jogkérdésben állást foglaló, a Kfv.IV.35.472/2020/8. számú ítéletével a Kúria már megállapította a kérdéses költségvetési támogatás kiszámításának jogszerű módját, így a jogegység ezzel összefüggésben biztosított. Ezért a Kúria fenti, korábban közzétett ítélete következtében a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont *ab*) alpontjára nem alapítható eredménnyel a felülvizsgálati kérelem befogadása.
- [7] Az indítványozó az Alkotmánybírósághoz benyújtott, az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszja szerint az Igazgatóság által alkalmazott, és a Fővárosi Törvényszék által jóváhagyott számítási módszer, az indítványozó Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésébe ütköző, önkényes megkülönböztetését eredményezi. Az alaptörvény-ellenes megkülönböztetés nézete szerint az összehasonlítható – azonos csoportba tartozó – intézményi, illetve személyi körben, a köznevelési intézmények fenntartói, tanulói, illetve dolgozói viszonylatában áll fenn.
- [8] A részletes számítást tartalmazó indokolás szerint az elsőfokú bíróság által jóváhagyott számítási mód azért eredményez önkényes megkülönböztetést, mivel ugyanazon feladatot (adott intézményi gyereklétszám és dolgozói létszám mellett) eltérő mértékben támogat attól függően, hogy a köznevelési intézményfenntartónak egyébként hány intézménye, illetve az intézményeknek hány feladatellátási helye van. A degresszív finanszírozás nézete szerint általában a nagyobb intézményi mérethatékonyságot szolgálja. Azonban a mérethatékonyság az étkeztetésben független attól, hogy a fenntartónak egyébként még hány intézménye van. Kifejtette továbbá, hogy az általa bemutatott helyes jogalkalmazással az étkezők számát, az intézmények feladatellátási helyeinek megfelelő függő tényezőt és ezáltal a finanszírozható dolgozói létszámot intézményenként kell először meghatározni és az így meghatározott intézményenkénti számított dolgozói létszámok összesítésével lehet a fenntartói összesítést meghatározni. Emellett az indítvány indokolás nélkül beidézte az Alaptörvény XI. cikkének (1) és (2) bekezdéseit.
- [9] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése, valamint az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján jelen ügyben tanácsban jár el. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt, ennek során a tanács megvizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. Az Abtv. 56. § (3) bekezdése alapján befogadás visszautasítása esetén az Alkotmánybíróság rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [10] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az indítvánnyal szemben támasztott törvényi követelményeknek. Erre nézve a következőket állapította meg.
- [11] 3.1. Az Abtv. 27. §-a alapján az „alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva”.
- [12] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó indítványát határidőben nyújtotta be (az indítványozó jogi képviselője a Kúria végzését 2022. december 28-án vette át, míg az alkotmányjogi panaszt 2023. február 13-án terjesztette elő). Az Abtv. 27. §-a alapján

az indítványozó a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.V.35.447/2022/2. számú végzése a bírósági eljárást befejező, jogorvoslással nem támadható döntésének alkotmányossági vizsgálatát kérte, amely ellen fellebbezésnek vagy további felülvizsgálatnak nincs helye, továbbá az indítványozó részben az Alaptörvényben biztosított joga sérelmére hivatkozott, ezért az alkotmányjogi panasz e tekintetben is megfelel az Abtv. 27. §-ában előírt követelményeknek. Az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, és érintettsége, mivel a közigazgatási jogvita iránt indított ügyben felperes volt, fennáll [27. § (2) bekezdés a)–c) pontjai].

- [13] Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele, hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelmére hivatkozzon [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont]. Ugyanakkor az indítványozó állítása szerint is az indítványozó által hivatkozott és állított Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében biztosított jog sérelme a bírósági eljárásban valójában nemcsak az indítványozó mint fenntartó, hanem az intézményekben tanuló, valamint dolgozók Alaptörvényben biztosított jogát is érintette, ezért az alkotmányjogi panasz ebben a részben nem felel meg az Abtv. 27. §-ában előírt követelményeknek {ezzel összefüggésben lásd: 3532/2021. (XII. 13.) AB végzés, Indokolás [23]}.
- [14] 3.2. Az indítványi kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt további követelményeinek ugyanakkor szintén csak részben tesz eleget. Az indítvány tartalmazza: a) azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §) b) az eljárás megindításának indokát (az indítványozó álláspontja szerint a kifogásolt bírói döntés Alaptörvényben biztosított jogát sérti); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírósági döntést; d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [XV cikk (2) bekezdése]; e) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági döntés alaptörvényellenességét, és semmisítse meg azt. Azonban az indítvány az Alaptörvény XI. cikk (1) és (2) bekezdései vonatkozásában az alaptörvényi rendelkezéseket csupán idézi, ezekhez semmiféle indokolást nem fűz, így az szintén nem felel meg a határozottság fent idézett Abtv. 52. § (1b) bekezdése b) pontjában foglaltaknak, ami az alkotmányjogi panasz eljárásban az érdemi vizsgálat akadályát képezi.
- [15] 3.3. Az Alkotmánybíróság megállapította továbbá, hogy bár az indítványozó alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése vonatkozásában a hátrányos megkülönböztetés tilalmára hivatkozik, azonban az indítvány indokolása tartalma szerint erre vonatkozóan alkotmányjogilag releváns érvelést, alkotmányjogilag értékelhető indokolást nem tartalmaz. Az alkotmányjogi panasz indokolása az indítványozó által a bírósági, illetve hatósági jogszabályértelmezéstől eltérő, általa helyesnek vélt részletes, a gyermekétkeztetési támogatás kiszámítási módjára vonatkozó számítást, illetve a hatósági jogszabályértelmezés cáfolatára vonatkozó indokolást tartalmaz, releváns alkotmányjogi érvelés nélkül. Mindezek hiányában az indítvány ezen részében nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt feltételeinek. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint önmagában annak állítása, hogy a támadott bírói döntés az indítványozó számára kedvezőtlen, még nem tekinthető alkotmányjogilag értékelhető indokolásnak, az indítvány érdemi elbírálásának pedig akadálya, ha az indítvány nem kapcsolja össze alkotmányjogilag értékelhető módon az Alaptörvény felhívott rendelkezését a támadott bírói döntéssel, illetőleg jogszabályi rendelkezéssel {legutóbb például: 29/2021. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [21]}. Az alkotmányjogi panasz ezért ezen elemeiben nem teljesíti a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés a), b) és e) pontja követelményét.
- [16] Az Alkotmánybíróság ismételen kiemeli, hogy következetes gyakorlata szerint a bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslással (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi – vélt, vagy valós – jogsérelem orvoslása eszközének, ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb eszközzel már nem orvosolható {lásd például: 3145/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [55]}.
- [17] A jelen ügyben azonban ilyen kivételes, érdemi vizsgálatra okot adó körülmény nem merült fel. Önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként részletesen megindokolt, jogi érvekkel alátámasztott bírósági végzés érvelését tévesnek, míg az általa bemutatott számítási módot helyesnek tartja a támogatás mértékének kiszámítását illetően, nem alkotmányossági kérdés.

- [18] 4. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság – tekintettel arra, hogy az alkotmányjogi panasz nem tett eleget az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a)*, *b)* és *e)* pontja, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h)* pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is – az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2023. április 18.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/426/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3223/2023. (V. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 276. § (1) bekezdés a) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.
2. Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 32.Bnyf.8000/2022/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Réder Erika ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 276. § (1) bekezdés a) pontja, valamint a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 32.Bnyf.8000/2022/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege – a támadott bírósági végzésben megállapított tényállás és az indítványozó előadása alapján – a következőképpen foglalható össze.
- [3] Egy gyanúsított és társai, így többek között az indítványozó ellen különösen jelentős vagyoni hátrányt okozó hűtlen kezelés büntette és más bűncselekmények miatt büntetőeljárás indult a Fővárosi Nyomozó Ügyészségen Ny.2559/2019. számon. A 2020. november 6. napjától bűnügyi felügyelet alatt álló indítványozó mint gyanúsított bűnügyi felügyeletét a Budai Központi Kerületi Bíróság 41.Bny.1659/2022/4. számú végzésével meghosszabbította.
- [4] Az elsőfokú bíróság végzését a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 32.Bnyf.8000/2022/5. számú végzésével helybenhagyta. Végzése indokolásában kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság a nyomozási bíró eljárására vonatkozó szabályokat maradéktalanul betartotta. Hivatkozott a másodfokú bíróság arra is, hogy az elsőfokú bíróság határozata meghozatalát követően az indítványozó folytatólagos kihallgatására került sor, és ennek során a gyanúsításban közölt tényállást a Fővárosi Nyomozó Ügyészség módosította, és erre tekintettel a cselekmény minősítését a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 376. § (1) bekezdésébe ütköző és a (6) bekezdés a) pontja szerint minősülő bűnsegédként elkövetett hűtlen kezelés büntetetté változtatta. Megállapította a másodfokú bíróság azt is, hogy az elsőfokú bíróság helyes érvelés mentén fejtette ki, hogy a gyanú megalapozottsága iránt észszerű kétely nem támasztható, az a tényállás megváltoztatása ellenére sem gyengült, azt a rendelkezésre álló bizonyítékok a szükséges mértékben alátámasztják. Végzése indokolásában kimondta, hogy az elsőfokú bíróság indokoltan döntött akként, hogy a közigazgatási területre korlátozott bűnügyi felügyelet nyomon követő technikai eszköz alkalmazásával továbbra is szükséges.
- [5] 3. Az indítványozó a fenti előzményeket követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát, melyben a Be. 276. § (1) bekezdés a) pontja, valamint a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 32.Bnyf.8000/2022/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Álláspontja szerint a támadott rendelkezés és annak alkalmazása folytán a bírói döntés az Alaptörvény IV. cikk (2) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését sérti.
- [6] Az indítványozó érvelése szerint a Be. 2021. január 1-jén hatályba lépett módosítása miatt a megalapozott gyanú fogalma új értelmet kapott. Szerinte a Be. 38. §-a különbséget tesz a terhelt és a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy között, azonban ezt csak eljárásjogi szempontból határozza meg. A Be. 39. §-a meghatározza a terhelt és a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személyt megillető jogokat és kötelezettségeket, e rendelkezésből pedig az indítványozó szerint levezethető,

hogy a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy és a terhelt jogi státusza (jogai és kötelezettségei) eltérnek egymástól. Ehhez kapcsolódóan kifejti, hogy nem elegendő, hogy a bíróság a bűnügyi felügyelet elrendelése és meghosszabbítása körében mindössze a felkínált bizonyítékokat sorolja fel, nem kerülhet meg a megalapozott gyanút alátámasztó bizonyítékok érdemi értékelése a kényszerintézkedés körében hozott döntés során, ellenkező esetben Alaptörvényben biztosított jogai sérülnek. Álláspontja szerint a Be. 276. § (1) bekezdés a) pontjának „a terhelt bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható” szövegrésze sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, mivel „összemosza a terhelt és a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személyek fogalmát.

- [7] Az indítványozó szerint a bűnügyi felügyelet a terhelt szabad mozgáshoz és a lakóhely, illetve a tartózkodási hely szabad megválasztásához való jogát korlátozza. Az Alaptörvény IV. cikk (2) bekezdése egyértelműen meghatározza, hogy az ember szabadságának korlátozására csak törvényben meghatározott okokból és törvényben meghatározott eljárás alapján kerülhet sor. Az indítványozó a Be. vonatkozó rendelkezéseire hivatkozva kifejti, hogy szerinte amikor a Fővárosi Törvényszék az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta, úgy döntött a bűnügyi felügyelet meghosszabbításáról, hogy valójában már nem volt olyan indítvány az ügyészség részéről, amelyről döntenet lehetett volna, hiszen a csalás, mint alapos gyanú már nem állt fenn, azonban a hűtlen kezelés bűnsegédi gyanúsítással összefüggésben nem állt rendelkezésre indítvány az ügyészség részéről. Véleménye szerint a bűnügyi felügyelet meghosszabbításáról ügyészi indítvány hiányában a bíróság nem határozhat. Ebből következően a támadott rendelkezés azért sérti az Alaptörvényben biztosított tisztességes eljáráshoz való jogot, és az Alaptörvény IV. cikk (2) bekezdését, „mivel nem határozza meg egyetlen törvény sem, hogy mit kell érteni a megalapozott gyanú alatt; nem határozza meg egyetlen törvény sem, hogy a nyomozás során történő bűncselekménnyel való gyanúsítás módosítása során – amikor nem csak egyszerűen a minősítés változik, hanem maga az a bűncselekmény is, amellyel a személyt gyanúsítják – mikortól tekinthető a személy a Be. 38. § (2) bekezdés szerinti gyanúsítottnak az új bűncselekmény vonatkozásában és mikor szűnik meg a gyanúsítása a korábbi bűncselekmény vonatkozásában és ehhez kapcsolódóan a bíróságnak a bűnügyi felügyelet meghosszabbításáról való döntés során melyik bűncselekmény vonatkozásában kell vizsgálnia azt, hogy a személy bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható-e; nem tesz különbséget a Be. 38. § (1) és (2) bekezdésében meghatározott, már valamely bűncselekménnyel megalapozottan gyanúsítható személy és a Be. 38. § (3) bekezdésében írt rendelkezés szerinti, még gyanúsítással nem érintett, azonban a törvény szövege szerint bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy között”.
- [8] Az indítványozó szerint a Be. 38. § (3) bekezdése egyértelműen meghatározta 2021. január 1-jétől hatályba lépett rendelkezésével, hogy kit kell terheltnek és kit bűncselekmény elkövetésével alaposan gyanúsítható személynek tekinteni, azonban a jogalkotó ezt az elhatárolást nem vezette át a Be. 276. § (1) bekezdés a) pontján, hanem azt érintetlenül hagyta. Az indítványozó szerint ez esetében azt eredményezte, hogy a másodfokú bíróság úgy hozott a bűnügyi felügyelet meghosszabbításáról döntést, hogy a korábban elrendelt kényszerintézkedés alapját képező bűncselekmény körében megszűnt terheltnek lenni, mivel vele szemben egy másik bűncselekmény miatt közöltek gyanúsítást, a korábbi gyanúsítást pedig nem tartották fenn. Álláspontja szerint, ha a támadott rendelkezés és a Be. 38. § (3) bekezdése között nem lenne ellentmondás, úgy a bűnügyi felügyeletet meg kellett volna szüntetni, és az ügyészségnek új indítványt kellett volna tennie az új bűncselekményre vonatkozó gyanúsításhoz kötődően a kényszerintézkedés elrendeléséről, amelyről pedig a bíróságnak az új tényállás figyelembe vételével kellett volna döntenie. Mivel ez elmaradt, így álláspontja szerint az Alaptörvény IV. cikk (2) bekezdésével ellentétesen korlátozták a szabadságát.
- [9] A bírói döntés alaptörvény-ellenességével összefüggésben az indítványozó arra hivatkozott, hogy „a bíróságoknak a kényszerintézkedések elrendeléséről és meghosszabbításáról való döntés során a bizonyítékokat ténylegesen meg kell vizsgálnia, értékelnie és a határozathozatal napján fennálló bűncselekmény alapos gyanújáról kell határozatot hozni, ha ezen konkrét bűncselekmény vonatkozásában az ügyészség egyáltalán tett indítványt a bűnügyi felügyelet elrendelésére vagy meghosszabbítására”.
- [10] 4. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy rendelkezik,

hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.

- [11] Az Alkotmánybíróság vizsgálata eredményeként megállapította, hogy a határidőben érkezett alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint nem fogadható be.
- [12] 4.1. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti, a bírói döntések alaptörvény-ellenességét állító indítvánnyal összefüggésben a következőket állapította meg.
- [13] Az Abtv. 27. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [14] Az Alkotmánybíróság ezért mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy a panasz a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 32.Bnyf.8000/2022/5. számú végzése tekintetében megfelel-e az Abtv. 27. § (1) bekezdésében írt feltételeknek.
- [15] A fentebb ismertetett tényállás szerint a másodfokú bíróság a támadott végzésében helybenhagyta az elsőfokú bíróság bűnügyi felügyelet meghosszabbításáról rendelkező végzését.
- [16] Az Alkotmánybíróságnak következetes a gyakorlata a tekintetben, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti panasz esetén nem minősülnek sem az ügy érdemében hozott, sem a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek a „kényszereszközök alkalmazását elrendelő határozatok” {lásd: 3254/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [3]–[4]; megerősítve: 3223/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [15]}. Az Alkotmánybíróság azt is leszögezte korábban, hogy a büntetőeljárás során, a jogerős ügydöntő határozat meghozatala előtt a terhelt személyi szabadságát érintő – a kényszerintézkedés elrendeléséről, fenntartásról vagy megszüntetéséről rendelkező – bírói döntés „az eljárás során hozható legsúlyosabb »közbenső« határozat” {10/2007. (III. 7.) AB határozat, ABH 2007, 211, 221.; megerősítve: 3036/2013. (II. 12.) AB végzés, Indokolás [6]}, ennél fogva „nem ügydöntő határozat, mert nem a büntetőjogi főkérdésről szól” {3002/2014. (I. 24.) AB végzés, Indokolás [23]}.
- [17] Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 32.Bnyf.8000/2022/5. számú végzése nem minősül sem az ügy érdemében hozott bírósági döntésnek, sem az eljárást befejező egyéb döntésnek, ezért az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdésében foglalt törvényi feltételeknek, így érdemi vizsgálatára nincsen mód {hasonlóan lásd: 3194/2015. (X. 7.) AB végzés, Indokolás [4]–[8]}.
- [18] Az Alkotmánybíróság megjegyzi: az indítvány a bírói döntés alaptörvény-ellenessége tekintetében a határozott kérelem követelményeinek sem felel meg, tekintve, hogy az indítványozó indokolása a Be. támadott rendelkezésével kapcsolatos.
- [19] 4.2. Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panaszában Be. 276. § (1) bekezdés a) pontja [máshol a Be. 276. § (1) bekezdés a) pontjának „a terhelt bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható” szövegrésze] alaptörvény-ellenességét állította az Alaptörvény több rendelkezésével összefüggésben.
- [20] Az Abtv. 26. § (1) bekezdés alapján abban az esetben fordulhat az Alkotmánybírósághoz alkotmányjogi panasszal az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be, és jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [21] Szemben az Abtv. 27. §-ban foglaltakkal, az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz befogadásának nem előfeltétele, hogy a támadott jogszabály/i rendelkezés alkalmazására az ügy érdemében hozott vagy eljárást befejező döntés esetében kerüljön sor. Ennek megfelelően a befogadási feltételek teljesítése mellett a támadott bírósági döntések nem az ügy érdemében hozott vagy eljárást befejező volta – az Alkotmánybíróság gyakorlatából is következően – nem jelenti akadályát a támadott rendelkezések alkotmányossági vizsgálatának.
- [22] Az Alkotmánybíróság mindazonáltal megállapította, hogy az indítványozó panaszában a kifogásolt jogszabályi rendelkezés kapcsán formálisan ugyan nem, azonban indítványa tartalmát tekintve kifejezetten jogalkotói mulasztás megállapítását kérte.
- [23] Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata alapján az Abtv. 46. § (1) és (2) bekezdése a jogalkotói mulasztás megállapítását az Alkotmánybíróság által hatáskörei gyakorlása során hivatalból alkalmazható jogkövetkezményként szabályozza, így annak indítványozására senki nem jogosult. Ennek megfelelően nem alkalmas

az indítvány érdemi elbírálásra, ha nem tartalmaz világos kérelmet az alkalmazandó jogkövetkezményre, vagy olyan jogkövetkezmény alkalmazását kéri – mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapítása –, amelynek indítványozására az indítványozó nem jogosult {lásd például: 3217/2015. (XI. 10.) AB végzés, Indokolás [16]–[17]; 3330/2017. (XII. 8.) AB végzés, Indokolás [19]–[20]; 3222/2018. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [33]}.

[24] Az Alkotmánybíróság megerősítve a fenti gyakorlatát, a jelen ügyben is hangsúlyozza: az Abtv. 46. § (1)–(2) bekezdése a jogalkotói mulasztás megállapítását az Alkotmánybíróság által hatáskörei gyakorlása során hivatalból alkalmazható jogkövetkezményként szabályozza, így annak indítványozására az indítványozó jelen ügyben sem volt jogosult.

[25] 5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz egyrészt nem felel meg az Abtv. 27. §-ában foglalt követelményeknek, másrészt az indítványozó nem volt jogosult a panasznak a fenti tartalommal való előterjesztésére, ezért az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panasz sem fogadható be. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel az alkotmányjogi panaszt, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *c)* és *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. április 18.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1996/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3224/2023. (V. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 37.Gf.40.686/2018/14-I. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Dr. Szepesházi Péter ügyvéd által képviselt indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Fővárosi Ítéltábla 37.Gf.40.686/2018/14-I. számú ítélete, valamint a Fővárosi Törvényszék 29.G.44.262/2016/42. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdése, XIII. cikk (1) bekezdése, XV. cikk (1) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései sérelmére hivatkozva.
- [2] Az alkotmányjogi panasz és a benyújtott dokumentumok alapján az alapul fekvő ügy lényege a következő. Az indítványozó gépjármű vásárlás céljával 3 213 000 Ft összegű kölcsönszerződést kötött az alapper alperesével 2008. április 7-én. A szerződés változó kamatozású, svájci frank (CHF) alapú, fix futamidejű volt, 120 havi törlesztőrészletről szólt. A szerződés 12. pontja kitért arra, hogy a havonta esedékes forintban fizetendő törlesztő részlet nagysága árfolyam-periódusonként az aktuális forint/deviza árfolyam alapján kerül meghatározásra; az árfolyam változásából eredő kockázatot teljes mértékben az adós viseli. A szerződésben nem szabályozott feltételekben a hitelező üzletszabályzata volt irányadó.
- [3] Az alperes a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény alapján elszámolt az indítványozóval.
- [4] Az indítványozó ezt követően pert indított, és kérte a bíróságot, hogy állapítsa meg egyrészt a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 209. § (1) bekezdése alapján, hogy a szerződés törlesztőrészletének esedékessége tisztességtelenül került meghatározásra; másodsor kérte a régi Ptk. 209. § (4) bekezdése, 209/A. § (2) bekezdése, valamint a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: régi Hpt.) 203. § (1), (6) és (7) bekezdése alapján annak megállapítását, hogy a szerződés a kockázatfeltárás nem megfelelősége miatt tisztességtelen; harmadrészt a teljes kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását kérte a régi Hpt. 2013. § (1) bekezdés a), b) és e) pontjai alapján.
- [5] 2. A Fővárosi Törvényszék 29.G.44.262/2016/42. számú ítéletével az indítványozó keresetét elutasította. Ítéletének indokolásában – illeszkedve a kereseti kérelmekhez – megállapította: 1. a szerződés világosan, közérthetően tartalmazta, hogy meddig kell adott hónapban az indítványozónak fizetnie, a körültekintő fogyasztó számára az nem tartalmazott félreérthető információt; 2. a felperes pénzintézet nem csak arra hívta fel az indítványozó figyelmét, hogy a esetlegesen változhat a fizetési kötelezettsége, hanem arra is, hogy a törlesztő részlet valószínűleg emelkedni fog, az árfolyamváltozásból eredő minden kockázatot az indítványozónak kell viselnie; 3. a kölcsönszerződés a hatályos jogszabályok alapján jött létre, nem ütközik egyetlen jogszabályba sem.
- [6] Az indítványozó fellebbezése alapján eljáró Fővárosi Ítéltábla 37.Gf.40.686/2018/14-I. számú ítéletében a Fővárosi Törvényszék ítéletét helyben hagyta. A THM mértékével, az árfolyamszámítás átláthatóságával, a folyósítás időpontjának és a törlesztőrészletek esedékességének határozatlanságával, valamint az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás elégtelenségével kapcsolatos indítványozói sérelmeket alaptalannak tekintette.

- [7] 3. Az indítványozó ezt követően nyújtott be alkotmányjogi panaszt, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseiként az M) cikk (2) bekezdését, a XIII. cikk (1) bekezdését, a XV. cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit jelölte meg.
- [8] Az indítványozó szerint összességében a bíróságok „önkényes mérlegelése” „önkényes döntéshez vezetett”, ebben áll a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség.
- [9] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései sérelmét általánosságban az okozta az indítvány szerint, hogy az ügyben eljáró bíróságok „nem létező mérlegelési szabadságot teremtettek maguknak és *contra legem* jogellenesen döntöttek”. A *fair* bírósági eljáráshoz való jog összefüggésében az indítványozó arra hivatkozott, hogy a Fővárosi Törvényszék helytelenül jutott arra a következtetésre, hogy a casco biztosítás összegét a szerződésben nem kell feltüntetni. Álláspontja szerint ezt a költségelemet a szerződésnek tartalmaznia kellett volna. A bíróság ezzel ellentétes álláspontja az indítványozó szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti érdemi jogorvoslathoz való jogot is sérti.
- [10] Az indítványozó álláspontja szerint őt „mozaikszerűen” tájékoztatták a szerződésből következő kötelezettségeiről. A tájékoztatás ezen módját önkényesen, tehát alaptalanul minősítette a bíróság megfelelőnek, ezért az alaptörvény-ellenes.
- [11] Nem értett egyet azzal sem az indítványozó, hogy a bíróság elégségesnek tartotta azt a tájékoztatást, amely szerint az árfolyamkockázat jelentős, és nem követelte meg a „felső korlát nélküli” jelző használatát.
- [12] Az alkotmányjogi panasz szerint nem érvényesült az ügyben az uniós fogyasztóvédelmi jog [Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 169. cikk], ez pedig az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdésében foglalt fogyasztói jogok védelmét és a XV. cikk (1) bekezdésében foglalt törvény előtti egyenlőséget is sérti, összevetve az „európai uniós polgár” adósok helyzetével.
- [13] Végül az indítványozó arra is hivatkozott, hogy az önkényes mérlegelés – hivatkozva az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) több döntésére – az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: EJE) 6. Cikkét, és az Európai Unió Alapjogi Chartája „tisztességes eljárást érintő rendelkezéseit” is sérti. A bíróság eljárását nem tartotta objektívnek és átláthatónak; véleménye szerint a bíróság az önkényes mérlegeléssel és jogértelmezéssel kizárta a bírósághoz fordulás jogának érvényesíthetőségét is. Az alkotmányjogi panasz szerint csak akkor nem lett volna önkényes és alaptörvény-ellenes a bíróság döntése, ha helyt ad az árfolyamkockázat és a teljes érvénytelenség kérdésében az indítványozói keresetnek.
- [14] A tulajdonhoz való jog sérelmét az indítványozó abban jelölte meg, hogy a pervesztesség befolyásolta a kölcsönszerződésből fakadó fizetési kötelezettségét, neki vagyoni hátrányt okozott. Ennek igazolására számos alkotmánybírósági határozatot megjelölt és idézett.
- [15] Az indítványozó végül a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 359/C. § (1) és (2) bekezdéseire hivatkozással kérte az Alkotmánybíróságot a jogerős másodfokú ítélet végrehajtásának felfüggesztésére.
- [16] 4. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megvizsgálva a befogadhatóság feltételeit, jelen ügyben a következőket lehetett megállapítani.
- [17] 4.1. A Fővárosi Törvényszék jogerős döntését az indítványozó jogi képviselője 2019. június 28-án vette kézhez, az alkotmányjogi panaszt pedig 2019. augusztus 28-án – az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőn túl – nyújtotta be. Az indítványozó igazolási kérelmet terjesztett elő, amelyet az Alkotmánybíróság elfogadott, így a panasz határidőben benyújtottnak minősül.
- [18] A szerződés érvénytelensége megállapítása tárgyában született ítélet az ügy érdemében hozott döntés; az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, az alapul fekvő perben felperesként vett részt, így érintettnek minősül, és jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. A jogi képviselő érvényes meghatalmazását csatolta.
- [19] 4.2. Az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeit részben teljesíti: a) tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §);

b) az eljárás megindításának indokait (az indítványozó úgy véli, hogy a bíróságok önkényes és ezért alaptörvény-ellenes döntést hoztak); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntést (a Fővárosi Ítéltábla 37.Gf.40.686/2018/14-I. számú ítélete); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [XXVIII. cikk (1) bekezdése]; valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét és – az elsőfokú döntésre kiterjedő hatállyal – semmisítse meg azt.

- [20] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdése, XIII. cikk (1) bekezdése, XV. cikk (1) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (7) bekezdése tekintetében az indítvány nem teljesíti a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában írt követelményét, vagyis az indítvány nem tartalmaz érdemi indokolást. A határozott kérelem követelménye ugyanis magában foglalja azt a kötelezettséget, hogy az indítványnak tartalmaznia kell alkotmányjogi panasz esetén az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, továbbá indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabály, jogszabályi rendelkezés, bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.
- [21] A kérelmet mindezek alapján az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében lehet határozottnak tekinteni.
- [22] 4.3. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése kapcsán az indítványozó sérelme az volt, hogy a bíróság minden kereseti kérelme tekintetében önkényesen mérlegelt.
- [23] 4.3.1. Az alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés meglétével összefüggésben az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá. A testület már kidolgozta az alkotmányjogi értelemben vett *contra legem*, és/vagy önkényes bírói döntés megállapításának eseteit, amelyet dogmatikailag az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében deklarált *fair* bírósági eljáráshoz való joggal kötött össze a következők szerint. Az Alkotmánybíróság 20/2017. (VII. 18.) AB határozatában foglaltak értelmében a bírói döntés akkor *contra legem* – és egyben *contra constitutionem* –, amennyiben: 1. az eljáró bíróság ítéletének indokolásában nem tartalmazott arra vonatkozó érvelést, hogy miért hagyta figyelmen kívül az adott jogkérdésre irányadó hatályos jogszabályi rendelkezéseket; 2. nem vette figyelembe az ügyre irányadó jogi normákat; 3. olyan bírósági gyakorlatra alapozva hozta meg döntését, amelynek alapjául szolgáló normát a jogalkotó már hatályon kívül helyezett. Összefoglalva: „A bírói függetlenségnek nem korlátja, sokkal inkább biztosítéka a törvényeknek való alávetettség: a bírónak a határozatait a jogszabályok alapján kell meghoznia. Ha a törvénynek való alávetettségtől a bíróság eloldja magát, saját függetlenségének egyik tárgyi alapját vonja el. A vonatkozó jogszabályokat be nem tartó bíróság lényegében visszaél saját függetlenségével, amely adott esetben ezen keresztül a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét okozhatja. Az a bírói ítélet, amely alapos ok nélkül hagyja figyelmen kívül a hatályos jogot, önkényes, fogalmilag nem lehet tisztességes, és nem fér össze a jogállamiság alapelveivel.” {Indokolás [23], [28]–[29]; lásd még: 23/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [28]; valamint 12/2021. (IV. 14.) AB határozat, Indokolás [22]–[23]}
- [24] Az indítvány ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [25] 4.3.2. Ami a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését, vagyis az Abtv. 29. §-ában foglalt másik feltételt illeti, az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg.
- [26] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy az indítványozó által hivatkozott tisztességes bírósági eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti „szuperbíróság” szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntést tévesnek tartja, nem tekinthető az eljárás tisztességessége követelményrendszerén belül értékelhető alkotmányossági kérdésnek {hasonlóan: 3264/2020. (VII. 3.) AB végzés, Indokolás [21]; 3397/2020. (X. 29.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [27] Az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát indokolná.

- [28] 5. Az indítványozó fentiekén túl hivatkozott az EJEE, az EUMSZ és az Európai Unió Alapjogi Chartája megsértésére is, idézve az EJEB és az Európai Unió Bírósága több ítéletét. Az Alkotmánybíróság emlékeztet, hogy az Alaptörvény 24. cikk *f*) pontja, valamint az Abtv. 32. §-a alapján csak a jogszabályok nemzetközi szerződésbe ütközésének a vizsgálatára terjed ki a hatásköre, és arra is csak az Abtv. 32. § (2) bekezdésében meghatározott indítványozói kör indítványára bírói döntések nemzetközi szerződésbe ütközésének, valamint az Európai Unió Bírósága által hozott határozatoknak való megfelelés vizsgálatára azonban nincs hatásköre.
- [29] 6. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. az 52. § (1b) bekezdés *e*) pontjának, részben pedig befogadhatóság Abtv. 29. §-ában, valamint 32. §-ában foglalt feltételeinek, ezért azt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*), *h*) és *f*) pontjai alapján visszautasította.
- [30] Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadásának visszautasította, a támadott ítélet végrehajtásának felfüggesztéséről az Alkotmánybíróságnak nem kellett rendelkeznie.

Budapest, 2023. április 18.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1485/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3225/2023. (V. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság Budapest XXI. kerület Csepel Önkormányzat képviselő-testületének a helyi adókról szóló 34/2012. (XI. 29.) önkormányzati rendelete 5–6. §-a, a helyi adókról szóló 30/2015. (XI. 30.) önkormányzati rendelete 7. §-a és 9. §-a, a helyi adókról szóló 28/2017. (XII. 01.) önkormányzati rendelete 8. §-a és 10. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és alkalmazási tilalma elrendelésére, valamint a Fővárosi Törvényszék 107.K.703783/2021/32. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselővel (dr. Karsai Dániel András ügyvéd) eljárva alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. § (1) bekezdése alapján.
- [2] Az indítványozó kérelme elsődlegesen arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy Budapest XXI. kerület Csepel Önkormányzat képviselő-testületének a helyi adókról szóló 34/2012. (XI. 29.) önkormányzati rendelete (a továbbiakban: Ör1.) 5–6. §-a, a helyi adókról szóló 30/2015. (XI. 30.) önkormányzati rendelete (a továbbiakban: Ör2.) 7. §-a és 9. §-a, valamint a helyi adókról szóló 28/2017. (XII. 01.) önkormányzati rendelete (a továbbiakban: Ör3.) 8. §-a és 10. §-a alaptörvény-ellenes, és ezért ezek alkalmazási tilalmát az Alkotmánybíróság rendelje el. Az indítványozó másodlagos kérelme az volt, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Fővárosi Törvényszék 107.K.703783/2021/32. számú ítélete alaptörvény-ellenességét és semmisítse azt meg. Az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése és XXX. cikk (1) bekezdése sérelmére hivatkozott.
- [3] 2. Az alkotmányjogi panaszra okot adó ügy lényege az alábbiak szerint foglalható össze az Alkotmánybíróság számára rendelkezésre bocsátott iratanyag alapján.
- [4] 2.1. Az indítványozó tulajdonában áll egy belterületi, kivett, beépítetlen terület megnevezésű telek Budapest XXI. kerületében. A telek azt követően esett az ún. „Csepeli Gerincút” nyomvonalába, hogy annak tulajdonjogát az indítványozó megszerezte 1999-ben. Budapest Főváros XXI. kerület Csepel önkormányzat jegyzője mint önkormányzati adóhatóság (a továbbiakban: elsőfokú adóhatóság) telekadó adónemben a 2015–2020 közötti időszak vonatkozásában adóellenőrzést folytatott le az indítványozónál, amelynek eredményeképp a 2020. június 23. napján kelt ADO/359-11/2020. számú határozatával az indítványozó terhére 5 784 454 forint adókülönbözetet állapított meg, és jogkövetkezményeket alkalmazott, amelyekkel együtt mindösszesen 8 422 801 forint fizetési kötelezettség terhelte az indítványozót. Az ellenőrzött adóévekben összesen három adórendelet (Ör1., Ör2., Ör3.) volt hatályban, amelyek közül az utóbbi jelenleg is hatályos.
- [5] Az elsőfokú adóhatóság megállapította, hogy az ingatlan tulajdoni lapjának III. részében építési tilalommal kapcsolatos bejegyzés a vizsgált időszakban nem szerepelt és a 2015–2019 évek vonatkozásában az indítványozó az illetékes mezőgazdasági igazgatási szerv igazolását nem csatolta a mezőgazdasági művelésről. Az elsőfokú adóhatóság az ingatlanon helyszíni szemlét is végzett, azon épület, épületrész nem volt található. Mindezek alapján az ingatlan után telekadót kell fizetnie az indítványozónak, a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvényben (a továbbiakban: Htv.) szerinti mentességek tényállása nem valósult meg. Ugyanakkor azt is hivatalból megállapította az elsőfokú adóhatóság, hogy az indítványozót megilleti az Ör1. 6. § c) pontja, az Ör2. 9. § c) pontja, az Ör3. 10. § c) pontja szerinti adómentesség, és ezért a telek adóköteles méretéből levont 1 000 nm-t.

- [6] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Budapest Főváros Kormányhivatala (a továbbiakban: másodfokú adóhatóság) a 2020. október 12. napján kelt BP/1008/07947/2/2020. számú határozatával helybenhagyta az elsőfokú határozatot. Döntésében megállapította, hogy az indítványozó állításával ellentétben a telek a Htv.-ben foglalt mentességi feltételek egyikének sem felel meg, különösen azért, mert az ingatlanon a villamosenergia-vezetékre való csatlakozás lehetősége fennáll, továbbá a telek építési tilalom alatt nem áll, valamint az indítványozó az illetékes mezőgazdasági igazgatási szerv igazolását a mezőgazdasági művelés folytatásáról nem csatolta és mezőgazdasági művelést nem is végzett a telken a szemle tanúsága szerint.
- [7] 2.2. Az indítványozó keresetet nyújtott be a másodfokú adóhatóság határozatával szemben, amelyben elsődlegesen annak az elsőfokú határozatra is kiterjedő hatályú megsemmisítését, másodlagosan az alperesi határozat hatályon kívül helyezését és új eljárásra kötelezését kérte az elsőfokú határozat megsemmisítésével. Előadta, hogy a „nyomvonal miatt az ingatlan »de facto« építési korlátozás, valójában építési tilalom alá esik”. Kifejtette, hogy az elmúlt 5 évben szántó művelési ágban mezőgazdasági művelést folytatott, amelyre nézve az elsőfokú hatóság felé nyilatkozatot is tett. A pandémia miatt a területen munkálatokat nem tudott végezni. Vitatta, hogy az építési tilalom csak akkor fogadható el mentességi okként, ha az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzésre kerül. A Csepeli Gerincút tervezésére, megépítésére vonatkozó beruházás többszöri elhalasztása következtében az építési vagy változtatási tilalom elrendelése még nem történt meg. Mindezek miatt hosszabb távú beruházásokat, építkezéseket az ingatlanon nem lehet kezdeni. Az indítványozó keresetében azt is előadta, hogy álláspontja szerint „a telekadó kirovása jelen helyzetben alaptörvény-ellenes korlátozását jelenti az Alaptörvény XIII. cikkében biztosított tulajdonhoz való jognak. [...] kifejtette, hogy a tulajdonhoz való jog nem korlátlan és korlátozhatatlan. A csepeli összekötő út, HÉV bővítés és az ehhez kapcsolódó projektek lassan 20 éve húzódnak. Az első szakasz 2012-ben került átadásra, a második szakaszon már közvetlenül az ingatlant érintette volna. Az ingatlant értékesíteni nem képes, hasznosítani sem” (Fővárosi Törvényszék 107.K.703783/2021/32. számú ítélete, Indokolás [6]).
- [8] A Fővárosi Törvényszék a 2021. január 22. napján kelt 35.K.707.699/2020/5. számú végzésével az indítványozó keresetlevelét visszautasította. Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Kúria mint másodfokú bíróság a 2021. április 23. napján kelt Kpkf.V.39.845/2021/2. számú végzésével a Fővárosi Törvényszék végzését hatályon kívül helyezte és a Fővárosi Törvényszéket új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.
- [9] 2.3. A megismételt eljárásban a Fővárosi Törvényszék a 2022. március 1. napján kelt 107.K.703783/2021/32. számú ítéletével az indítványozó keresetét elutasította. A Fővárosi Törvényszék megállapította, hogy az indítványozó eljárásjogi kifogásai alaptalanok, azok közül számos nem is vizsgálható a keresetváltoztatás tilalma miatt [lásd: a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 43. § (1) bekezdés]. Az indítványozó által előadott anyagi jogszabálysértések körében a Fővárosi Törvényszék azt állapította meg, hogy ezek nem fognak helyt. A Htv. rendszerében olyan fogalom, hogy *de facto* vagy kvázi beépítési tilalom nem létezik. A telek beépíthetőségét korlátozó tényezők nem értékelhetők az irányadó adójogszabályok alapján. A mezőgazdasági művelés folytatására az indítványozó csak hivatkozott, azt sem az adóigazgatási eljárásban, sem a közigazgatási perben nem támasztotta alá bizonyítékokkal. Ennek megfelelően jogszerűen állapította meg a másodfokú adóhatóság, hogy az indítványozót Htv. szerinti adómentesség nem illette meg.
- [10] A Fővárosi Törvényszék azt a hivatkozást sem találta alaposnak, miszerint a másodfokú adóhatóság megsértette az indítványozó tulajdonhoz való jogát. „Az a körülmény, hogy a felperesnek az adómentessége hiányával kapcsolatos álláspontját az alperes indokolt döntésével nem fogadta el, nem értékelhető a tulajdonhoz való jog megsértéseként. Kiemeli a bíróság, hogy az adójogszabályoknak a meghatározása a jogalkotó szuverén joga. Minden esetben vannak olyan magán- vagy jogi személyek, akik számára valamely adójogi előírás előnyt vagy hátrányt jelent. Alapjaiban tenné kérdésessé az állam adóztatási jogának kereteit, és jogbizonytalanságot eredményezne mind a jogalkotó, mind a jogalkalmazó számára, ha pusztán arra hivatkozással lehetne egy kedvezményre vonatkozó szabály alaptörvény-ellenességét állítani, hogy bizonyos adóalanyok azzal nem tudnak élni. A jogalkotó adópolitikai okok szem előtt tartásával dönti el, hogy adóztat-e egy ingatlant; illetőleg milyen feltételek mellett ad adómentességre lehetőséget” (Fővárosi Törvényszék 107.K.703783/2021/32. számú ítélete, Indokolás [23]).

- [11] 3. A Fővárosi Törvényszék jogerős ítéletét követően az indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. § (1) bekezdése alapján. Az indítvány lényege a következőképpen foglalható össze.
- [12] 3.1. Az indítványozó érvelése szerint az alaptörvény-ellenességet elsősorban az Ör1., az Ör2. és az Ör3. sérelmezett szabályai okozták, amelyek egyfelől az adómértékről (Ör1. 5. §, Ör2. 7. §, Ör3. 8. §), másfelől az adómentességekről (Ör1. 6. §, Ör2. 9. §, Ör3. 10. §) rendelkeztek. A tulajdonhoz való joggal [Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés] összefüggésben azzal érvelt az indítványozó, hogy a telek rendeltetésszerű használatát kizárja, hogy az állami beruházás folytatásakor kisajátításra kerülhet sor, ami miatt a telken értéknövelő beruházás megvalósítása kizárt. Ugyanezért a telek jelentős értékcsökkenést szenvedett el. Az arányos közteherviselés [Alaptörvény XXX. cikk (1) bekezdés] megsértését az indítványozó abban jelölte meg, hogy a kivetett telekadó mértéke súlyosan aránytalan. Azzal érvelt, hogy az „[i]ngatlanom egyedi sajátosságai, a *de facto* építési tilalom és használati korlátozása ellehetetleníti, hogy az ingatlanból érdemi jövedelmet realizálhassak, amely az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint alapvető szempont a telekadó arányosságának megítélése során.” Ennek alátámasztásaként hivatkozott a 20/2021. (V. 27.) AB határozatra (a továbbiakban: Abh1.).
- [13] Másodsorban a Fővárosi Törvényszék ítélete sérti az előbb megjelölt két alaptörvényi rendelkezést. Az indítványozó úgy fogalmazott, hogy a „Fővárosi Törvényszék teljes mértékben figyelmen kívül hagyta az adómérték arányosságának vizsgálatát. Az a bírósági megállapítás, ami a jelen végzés indokolásának [10] bekezdésében idézetként szerepel az indítványozó szerint alaptörvény-ellenes, valamint az indítványban írtak szerint „jól tükrözi az eljáró bíróság azon attitűdjét, hogy a vonatkozó jogszabályok formális alkalmazásán túlmenő jogalkalmazói tevékenységet nem kíván végezni, az, arányossági mérlegelést meg sem kíséri. [...] Az eljáró bíróságnak vizsgálnia kellett volna, hogy a telekadóval érintett ingatlanom egyedi sajátosságai (elhelyezkedése, rendeltetése, megközelíthetősége, egyéb sajátosságai) okán a telekadó mértéke megfelel-e az arányos mértéknek. [...] Az eljáró bíróság az arányossági mérlegelés és az alapjog-konform jogértelmezés elmulasztása okán a tulajdonhoz való jogomat aránytalanul korlátozó ítéletet hozott, konzerválta az aránytalan mértékű telekadó kivetését. A Fővárosi Törvényszék ítélete sérti továbbá az arányos közteherviselés Alaptörvényben rögzített tartalmát is, mivel az arányossági mérlegelés elvégzése útján szükséges megállapítani a közteherviselés mértékét az adott egyén körülményeire tekintettel.”
- [14] 4. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenképp azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [15] 4.1. Az indítványozó a Fővárosi Törvényszék ítéletének közléséhez képest (2022. április 21.) az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőn belül nyújtotta be alkotmányjogi panaszát. A kérelmező magánszemély alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, és érintettsége fennáll, mivel a jogerős ítélettel befejezett bírósági eljárásban felperes volt. Jogorvoslati jogát kimerítette, amikor keresetet terjesztett elő a másodfokú adóhatóság határozatát vitatva. A jogerős ítélettel szemben további rendes jogorvoslati lehetőség nem állt rendelkezésére. Az indítvány felhívja az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó szabályokat [Abtv. 26. § (1) bekezdés és 27. § (1) bekezdés] és kifejezett kérelmet tartalmaz a jogkövetkezmények megállapítására, előadja az eljárás megindításának indokait, a felhívott Alaptörvényben biztosított jogok sérelmének lényegét, valamint – a jelen végzés 4.2. pontjában írt kivétellel – pontosan megjelöli a támadott jogszabályi rendelkezéseket és bírói döntést, valamint az Alaptörvény sérülni vélt szabályait. Tehát az indítvány az előbb jelzett kivétellel eleget tett az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a)–d)* és *f)* pontjaiban foglalt követelményeknek.
- [16] 4.2. Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasszal az ügyben alkalmazott jogszabályi rendelkezések vitathatók. Az indítványozó az adóigazgatási eljárásban és a bírósági eljárásban többek között azzal érvelt, hogy a Htv.-ben rögzített adómentességek megilletik, azaz vonatkozik rá a mezőgazdasági művelés alatt álló belterületi telek, továbbá az építési tilalom alatt álló telek mentességi szabálya (vesd össze: Htv. 19. § *b–c)* pont). Miközben ezek a mentességek közvetlenül a Htv.-ből fakadnak, és ezeket az önkormányzati rendelet nem ismétli, és nem is ismételheti meg, az indítványozó nem támadta a Htv. mentességi szabályait. Azokat a paragrafusokat sérelmezte pontosabb jogszabályhely – különösen a paragrafuson belüli pontok – megjelölése nélkül, amelyek az önkormányzati rendeletekben a mentességekről

szólnak. Ezek mindegyike három pontban [a)–c) pont] három különböző és önálló mentességi tényállást tartalmaz. Közülük a c) pontot (adómentes a magánszemély tulajdonában lévő telek adóköteles területéből 1000 nm) minden adóévre hivatalból érvényesítették az indítványozó javára már az elsőfokú határozatban. A többit azonban egyáltalán nem alkalmazták a hatósági, illetve a bírósági eljárásban. Az indítványozó indítványában nem adta indokát annak, hogy az a)–b) pontok alkalmazásának a hiánya miért lenne ellentétes az Alaptörvény indítványban megjelölt szabályaival [vesd össze: Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont].

- [17] A fentiekből az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó az önkormányzati rendeletek mentességi szabályait (Ör1. 6. §, Ör2. 9. §, Ör3. 10. §) általában véve támadta, ami nem elégíti ki a határozott kérelem követelményét. Azt pontosan nem jelölte meg, hogy mely mentességi tényállást támadja a rendeleteken belül [vesd össze: Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]. Hallgatott arról is, hogy milyen okból kifolyólag lenne alaptörvény-ellenes az, hogy a két rendeleti mentességet nem alkalmaztak az ügyében. Hangsúlyozandó, hogy amit pedig alkalmaztak, azt a javára tették hivatalból.
- [18] Ezek alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az indítványozó úgy sérelmezte a rendeleti mentességi szabályokat, hogy azok ügyében alkalmazásra nem kerültek, ezen felül pontosan meg sem jelölte, hogy mely mentességi pontok alkotmányosságát vitatja, továbbá indokát sem adta annak, hogy a nem alkalmazott szabályok miért lennének ellentétesek az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével és XXX. cikk (1) bekezdésével. Az Ör1. 6. §, Ör2. 9. § és Ör3. 10. § érdemi vizsgálatára ezért nem volt lehetőség.
- [19] Kiegészítésképpen megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítására irányuló indítvány előterjesztésére senki sem jogosult {lásd például: 3009/2012. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [62]; 3212/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [13]–[15]; 3395/2020. (X. 29.) AB végzés, Indokolás [24]; 3169/2022. (IV. 12.) AB végzés, Indokolás [24]; 3419/2022. (X. 21.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [20] 4.3. Az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy az adómérték-szabályok (Ör1. 5. §, Ör2. 7. § és Ör3. 8. §) és a bírósági ítélet vonatkozásában az indítvány megfelel a határozott kérelem követelményének.
- [21] 4.4. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát. E feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [22] 4.4.1. Az Alkotmánybíróság először az adómérték-szabályokkal szembeni panaszt vizsgálta. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy normakontroll-eljárásban az arányosság vizsgálatát nem lehet feltételezésekre építeni. Éppen ezért az Alkotmánybíróság a konfiskáló adómérték vizsgálatokor – egyéb jellemzők értékelése mellett – a telek igazságügyi szakértő által megállapított értékét veszi alapul. A telek értékének a megállapítása szakkérdés. Új tényállást az Alkotmánybíróság nem állapít meg, és fő szabály szerint kiterjedt bizonyítási eljárást sem folytat le {vesd össze: Abh1., Indokolás [44]–[45]; 3233/2021. (VI. 4.) AB határozat (a továbbiakban: Abh2.), Indokolás [35]; 27/2022. (XI. 3.) AB határozat (a továbbiakban: Abh3.), Indokolás [36]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság korábbi döntéseiben visszautasította azokat az alkotmányjogi panasz-elemeket, amelyekben az indítványozók anélkül adták elő a konfiskáló adóztatás tilalmát, hogy igazolták volna a telek előbbiek szerinti értékét {lásd: 3372/2022. (VII. 25.) AB végzés, Indokolás [23]; 3371/2022. (VII. 25.) AB végzés, Indokolás [23]; 3370/2022. (VII. 25.) AB végzés, Indokolás [23]}.
- [23] Ebben az ügyben az indítványozó semmilyen módon sem igazolta a telek értékét. Az Abtv. 52. § (4) bekezdése úgy szól, hogy az „alkotmánybírósági eljárás feltételeinek fennállását az indítványozónak kell igazolnia”. Ezt egészíti ki az előbbi szakasz (6) bekezdése, amely arról rendelkezik, hogy az „indítvány mellékleteként meg kell küldeni az Alkotmánybíróság részére azokat a dokumentumokat, amelyek az indítványban foglaltakat igazolják”. Az Abtv. 57. §-a értelmében pedig az „Alkotmánybíróság az indítványok érdemében a rendelkezésre álló iratok alapján [...] dönt.”
- [24] Ezek miatt az indítvány és mellékletei tartalma alapján nem volt megállapítható az ügy érdemét befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyének fennállta, ezért az érdemi vizsgálat szükségessége sem volt megállapítható az adómérték-szabályok tekintetében. Ugyanezen okból kifolyólag olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem tudott az Alkotmánybíróság azonosítani a konfiskáló adóztatás tilalma kapcsán, amelyet az Abh1.-re, az Abh2.-re és az Abh3.-ra támaszkodó állandó gyakorlatában még nem tárt volna fel.

- [25] 4.4.2. Ezt követően az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szembeni panaszt vizsgálta az Abtv. 29. §-a szempontjából. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy az indítványozó azért tekintette alaptörvény-ellenesnek a Fővárosi Törvényszék ítéletét, mert abban a bíróság nem végezte el az arányossági mérlegelést, amely az Alaptörvény XXX. cikk (1) bekezdéséből következik. Az Alkotmánybíróság a rendelkezésére bocsátott iratanyagból azt állapította meg, hogy ezt a bíróság azért nem tett meg, mert az nem volt a kereseti kérelem része. A jelen végzés indokolásának [7] bekezdésében az Alkotmánybíróság idézte, hogy mi volt az indítványozó alapjogi relevanciájú kérelme a keresetben, továbbá a jelen végzés indokolásának [10] bekezdésében idézte, hogy erre milyen választ adott a Fővárosi Bíróság. Az indítványozó a keresetében a tulajdonhoz való jog sérelme mellett érvelt az adómentességek hiánya okán, amit a bíróság el is bírált. Az indítványozó előadásával ellentétben az Abh1.-ből nem vezethető le az, hogy a kereseti kérelemtől függetlenül, a keresetváltoztatás Kp. szerinti tilalma ellenére a bíróságok kötelesek lennének hivatalból lefolytatni az arányossági mérlegelést. Ilyen körülmények között nem volt megállapítható, hogy a sérelmezett ítélet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kétélye merülne fel benne.
- [26] 4.4.3. Összességében az volt tehát megállapítható, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ában foglalt feltétek egyikének sem felel meg.
- [27] 5. Mindezekre tekintettel az alkotmányjogi panasz nem felel meg a befogadhatóság feltételeinek, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján tanácsban eljárva az Abtv. 26. § (1) bekezdése, 27. § (1) bekezdése, 29. §-a, valamint 52. § (1b) bekezdés c) pontja, e) pontja, 52. § (4) bekezdése, továbbá az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. április 18.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1552/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3226/2023. (V. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.III.21.137/2021/11. számú ítélete alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaságok jogi képviselőjük útján (dr. Kodela Viktor ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.III.21.137/2021/11. számú ítélete és a Fővárosi Ítéltábla 3.Pf.20.320/2021/4/II. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozták.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárás jelen alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából releváns elemei az alábbiak szerint összegezhetőek.
- [3] A későbbi alperes Magyar Állam képviseletében eljáró Nemzeti Földalapkezelő Szervezet (a továbbiakban: NFA) az I. rendű indítványozóval 2011. május 9-én termőfölddel kapcsolatos hasznosítási kötelezettségre irányuló megbízási szerződést kötött 2011. október 31-ig szóló határozott időre. Az I. rendű indítványozó vállalta, hogy a földterületek használatáért használati díjat fizet, tudomásul vette, hogy a hasznosítási kötelezettség teljesítését saját költségére és kockázatára vállalja, az NFA-val szemben ebből eredően követelést nem érvényesíthet. Rögzítették a felek, hogy az I. rendű indítványozó a szerződés teljesítésével összefüggésben keletkezett költségeit az NFA-val szemben nem érvényesítheti, annak megtérítését nem követelheti.
- [4] A földterületek megművelésének megkezdésekor az I. rendű indítványozó a földterületek rendkívüli elhanyagoltságát tapasztalta, amelyről az NFA-t értesítette, majd megkezdte a művelési ágnek megfelelő állapot visszaállításához szükséges munkák elvégzését. Ezt követően a felek 2012. május 15. és október 15. napja közötti időre lényegében azonos tartalommal újabb megbízási szerződést kötöttek. Az I. rendű indítványozó a megbízási szerződésekben kikötött használati díjat nem teljes egészében fizette meg az alperesnek, a meg nem fizetett díjak felülvizsgálatát kérte az általa elvégzett munkákra tekintettel.
- [5] A megbízási szerződések lejáratát követően az NFA haszonbérleti pályázatokat írt ki, amelyeket az I. rendű indítványozóval azonos tulajdonosi kör tulajdonában és irányítása alatt álló II. rendű indítványozó nyert el. A felek megállapodtak, hogy a haszonbérlet gyakorlásának éves díján felül a II. rendű indítványozót terheli a haszonbérlet fennállásának idején valamennyi haszonbérelt földre vonatkozó, a haszonbérelt földdel összefüggésben felmerült költség, közteher és valamennyi kapcsolódó díj, illeték megfizetése, értéknövelő beruházásra viszont csak az alperes előzetes, írásbeli hozzájárulása esetén jogosult a II. rendű indítványozó folytatta a földterületek rendbetételére irányuló munkákat. A II. rendű indítványozó a földterülettel kapcsolatos munkálatokra tekintettel a haszonbérleti díj felülvizsgálata iránt kérelmet terjesztett elő az alperes felé, azonban a felek között megegyezés nem született.
- [6] Az indítványozók kártérítés iránt fordultak a bírósághoz. Az I. rendű indítványozó szerint az alperesnek a földterületeket olyan állapotban kellett volna átadnia, ami lehetővé teszi a művelési ágnek megfelelő hasznosítást. Elsődleges keresetében a szükséges és hasznos költségei, másodlagos keresetében szerződésszegéssel okozott kár, harmadlagos keresetében az alperes jogalap nélküli gazdagodása megtérítését kérte. Szerinte a területtisztítási munkák nem képezték a szerződés tárgyát. A II. rendű indítványozó előadta, hogy a haszonbérleti szerződések keretében a földterületek művelési ágának megfelelő állapotba történő visszaállítása olyan rendkívüli értéknövelő munkának, felújításnak minősül, amelyek költsége a haszonbérbeadót terheli, az elvégzett munkák költsége egyben a dologra fordított szükséges kiadásnak is minősül, aminek megtérítését igényelheti. Másodlagosan szerződésszegéssel okozott kár, harmadlagosan pedig az alperes jogalap nélküli gazdagodása

megtérítését kérte. Az alperes szerint az első megbízási szerződésben az I. rendű indítványozó vállalta, hogy a művelési ágnak megfelelő hasznosítás költségei őt terhelik, míg az újabb megbízási szerződés megkötésekor már kétséget kizáróan tudott a területek elhanyagolt állapotáról. Szerinte a költségviselés tárgyában a felek eltértek az 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) megbízásra vonatkozó általános szabályaitól. Hivatkozott arra is, hogy a haszonbérleti szerződések megkötésekor a II. rendű indítványozót ugyanaz a személy képviselte, mint aki a megbízási szerződések megkötése és teljesítése során az I. rendű indítványozót, így a szerződéskötéskor tisztában volt az ingatlanok állapotával.

- [7] Az első fokon eljáró Fővárosi Törvényszék 18.P.20.930/2018/85. számú ítéletével az indítványozók elsődleges kereseti kérelmét megalapozottnak találta, és kártérítés megfizetésére kötelezte az alperest. Kifejtette, hogy az alperest nem a vállalása, hanem a törvényi rendelkezések alapján terhelte szavatossági felelősség azért, hogy a megbízási és haszonbérleti szerződések tárgyát képező földterületek szerződésszerű használatra alkalmas állapotban legyenek. A törvényszék indokolása értelmében a régi Ptk. 306. § (3) bekezdése alapján az indítványozók a munkák elvégzésére jogosultak voltak, költségeiket pedig az alperestől követelhetik.
- [8] Az alperes fellebbezése nyomán eljáró Fővárosi Ítéltábla 3.Pf.20.320/2021/4/II. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet megváltoztatta, és az indítványozók keresetét minden kereseti kérelemre kiterjedően elutasította. Álláspontja szerint a hasznosítási kötelezettség teljesítésével felmerülő feladatok gondos ellátásához szükséges a földterületek kitisztítása, azaz az I. rendű indítványozó költségei a hasznosítási kötelezettség teljesítésével összefüggésben keletkeztek, amelyeket ő volt köteles viselni. A régi Ptk. 305/A. § (1) bekezdése alapján pedig kizárt volt az alperes felelőssége, mivel az I. rendű indítványozó az alperes teljesítését az ingatlan állapotának ismeretében fogadta el. A másodfokú bíróság úgy foglalt továbbá állást, hogy az I. rendű indítványozóval azonos tulajdonosi körbe tartozó II. rendű indítványozó nyilvánvalóan ismerte a földterület állapotát a haszonbérleti szerződés megkötésekor, így az alperes felelőssége kizárt.
- [9] Az indítványozók felülvizsgálati kérelmét a Kúria Pfv.III.21.137/2021/11. számú ítéletével nem találta alaposnak, és a jogerős ítélet hatályában fenntartotta Megállapította, hogy a megkötött megbízási és haszonbérleti szerződések alapján az indítványozókat terhelte a földterület hasznosítási kötelezettsége teljesítésével kapcsolatos minden költség. Egyetértett a másodfokú bírósággal abban, hogy az alperes mentesült a szavatossági felelősség alól, tekintettel arra, hogy az indítványozók a hibát a szerződéskötés időpontjában már ismerték. Külön is kiemelte, hogy az I. rendű indítványozó azt követően, hogy az ingatlanok birtokba vételét követően észlelte azok állapotát, a szerződést nem támadta meg tévedés címén, akkor nem hivatkozott szerződésszegésre, nem állt el a szerződéstől, sőt az ingatlanok állapota és a művelési ág helyreállításának immár ismert költségvonzata ellenére 2012-ben újra megkötötte a megbízási szerződést. Az indítványozók azon kifogására, amely szerint a másodlagos és harmadlagos kereseti kérelmük tárgyában az elsőfokú bíróság nem folytatott le bizonyítási eljárást azt állapította meg, hogy ezeket a kereseti kérelmet nem bizonyítottság hiányában utasította el az ítéltábla, hanem érdemben találta azokat alaptalannak.
- [10] 1.2. Az indítványozók az alkotmányjogi panaszukban a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.III.21.137/2021/11. számú ítélete és a Fővárosi Ítéltábla 3.Pf.20.320/2021/4/II. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozták. Arra hivatkoztak, hogy a támadott ítéletek sértik az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tulajdonhoz való jogot, a XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot, továbbá a XXVIII. cikk (7) bekezdés szerinti jogorvoslathoz való jogot.
- [11] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét arra alapozták, hogy az ítéltábla és a Kúria döntéseinek fényében az ingatlanok művelési ágnak megfelelő helyreállítási kötelezettsége és költségei az indítványozók terhén maradt. Ez azt eredményezte szerintük, hogy a megbízási és a haszonbérlet időtartama alatt számukra olyan rendkívüli mértékű költségeket kellett vállalniuk, amely a tulajdonuk súlyos sérelmével járt. Hivatkoztak arra, hogy a tulajdon alapjogi védelme kiterjed a tulajdonjoghoz kapcsolódó egyéb dologi és kötelmi, vagyoni értékkel bíró jogosultságokra is, így alapjogi védelem illet meg minden jogosultat, aki vagyoni értékkel bíró jogát egyértelmű jogcím alapján gyakorolja (ebbe beletartozik a termőföld haszonbérlete is). Érvelésük értelmében a termőföldek művelési ágnak megfelelő állapotban történő átadása a Nemzeti Földalapról szóló 2010. évi LXXXVII. törvény (a továbbiakban: NFA tv.) szerint a tulajdonos feladata és kötelezettsége, ennek költségét az indítványozók nem lettek volna kötelesek viselni. Azzal azonban, hogy a bíróságok megfosztották az indítványozókat attól, hogy ezen költségeiket áthárítsák bírói ítélettel a felelős tulajdonosra, megsértették az Alaptörvényben biztosított tulajdonhoz való jogukat. Arra hivatkoztak, hogy a várható nyereség ugyan nem minősül

alkotmányosan védett értéknek, azonban amennyiben annak elmaradása a tulajdonjog korlátozása okán következik be, alapjogsérelem állapítható meg.

- [12] Az indítványozók szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogukat megsértve az ítéletábrá és a Kúria elzárta őket attól, hogy a másodlagos és harmadlagos kereseti kérelmek tárgyában tényelőadásaikat és jogi érvelésüket előadják, bizonyítást indítványozzanak. Azt is állították, hogy a másodlagos és harmadlagos kereseteket lényegében elsőfokon döntötte el a másodfokú bíróság, ami ellen a panaszosok így nem tudtak rendes jogorvoslatot előterjeszteni, amivel a XXVIII. cikk (7) bekezdésében garantált jogorvoslathoz való joguk is sérült. Azt hangsúlyozták, hogy az ítéletábrá az elsőfokú ítélet megváltoztatása mellett a másodlagos és harmadlagos kereseti kérelmek elutasításáról úgy döntött, hogy azok tekintetében korábban az elsőfokú ítélet nem döntött és az elsőfokú eljárásban a bíróság nem is vizsgálta azokat. Szerintük a másodfokú bíróságnak az elsődleges kereseti kérelem elutasítása mellett új eljárásra kellett volna utasítania az elsőfokú bíróságot. A bizonyítási eljárás nagyterjedelmű vagy teljes megismétlése, illetőleg kiegészítése lett volna szükséges ahhoz, hogy azokról dönteni lehessen. Azt állították, hogy az elsőfokú eljárásban a bíróság akarata ellenére bizonyítást nem vezethettek. Szerintük nem tudták az ügyüket a másodlagos és harmadlagos kereseti kérelem vonatkozásában az elsőfokú eljárásban előadni, ezzel érvelésük szerint elvonták az ügyük előadáshoz fűződő jogukat, sérült a fegyveregyenlőség, a tisztességes eljárás elve, illetve a másodfokú bíróság jogsértő elutasítása miatt el voltak zárva attól, hogy a megismétlendő eljárásban felveendő bizonyítékaikat előadják.
- [13] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) és (2) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [14] 2.1. Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett bírói döntést követő 60 napon túl, a 61. napon nyújtották be [Abtv. 30. § (1) bekezdés], ami azonban az Ügyrend 28. § (2) bekezdése értelmében határidőben benyújtottnak tekintendő, mivel a határidő utolsó napja munkaszüneti napra esett.
- [15] Az indítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozók jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság által az indítványozók szerint vizsgálandó bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvény megsértett rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont], továbbá tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. Az indítvány tartalmaz kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [16] Az indítvány megfelel annak a tartalmi feltételnek, mely szerint – az indítványozók állítása alapján – az indítványozók Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont]. Az indítványozók jogosultnak tekinthetők [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. Az indítványozók érintettnek tekinthetők (Abtv. 27. §). Az indítvány továbbá megfelel annak a tartalmi feltételnek, mely szerint az indítványozók a jogorvoslati lehetőségeiket már kimerítették, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számukra biztosítva [Abtv. 27. § (1) bekezdés b) pont].
- [17] 2.2. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [18] Az alkotmányjogi panasz, figyelemmel az Alkotmánybíróság Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével, továbbá a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével összefüggő, jelen alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából releváns gyakorlatára, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem fogalmaz meg. Az Alkotmánybíróságnak ezért azt kellett értékelnie, hogy az indítvány felveti-e a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételyét.
- [19] Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően az Alkotmánybíróság hatáskörébe kizárólag a bírói döntéseknek az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi

jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}.

- [20] Az alkotmányjogi panaszban az indítványozók a tulajdonhoz való joguk sérelmére abban az összefüggésben hivatkoztak, hogy a bíróságok általuk tévesnek vélt ítéletei miatt a várható nyereségük a tulajdonhoz való joguk korlátozása okán maradt el. Ebben a körben hivatkoztak ugyan az indítványozók a tulajdonjog korlátozására, de valójában nem adtak elő olyan érvet, ami alkotmányjogi értelemben összefügg a tulajdonhoz való jog korlátozásával. Vitatták a bíróságok jogértelmezését, eltérően értelmezték a vizsgálat tárgyává tett szerződéseket, kétségbe vonták azt, hogy a jogviszony fennállásával összefüggésben keletkezett költségeket kinek kell viselniük. Ezek azonban nem mutatnak túl a bíróságok álláspontjának szakjogi alapon álló vitatásán, nem vetik fel az ítéletekkel kapcsolatosan az alaptörvény-ellenesség kételyét. Annak megítélése ugyanis, hogy az indítványozók a perbeli ingatlanok művelési ágának megfelelő termelésbe hozatalára kötelesek voltak-e, illetőleg ezen feladatok elvégzése esetén jogosultak-e a perbeli alperessel szemben a költségeik megtérítését igényelni, különös figyelemmel a felek között megkötött szerződések rendelkezéseire, olyan szakjogi-törvényértelmezési, illetőleg tényállás-megállapítási és bizonyítási kérdés, mely az Alkotmánybíróság hatáskörén kívül esik.
- [21] Az indítványozók a tisztességes bírói eljáráshoz való jog sérelmét és a jogorvoslathoz való jog sérelmét egymással összefüggésben állították, hiszen lényegében arra hivatkoztak, hogy a másodlagos és harmadlagos kereseti kérelmeik másodfokú bíróság általi eldöntése egyszerre vezetett a bizonyítékaik és indítványaik előterjesztésének ellehetetlenüléséhez, továbbá a rendes jogorvoslati út igénybevételének kizártságához. Ebben a körben az Alkotmánybíróság elsősorban az állítások szakjogi alapjainak tisztázására fókuszált. Az indítványozók az indítványból is megállapíthatóan tudatában vannak az eshetőleges kereseti kérelem jellemzőinek, azonban alkotmányjogi panaszukban azonosnak tekintették azt a két esetet, amikor a bíróság nem dönt egyes eshetőleges kérelmekről (az elsődleges kereseti kérelem megalapozottsága miatt), illetőleg amikor a bíróság nem folytatja le a bizonyítási eljárást. Az indítványozók olyan kijelentéseket tettek, hogy a bíróság akarata ellenére nem vezethettek bizonyítást, továbbá bizonyítékaikat az elsőfokú bíróság nem vizsgálta. Előadásukból az sejlik fel, mintha az elsőfokon eljáró bíróság eljárásjogi eszközökkel ellehetetlenítette volna a bizonyítást vagy legalábbis figyelmen kívül hagyta volna az indítványaikat. Erre azonban semmilyen konkrétumot nem hoztak fel, nem állítottak egyetlen olyan helyzetet sem, ami arra engedne következtetni, hogy az elsőfokon eljáró bíróság a bizonyítás lefolytatását megnehezítette vagy ellehetetlenítette volna. Mivel az indítványozók az elsőfokú eljárás során még nem tudhatták, hogy eshetőleges kérelmeik közül melyiknek fog helyt adni a bíróság, így peres félként evidens érdekük az volt, hogy eshetőleges kereseti kérelmükben valamennyi kérelmük vonatkozásában megtegyék állításaikat és minden bizonyítékot a bíróság elé tárjanak, indítványaikat pedig egyaránt megtegyék minden kérelmük vonatkozásában. Ráadásul ellenkező indítványozói előadás hiányában az sem evidens, hogy az eshetőleges kérelmek (mint eltérő anyagi jogi jogkövetkezmények) mellett vannak-e egyáltalán különbségek a bizonyítandó tények tekintetében. A rendelkezésre álló ítéletek alapján azonban az indítványozók az alapügyben a beszerzett bizonyítékokkal kapcsolatban nem fogalmaztak meg konkrét aggályokat, csak a bizonyítékok mikénti értelmezését vitatták. A Kúria pedig az ítélet indokolásának [74]–[75] bekezdéseiben konkrétan is kifejtette, hogy az ítélet tábla a helyesen megállapított tényállásból vont le eltérő jogi következtetést, azaz jogszerűen anyagi jogi felülbírálatot végzett, továbbá a másodlagos és harmadlagos kérelmeket nem bizonyítottóság hiányában utasította el (lásd a Fővárosi Ítélet tábla ítéletének [34]–[37] bekezdéseit).
- [22] Az Alkotmánybíróság a 24/2018. (XII. 28.) AB határozatában a látszólagos keresethalmazat intézményével összefüggésben azt rögzítette, hogy amennyiben a bíróság az elsődleges kereseti kérelmet nem találja alaposnak, a bíróságnak szükségképpen meg kell vizsgálnia és el kell bírálnia a másodlagos kereseti kérelmet is (részletesen lásd: Indokolás [18]–[22]), melynek elmaradása felvetheti a tisztességes bírói eljáráshoz való jog sérelmét. Jelen esetben a Fővárosi Ítélet tábla ítéletében nem csupán formálisan, hanem tartalmilag is elbírálta az indítványozók másodlagos és harmadlagos kereseti kérelmet, ahogyan azt a Kúria felülvizsgálati ítélete is egyértelműen megállapította (Indokolás [75]).

- [23] Az indítványozók a jogorvoslathoz való jog sérelmét lényegében a fentiekben foglalt – általuk tisztességtelennek tartott – eljárás okszerű következménynek tartják, hiszen evidensnek tekintik azt, hogy az eshetőleges kérelmekhez „eshetőleges” eljárások is tartoznának. Ezzel szemben azonban a támadott ítéletekből – érdemben ellenkező indítványozói érvek hiányában – az a következtetés vonható le, hogy a másodfokú eljárásban mindössze annyi történt, hogy az ítéletábrla az elsőfokú eljárás során teljeskörűen lefolytatott bizonyítási eljárás alapján felállított tényállás nyomán és az indítványozók által előterjesztett kereseti kérelmek keretein belül, de az elsőfokú ítélettől eltérően döntött. Az indítvány ebben a körben lényegében arra a kérdésre hegyezhető ki, hogy a másodfokon eljáró bíróság megváltoztathatja-e az elsőfokon eljárt bíróság ítéletét. Az indítványozók azonban eljárásjogi szabály alaptörvény-ellenességére nem hivatkoztak, így ebben a kérdésben az Alkotmánybíróságnak nem kellett döntenie.
- [24] Mindezek fényében az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az indítványozók általánosságban hivatkoztak ugyan egyes eljárási szabályok megsértésére, de ezek az indítvány érdemi elbírálását még nem teszik lehetővé. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozók nem értenek egyet a bíróságok anyagi jogi jogértelmezésen alapuló döntésével, valamint annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntések alaptörvényellenességének alátámasztására {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}. Az indítványozók az alkotmányjogi panaszban a bíróságok indítványozókéttől eltérő jogértelmezését vitatták, ami a fentiek szerint szakjogi-törvényességi, és nem pedig alkotmányossági kérdésnek tekinthető, ekként az Alkotmánybíróság hatáskörén kétséget kizáróan kívül esik, függetlenül az indítványozók érveinek helytállóságától vagy azok esetleges helytelenségétől.
- [25] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozók panasza a sérelmezett döntésekkel kapcsolatban nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességi kételyt, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételnek.
- [26] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. április 18.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1450/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3227/2023. (V. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.III.21.492/2021/8. számú ítélete alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Petró László ügyvéd) eljáró indítványozók az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.III.21.492/2021/8. számú ítélete alaptörvényellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték, a Fővárosi Ítéltábla 7.Pf.20.520/2021/8/II. számú ítéletére és a Budapest Környéki Törvényszék 27.P.20.692/2016/131. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló peres eljárás tényállása az alábbiak szerint összegezhető. Az indítványozók édesanyja 2010-ben stroke-on esett át, általános érelmeszesedésben, epilepsziában, oxigénhiányos szívbetegségben, pangásos szívelégtelenségben szenvedett, 2014 októberkében érszűkület miatt comb-térd szintű amputációt végeztek nála, 2014 novemberében pedig sebészeti ellátásban részesült. Az indítványozók édesanyja 2015. június 11. napján került felvételre az alperes egészségügyi intézmény Sürgősségi Betegellátó Szakambulanciájára, miután a sebészeti kontroll vizsgálaton történő várakozása során szederjességgel, nehéz légzéssel járó átmeneti rosszullét lépett fel nála. A felvételkor megtartott Intenzív Terápiás Osztály konzíliumon konzervatív belgyógyászati kezelést javasoltak, mivel az intenzív osztályos kezeléstől érdemi, tartós javulást nem vártak. A betegvizsgálatot követően az indítványozók édesanyja terápiában részesült, instabil állapota miatt koponya CT vizsgálatra nem szállították. A betegvizsgálatot követően a rezidens orvos és a Kardiológiai Osztály osztályvezető főorvosa tájékoztatták az I. rendű indítványozót arról, hogy a beteg állapota válságos. A következő napon az indítványozók édesanyja kontaktusba már nem volt vonható, vizeletelválasztása jelentősen csökkent, illetve megszűnt, vesefunkciós értékei romlottak. A beteget orvosa kíséretében koponya CT vizsgálatra szállították, eközben légzése leállt, ezért a kísérő orvos az I. rendű indítványozó kérésére ambu-ballonos lélegeztetésbe kezdett. Miközben a ballonos lélegeztetés folyt, a beteget betolták a CT vizsgálóba, azonban állapotát nem sikerült stabilizálni és légzési, keringési elégtelenség miatt elhunyt.
- [3] 1.2. Az indítványozók keresetükben annak megállapítását kérték, hogy az alperes egészségügyi intézmény az édesanyjukat nem megfelelően látta el, és ezzel korábbi elhalálózását idézte elő, továbbá az édesanyjuk elhalálózásának körülményeiről nem adott számukra kellő időben megfelelő tájékoztatást, megsértve ezzel a családi élethez fűződő jogukat. Az indítványozók keresetükben azt kérték, hogy a bíróság kötelezze az alperes egészségügyi intézményt sajnálkozás kifejezésére, valamint sérelemdíj megfizetésére. A perbe az alperes egészségügyi intézmény pernyertessége érdekében egy biztosító is beavatkozott.
- [4] A Budapest Környéki Törvényszék 27.P.20.692/2016/131. számú, 2021. április 20. napján kelt ítéletével az indítványozók keresetét elutasította. A perben kirendelt Nemzeti Szakértői és Kutató Központ Orvosszakértői Intézet Igazságügyi Orvosszakértői Osztálya igazságügyi orvosszakértői véleményében azt állapította meg, hogy az indítványozók édesanyjának kórházi dokumentációja tartalmában és formájában csak részben felelt meg a szakmai elvárásoknak, az hiányos volt, azonban a beteg kezelése, kórlefolyása a rendelkezésre álló dokumentáció alapján a vélemény elkészítéséhez szükséges mértékben rekonstruálható volt (Budapest Környéki Törvényszék ítélete, 9. oldal). A szakvélemény szerint a rendelkezésre álló orvosi dokumentációk alapján szakmai szabályszegés, mulasztás gyanúja nem merült fel. A szakvélemény szerint ugyan a beteg CT-re történő szállításához oxigént kellett volna alkalmazni, azonban a beteg kórlefolyását vizsgálva nem ez határozta meg a túlélését, a beteg halála nem az elmulasztott vizsgálatokkal hozható összefüggésbe, hanem a beteg korával

és több súlyos, kórbonctani vizsgálat által is igazolt betegségével (Budapest Környéki Törvényszék ítélete, 10–11. oldal). A szakértői vélemény szerint az indítványozók szakmailag nem megfelelően értékelik az ok-okozati összefüggéseket, a korábbi szakértői véleményekre tett megjegyzéseik pedig mentesek minden orvosszakmai alapvető ismerettől, összeollózott, egymással össze nem függő információrészletek összekapcsolásából levont hibás következtetéseket tartalmaznak (Budapest Környéki Törvényszék ítélete, 11. oldal). A bíróság azt is megállapította, hogy az indítványozók kellő időben történő tájékoztatás hiányára vonatkozó kereseti kérelme is alaptalan, figyelemmel az ügy egyedi körülményeire. Mindezekre figyelemmel a Budapest Környéki Törvényszék arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozók nem szenvedtek személyiségi jogi sérelmet, és ekként sérelemdíjra sem jogosultak.

- [5] 1.3. Az indítványozók fellebbezése alapján másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla 7.Pf.20.520/2021/8/II. számú, 2021. szeptember 22. napján kelt ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A Fővárosi Ítéltábla megállapította, hogy a Budapest Környéki Törvényszék az ügy érdemére kiható lényeges eljárási szabálysértést nem vétett, a jogvita elbírálásához szükséges mértékben a bizonyítást lefolytatta, a releváns tényállást helyesen állapította meg. A Fővárosi Ítéltábla külön is kiemelte, hogy az eljárás során az egyik hazai egyetem az ÁNTSZ kérdéseire véleményt nyilvánított, és ez alapján hatósági intézkedést javasolt, és nem pedig igazságügyi szakértői véleményt adott. Az indítványozók hivatkozásával szemben pedig a perben kirendelt szakértő szakvéleménye és ezen egyetemi vélemény között nem állt fenn olyan lényegi ellentét, amely bizonyítás lefolytatását, kiegészítését, új szakértő kirendelését indokolta volna (Fővárosi Ítéltábla ítélete, Indokolás [35]–[36]). A dokumentáció hiányossága önmagában, az indítványozók édesanyjának elhalálásával oksági kapcsolatban álló mulasztás nélkül a Fővárosi Ítéltábla megítélése szerint (az elsőfokú bírósági ítélettel összhangban) nem volt elegendő az alperes egészségügyi intézmény felelősségének megállapításához. Az ítélet ezt követően részletesen kifejti, hogy az indítványozók állításával szemben az egyetemi vélemény és a szakvélemény valójában miért nem állnak egymással ellentétben, és a dokumentációs hiányosságok ellenére hogyan lehetett rekonstruálni az elvégzett beavatkozásokat. A Fővárosi Ítéltábla azt is megállapította, hogy az indítványozók édesanyjának ellátása során történtek szakmai szabályszegések, ezek azonban a szakértői vélemény szerint nem állnak a beteg halálával okozati összefüggésben (Fővárosi Ítéltábla ítélete, Indokolás [42]). A jogerős ítélet szerint az alperes egészségügyi intézmény (szemben az elsőfokú bíróság megállapításával) ugyan valóban késedelmesen teljesítette a dokumentáció kiadására vonatkozó kérelmet, az indítványozók ugyanakkor nem a saját, hanem az édesanyjuk személyes adataihoz kívántak hozzáférni, az elhunyt személyes adatai védelméhez való joga pedig nem örökölhető, így pedig a dokumentáció késedelmes kiadása önmagában személyiségi jogsértést nem valósított meg (Fővárosi Ítéltábla ítélete, Indokolás [45]).
- [6] 1.4. Az indítványozók felülvizsgálati kérelme alapján eljáró Kúria Pfv.III.21.492/2021/8. számú, 2022. szeptember 14. napján kelt ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A Kúria ítéletében kiemelte, hogy az egészségügyi dokumentáció hiányosságának terhét az alperes egészségügyi intézmény viseli, azonban a szakértői vélemény alapján jelen esetben rekonstruálni lehetett az ellátás folyamatát annak ellenére, hogy a dokumentáció vezetése nem felelt meg teljes mértékben a jogszabályban foglaltaknak (Kúria ítélete, Indokolás [46]). A Kúria is arra a következtetésre jutott, hogy az alperes egészségügyi intézmény a szakértői véleménnyel megfelelően bizonyította, hogy nem áll fenn okozati összefüggés a megjelölt szakmai szabályszegése és mulasztása, valamint a beteg halála között. Az a körülmény pedig, hogy a fél a szakértő következtetéseivel nem ért egyet, nem alapozza meg a szakértői vélemény megalapozottságának bírói kétségbe vonhatóságát (Kúria ítélete, Indokolás [47]). Egyetértett a Kúria a Fővárosi Ítéltábla azon megállapításával is, hogy a dokumentáció esetleges késedelmes kiadása önmagában, többlettényállás hiányában nem minősül a személyiség lényegi vonásába, sajátosságába történő beavatkozásnak, ekként személyiségi jogi jogsértést nem alapoz meg (Kúria ítélete, Indokolás [51]).
- [7] 1.5. Az indítványozók ezt követően terjesztették elő az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszukat, melyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.III.21.492/2021/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték, a Fővárosi Ítéltábla 7.Pf.20.520/2021/8/II. számú ítéletére és a Budapest Környéki Törvényszék 27.P.20.692/2016/131. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal. Az alkotmányjogi panasz szerint a támadott bírói döntések ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírói eljáráshoz való joggal, az alábbiak szerint.

- [8] Az indítványozók érvelése szerint az ügyben a kirendelt igazságügyi szakértő véleménye és az ÁNTSZ által felkért hazai egyetem véleménye közötti ellentmondásokat az eljáró bíróságok nem oldották fel, a rendelkezésre álló adatok egymásnak ellentmondóak, ennek következtében pedig a szakvélemény is aggályos, azt a perben nem lehetett volna felhasználni. E körben az indítványozók azt is sérelmezik, hogy a Kúria ítélete nem tartalmaz indokolást. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét eredményezi továbbá az alkotmányjogi panasz szerint, hogy a Fővárosi Ítélőtábla döntésében egy olyan dokumentumra is hivatkozott, melyet sem az indítványozók, sem a szakértő nem ismerhettek meg, ennek hiányában pedig a szakvélemény már önmagában is megkérdőjelezhetővé vált.
- [9] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [10] 2.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozók jogi képviselője a Kúria ítéletét 2022. október 6. napján vette át, melyhez képest az alkotmányjogi panasz határidőben, 2022. november 22. napján került előterjesztésre. Az indítványozók jogosultnak és érintettnek is tekinthetők, mivel saját egyedi ügyükkel összefüggésben terjesztették elő alkotmányjogi panaszukat. Az indítványozók jogi képviselővel járnak el, a jogi képviselő a meghatalmazását csatolta. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaz. Az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti követelményének eleget tesz.
- [11] 2.2. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint e befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [12] Az alkotmányjogi panasz alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel, figyelemmel az Alkotmánybíróság tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben kimunkált gyakorlatára. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróságnak azt kellett értékelnie, hogy az alkotmányjogi panaszban foglaltak alapján a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességi kétely megállapítható-e.
- [13] Az Alkotmánybíróság következetes, az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésére visszavezethető gyakorlata szerint az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna {lásd: 3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata abban is következetes, hogy a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, illetve a jogszabályok értelmezése a bíróságok hatáskörébe tartozó feladat, melyet az Alkotmánybíróság nem vonhat magához, csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ellenkező esetben egyfajta „szuperbíróságként”, a meglévők melletti újabb hagyományos jogorvoslati fórumként járna el {legutóbb például: 3291/2022. (VI. 10.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ennek megfelelően nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe annak megítélése, hogy az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben készült szakvélemény aggályosnak tekinthető-e vagy sem.
- [14] Az indítványozók álláspontjával szemben az eljáró bíróságok mindegyike indokát adta annak ítéletében, hogy a szakértői véleményt miért tekinti aggálytalannak. Önmagában az a tény, hogy az indítványozók a szakértői vélemény megállapításait vitatják, még nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, az ugyanis az Alkotmánybíróság hatáskörén kívül eső tényállás-megállapítási és bizonyíték-értékelési (és nem pedig alapvető alkotmányjogi jelentőségű) kérdésnek tekinthető. Az indokolás mélységével összefüggésben pedig az Alkotmánybíróság arra utal, hogy következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részét képező indokolási kötelezettség alkotmányos követelményéből az fakad, hogy a bíróság döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően köteles számot adni, ugyanakkor azonban az indokolási kötelezettségből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, és különösen nem következik az indítványozók szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {lásd például: 3309/2022. (VI. 24.) AB végzés,

Indokolás [26]]. Jelen esetben, az indítványozók álláspontjával ellentétben, az eljáró bíróságok ítéletükben egyértelműen indokát adták annak, hogy az igazságügyi szakértői véleményt az indítványozók meggyőződésétől eltérően miért tekintik aggálytalannak.

- [15] Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban arra is hivatkoztak, hogy az eljárás során sem ők, sem pedig a szakértő nem ismerhetett meg egy dokumentumot. Ezen irat megismerhetőségének hiánya önmagában még az indítványozók érvelésének helytállósága esetén is legfeljebb törvénysértésként, nem pedig alaptörvény-sértésként lenne értékelhető, az Alkotmánybíróság hatásköre pedig kizárólag az alaptörvény-ellenesség (és nem pedig a törvénysértés) vizsgálatára terjed ki {lásd például: 3081/2022. (II. 25.) AB végzés, Indokolás [28]}. Az Alkotmánybíróság e körben arra is utal, hogy a Kúria felülvizsgálati ítéletében nincs arra vonatkozó utalás, hogy az indítványozók felülvizsgálati kérelmükben sérelmezték volna ezen irat megismerésének elmaradását (jóllehet a Kúria ítélete részletesen ismerteti az indítványozók felülvizsgálati kérelmének tartalmát), és az indítványozók alkotmányjogi panaszukban maguk sem állították azt, hogy a Kúria eljárásában ezen irat megismerésének elmaradását sérelmezték volna, a Kúria pedig ítéletében az indítványozók ezen érvelését válasz nélkül hagyta volna.
- [16] Az Alkotmánybíróság mindezek miatt arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [17] 3. Az Alkotmánybíróság az indítvány vizsgálata alapján tehát arra a megállapításra jutott, hogy az nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos befogadási feltételek egyikét sem, és ekként nem felel meg az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságával szemben támasztott követelményeknek. Ezért az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése szerint eljárva – az alkotmányjogi panasz befogadását az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. április 18.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2689/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3228/2023. (V. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint másodfokú bíróság Pfv.IV.25.070/2021/2. számú végzése alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Dr. Gönczi Gergely ügyvéd által képviselt BKM Budapesti Közművek Nonprofit Zártkörűen Működő Részvénytársaság (a továbbiakban: indítványozó) alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó a Kúria mint másodfokú bíróság Pfv.IV.25.070/2021/2. számú végzése ellen – a Fővárosi Ítéltábla 1.Pf.20.601/2021/4. számú végzésére is kiterjedően – terjesztette elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt 2022. június 23-án, a Fővárosi Törvényszék útján az Alkotmánybírósághoz. A panaszbeadvány a támadott bírói döntést az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével és XXVIII. cikk (1) bekezdésével tartotta ellentétesnek.
- [3] 2. Az alkotmányjogi panaszból és a mellékletként csatolt dokumentumokból megállapítható, hogy az alapügy (sajtó-helyreigazítás iránt indított per) tárgya egy a Fővárosi Közterület-fenntartó Zártkörűen Működő Nonprofit Részvénytársaság (a továbbiakban: felperes) által kifogásolt cikk miatti jogvita volt, amelynek során a gazdasági társaság felperes az elsőfokú ítéletet követően beolvadt az ugyancsak gazdasági társaság indítványozóba. A jogvita alapját az képezte, hogy egy napilap 2021. március 24-én „Baj van a vadonatúj kukáskocsikkal” címmel egy cikket jelentetett meg, amelynek több közlését a felperes valótlannak tartotta, és a napilaptól helyreigazítás közzétételét kérte. A napilap azonban ennek a kérésnek nem tett eleget, ezért a felperes a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 496. § (1) bekezdése alapján, a (3) bekezdés szerinti határidőben keresetet indított a napilap szerkesztősége ellen.
- [4] 2.1. A Fővárosi Törvényszék a 2021. június 11-én kelt 15.P.21.290/2021/7. számú ítéletével kötelezte a napilapot, hogy a sérelmezett cikkel azonos helyen az ítélet rendelkező részében foglalt helyreigazító közleményt jelentesse meg. Az ítélet indokolása utalt arra, hogy a napilap szerkesztősége – mint alperes – ellenkérelmet nem terjesztett elő, a tárgyaláson nem jelent meg, mindössze a perfelvételi tárgyalás elhalasztását kérte, arra hivatkozással, hogy vonatkozásában nincs meg a tárgyalási időköz. A bíróság – idézve a Pp. 497. §-át – kitért arra, hogy a perfelvételi tárgyalás kitűzésekor a tárgyalási időközt 3 napra leszállította; és megjegyezte, hogy figyelemmel az idézés, a keresetlevél és annak mellékletei alperes általi átvételének időpontjára, ezt az időközt megtartotta. A Pp. 497. § (4) bekezdésében foglaltaknak megfelelően döntött a rendelkező részben foglaltak szerint, a helyreigazító közlemény tartalmát pedig a PK 15. számú állásfoglalás alapján állapította meg.
- [5] 2.2. Az ítélet ellen az alperes fellebbezett, amely alapján eljárva a Fővárosi Ítéltábla a 2021. szeptember 21-én kelt, 1.Pf.20.601/2021/4. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte, és az eljárást megszüntette. Indokolásként az ítéltábla kifejtette, hogy a Pp. 240. § (1) bekezdés *f*) pontja szerint a bíróság az eljárást hivatalból megszünteti, ha a fél meghal vagy megszűnik, feltéve, hogy a jogviszony természete a jogutódlást kizárja. „A Fővárosi Ítéltábla hivatalos tudomása szerint a felperes [...] az elsőfokú ítélet meghozatalát követően, 2021. augusztus 31-i hatállyal beolvadt [az indítványozóba]. A felperest ugyanezen napon a cégnyilvántartásból – a beadvány miatt – törölték.” A végzés indokolása hivatkozott továbbá a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:54. § (1) bekezdésére, amely szerint a személyiségi jogokat személyesen lehet érvényesíteni; illetve a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (a továbbiakban: Smtv.) 12. § (1) bekezdésére, amelynek értelmében: „Ha valakiről bármely médiatartalomban valótlan tény állítanak, híresztelnek vagy vele kapcsolatban való tényeket hamis

színen tüntetnek fel, követelheti olyan helyreigazító közlemény közzétételét, amelyből kitűnik, hogy a közlés mely tényállítása valótlan, illetve megalapozatlan, mely tényeket tüntet fel hamis színen és ehhez képest melyek a való tények.” E jogszabályi rendelkezésekből – az ítélet tábla következtetése szerint – az tűnik ki, hogy a sajtó-helyreigazítási igény személyhez kötött követelés, azzal kapcsolatban jogsértésre csak az érintett, a sajtóközleményben felismerhető személy kezdeményezhet eljárást. A PK 13. számú állásfoglalás szerint az kérhet sajtó-helyreigazítást, akinek a személyére a sajtóközlemény – nevének megjelölésével vagy egyéb módon – utal, vagy akinek a személye a sajtóközlemény tartalmából felismerhető, elsősorban az, akit a sajtóközleményben név szerint megjelöltek. Ugyanakkor az is követelhet sajtó-helyreigazítást, akit név szerint nem jelöltek meg, ha a közlés a személyére vonatkozik, a személyét érinti, feltéve, hogy személye a sajtóközlemény tartalmából valamilyen módon felismerhető. Az ítélet tábla szerint: „A Ptk., a Pp. és az Smtv. szabályaiból következően a sajtó-helyreigazítási igény kifejezetten a sérelmet szenvedett jogosult személyéhez kötődik, anyagi jogutódlás hatálya alá nem eshet, így kizárt, hogy az más személyre – akár élők között, akár halál/megszűnés esetén – átszálljon. Tekintettel arra, hogy a sajtó-helyreigazítási igény olyan személyhez fűződő jog, amely esetében jogutódlásra nem kerülhet sor, a Fővárosi Ítélet tábla a Pp. 379. §-a alapján az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és az eljárást megszüntette.”

- [6] 2.3. Az ítélet tábla végzése ellen a felperes jogutódlásként perbelépést bejelentő indítványozó fellebbezést nyújtott be. Ez alapján eljárva a Kúria mint másodfokú bíróság a 2022. január 26-án kelt, Pf.IV.25.070/2021/2. számú végzésével az ítélet tábla végzését helybenhagyta. A Kúria az indokolásban ismertette a fellebbezést, amely szerint az indítványozó sérelmezte, hogy az ítélet tábla nem vette figyelembe, hogy a szervezeti változás után őt társaság – így a felperes is – az engedélyes tevékenységeit, közszolgáltatói szerepkörükből fakadó kötelezettségeit és jogait, szolgáltatási portfólióját és munkavállalói közösségeit új egységes közműcégként, változatlan formában, divíziók keretében viszi tovább. Ebből következően a beolvadó tagvállalatok jogvédelem alatt álló brandjeinek is az indítványozó a tulajdonosa jogutódlásként. Az indítványozó állítása szerint a jogutódlásból fakadóan minden, a korábbi cégek jóhírnevét erodáló, hitelességét aláásó megjelenés rombolja az adott brand megítélését, így a brand tulajdonosának hitelességére is kártékony hatással van. A beolvadást követően az indítványozó a felperessel azonos néven végzi a személyszállítást és a lovtalanítási tevékenységet továbbra is, nem szűnt meg az arculati név használata. Az indítványozó emellett is érvelt, hogy a személyiségi jogi perekben a felperes oldalán bekövetkezett jogutódlással kapcsolatos ítélezési gyakorlat alapján, analógia útján, a természetes személyek esetében érvényesülő jogutódlásnak a jogi személyek tekintetében is érvényesülnie kell. Hangsúlyozta, hogy mivel a perben sérelmezett közlés őt érinti, rá vonatkozik, ezért jogosult perbelépni – ezt erősíti a Kúria Pfv.21.837/2018/4. számú határozata, és a PK 13. számú állásfoglalás azon fordulata, amely szerint sajtó-helyreigazítási igényt az is érvényesíthet, akit név szerint ugyan nem jelölnek meg, személye azonban a sajtóközlemény tartalmából valamilyen módon felismerhető.
- [7] A fellebbezést azonban a Kúria alaptalannak minősítette, és az abban foglaltakra figyelemmel szükségesnek tartotta hangsúlyozni a következőket. A Pp. 48. § (4) bekezdésének jogutódlásra vonatkozó szabályát a 240. § (1) bekezdés *f*) pontja kiegészíti egy pergátló akadállyal, amely szerint a bíróság az eljárást – annak bármely szakaszában – hivatalból megszünteti, ha a fél meghal vagy megszűnik, feltéve, hogy a jogviszony természete a jogutódlást kizárja. Erre akkor kerülhet sor, amikor az anyagi jogi szabályok kizárják a jogutódlást. Az indítványozó azt igazolta, hogy a felperes jogképessége a Ptk. 3:44. § (1) bekezdése alapján 2021. augusztus 31-én beolvadás miatt jogutódlással megszűnt, társasági jogi szempontból ő a felperes jogutódlója. A Kúriának azonban azt kellett megítélnie, hogy a sajtó-helyreigazítás iránt indított perben, a felperes keresettel érvényesített joga vonatkozásában kizárt-e a jogutódlás, figyelemmel a Ptk. említett 2:54. § (1) bekezdésére és az Smtv. 12. § (1) bekezdésére. Amint azt a Kúria kifejtette, helyreigazító közlemény közzétételét csak személyesen lehet kérni, a helyreigazítást kérő csak a saját személyét ért sérelem miatt kérhet jogvédelmet. Ez következik a PK 13. számú állásfoglalás indítványozó által is hivatkozott részeiből is. „A sajtóközlemény közzétételekor még létre nem jött jogi személy esetén azonban ez a feltétel fogalmilag kizárt, hogy fennálljon. A sajtó-helyreigazítási igény olyan személyhez fűződő (személyiségi) jog, amely nem száll (szállhat) át a jogutódlóra, a Ptk., az Smtv. és a Pp. fenti rendelkezései ugyanis egyértelműen kizárják a jogutódló sajtó-helyreigazítás iránti igényérvényesítési jogát. A személyes igényérvényesítés elvéből következően [az indítványozó] ezt a jogvédelmi eszközt a jogelődöt ért sérelem miatt nem veheti igénybe.” (Végzés [18]–[19]) A Kúria egyetértett az ítélet táblával abban, hogy az általános jogutódlás ellenére a sajtó-helyreigazítás tekintetében a speciális szabályok miatt a jogutódló nem jogosult

a jogelődöt ért sérelem miatt a felperes jogutódjaként perbe lépni. Az indítványozó által idézett kúriai határozatokról kimondta, hogy azok más tárgyú perekben születtek, részben a hozzátartozók által érvényesített kegyeleti jog tárgyában, így a jelen üggyel nem áll fenn ügyszomság. Az indítványozó által felhívott ítélőtáblai határozatok pedig nem minősülnek a Kúriát az ítélkezési tevékenysége során kötő határozatoknak.

- [8] 3. Az indítványozó a Kúria végzése ellen – a Fővárosi Ítélőtábla végzésére is kiterjedően – alkotmányjogi panaszt nyújtott be, kérve annak megsemmisítését. Az Alaptörvény megsértett rendelkezéseiként a VI. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) bekezdését jelölte meg. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban ismertette a tényállást és a pertörténetet, részletesen kitérve a Fővárosi Önkormányzat azon döntésére, amelynek eredményeként a felperes az indítványozóba – mint egységes fővárosi közműtársaságba, amely 5 céget és 6 szolgáltatói tevékenységet tömörít – beolvadt, és annak önálló divíziójaként, önálló brandként működik tovább. Az indítványozó a befogadhatósági kritériumok fennállása körében utalt rá, hogy az alap eljárásban beavatkozóként kívánt perbe lépni, továbbá ő a felperes jogutódja, így érintettnek tekinthető. A jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, a panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőben nyújtotta be, és a támadott bírói döntés álláspontja szerint felvet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, illetve bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség gyanúját.
- [9] 3.1. Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének sérelme kapcsán az indítványozó – idézve az Alkotmánybíróság néhány döntését is – arra hivatkozott, hogy a jóhírnévhez való jog a jogi személyeket is megilleti; mivel azonban e szervezetek élettelen entitások, így személyiségük lényegét elsősorban azon, a külvilág számára érzékelhető elemekkel lehet meghatározni (különösen: név, szimbólumok, arculati elemek), amelyek révén e jogalanyok megjelennek a külvilágban, és amelyek alapján harmadik személyek számára beazonosíthatók [lásd: 3165/2021. (IV. 30.) AB határozat, Indokolás [56]]. Ebből az indítványozó arra következtetett, hogy az elsőfokú bíróság által valótlan tényállításnak minősített, a felperesre vonatkozó közlések kihatással vannak az indítványozóra is, mint a „brand építésével aktívan foglalkozó, az FKF nevet, arculatot és színeket használó, az FKF jóhírnévének megőrzésében minden szempontból érdekelt” védjegyjogosultra, közszolgáltatást végző jogi személyre. Az indítványozó perbelépését kizáró kúriai jogértelmezés – amely a jogutódlást kizáró anyagi jogi előírásnak tekintette a Ptk. 2:54. §-át és az Smtv. 12. §-át – a konkrét ügyben nem kellően differenciált; a természetes személyek helyzetét tartotta szem előtt, amelyből nem következik, hogy jogi személyek esetében is kizárt lenne a jogutódlás. Az indítványozó arra is utalt, hogy természetes személyek esetében a jogalkotó a meghalt ember személyiségi jogait a kegyeleti jogon keresztül peresíthetővé tette, és ugyan jogi személyeknél kegyeleti jogról nem beszélhetünk, de ilyen konstrukcióra nincs is szükség abban az esetben, ha van jogutód, aki a jogelődöt ért jogsérelmet peresítheti.
- [10] Az alkotmányjogi panasz kritizálta és alaptörvény-ellenesnek tartotta azt a kúriai jogértelmezést, amely a BH 2014.6.176 számon közzétett eseti döntésből vezette le a jogutódlás kizártságát, ezt az ügyet ugyanis lényeges jellemzőiben a jelen üggyel eltérőnek tartotta. Ismételten hangsúlyozta, hogy „az FKF neve, arculata, a tárgyi valóságban megnyilvánuló külső ismérvei, tevékenysége, változatlan, szakadatlan, folyamatos.” Az indítványozó saját jogértelmezése alátámasztására ismételten hivatkozott fellebbezésében említett eseti döntésekre is, amelyek követését szerinte az Alaptörvény 28. cikke szerinti értelmezési szabály is megkívánja, máskülönben az ügyében nem jut érvényre az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése. Azt is hangsúlyozta, hogy a jelen ügyben a felperes jogelőd első fokon már érvényesítette a személyiségi jogi igényt, ezzel eleget tett a személyes igényérvényesítés kötelezettségének, ezért Alaptörvény-konform bírói jogértelmezés esetén nem lehetne a jogutódot a perbelépésből kizárni. Az indítványozó amellet is érvelt, hogy a jelen esetben a jogviszony természete nem zárja ki a jogutódlást, így a Pp. 240. § (1) bekezdés *f*) pontja sem lehetett volna akadály a perbeli jogutódlásnak. Az ezzel ellentétes jogértelmezés oda vezethetne, hogy akár egy „több mint egy évszázada ismert név mögötti egyszerű cégformaváltás is a jogvédelem megszűnését eredményezné.”
- [11] 3.2. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelme körében az indítványozó a bírósághoz fordulás jogára hivatkozott. Idézte az Alkotmánybíróság számos korábbi határozatát, utalva a hatékony bírói jogvédelem követelményére, amely szerint a jogi szabályozással szemben alkotmányos igény, hogy a perbe vitt jogokról a bíróság érdemben dönthessen. Az alkotmányjogi panasz szerint: „A tisztességes eljáráshoz való alapvető jog az államra elsődlegesen azt a kötelezettséget telepíti, hogy biztosítsa a bírói jogvédelmet, vagyis tegye

lehetővé a bírói út igénybevételét”. A jelen ügyben a támadott bírói döntés azért alaptörvény-ellenes az indítványozó szerint, mert az elsőfokú bíróság jogsérelmet megállapító döntésének hatályon kívül helyezésével és az eljárás megszüntetésével az indítványozó – mint általános jogutód – nem kapott jogvédelmet. Az indítványozó itt is megismételte, hogy az FKF brand a beolvadást követően is tovább él, és neki jogi érdeke fűződik ahhoz, hogy a perben érdemi ítélet szülessen. Kifejtette, hogy amennyiben adható olyan értelmezés az ügyben alkalmazandó jogszabályoknak, amely a jogvédelemre érdemes indítványozó esetében a perbe vitt jogokról való érdemi döntést lehetővé teszi, akkor az ügyben eljáró bíróságoknak alkotmányos kötelezettsége azt követni. Azzal, hogy az ítéletábrla és a Kúria a Ptk. és az Smtv. rendelkezéseit úgy értelmezte, hogy az indítványozó perbelépésének a lehetőségét kizárta, megsértette az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát.

- [12] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése előírja, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálása előtt dönten kell annak befogadásáról. Az alkotmányjogi panasz befogadásáról az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján – figyelemmel az Abtv. 47. § (1) bekezdésére, 50. § (1) bekezdésére, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 5. § (1) és (2) bekezdéseire – tanácsban eljárva dönt. A panaszt akkor lehet befogadni, ha az megfelel a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek, különösen az Abtv. 26–27. és 29–31. §-aiban foglalt feltételeknek. Ezekon kívül az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt kritériumoknak.
- [13] Jelen esetben a panasz nem felel meg ezeknek a követelményeknek, az alábbiak miatt.
- [14] 5. Az indítványozó – a Kúria mint másodfokú bíróság Pfv.IV.25.070/2021/2. számú végzése átvételének időpontjához képest – az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtotta be az alkotmányjogi panaszt. A jogi képviselő a meghatalmazást csatolta. Az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége fennáll. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban az Alaptörvényben biztosított jogainak sérelmére hivatkozott – megjelölve az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) bekezdését –, továbbá a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőséget kimerítette.
- [15] 6. Megállapítható volt, hogy az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek eleget tesz: a) tartalmazza a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza [Abtv. 27. § (1) bekezdés]; b) az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [a VI. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése kapcsán – az indítvány lényegi tartalma szerint – azt, hogy a bíróság úgy értelmezte az alkalmazandó jogszabályokat, hogy annak következtében az indítványozó a felperes jogutódjaként nem léphetett be a sajtó-helyreigazítás iránt indított perbe, pedig a felperes által kifogásolt közléseket az indítványozó magára nézve is sérelmesnek tartja]; c) az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntést (a Kúria Pfv.IV.25.070/2021/2. számú végzése); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [VI. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) bekezdés]; e) indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével; valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság semmisítse meg a bírói döntést.
- [16] 7. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [17] Az indítványozó mind az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése, mind a XXVIII. cikk (1) bekezdése összefüggésében azt sérelmezi, hogy a Kúria – egyetértve a Fővárosi Ítéletábrlával – a Ptk. 2:54. § (1) bekezdését és az Smtv. 12. § (1) bekezdését, a PK 13. számú állásfoglalásra is figyelemmel, olyan anyagi jogi szabályokként értelmezte, amelyek szerint a személyhez kötött sajtó-helyreigazítási igény vonatkozásában anyagi jogutódlás nem lehetséges, az indítványozó – mint a sajtóközlemény közzétételekor még létre nem jött jogi személy – a felperes jogutódjaként az általános jogutódlás ellenére, speciálisan a sajtó-helyreigazítás tekintetében nem léphet be a perbe, és erre való tekintettel a Pp. 240. § (1) bekezdés f) pontja alapján, pergátló akadály miatt, meg kellett szüntetni az eljárást.

- [18] Az indítványozónak a bíróságok speciális – a személyhez kötött sajtó-helyreigazítási igényre vonatkozó – anyagi jogi jogutódlással kapcsolatos jogszabályi rendelkezések, valamint a Pp. eljárást megszüntető okokat szabályozó rendelkezése értelmezését kifogásoló panaszra válaszul az Alkotmánybíróság fenntartja, hogy nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 3098/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [28]; 3064/2017. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [9]}. „Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ából következően nem tekinthető az általános hatáskörű bírósági szervezetrendszer általános felülbírálati fórumának, feladata az igazságszolgáltatással összefüggésben az alkotmányossági jogviták eldöntése, vagyis alkotmányjogi, nem pedig szakjogi kérdésekben dönt, a konkrét ügy elbírálása a bíróság feladata” {3273/2016. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [13]; 3064/2017. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [9]}. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy az indítványozó által hivatkozott tisztességes bírósági eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti „szuperbíróság” szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntést tévesnek tartja, nem tekinthető az eljárás tisztességessége követelményrendszerén belül értékelhető alkotmányossági kérdésnek {3065/2021. (II. 19.) AB végzés, Indokolás [17]}.
- [19] Az alkotmányjogi panaszban megfogalmazott aggályok tekintetében az Alkotmánybíróság arra a megállapításra jutott, hogy azok alapvetően nem különböznek a peres eljárás során, különösen a fellebbezés keretében is előadott – és a Kúria megindokolt végzése által már elbírált – szakjogi érvektől. Az Alkotmánybíróság álláspontja alapján azok tehát tartalmilag a bírósági eljárás ismételt felülbírálatára irányulnak, amelyre az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel {hasonlóan: 3231/2015. (XI. 23.) AB végzés, Indokolás [16]}.
- [20] 8. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként így arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ában megfogalmazott befogadhatósági akadályban szenved. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (2)–(3) bekezdései, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 5. § (1)–(2) bekezdései alapján eljárva – az alkotmányjogi panaszt, figyelemmel az Abtv. említett 29. §-ában foglaltakra, az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. április 18.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1566/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3229/2023. (V. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.II.20.816/2021/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Sepsi Tibor Lajos ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Indítványában a Kúria Pfv.II.20.816/2021/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és annak – a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 14.P.21.756/2017/95. számú és a Fővárosi Törvényszék 117.Pf.636.604/2020/7. számú ítéletére is kiterjedő hatályú – megsemmisítését kérte az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelme miatt.
- [2] Az alkotmányjogi panasz benyújtására okot adó ügyben az eljáró bíróságok által megállapított tényállás szerint az indítványozó édesapja (a továbbiakban: örökhagyó) nyugdíjba vonulásáig orvosként dolgozott, utolsó orvosi működési nyilvántartási időszaka a haláláig tartott, így halála bekövetkeztéig vényírási jogosultsága is volt. Az örökhagyónak az indítványozóval fennálló kapcsolata „nem volt teljesen vitáktól mentes”, vérszerinti hozzátartozói közül a kisebbik unokájával való kapcsolata volt kifejezetten jónak mondható. Az örökhagyó volt élettársának a fia, az alapper alperese (a továbbiakban: alperes) szintén közeli kapcsolatban állt az örökhagyóval, rendszeresen találkoztak és az alperes „törődött” az örökhagyóval. A 2012-ben elszenvedett autóbalesete utáni gyógyulási időszakot az örökhagyó az indítványozónál töltötte, majd 2013 novemberében az alperessel együtt kiválasztott idősök otthonába költözött romló egészségi állapota miatt, ahonnan rendszeresen kijárt lakásába és tartotta a kapcsolatot alperessel is. Az örökhagyó előbb 2012 decemberében ajándékozott egy nagyobb pénzösszeget az alperesnek, majd 2014 májusában ügyvéd által ellenjegyzett magánokiratba foglalva ajándékozási szerződést kötöttek, amelyben az alperesnek ajándékozta a tulajdonában álló lakásingatlant holtig tartó hasznélvezeti jogával terhelt. Az örökhagyó az ügyvédi tényvázlat tanúsága szerint kijelentette, hogy a szerződést ítéllőképessége teljes birtokában írta alá, a szerződéskötéskor pedig bemutatta orvosi működési nyilvántartási igazolását.
- [3] Az örökhagyó 2014 decemberében közjegyző előtt közokiratba foglalt magánvégrendeletet tett, amelyben halála esetére minden ingó és ingatlan vagyonának örököséként unokáját nevezte meg, továbbá ugyanezen a napon szintén közokiratban fenntartotta a 2014 májusában kötött ajándékozási szerződésben foglaltakat és megerősítette a két évvel korábbi, pénzösszeg ajándékozására vonatkozó döntését is. 2015 márciusában az indítványozó az örökhagyó megbízása és meghatalmazása alapján keresetlevelet nyújtott be alperessel szemben, amelyben az ajándékozási szerződések érvénytelenségének megállapítását és az eredeti állapot helyreállítását kérte.
- [4] Ezt követően, 2015 májusában – az örökhagyó pszichiátriai vizsgálatát követően – megállapították, hogy mindennapos életvitelében jelentős funkcióvesztés észlelhető a pénzhasználat és a gyógyszereszedés vonatkozásában, valamint rövidtávú emlékezetzavarban szenved.
- [5] A bíróság felhívására a perbe II. rendű felperesként az örökhagyó is belépett, de miután az indítványozó a keresetétől elállt, a bíróság vele szemben megszüntette a pert, viszont az örökhagyó 2016 márciusában bekövetkezett halálát követően az indítványozó a felperes jogutódjaként ismét perbe lépett. Módosított keresetében a 2014-ben kötött ajándékozási szerződés érvénytelenségére hivatkozással kérte a bíróságtól a szerződés semmissé nyilvánítását, továbbá az ingatlanon fennálló kizárólagos tulajdonjogának az ingatlan-nyilvántartásba való bejegyzését, mivel álláspontja szerint az örökhagyó az ingatlanra vonatkozó ajándékozási szerződés megkötésének időpontjában nem rendelkezett a szerződés megkötéséhez szükséges belátási képességgel, amit a perben kirendelt igazságügyi elmeorvos-szakértő szakvéleménye is alátámaszt.

- [6] Az elsőfokú bíróság az indítványozó keresetét elutasította megállapítva, hogy az örökgyó az ajándékozási szerződés megkötésének időpontjában képes volt önálló, befolyásmentes akaratnyilvánításra. Az ítélet indoklása szerint a perben kirendelt igazságügyi orvos-szakértő és a magánszakértő megállapításainak és a tanúvallomások értékelését követően, ezek együttes mérlegelésének eredményeként jutott a bíróság arra következtetésre, hogy nem merült fel ennek az ellenkezőjét alátámasztó, igazoló adat, azaz „szakértői bizonyossággal nem jelenthető ki, hogy az örökgyó az ügyletkötés konkrét időpontjában nem rendelkezett kellő ügyletkötési képességgel, azaz nem lett volna tisztában az általa kötött ajándékozási szerződés céljával, lényegével, következményeivel.” A bíróság az alperes által becsatolt – a kirendelt igazságügyi orvos-szakértő szakvéleményében foglaltak ellentmondásosságát alátámasztó – magánszakvélemény értékelése és figyelembevételére utalt két korábbi, kúriai eseti döntésre is. Ezek egyike szerint „amennyiben a fél által beszerzett magánszakvéleményben foglaltak rámutatnak a kijelölt igazságügyi szakértő szakvéleményében foglalt megállapítások hiányaira, ellentmondásosságára, és azt észszerű indokaival aggályossá teszik, az eljáró bíróság a magánszakvélemény megállapítását nem hagyhatja figyelmen kívül.” Míg a másik eseti döntés értelmében „a magánszakértői vélemény nem egyszerűen a fél előadása, hanem olyan egyedi bizonyítási eszköz, amelyet a bíróság a szabad bizonyítás keretén belül értékelni köteles. Alkalmas lehet arra, hogy a perszakértői vélemény bizonyító erejét lerontsa.” Az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárás részeként a vélemények ütköztetése céljából tárgyaláson is meghallgatta a perben kirendelt igazságügyi szakértőt és tanúként a magánszakvélemény készítőjét, azonban – a bíróság megítélése szerint – a két szakértő szakvéleménye közti ellentmondást a tárgyaláson nem sikerült feloldani. Az ítélet indokolásában a bíróság rámutatott arra is, hogy a perben az indítványozót, mint felperest terhelte annak bizonyítása, hogy az örökgyó nem rendelkezett az ügyletkötés időpontjában belátási képességgel. Ugyanakkor a bíróság a perben „valamennyi rendelkezésre álló bizonyítékot összevetette, azokat összességükben mérlegelte, és azt állapította meg, hogy a perben kirendelt igazságügyi szakértő szakvéleménye ellentmondásos, ezért az alapján nem lehet minden kétséget kizáróan megállapítani azt, hogy az örökgyó nem rendelkezett az ügyletkötés időpontjában belátási képességgel.”
- [7] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének a felülvizsgálati kérelemmel érintett, azaz a 2014-ben kötött ajándékozási szerződés érvénytelenségének a megállapítására irányuló keresetét elutasító rendelkezését helybenhagyta, miután álláspontja szerint „az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg és a per főtárgya tekintetében érdemi döntése is helytálló”. A fellebbezteli bíróság az örökgyó cselekvőképességének megítélése kérdésében egyetértett az elsőfokú bíróság ítéletében ismertetett szempontokkal, bizonyíték értékeléssel. Ezzel összefüggésben kiemelte, hogy a kirendelt szakértő szakvéleménye véleménye szerint is alkalmatlan az indítványozó által állított tény „kétséget kizáró bizonyítására, mert vizsgálata nem terjedt ki arra, hogy a konkrét szerződéskötési időpontokban milyen volt az örökgyó elmeállapota, aktuális kognitív képessége, holott a jogvita eldöntése szempontjából ennek volt ügödöntő jelentősége.” Figyelembe véve a tanúvallomások tartalmát is, a bíróság teljes mértékben osztotta az elsőfokú bíróság arra vonatkozó álláspontját, hogy „a bizonyítékok alapján nem állapítható meg kétséget kizáróan, hogy a két szerződéskötési időpontban az örökgyót pszichiátriai betegsége akadályozta az egyébként meglévő kognitív képességeinek kifejtésében.”
- [8] Az indítványozó felülvizsgálati kérelme alapján az ügyben eljáró Kúria a jogerős ítéletet az alkotmányjogi panasz benyújtására okot adó részében a hatályában fenntartotta. A kúriai ítélet indokolásában részletesen ismertetette a bíróságok bizonyítási eljárására, a bizonyítékok értékelésére vonatkozó szabályokat és a vonatkozó bírósági gyakorlatot. Ennek keretében hangsúlyosan mutatott rá, hogy a perbeli bizonyítékoknak nincs előre meghatározott bizonyító ereje, továbbá arra is, hogy a magánszakértői vélemény megállapításai alkalmasak lehetnek a perszakértői vélemény aggályossá tételére, bizonyító erejének lerontására, ehhez azonban a bíróságnak az ellentmondásos szakértő véleményeket ütköztetnie kell, és ez alapján alakulhat ki a bíróságban az a meggyőződés, hogy a kirendelt szakértő szakvéleményének helyességéhez nyomatékos kétség fér. A Kúria megállapítása szerint az elsőfokú bíróság az irányadó eljárásrendnek megfelelően járt el akkor, amikor ütköztette a szakértői véleményeket és a bizonyítás eredményét egységesen értékelte a perben alkalmazandó anyagi jogi jogszabályokból következő, lényeges perbeli bizonyítékokkal.
- [9] A Kúria megítélése szerint az eljáró bíróságok az ügyben releváns törvényi tényálláshoz mérten „megfelelően értékelték a szakértői vélemények megállapításait, érveit, vizsgálati szempontjait és ezekkel együtt az örökgyó egykori orvosi iratait, valamint a szerződéskötés kori állapotát észlelő tanúvallomásait, ennek eredményeként pedig helyesen jutottak arra a megállapításra, hogy a figyelembe veendő bizonyítékok alapján „nem állapítható meg kétséget kizáróan az az anyagi jogi szempontból jelentős tény, hogy az örökgyót a 2014-es

ajándékozási szerződés megkötésében, következményeinek felismerésében pszichiátriai betegségének aktuális állapota – az egyébként meglévő – kognitív (megismerési, információ feldolgozási és gondolkodási) képességének kifejtésében akadályozta.” A Kúria végezetül rámutatott arra a tényre is, hogy a releváns bizonyítékok alapján nem kizárólag a jogerős ítélettől eltérő – a felülvizsgálati kérelemben levezett – jogkövetkeztetésre lehetett jutni, ami megalapozhatta volna felülvizsgálati szakban az első- és másodfokon eljáró bíróságok bizonyíték értékelésének felülmérlegelését.

- [10] Az indítványozó ezt követően fordult alkotmányjogi panaszával az Alkotmánybírósághoz. Beadványában – annak előre bocsátásán túl, hogy megítélése szerint az első- és másodfokon eljáró bíróságok az indítványozó bizonyítási kötelezettségét teljesítő igazságügyi orvos-szakértő szakvéleményét „ténylegesen kirekesztették a mérlegelésből, és a helyébe az alperesi magánszakértői véleményt állították” – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét azáltal látta megvalósulni, hogy a kirendelt igazságügyi szakértő véleményét a bíróságok „felülírták” az alperesi magánszakértő véleményének figyelembevételével, ami – megítélése szerint – a „szakértői pártatlanságot biztosító kiválasztási és személyi követelmények mellőzéséhez vezetett”, ez pedig – meglátása szerint – a fegyverek egyenlőségének elvébe ütközik. Az indítványozó véleménye szerint az a tény, hogy a szabad bizonyítás elve alapján nem volt akadályozva abban, hogy az alperessel azonos bizonyítási eszközzel éljen, „önmagában nem teszi a felek helyzetét kiegyenlítetté”. Álláspontja szerint az, hogy a bíróságok a számukra meggyőzőbb magánszakértő véleményét „választották ki” a kirendelt szakértővel szemben, „a felek eljárási helyzetét az indítványozó kárára jelentősen átrendező, objektív alappal nem rendelkező döntés” volt. Az indítványozó a hatékony bírói jogvédelem követelményének sérelme körében kifogásolta azt is, hogy kereseti követelése sikeres bizonyításától fosztották meg őt a bíróságok azzal, hogy az igazságügyi szakértői vélemény következtetését „ignorálták”. A panaszos előadja még ezzel kapcsolatosan, hogy neki „sem lehetősége, sem indoka” nem volt másik szakértő kirendelésének indítványozására – amit tőle a fellebbviteli bíróság számon kér –, mivel az elsőfokú eljárásban ez, véleménye szerint „nem látszott a bizonyítás szempontjából szükségesnek”. Az indítványozó a saját meggyőződésével ellentétes, attól eltérő bírói mérlegelés eredményéről az elsőfokú ítéletből értesült, amikor már nem volt módja új szakértő kirendelésének indítványozására. Az indítványozó végezetül alkotmányjogi panaszában megjegyzi még, hogy nézete szerint önhibáján kívül azért lett pervesztes, mert a bíróságok helytelenül értelmezték az ügyében irányadó jogszabályt, illetve az elsőfokú eljárás során alappal bízott a kereseti kérelme alapját képező tény szakvélemény általi bizonyítottságában.
- [11] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [12] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőn belül nyújtotta be alkotmányjogi panaszát. A további rendes jogorvoslattal már nem támadható kúriai ítélet az eljárást befejező döntésnek minősül, így alkotmányjogi panasszal támadható. A kérelmező az alkotmányjogi panasz benyújtásához szükséges indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége – mivel a támadott ítélettel lezárt eljárás felperese volt – fennáll.
- [13] 2.2. Az alkotmányjogi panaszban megfogalmazott kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeknek eleget tesz, tartalmazza ugyanis a) azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására továbbá azt, amely az panaszos indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); b) az eljárás kezdeményezésének indokait (a bíróságok eljárása és söntése alapvető joga sérelmét okozta); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírósági döntést; d) az Alaptörvény indítványozó által sérülni vélt rendelkezését [XXVIII. cikk (1) bekezdés]; e) indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírósági döntés az indítványozó álláspontja szerint miért ellentétes az Alaptörvény általa megjelölt rendelkezésével; f) kifejezett kérelmet arra nézve, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt az első- és másodfokú ítéletekre is kiterjedő hatállyal.
- [14] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az egyéb törvényi feltételeknek megfelelő alkotmányjogi panasz alapvető alkotmányjogi kérdést vessen fel vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre utaljon. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.

- [15] 3.1. Az Alkotmánybíróság elsőként emlékeztet arra, hogy – amint arra az indítványozó is utalt kérelmében – az Alkotmánybíróságnak részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tartalmát illetően. Jelen ügy és a beadványban előadott indítványozói érvelés ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [16] 3.2. Az Alkotmánybíróság másrészt – a másik törvényi feltétel fennálltának vizsgálatával összefüggésben – jelen ügy kapcsán is hangsúlyozza, hogy a „bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]}. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indoklás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer érvényesülését garantálja.
- [17] Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő alapjoga sérelmeként értékelte beadványában, hogy az ügyében eljáró bíróságok döntéseiket egy számára kedvező igazságügyi szakértői véleménnyel szemben egy magánszakértő véleményére alapították, „jelentősen átrendezve” ezzel a felek eljárási helyzetét az indítványozó kárára, miközben ő az elsőfokú ítélet meghozataláig abban a meggyőződésben volt, hogy az igazságügyi szakértői véleményt fogja a bíróság az ítélethozatal alapjának tekinteni, ezért lehetősége, de indoka sem volt másik szakértő kirendelésének indítványozására, hiszen a saját meggyőződésével ellentétes bírói mérlegelés eredményéről az elsőfokú bíróság ítéletéből értesült, amikor már nem volt módja új szakértő kirendelését kezdeményezni.
- [18] Az indítványozó sérelme alátámasztásaként előadott érvei kapcsán az Alkotmánybíróság emlékeztet arra is, hogy következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja a bírói döntés indoklásában megjelölt bizonyítékok és érvek helyességét és megalapozottságát, mint ahogyan azt sem, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárás során feltárt bizonyítékokat és érveket, illetve megalapozottan állítja-e egy ügyben a bizonyítottság hiányát – mint ahogyan az jelen ügyben is történt –, azaz következtetése helytálló-e, és azt sem vizsgálja, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz {3198/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [11]; 3065/2016. (IV. 11. AB határozat, Indokolás [36]}. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is irányadónak tekinti azt a korábbi megállapítását is, miszerint „[s]em a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismeret rendszere magában hordozza” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]–[15]}.
- [19] Az Alkotmánybíróság a bíróságok bizonyítékértékelési tevékenységével összefüggésben már a 30/2014. (IX. 30.) AB határozatában is kiemelte, hogy a bizonyítékok mérlegelése (felülmérlegelése) olyan, a bizonyítás körébe tartozó eljárási cselekmény, amelynek alanya kizárólag a bíróság, azaz az eljáró bíró vagy bírák. Míg a bizonyítás körébe tartozó egyéb eljárási cselekmények (indítványozás, bizonyítási eszközök megvizsgálása) a felek aktív részvételével folynak, addig a mérlegelés a bíró tevékenysége (Indokolás [91]). A testület több, korábbi döntésében kifejtette azt is, hogy „[a]z Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése nem rögzít semmilyen elvárást a bizonyítás rendszerét, szabályait illetően, beleértve azt is, hogy melyik jogorvoslati fórum mennyiben mérlegelheti (mérlegelheti felül) a bizonyítékokat” {3104/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [17]; 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [83]; 3195/2015. (X. 14.) AB határozat, Indokolás [25]}.
- [20] Az Alkotmánybíróság jelen ügy vizsgálata kapcsán kialakult meggyőződése és álláspontja szerint az indítvány végső soron és tartalmát tekintve nem irányul egyébre, mint a rendes bíróságok ténymegállapításainak, bizonyítás felvételének és főként bizonyíték értékelésének az Alkotmánybíróság által történő megváltoztatására. A testület azonban ettől a fent írtak szerint mindvégig következetesen tartózkodott, mivel a tényállás megállapítása, a bizonyítási eljárás lefolytatása, a bizonyítékok, így a speciális szakértelmet igénylő kérdésekben készített szakvélemények értékelése a rendes bíróságok hatáskörébe tartozó kérdés, amelyet az Alkotmánybíróság erre vonatkozó hatásköre hiányában nem vonhat magához. Az Alkotmánybíróság feladata nem a tény-, illetve jogkérdések felülvizsgálata, hanem az, hogy az Alaptörvényben foglalt garanciákból fakadó minimumot számon kérje a bíróságoktól.

- [21] Az Alkotmánybíróság jelen ügy kapcsán egyebekben megállapította azt is, hogy az eljáró bíróságok ítéleteikben részletesen bemutatták és indokolták, milyen tényállás, mely bizonyítékok figyelembe vétele és értékelése alapján utasították el indítványozó keresetét, azaz miért ítélték meg úgy a kereseti kérelmet, hogy az abban foglalt – az örökhatályos elmebeli állapotára vonatkozó – indítványozói állítást nem sikerült indítványozónak a perben kétséget kizáró módon bizonyítania. Annak tényét pedig maga az alkotmányjogi panasz is tartalmazza, hogy az ügy elbírálása szempontjából irányadó és alkalmazandó jog még nem tartalmazta sem a szakvélemény aggályosságának a jogintézményét, továbbá a bíró számára a szakvélemény aggályos jellegére vonatkozó, a felekhez intézett tájékoztatást előíró rendelkezést sem.
- [22] Önmagában az, hogy az indítványozó a számára hátrányos, de az egyébként részletesen és kimerítően megindokolt, szakértői vélemények mérlegelésén alapuló következtetések alapján hozott bírói döntés érvelését tévesnek és sérelmesnek tartja, nem alkotmányossági kérdés, és nem ad alapot a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyének a megállapítására sem, ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem teljesíti az Abtv. 29. §-ában írt alternatív feltételek egyikét sem, ekként annak befogadására és érdemi vizsgálatára nincs lehetősége.
- [23] 4. Tekintettel arra, hogy az indítvány nem vetett fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, illetve nem mutatott rá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre sem, az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszatartotta.

Budapest, 2023. április 18.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1601/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3230/2023. (V. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.IV.37.094/2022/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó – jogi képviselője (dr. Szepesházi Péter ügyvéd) útján – 2022. szeptember 16-án az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben, illetve a 2022. november 2-án benyújtott indítványkiegészítésében kérte a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.IV.37.094/2022/4. számú ítélete, valamint a Budapest Környéki Törvényszék 101.K.700.173/2020/20. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel azok véleménye szerint ellentétesek az Alaptörvény M) cikkével, 28. cikkével, XIII. cikk (1) bekezdésével, XV. cikk (1) és (2) bekezdésével, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével.
- [2] 2. Az indítványozó egy kisajátítási ügyben indult közigazgatási jogvita felperese volt. Az ügy alapjául szolgáló tényállás a következő volt
- [3] A közigazgatási per alapjául szolgáló közigazgatási hatósági eljárásban a per későbbi II. rendű alperese, az FGSZ Földgázszállító Zrt. kérelmére a per későbbi I. rendű alperese, a felperes által támadott közigazgatási hatósági határozatot meghozó Pest Megyei Kormányhivatal megállapította, hogy a felperes ingatlanán, egy szántó művelési ágú, 310 m²-es telken a II. rendű alperesnek egy föld alatt húzódó földgázvezeték feletti területrésze és a vezeték ún. hatásterületére, a vezetéktől 42–42 m-re húzódó területekre bányaszolgalmi joga áll fenn. Az eljárás a későbbi II. rendű alperes kérelmére 2015-ben indult, melyben a kormányhivatal 2015. május 8-án hozott első ízben döntést (a továbbiakban: első hatósági döntés). Ebben megállapította, hogy az 1988-ban használatbavételi engedélyt kapott gázvezetékre elmaradt a törvény alapján előírt bányaszolgalmi jog bejegyzése. Az eljárásban a későbbi panaszos vitatta azt, hogy a vezeték az ingatlanát érinti, a kormányhivatal azonban a használatbavételi engedély adatai alapján arra a következtetésre jutott, hogy a vezeték a felperes indítványozó telke alatt húzódik, így annak az FGSZ Zrt. általi használatára a bányaszolgalmi jogot meg kell állapítani. A határozat ellen a panaszos által benyújtott bírósági felülvizsgálati kérelem folytán eljárta Budapest Környéki Törvényszék ítéletével (a továbbiakban: első ítélet; alapeljárásban hozott ítélet) a közigazgatási hatóságot új eljárás lefolytatására utasította, mivel a gázvezeték pontos – a felperes által vitatott – helyének megállapításához szakértő kirendelése szükséges.
- [4] Ennek alapján a hatóság új eljárást folytatott le, abban igazságügyi ingatlanforgalmi szakértőt rendelt ki (a továbbiakban: megelőző eljárásban eljárta szakértő), mely szakvéleményében azt állapította meg, hogy az ingatlan értéke alapján a bányaszolgalmi jog alapításával a felperest 38 328 Ft kár éri, azonban leszögezte, hogy a vezeték helyének meghatározására nem rendelkezik szakértői képesítéssel. Mindennek alapján a kormányhivatal 2015. augusztus 8-án új határozatot hozott (a továbbiakban: második hatósági döntés), melyben kötelezte a II. rendű alperest 38 328 Ft kártalanítás felperes részére történő megfizetésére. A felperes ezen határozattal szemben is felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Budapest Környéki Törvényszékhez, amely ítéletével (a továbbiakban: második ítélet; első megismételt eljárásban hozott ítélet) ismételten hatályon kívül helyezte a hatósági határozatot, és a kormányhivatalt ismét új eljárás lefolytatására utasította, mivel nem az adott szak kérdésben, a vezeték helyének meghatározásában kompetenciával rendelkező földmérési, hanem ingatlanforgalmi szakértőt rendelt ki.
- [5] A Pest Megyei Kormányhivatal a másodszorra megismételt hatósági eljárásban igazságügyi földmérési szakértőt rendelt ki, mely az ingatlan bejárásakor, a gázvezeték jelző bóják helyének meghatározásával arra jutott, hogy

a vezeték érinti a felperes ingatlanát; a védősávok közötti hatásterület, vagyis a vezetéktől számított 42 méteres sáv pedig lefedi a felperes ingatlanának teljes területét, vagyis az üzemeltetési bányaszolgalmi jog az egész ingatlant terheli. A kormányhivatal a földmérési szakértő véleménye alapján 2019. augusztus 9-én új határozatot hozott (a továbbiakban: harmadik hatósági döntés), melyben kimondta, hogy az ingatlan egészét bányaszolgalmi jog terheli a II. rendű alperes javára, az emiatt járó kártalanítás összege pedig az ingatlan négyzetméterenkénti értékét, annak 310 m²-es összterületét, valamint az alkalmazott korrekciós tényezőket figyelembe véve 44 973 Ft.

- [6] E határozattal szemben a felperes ismét közigazgatási pert indított, azzal érvelve, hogy a gázvezeték helyét csak kutatófeltárással lehetne meghatározni. Erre vonatkozó indítványa ellenére azonban a kormányhivatal azt nem végeztette el, emiatt a döntése megalapozatlan volt, mivel a gázvezeték helye enélkül mindössze vélelmezett. Azt is sérelmezte, hogy a határozat nem tartalmazta a szolgalmi időtartamát, valamint hogy a vezeték nyomvonalán máshol a vezeték melletti ingatlanokra (lakóházakra, iskolákra, üzemekre) nem alapítottak hasonló bányaszolgalmi jogot, noha azok is a vezeték közvetlen közelében, a hatásterületen helyezkednek el. Általánosságban sérelmezte végül azt is, hogy a szolgalmi folytán az ingatlan használata korlátozott, azon tűzrakás, anyagok elhelyezése, épület építése vagy fásítás nem lehetséges.
- [7] A felperes keresete folytán eljáró Budapest Környéki Törvényszék a panaszindítvánnyal támadott ítéletével (a továbbiakban: harmadik ítélet; második megismételt eljárásban hozott ítélet; panasszal támadott ítélet) a felperes keresetét mint alaptalant elutasította. Megállapította, hogy a földmérési igazságügyi szakértő kompetenciával rendelkezett az ügy megítélése alapjául szolgáló azon szakkérdés megválaszolására, hogy a vezeték hol helyezkedik el; azt nem pusztán a gázvezeték építése idején keletkezett dokumentumok adataira, hanem helyszíni bejárásra alapozta, részletesen leírta továbbá az alkalmazott módszertant és az abból levezetett eredményeket is. Nem tartotta megalapozottnak a bíróság a felperes azon hivatkozását, hogy kizárólag feltárással lehetne a vezeték helyét meghatározni; utalt azonban arra, hogy ezt, vagyis az ellenbizonyítás lehetőségét a felperes költségén a hatóság biztosította, azzal azonban a felperes sem akkor, sem a törvényszék előtti bírósági eljárásban nem élt, mindazonáltal a szakértői véleményben foglaltak ténybeli megalapozottságával szemben az eljárás során kétely nem merült fel. Azt is megállapította, hogy az ingatlan jelenlegi művelési ágát, a szántókénti használatot a bányaszolgalmi jog sem korlátozza. Kimondta, hogy a szolgalmi jog időtartamáról a hatóság ténylegesen rendelkezett; az határozatlan ideig, a vezeték üzemelésének idejéig tart. Indokolásában továbbá utalt arra, hogy eljárása során más ingatlanok helyzetét nem vizsgálhatja, mivel az eljárás tárgya kizárólag a felperes tulajdonában álló telekre alapítandó bányaszolgalmi jog, illetve az erről rendelkező közigazgatási hatósági határozat jogszerűségének bírósági felülvizsgálata.
- [8] A jogerős döntéssel szemben a felperes felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriához, sérelmezve mind a gázvezeték helyének megállapítását, mind a kártalanítás összegét. A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a panasszal támadott Kfv.IV.37.094/2022/4. számú ítéletével az elsőfokú jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Indokolásában kimondta, hogy az elsőfokú bírósági eljárás során a felperes nem terjesztett elő indítványt a kártalanítás összegének megváltoztatására, így azt a felülvizsgálati eljárásban már nem sérelmezheti. A gázvezeték helyének vonatkozásában pedig az elsőfokú bíróság kellő indokát adta annak, hogy miért állapította meg azt a tény, hogy a felperes ingatlanát érinti a gázvezeték, ebből pedig helyesen jutott arra a jogi következtetésre, hogy az egyébként kis területű ingatlan egésze hatásterület, amin a II. rendű alperes részére bányaszolgalmi jog áll fenn. Megállapította azt is, hogy a kormányhivatal a harmadik hatósági döntéssel a törvényszék által meghatározott tényállás-tisztázási kötelezettségének a bíróság által meghatározott módon, földforgalmi igazságügyi szakértő kirendelésével eleget tett. Mindennek alapján a kereseti kérelem alaptalan volt, a törvényszék pedig sem eljárási, sem anyagi jogi jogszabálysértést nem követett el.
- [9] 3. Az indítványozó az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a támadott bírósági döntések alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel azok véleménye szerint ellentétesek az Alaptörvény M) cikkével, 28. cikkével, a XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való joggal; a XV. cikk (1) és (2) bekezdésével, azaz a hátrányos megkülönböztetés tilalmával és a törvény előtti egyenlőséggel; a XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes tárgyaláshoz való joggal, illetve annak részeként „az önkényes mérlegelés tilalmával” és az „alperesi indokok érdemi elbírálásához való joggal”, illetve a bírósághoz fordulás jogával és a fegyveregyenlőség elvével; továbbá a XXVIII. cikk (7) bekezdése által védett „érdemi és hatékony jogorvoslathoz való joggal”.

- [10] Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét abban látja, hogy az eljáró bíróságok oly mértékben tévesen vélték úgy, hogy feltárás nélkül is megállapítható a gázvezeték helye, hogy az már önkényes jogértelmezést eredményezett, mely minden egyéb feltételtől függetlenül alaptörvény-ellenességre vezet. Mivel a törvényszék a harmadik, jogerőssé vált ítéletben végül figyelmen kívül hagyta a – véleménye szerint neki kedvező – első és második ítéletben a hatóság számára megfogalmazott követelményeket, ezáltal sérült a fegyveregyenlőség elve is. A Kúria is megsértette ugyanezt a jogot, valamint a hatékony jogorvoslathoz való jogot is azzal, hogy nem rendelte el a jogerős döntést hozó bíróság számára a gázvezeték helyének – szerinte elmaradt – tisztázását, mivel szerinte továbbra sem tudható, hol húzódik valójában a vezeték. A tulajdonhoz való jog sérelme érvelése szerint egyrészt abban áll, hogy tulajdonát, telkének használatát a bíróságok önkényesen és jogellenesen korlátozták; másrészt abban, hogy több illetéket és perköltséget kellett fizetnie az elvesztett per következtében, mint amekkora kártalanítást részére a bíróságok megállapítottak. A XV. cikk szerinti diszkriminációtilalom sérelme végül azáltal következett be, hogy a bíróságok nem vették figyelembe, hogy a vezeték más részeinél a védősávokon belül számos olyan ingatlan található, amelyekre még nem alapítottak bányászalmi jogot.
- [11] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az 56. § (2) bekezdése értelmében a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit, különösen a 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. §-ok szerinti feltételeket. E vizsgálat alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálásra alkalmatlan, ennek alapján nem fogadható be.
- [12] Megállapítható, hogy az indítványozó panasza határidőben érkezett, a panaszos a jogorvoslati lehetőségeket kimerítette, jogosultnak és érintettnek tekinthető, panasza pedig tartalmazza az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit és a támadott bírósági döntéseket. Az Alaptörvény M) cikke és 28. cikke azonban nem minősül Alaptörvényben biztosított jognak, így arra alkotmányjogi panaszban hivatkozni nem lehet. Az Alaptörvény XIII. cikke tekintetében pedig az indítvány nem felel meg a határozott kérelem követelményének.
- [13] Az indítványozó továbbá alkotmányjogi panaszában lényegében azon tényállás megállapítását sérelmezi, hogy az érintett gázvezeték valóban az ingatlana alatt húzódik-e; panaszában azt állítja, hogy a bíróságok tévesen állapították meg azt, hogy a vezeték érinti a tulajdonában álló telket.
- [14] Mivel az indítvány a támadott bírósági döntések tartalmi kritikáját, ezen belül a bírósági bizonyításfelvétel és bizonyítékértékelés, illetve a végül megállapított, a panaszos által el nem fogadott tényállás kritikáját foglalja magában, ezért az nem veti fel annak a lehetőségét, hogy akár a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség történt volna, akár hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésről volna szó, így a panasz e vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 29. §-ában meghatározott feltételnek.
- [15] A tényállás megállapítása és az ehhez vezető bizonyítékok felvétele és értékelése, valamint a jogszabályok értelmezése a bíróságok, ezen belül is elsősorban a Kúria, nem pedig az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kérdés. Az Alkotmánybíróság továbbá már a 3325/2012. (XI. 12.) AB végzésben kifejtette, ezzel kapcsolatos gyakorlata pedig azóta is töretlen, hogy „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. [...] [A]z Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi. Önmagukban [...] a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panaszra. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [16] 5. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.IV.37.094/2022/4. számú ítélete, valamint a Budapest Környéki Törvényszék 101.K.700.173/2020/20. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt az Abtv. 29. §-a és az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. április 18.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2121/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3231/2023. (V. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Budapest Környéki Törvényszék 3.Pf.20.762/2020/26. számú ítélete alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Erdei Csaba ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó – az Abtv. 27. § alapján – a Budapest Környéki Törvényszék 3.Pf.20.762/2020/26. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól, a Gödöllői Járásbíróság 11.P.22.195/2017/66. számú ítéletére is kiterjedően. Az indítványozó szerint az ítéletek ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével.
- [3] 1.1. Az indítványozó az alapügy felperese. A felperes az alperes ellen birtokvédelem iránt indított pert a Gödöllői Járásbíróság előtt 11.P.22.195/2017. szám alatt. Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint az alperes tulajdonát képezi a Veresegyház belterületi ingatlan. Az alperes tulajdonjoga bejegyzésére házastársi közös vagyon megszüntetése jogcímén került sor a felek, mint házastársak által 2008.
- [4] augusztus 18. napján kelt házastársi vagyonközösséget megszüntető szerződés alapján. A szerződés alapján az alperes az ingatlan terhelő 18 340 000 Ft tartozás megfizetését vállalta. Az ingatlanban található, a szerződés 2. pontjában feltüntetett ingóságok az alperes tulajdonába kerültek. A felek e szerződéssel a házastársi vagyonközösségüket véglegesen megosztották, ezáltal megszüntnek tekintették. A felek a szerződés aláírását követően is fenntartották az életközösségüket, közös gyermekükkel együtt éltek a perbeli ingatlanban, melyet az életközösségük alatt tovább építettek. A felperes 2016 szeptemberében ismerkedett meg B. O.-val, akivel párkapcsolatot létesített. 2016. október 4. napján közölte az alperessel válási szándékát, életközösségük azonban csak 2017 februárjában szűnt meg. Az alperes 2017. február 3. napján elköltözött a perbeli ingatlanból, melynek során jelentős mennyiségű ingóságot vitt magával és a felperestől kapott 21 000 000 Ft-ot, melyet a házastársi közös vagyon megosztása iránti előlegnek tekintett. B. O. az ezt követő napon a perbeli ingatlanba beköltözött. Az ingatlanban maradt a peres felek közös gyermeke is. A felek között a viszony megromlott, a felperes több pert és büntetőeljárást indított az alperessel szemben és az alperes is indított büntetőeljárást a felperessel szemben. A felek házassága részítélettel felbontásra került.
- [5] Az alperesnek a perbeli ingatlanból történő kiköltözését követően a felperes lecsereltette az ingatlan zárját, annak kulcsát az alperesnek nem adta át. A felperes az alperest az ingatlanba nem engedte be. A felek között egyeztetések voltak a házassági vagyonközösség megszüntetése tárgyában, melyek azonban eredményre nem vezettek.
- [6] Az alperes 2017. augusztus 26. napján a felperes és gyermekük távollétében az ingatlan zárját kinyitatta, az ingatlanba visszaköltözött és az ingatlan zárját lecsereltette. Az alperes a szomszédos ingatlannal közös falán létesített átjárót befalaztatta, a felperes ingóságait az ingatlan teraszára kitette.
- [7] A felperes a perbeli ingatlanba 2017. augusztus 28. napján érkezett haza, ekkor feltörte az alperes által kicserélt zárát, bement az ingatlanba és kidöntötte a befalazott átjáró falát. Rendőri intézkedésre került sor, melynek eredményeképpen az alperes az új zárhoz kulcsot kapott, azonban az ingatlanba a felperes nem engedte vissza. Az alperes 2017. augusztus 28. napján birtokvédelmi eljárást indított a felperessel szemben, melyben kérte, hogy a kizárólagos tulajdonát képező perbeli ingatlan használatától a jegyző tiltsa el a felperest, kötelezze arra, hogy az ingóságait az ingatlanból elvigye és a perbeli ingatlant a szomszédos ingatlannal összekötő átjárót a felek között költség viselése mellett megszüntesse.

- [8] A felperes 2017. augusztus 28. napján kelt birtokvédelmi kérelmében kérte, hogy a jegyző „adja vissza a jogos birtokát és tiltsa el a további birtokháborító magatartástól az alperest”.
- [9] Az alperes az ingatlant 2017. február elején a visszatérés szándéka nélkül elhagyta, az ingóságait magával vitte és az ingatlant a felperes kizárólagos használatába és birtokába adta. 2017. augusztus 28. napján jutott a tudomására, hogy az alperes tilos önhatalommal zárcserét hajtott végre, ezáltal az alperes a jogszerű birtoklásában zavarta meg a felperest.
- [10] A Veresegyházi Polgármesteri Hivatal 6087-13/2017. számú határozatával az alperes birtokvédelem iránti kérelmének helytadott és kötelezte a felperest, hogy azonnal, de legkésőbb 3 napon belül biztosítsa, hogy az alperes lakását birtokba vegye és azt továbbiakban háborítatlanul birtokolja. Kötelezte a felperest, hogy az ikerház földszintjén lévő válaszfalat eredeti állapotának megfelelően állítsa helyre. Eltiltotta a felperest az ilyen és más hasonló birtoksértő cselekmények elkövetésétől. A felperes birtokvédelem iránti kérelmét elutasította.
- [11] A felperes a jegyzői határozat megváltoztatása iránt terjesztett elő keresetet.
- [12] Az elsőfokú bíróság ítéletében a jegyzői határozatot akként változtatta meg, hogy kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül biztosítsa az alperesnek a Veresegyház belterületi ingatlan közös használatát, míg a határozat rendelkező részének egyéb megállapításait mellőzte. A fentieket meghaladóan a felperes kereseti kérelmét elutasította. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 150 000 Ft perköltséget.
- [13] Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést. A Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett részét helybenhagyta.
- [14] 1.2. Az indítványozó ezt követően az Abtv. 27. § alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Budapest Környéki Törvényszék 3.Pf.20.762/2020/26. számú ítélete alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg a Gödöllői Járásbíróság 11.P.22.195/2017/66. számú ítéletére is kiterjedően, mivel a bírói döntések – álláspontja szerint – ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel. Főtitkári felhívásra indítványát kiegészítette. Álláspontja szerint a jogerős ítélet az elsőfokú ítéletre is kiterjedően azért „jogsértő”, mert „az ügyben eljáró bíróságok nem biztosították az alperes (sic!) részére a tisztességes eljárást és a II. fokú bíróság ebben a tekintetben az érdemi, hatékony jogorvoslatot sem.” A sérelmezett közigazgatási határozat jogkérdésben foglal állást, ezért szerinte eleve jogsértőnek tekintendő. A döntést hozó hatóság tényállás tisztázási kötelezettségének sem tett teljes körűen eleget, mert az eredeti, tényleges birtokállapotot nem vizsgálta érdemben, ebben a körben az indítványozó által indítványozott tanúkat nem hallgatta meg. A sérelmezett bírói ítéletek az indítványozó szerint érdemben döntően valótlan, hamis és egyoldalú bizonyítékokon alapulnak. A felperes jelen esetben az alperesnek az ingatlan-nyilvántartásban jelenleg még bejegyzett tulajdonjog ellenében a felperes, mint saját kizárólagos és végleges tulajdonjoga és kizárólagos és végleges birtoka alapján kérte a birtokvédelmet és a jegyzői határozat megváltoztatását, amelyet azonban a sérelmezett ítélet nem részesít oltalomban. Az alperest a Gödöllői Járásbíróság tévesen, jog-, tény- és iratellenesen tekintette a veresegyházi ingatlan jogszerű tulajdonosának és ezáltal birtokosának, illetve erre tekintettel jogalap nélkül, jogellenes módon részesítette birtokvédelemben.
- [15] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenképp azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek. Az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett. Az indítvány megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozott kérelem feltételeinek, mivel az indítványozó az alkotmányjogi panaszban megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés], a támadott bírói döntést [a Budapest Környéki Törvényszék 3.Pf.20.762/2020/26. számú ítélete], továbbá az alaptörvény-ellenességére vonatkozó okfejtést, valamint kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére.
- [16] Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, valamint jogosultsága és érintettsége egyértelmű, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az alkotmányjogi panaszt.
- [17] 3. Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.

- [18] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy jelen alkotmányjogi panaszban foglalt egyik indítványelemmel összefüggésben sem merült fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség. Az indítvány nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető érveket sem a tisztességes eljáráshoz való jog, sem a jogorvoslathoz való jog megsértésével összefüggésben.
- [19] Az alkotmányjogi panasz a bírói döntések tartalmi kritikáját foglalja magában, és a bíróságok tényállás-megállapítási, bizonyításfelvételi, bizonyítékértékelési és jogértelmezési tevékenységét sérelmezi. A panasz tartalma szerint a tényállás felülvizsgálatára és a bírósági jogértelmezés és jogalkalmazás megváltoztatására, összességében egy más tartalmú, a felperes pernyertességét eredményező ítélet meghozatalára irányul; érdemi alkotmányjogi okfejtést nem tartalmaz. Ennek okán az indítvány nem veti fel annak a lehetőségét, hogy akár a bírói döntések bármelyikét érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség történt volna, akár hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésről volna szó, így a panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában meghatározott feltételnek.
- [20] A tényállás megállapítása és az ehhez vezető bizonyítékok felvétele és értékelése, ezen belül az alkalmazandó jogszabályok értelmezése a bíróságok, nem pedig az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kérdés. Az Alkotmánybíróság továbbá már a 3325/2012. (XI. 12.) AB végzésben kifejtette, ezzel kapcsolatos gyakorlata pedig azóta is töretlen, hogy „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. [...] [A]z Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi. Önmagukban [...] a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [21] 4. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság a Budapest Környéki Törvényszék 3.Pf.20.762/2020/26. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. április 18.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1722/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3232/2023. (V. 5.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.III.21.225/2021/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A gazdasági társaság indítványozó jogi képviselője (dr. Molnár István ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az egyedi ügy felperese volt. Az alperes korlátolt felelősségű társaság mint megbízó és az indítványozó mint megbízott megbízási szerződést kötöttek, amelynek értelmében az alperes kizárólagos jelleggel megbízta az indítványozót biztosítási ügyeinek teljes körű intézésével. A megbízási szerződés értelmében az alperes a biztosítási szerződések létrehozására, módosítására és kezelésére irányuló közléseit, levelezéseit és tranzakcióit kizárólag az indítványozón keresztül bonyolítja le.
- [3] A szerződésben a felek kikötötték, hogy az közös megegyezéssel bármikor megszüntethető. Rendes felmondással akként szüntethető meg bármelyik fél által, hogy a felmondásra a biztosítási szerződések biztosítási évfordulójának vagy lejártának napjára kerülhet sor, legalább a biztosítási évfordulót megelőző 60 napig. Azonnali hatályú felmondásnak akkor van helye, ha a másik fél a szerződésből fakadó valamely kötelezettségét súlyosan megszegi és a sérelmet szenvedő fél felhívására a jogszerű helyzetet nem állítja helyre, kivéve amennyiben a kötelezettségzegés olyan mértékű, hogy az a felek további együttműködését lehetővé teszi. A felmondás kizárólag írásban, az indítványozó levelezési címére postázva lehetséges.
- [4] A szerződés alapján az indítványozó közreműködésével az alperes casco- és kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási szerződéseket kötött a gépjárműflottájára.
- [5] Az alperes 2016. december 31-i hatállyal felmondta a megbízási szerződést minden biztosítási szerződésre kiterjedően. A 2016. október 20-án kelt felmondást 2016. november 4-én kézbesítették postai úton. Az indítványozó nem fogadta el a felmondást.
- [6] Az alperes 2016. december 1-jén megbízta az indítványozót azzal, hogy a 2016. december 3. utáni fordulónappal lejáráó szerződések tekintetében, 2017. január 1-jétől kezdődően egy hónap határozott időtartamra biztosítást kössön. Az indítványozó ennek eleget tett.
- [7] Az alperes levélben közölte az indítványozóval, hogy 2017. január 31-ével a határozott idejű casco- és kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási szerződések lejártát követően az indítványozó alkuszi tevékenysége megszűnik, arra a későbbiekben nem tart igényt.
- [8] A felek üzenetváltását követően az alperes 2017. január 17-én gépjárműflotta-biztosítási szerződést kötött.
- [9] Az indítványozó keresetében 10 178 891 Ft és kamatai megfizetésére kérte kötelezni az alperest arra hivatkozással, hogy utóbbi a szerződésszegő magatartásával neki kárt okozott. Az összegszerűséget az álláspontja szerint elmaradt jutalékai alapján számította ki.
- [10] A Szigetszentmiklósi Járásbíróság elutasította az indítványozó keresetét. Álláspontja szerint az alperes magatartása a felmondási jog szerződés szerinti korlátozások fényében szerződésszegőnek minősül. Azonban az indítványozó a bíróság tájékoztatása ellenére nem bizonyította az alperes magatartásával ok-okozati összefüggésben keletkezett kárt és annak összegszerűségét. A szerződésben kikötött kizárólagosság önmagában nem eredményez kárfelelősséget, azt pedig az indítványozó nem tudta bizonyítani, hogy 2017. február 1-jétől 2017. december 31-ig az alperes szerződéseinek gondozása közben bármilyen tevékenységet végzett volna. Így viszont az sem állapítható meg, hogy az indítványozónak kára keletkezett volna.
- [11] Az indítványozó fellebbezése folytán a Budapest Környéki Törvényszék az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. A törvényszék nem értett egyet az elsőfokú bíróságnak azzal az álláspontjával, hogy az egy hónapra kötött

casco-biztosítás lejártával – 2017. január 31-ével – a felek alkuszi megbízási szerződése nem szűnt meg. A megbízási szerződést felmondó – 2017. január 3-i – alperesi jognyilatkozat ugyanis minden, a megszűnés időpontjában fennálló biztosítási szerződésre kihatóan megszüntette. Az egy hónapos tartamú biztosítási szerződés megkötésére a megbízási szerződés fennállta – a felmondási idő tartama – alatt kapott megbízást az indítványozó. Ebből következően nem történt szerződésszegés az alperes részéről.

- [12] Egyebekben a másodfokú bíróság osztotta az elsőfokú bíróságnak azt az álláspontját, hogy az indítványozó nem bizonyította, hogy a biztosítási szerződések 2017. február 1-jét követő időszakra vonatkozó megkötése körében az alperesi kockázat biztosítási piacon való elhelyezésével összefüggésben milyen tevékenységet végzett.
- [13] Az indítványozó felülvizsgálati kérelme folytán a Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A felülvizsgálati ítéletben rámutatott arra, hogy a 2016. november 4-én közölt felmondás a felek által nem vitatottan nem volt sem érvénytelen, sem hatálytalan. A hatvan napos felmondási idő teljesülése érdekében adott az alperes megbízást a felperesnek egy hónapos tartalmú megbízásokat. A jogerős ítéletnek az a megállapítása, hogy a megbízási szerződés 2017. január 3-án szűnt meg, nem olyan súlyú tévedés, ami a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 206. § (1) bekezdésének sérelmét eredményezné, tekintettel arra, hogy a jogerős ítélet más helyen 2017. január 31-ét említi. Az alperesnek az az utasítása a felmondás tartama alatt, hogy az indítványozó egy hónapos időszakra szólóan biztosítási szerződést kössön, nem ütközött jogszabályba, sem a felek szerződésébe. Az új alkusz közreműködésével történő biztosítási szerződéskötés nem sértette a megbízási szerződés szerinti kizárólagossági kikötést, az ugyanis nem értelmezhető az indítványozó által előadottak szerint.
- [14] A Kúria helyesbítette a jogerős ítéletnek azt a megállapítását, hogy az indítványozónak ellenszolgáltatásra irányuló igénye nem keletkezhetett. Ez a megállapítás téves és irreleváns, mert az indítványozó nem ellenszolgáltatást érvényesített, hanem elmaradt haszonra vonatkozó, ezáltal kártérítésre irányuló követelést. Az alperes magatartása nem szerződésszegés, a kártérítésnek ezért nincs helye.
- [15] Végül a Kúria hangsúlyozta azt is, hogy az indítványozó állításával szemben a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott kúriai eseti döntés tényállása nem egyezett minden lényeges elemében a jelen ügy alapperének tényállásával.
- [16] 2. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be az Alkotmánybírósághoz alkotmányjogi panaszát, melyben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére történő hivatkozással kérte a Kúria ítéletének megsemmisítését.
- [17] Az indítványozó előadta, hogy a Kúria hivatalból, és ezért a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát sértve felülírta a felek szerződéses megállapodását. A felülvizsgálati ítéletben túlerjeszkedett a felülvizsgálati kérelem keretein. A kizárólagossági klauzulát illetően minden látszat ellenére semmilyen valós értelmezési tevékenységet nem végzett, mindössze annyit rögzített, hogy azért nem jogsértő, hogy az alperes más alkuszhoz fordult a felmondási idő alatt, mert az ellentétes lenne az érdekeivel. A Kúria, szemben a támadott döntéssel, más, hasonló tényállás alapján született eseti döntéseiben tartotta magát a hasonló kizárólagossági klauzulákhoz.
- [18] Jóllehet hatályában fenntartotta a jogerős ítéletet, a Kúria az indokolás megváltoztatásával az eljárás kereteit önkényesen kibővítette az alperes javára, egyúttal relativizálta a jogerős ítélet jogerejét.
- [19] A Kúria ítéletével az általa vélt anyagi igazságosságot juttatta érvényre, szemben a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogban kifejeződő eljárási igazságossággal, ily módon a felek kérelmétől és ellenkérelmétől eltérően döntött a felülvizsgálati kérelem felől.
- [20] 3. Az Alkotmánybíróság tanácsa az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. E vizsgálat elvégzése során az alábbiakat állapította meg.
- [21] Az indítványozó részére 2022. július 3-án kézbesítették a Kúria ítéletét, majd szeptember 1-jén, a 60 napos határidőn belül, az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőben nyújtotta be a panaszt.
- [22] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A határozott kérelem feltételeit az Abtv. 52. § (1b) bekezdése – annak a)–f) pontjai – rögzítik. A panasz ezeknek a feltételeknek megfelelt az alábbiak szerint.

- [23] A panasz tartalmazza azt az alaptörvényi, illetve törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza. Tartalmazza az eljárás megindításának indokait és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét. Megjelöli az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést. Megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit. Tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megsértett rendelkezéseivel. Kifejezett kérelmet ad elő a bírói döntés megsemmisítésére.
- [24] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [25] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján tehát az Alkotmánybíróságnak vizsgálnia kellett: a támadott bírói döntés az ügy érdemében hozott, vagy eljárást lezáró döntésnek minősül-e, az indítványozó kimerítette-e a jogorvoslati lehetőségeit, az indítványozó érintettnek minősül-e, illetve Alaptörvényben biztosított jog sérelmét állítja-e a panaszban.
- [26] A Kúria a támadott felülvizsgálati ítéletben érdemben döntött az indítványozó felülvizsgálati kérelme felől.
- [27] Az indítványozó a fellebbezéssel kimerítette rendes jogorvoslati lehetőségeit, egyúttal a rendkívüli jogorvoslatok köréből élt a felülvizsgálati kérelem előterjesztésének jogával, ezért számára megnyílt az út az alkotmányjogi panasz igénybevitelére.
- [28] Az indítványozó az egyedi ügy felpereseként érintettnek minősül.
- [29] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerinti, Alaptörvényben biztosított jognak minősülnek.
- [30] Az Abtv. 31. § (2) bekezdése szerint ha egy ügyben alkotmányjogi panasz alapján a bírói döntés Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság már döntött, ugyanabban az ügyben érintett indítványozó által, azonos jogszabályra, illetve jogszabályi rendelkezésre és ugyanazon Alaptörvényben biztosított jogra, valamint azonos alkotmányjogi összefüggésre hivatkozva alkotmánybírósági eljárásnak nincs helye. Az indítványozó által támadott felülvizsgálati ítélettel összefüggésben az Alkotmánybíróság nem folytatott le alkotmányossági vizsgálatot, ezért a *res iudicata* nem áll fenn.
- [31] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [32] Az Alkotmánybíróság a tisztességes bírósági eljárással összefüggésben megfogalmazta, hogy nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Az alkotmányjogi panasz „nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [33] A perben eldöntendő kérdés az volt, hogy szerződésszegésnek tekinthető-e az alperes felmondása és az új alkusz megbízása, továbbá hogy ezek a magatartások okoztak-e kárt az indítványozónak. Az eljáró bíróságok ezekre a kérdésekre választ adtak és bemutatták azokat az indokokat, amelyekre az álláspontjukat alapították. A támadott ítéletet meghozó Kúria álláspontja szerint a tartós megbízási jogviszony 60 napos felmondási idejének teljesülése érdekében történt az egy hónapra szóló, 2017. január 31-ével lejáró megbízás. Ez az eljárás a felülvizsgálati ítéletben foglaltak értelmében azért nem szerződésszegő magatartás – és így azért nem szolgálhat elmaradt haszonra vonatkozó kártérítési követelés alapjául –, mert a szerződésben rögzített kizárólagossági klauzula értelmezése nem irányulhat a felmondással élő alperes jogos gazdasági érdekének csorbulására.
- [34] Az indítványozó arra alapítottan állította a kérelemhez kötöttség elvének sérelmét, hogy a Kúria felülbírálta a megbízási szerződés kizárólagossági klauzuláját. Ezzel szemben az Alkotmánybíróság felhívja a figyelmet arra, hogy a Kúriának meg kellett válaszolnia a kérdést, szerződésszegést valósított-e meg, illetve jogellenes kárt okozott-e az alperes az indítványozónak, illetve a jogerős ítéletben erre adott válasz jogszabálysértő-e. Valójában tehát nem merül fel a kérelemhez kötöttség elvének sérelme, hanem a Kúria a hatáskörében eljárva válaszolta meg a felülvizsgálati kérelem alapján felmerülő jogkérdést.

- [35] A jelen ügyben nem értelmezhető alkotmányjogilag releváns érvként a jogerő áttörésére való indítványozói hivatkozás. A panaszban előadottak értelmében az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét eredményezi az, hogy a Kúria a jogerős ítéletben foglaltakhoz képest eltérő indokokat jelöl meg a jogerős ítélet hatályában fenntartó döntése alapjául. A Kúriának e körben is azt kellett megválaszolnia, jogszabálysértő-e a jogerős ítélet, illetve történt-e olyan lényeges eljárási jogszabálysértés, ami szükségessé teszi a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és új határozat hozatalát vagy az ügyben eljáró első- vagy másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára kötelezését. A panasz nem ad elő olyan érvet, ami azt támasztaná alá, hogy a jogerős ítéletben foglalt következtetések pontosítása az Abtv. 29. §-át kimerítő körülmény lenne.
- [36] Ugyancsak nem vezethet az Abtv. 29. §-a alapján történő érdemi vizsgálatra a processzuális igazság felülírására történő hivatkozás, amelynek címén az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelméként értékeli a Kúria következtetését a kizárólagossági klauzulát illetően. A Kúria a felülvizsgálati kérelemben foglaltak elbírálása során, a rendes bíróságok mérlegelési hatáskörében foglalt állást, ami a panaszban foglaltak alapján nem vet fel alkotmányossági szempontokat.
- [37] Végül az Alkotmánybíróság utal arra, hogy a hasonló eseti döntések alkalmazhatóságának kérdése nem az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kérdés. Az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése értelmében a bírák függetlenek, és csak a törvénynek vannak alárendelve, amiből következően a bíróság a törvény keretei között foglal állást az általa elbírálandó kérdésben. A Kúria megindokolta azt, milyen lényeges körülményben találta különbözőnek a jelen ügyben megállapított tényállást az indítványozó által hivatkozott eseti döntés tényállásától. Ennek az ténykérdésnek, illetve a belőle levont jogi következtetésnek a felülbírálata nem alkotmánybírósági feladat.
- [38] 4. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem vetett fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, illetve nem mutatott rá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre, ezért azt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Abtv. 29. §-a, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. április 18.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2072/2022.

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtktára
layout: www.escom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu

Felelős kiadó: Németh Balázs ügyvezető

HU ISSN 2062-9273